

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 2 Ιουλίου 2023 • Έτος 15^ο • Αρ. φύλλου 774

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Στόχος να επανέλθουμε στο 30%

Εκθαλασσίζοντας πως το ΑΚΕΛ είναι κόμμα εξουσίας και όχι διαμαρτυρίας, ο Στέφανος Στεφάνου εξηγεί τον τριπλό στόχο, που είναι άνοδος στις διπλές εκλογές του '24, ποσοστό 30% στις βουλευτικές και νίκη στις προεδρικές του '28. **Σελ. 8**

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το παρασκήνιο ενός απεσταλμένου

Ο Ν. Χριστοδουλίδης δηλώνει ικανοποιημένος από το λεκτικό στα συμπεράσματα ωστόσο διαφέρει από τις αρχικές επιδιώξεις. Γίνεται αναφορά στο Κυπριακό, αλλά αργεί ο διορισμός πολιτικού ή τεχνοκράτη ως απεσταλμένου. **Σελ. 5**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ευρωεκλογές και μετά εμπλοκή Ε.Ε.

Από τον Νοέμβριο η Ε.Ε. «κατεβάζει ρολά», λόγω ευρωεκλογών και τα κράτη-μέλη είναι απίθανο να διαθέσουν χρόνο για δρομολόγηση εξελίξεων στο Κυπριακό. **Σελ. 6**

ΕΛΛΑΔΑ

Οι μπλε φάκελοι της νέας κυβέρνησης

Η «Κ» ανοίγει τις λίστες με τις προγραμματικές δεσμεύσεις στους τομείς της οικονομίας, της υγείας και της Δικαιοσύνης. **Σελ. 18-19**

ΣΤΑ ΣΚΑΡΙΑ Η ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Ξεκινά η κούρσα των διπλών εκλογών

Ποια πρόσωπα μπαίνουν στο τραπέζι και οι στοχεύσεις των κομμάτων

Το πολιτικό σκηνικό έχει αλλάξει άρδην μετά την εκλογή του Νίκου Χριστοδουλίδη και οι διπλές εκλογές του 2024 θα καταδείξουν ποια κόμματα διατηρούν τη δυναμική τους, ποια ενισχύονται και ποια οδεύουν στην εσωστρέφεια. Μέσα στο φθινόπωρο θα αρχίσουν να κλειδώνουν ψηφοδέλτια, ωστόσο ήδη ξεκίνησαν να πέφτουν στο τραπέζι τα πρώτα δυνατά πολιτικά ονόματα, τόσο στο επίπεδο των ευρωεκλογών, όσο και για τις δημοτικές εκλογές. **Σελ. 3**

Οι πιέσεις παραμονής του Γιωρκάτζη στην πρωτεύουσα

Ενδιαφέρονται Νουρή, Πηλείδου και στο κάδρο η Ατταλίδου

Η δυναμική Βύρα στη Λάρνακα και οι ανησυχίες των άλλων

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Πάντα ανήκα στον χώρο του Συναγερμού

Σε μία συζήτηση αμιγώς πολιτική, ο Κωνσταντίνος Ιωάννου παραδέχεται στην «Κ» πως ανήκει στον χώρο του ΔΗΣΥ. Διαφώνει με τη θέση ότι η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη αποτελεί συνέχεια αυτής του Νίκου Αναστασιάδη, χαρακτηρίζοντας τον νυν πρόεδρο ως νέο μοντέλο διακυβέρνησης. **Σελ. 10**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ζητούνται απαντήσεις

Η οικογένεια του εθνοφρουρού Θανάση Νικολάου, ο οποίος βρήκε τραγικό θάνατο ενόσω υπηρετούσε τη στρατιωτική του θητεία, εδώ και 17 χρόνια παλεύει με την κρατική αναλγησία και τις σκοτεινές σιωπές, που αποδεικνύονται ανίκητες. Η απόφαση της Νομικής Υπηρεσίας να μην προχωρήσει σε ποινικές διώξεις θέτει σε αμφισβήτηση το κράτος δικαίου και οδηγεί την κοινωνία σε σκεπτικισμό. Η εξέλιξη της υπόθεσης έχει τρώσει το κύρος της Πολιτείας, με την αδυναμία της να αποδώσει δικαιοσύνη, πράγμα που θα πρέπει να προβληματίσει σοβαρά το επίσημο κράτος.

ΜΟΝΟ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΓΝΩΡΙΖΑΝ

Υπάρχει ΣΥΡΙΖΑ μετά τον Τσίπρα;

Μόνο τέσσερις άνθρωποι γνώριζαν ότι ο Αλέξης Τσίπρας είχε αποφασίσει να εγκαταλείψει τα νηία του ΣΥΡΙΖΑ ύστερα από δεκαπέντε τριετήριον. Ελεγχέ τη συγκίνηση του, αλλά παραδέχτηκε το «στοιχείο οδύνης». **Σελ. 20-21**

ΝΕΑ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΑΚΡΟΝ ΤΟ ΚΥΜΑ ΒΙΑΙΩΝ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΩΝ

Επανάληψη των «Κίτρινων Γιλέκων»

Η δολοφονία του αλγερινής καταγωγής 17χρονου Ναέλ από αστυνομικό στη Ναντέρ δεν αφήνει πολλά περιθώρια στον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν να ελπίζει ότι η έκρυθμη κατάσταση στη χώρα θα έχει εκτονωθεί έως την εθνική γιορτή

των Γάλλων, στις 14 Ιουλίου. Πολλοί αναλυτές προβλέπουν ότι αυτή τη φορά τα επεισόδια και οι λεηλασίες που ξεκίνησαν την Τρίτη, μπορεί να στοιχίσουν στον πρόεδρο της Γαλλίας ακόμη και τον θώκο του. **Σελ. 23**

ΔΙΑΚΟΠΗ ΣΤΗΡΙΑΣ

Νέες πιέσεις θα δεχθούν τα νοικοκυριά

Περαιτέρω πιέσεις στα κυπριακά νοικοκυριά αναμένεται να φέρει η διακοπή της επιχορήγησης καυσίμων και ηλεκτρικού ρεύματος.

Ερχονται αυξήσεις σε διάφορα προϊόντα, ενώ εγκυμονεί ο κίνδυνος για φαινόμενα αισχροκέρδειας. **Οικονομική, σελ. 5**

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ο Ιντιάνα Τζόουνς επιστρέφει

Ο Χάρισον Φορντ και η Φίμπι Γουόλερ-Μπριτζ μιλούν στην «Κ» για τον νέο –και αποχαιρετιστήριο– «Ιντιάνα Τζόουνς». Η ταινία ασχολείται πολύ με το στοιχείο του χρόνου και του γήρατος. **Τέχνες, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

«Αντιγόνη» του Σοφοκλή

Η Στέλα Φυρογένη και ο Θανάσης Γεωργίου μιλούν στην «Κ» για την παράσταση «Αντιγόνη», σε σκηνοθεσία Κώστα Σιλβέστρου, η οποία ανοίγει το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος. **Τέχνες, σελ. 4**

FANEROMENI²³
ΙΟΥΝΙΟΣ | ΙΟΥΛΙΟΣ | ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ | ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
Η παράδοση είμαστε **ΕΜΕΙΣ**

μουσική ΤΕΧΝΕΣ χορός
κινηματογράφος

Με τη στήριξη: **Ζήσε το!**
Είσοδος ελεύθερη

www.boccl.org | f_boccl | boccl | Πανεπιστήμιο Κύπρου | Τράπεζα Κύπρου

ZENITH
TIME TO REACH YOUR STAR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

PILOT BIG DATE FLYBACK

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Τα ήσυχα βράδια

Το σούρουπο, όταν γλυκαίνει το φως κι ο ήλιος σβήνει στον Ακάμα, η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον απολαμβάνει το πρώτο ποτό της ημέρας. Μόνη της, στη βεράντα του Anassa, μακριά από την «πολλή συνάφεια του κόσμου» της αστικής Λευκωσίας. Πρόκειται για μια συνήθεια που επαναλαμβάνει με θρησκευτική ευλάβεια κάθε καλοκαίρι... «Όλα καλά, κυρία Ουίλσον;» ρώτησε ο διευθυντής του ξενοδοχείου Sebastian Wurst. «Εξαιρετικά αγαπητέ» κατάνευσε εκείνη. «Καθότι μακριά από... τες πολλές κινήσεις κι ομιλίες» συμπλήρωσε τους στίχους του Αλεξάνδριου.

Έπειτα από 24 ώρες στο πολυτελές σουκαστήριό της η χήρα περιήλθε σε κατάσταση ζην. Τόσο οι βόλτες στους κατάφυτους κήπους –αυτό τον θρίαμβο της κυπριακής φύσης όπου ευωδιάζει το γιασέμι και το δενδρόλιβανο– όσο και η μαγεία του απέραντου γαλάζιου, έσπησαν από το μυαλό της Ιουλίας την ασχήμια «των σχέσεων και των συναναστροφών, την καθημερινή ανοησία» της πρωτεύουσας. Τίποτα δεν μπορούσε να την ταράξει. Αυτό πίστευε τουλάχιστον. Τίποτα όμως;

Το πρώτο «κρούσμα» το διαχειρίστηκε επιτυχώς. Άκουσε υπομονετικά στο τηλέφωνο τη Ρενέ Κυπαρίσι να της αναλύει τα του συνεδρίου του ΔΗΚΟ χωρίς ν' αντιδράσει. «Γιατί να μ' ενδιαφέρει ένα τόσο παγερά αδιάφορο θέμα; Εδώ ούτε τη Φωτεινή δεν τη νοιάζει. Αφού θα εκλεγεί ο Υιός πανηγυρικά». «Με τον Γιώργο Σολωμού ακούγεται ότι υπάρχει θέμα. Σε σημείο που προτιμώ να διαβάσω ολόκληρο άρθρο του Γιαννάκη Ομήρου, χωρίς να κλέψω διαγωνίως, παρά να ασχοληθώ με την τρικυμία εν ποτηρίω του συνεδρίου του ΔΗΚΟ». «Είσαι τόσο Από-

Η Ιουλία απόλαυσε τα gin and tonic της με θέα την αγαπημένη της θάλασσα του Ακάμα, μακριά από την «πολλή συνάφεια του κόσμου» της αστικής Λευκωσίας.

λυτη και τόσο Κυρία Ιουλία!». «Μερσί. Θα το δεχτώ».

Ποιος μπορεί ν' αντισταθεί σε ένα gin Mare Capri μια τόσο όμορφη καλοκαιρινή νύχτα; Όχι πάντως η Ιουλία, η οποία παρέμεινε υποδειγματικά ζην, παρά τις τηλεφωνικές παρενοχλήσεις. Ήταν σαν να συνεννοήθηκε το καρέ για να τη βομβαρδίσει με ό,τι πιο άχρηστο κυκλοφορούσε στα πολιτικά πηγαδάκια της Λευκωσίας. Όπως την ατάκα της Φωτεινής Τσιρίδου για το «θεάρεστο» έργο του Αναστασιάδη... «Θεάρεστο ακούω» σχολίασε ειρωνικά η Ιουλία και ζήτησε ένα σφηνάκι παφίτικη ζι-

βανία «γιατί έχουν και οι πελλάρες τα όριά τους, αγαπητέ Sebastian» είπε στον ανυποψίαστο μανάτζερ.

Η Ιουλία χρειάστηκε να επιστρατεύσει όλη την αποφασιστικότητά της για ν' αντισταθεί στον πειρασμό του συναγεμικού gossip. Η σieroκουτάλα Κούταλου ήταν βεβαίως καλά πληροφορημένη για τη συνάντηση της προέδρου με τους πρώην υπουργούς του Αναστασιάδη. «Το κλίμα;» ρώτησε η Ιουλία, απλώς για να πει κάτι. «Χαμηλό βρομετρικό». «Τουτέστιν;». «Νεύρα, πολλά νεύρα! Σε σημείο που τα πήρε η Αννίτα, λέγοντάς τους ότι εκεί-

νη ήταν βασίλισσα στη Βουλή και αντί να εκτιμήσουν ότι ήρθε για να σώσει το κόμμα έχουν και παράπονα από πάνω». «Αχάριστη φάρα οι πρώην, μάνα μου». «Καλέ εδω ένας δευτερότροπος, στην παράκλησή της να τα λένε κάθε δύο βδομάδες, της απάντησε έχουμε και δουλειές να κάνουμε». «Τα ύστερα του κόμμου!».

Σαν να μην έφταναν τα εσωκομματικά politics έπρεπε η Ιουλία, κατά τη διάρκεια της κατά τ' άλλα απόδρασή της από τη ρουτίνα της Λευκωσίας, να διαχειριστεί και την υστερία της Ευγενίας. Ο λόγος πολι-

τικο-φιλολογικός. Αφενός επειδή συνάντησε η Αννίτα τον αμφιλεγόμενο Ανδρέα Τσαγγαρίδη στην Πινδάρου κι αφετέρου επειδή ο εν λόγω κύριος πυροβόλησε εξ επαφής την ελληνική γλώσσα με σχετική ανάρτησή του. «Μια αξιολογη συνάντηση» έγραψε, και η παλαιά φιλόλογος Καλαμαρού ένωσε ότι το ποτήρι ξεχείλισε. «Ως εδώ! Κάποιος επιτέλους ας σταματήσει τον διασυρμό της παράταξης. Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, έχεις ευθύνη έναντι της Ιστορίας!».

Πόσα να προλάβει όμως η έρμη η Ιουλία πια; Σειρά τώρα είχε η φιλε-

νάδα της Κουλλίτσα Κυριακού, η οποία παρά την προκωρημένη ώρα τηλεφώνησε για να της προφτάσει τα νέα. Λίγο πριν ήταν στη συγκέντρωση με κεντρικό ομιλητή τον Στέφανο Στεφάνου, όπου πρώτον ρήμαξε τον μπουφέ με τα τυριά, δεύτερον ήπιε τον άμπακο, τρίτον έβγαλε selfie με τη σύντροφο του Ανδρέα Μαυρογιάννη, τέταρτον ανάρτησε τη φωτογραφία στο Instagram και πέμπτο έκανε σειρά stories ων ουκ έστιν αριθμός.

Στην εκδήλωση για τη δημιουργία Κοινωνικής Συμμαχίας εκτός από την αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού παρευρέθηκαν επίσης η αριστερή (με την κακή έννοια) Ανδριάντα Ζιβάνη Βλαδιμήρου, η αριστερή (με την παραδοσιακή έννοια) Μάρω Κτίστη, η αριστερή (με την οικολογική έννοια) Μαργαρίτα Πεύκου Hazelwood, και η αριστερή (με τη φλου έννοια) Μάχη Σωτηρίου. «Εμένα, την ΤΟΣΟ πλούσια αλλά ΤΟΣΟ απλή δεξιά, γιατί να με κόψετε;» εξεμάνη η Ιουλία. «Γιατί ακόμα κι αν ο Στεφάνου αποτύχει να τα βρει μ' όλους αυτούς που μάζεψε στην ταράσσα του Δημαρχείου, εμάς θα μας μείνουν τα κονέ ώστε να συστήσουμε τη Μεγάλη Χαρτοπαίχτική Συμμαχία». «Chateau, Κουλλίτσα!» είπε η Ιουλία υποκλινόμενη στο μεγαλείο της αριστερής σκέψης.

Όταν έκλεισε το κινητό ήταν αργά. Σε κάποιο κανάλι τασκωνόταν για τ' απόνερα των ελληνικών εκλογών, τους Σπαρτιάτες του φυλακισμένου Κασσιδιάρη. Κι ύστερα... 'Όστερα έκλεισε τα μάτια της και βυθίστηκε στους στίχους: «Τα ήσυχα βράδια η Αθήνα θ' ανάβει, σαν μεγάλο καρβί...». Αγγιστρώθηκε από τη φωνή της Τάνιας για να ταξιδέψει τόσο μακριά, όσο να μη βλέπει, να μην ακούσει και να μην νιώθει τη νέα εθνική ντροπή.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

25.6.1933

ΣΥΝΩΜΟΤΗΣ: Πυκνός πέπλος μυστηρίου εξακολουθεί να περιβάλλει την υπόθεση της συλλήψεως του αγνώστου εκείνου ο οποίος, ως εγνώστη προ ημερών, εσχεδιάζε να δολοφονήσει τον Πάππαν [φωτ.]. Η υπόθεση ενδιαφέρει κάπως ιδιαίτερος τους Έλληνας αν-

γνώστας, δεδομένου ότι ο συλληφθείς είναι, ως λέγεται, ελληνικής καταγωγής. Ο ανταποκριτής μιας γαλλικής εφημερίδος ηθέλησε να διαλευκάνει το μυστήριο τούτο και επελήφθη, πράγματι, συστηματικών ερευνών, επισκεφθείς, εν πρώτοις, το ξενοδοχείον όπου διέμενε ο «συνωμότης». «Πώς ονομάζεται λοιπόν – γράφει ο Γάλλος ανταποκριτής– ο μυστηριώδης ξένος, ο οποίος είνε κλεισμένος εις την φυλακήν της Ρετζίνα

Σόλλι, διότι ηθέλησε να ριψή μιαν βόμβαν εις τον ναόν του Αγίου Πέτρου; Και ποία είνε η σημασία του σχεδίου του; Επί των ερωτημάτων αυτών οι επίσημοι τηρούν απόλυτον μυστικότητα, αλλ' η διευθύντρια του πανδοχείου είνε κάπως περισσότερον ομιλητική.

ΠΟΛΥΜΕΡΕΣ ΣΥΜΦΩΝΟ: Η εκ Λονδίνου τηλεγραφήσεισα ειδήσις περί σοβιετικού σχεδίου διά την συνομολόγησιν πολυμερούς συμφώνου περί μη επιθέσεως μετά της Μ. Αντάντ, των Βαλτικών Κρατών, της Πεσίας και του Αφγανιστάν, εγένετο δεκτή μετά πολλού ενδιαφέροντος. Το εν λόγω σοβιετικόν σχέδιον κρίνεται ως αποσκοπών την παγίωσιν της θέσεως της Ρωσίας εις την Ευρώπην και την Εγγύς Ανατολήν και εις την ενίσχυσιν των φιλερηνικών προθέσεων των συμβαλλομένων κρατών διά του ακριβεστέρου καθορισμού του όρου επιτιθέμενον κράτος. Το προτεινόμενον σύμφωνον νομικώς έχει ελαχίστην σπουδαιότητα, αποσκοπεί όμως εις την ύφεσιν της παρατηρουμένης εντάσεως μεταξύ της Ρωσίας και των γειτονικών της κρατών και ιδία της Ρουμανίας και της Πολωνίας.

ΑΜΝΗΣΙΑ: Αγγέλλεται εκ Μόσχας ότι η σοβιετική κυβέρνησις εξέδωκε διάταγμα δι' ου χορηγείται αμνηστία εις ωρισμένας κατηγορίας καταδικών, κυρίως δε εις τους καταδικασθέντας επί σαμποτάζ. Εις την αμνηστείαν περιελήφθησαν και οι Αγγλοι μηχανικοί Θώρτον και Μακντόναλντ.

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Φωτιά στα σφυροδρέπανα

Στο επόμενο λογότυπο θα βάλουμε και πορτοκαλί χρώμα για να τραβήξουμε και Αποελίστες.

Τα χρώματα στο νέο λογότυπο του ΑΚΕΛ είναι το χρυσό και το πορφυρό –δηλαδή τα βασίλικα χρώματα– όπως θα ταίριαζε σε ένα κατά τα άλλα κομμουνιστικό κόμμα. Ούτε καν λίγο πράσινο για να τιμήσουν την Ομόνοια. Πού είσαι Εζεκία μου να πάρεις το σφυρί, ναι, εκείνο που έβγαλαν από το σήμα και να τους βαρύνεις κατακέφαλα. Τα γνωστά συνθήματα, λογότυπα, σφυροδρέπανα κ.λπ. κ.λπ. έχουν διακριτικά περάσει στο περιθώριο –και προσωρινά στο χρονοντούλαπο της ιστορίας– για να δοθεί πιο ξεκάθαρα που θα έλεγε κι ο Χριστοδουλίδης, το νέο σλόγκαν: «Με το βλέμμα στο μέλλον». Όμορφο μήνυμα κι ας θυμίζει λίγο σλόγκαν ασφαλιστικής εταιρείας. Στόχος πάντως είναι να ξαναγίνει το ΑΚΕΛ «μεγάλο και ανθρώπινο». «Σκέψου το, γίνεται»;

Ο Αλέξης –πρώτη φορά Αριστερά– Τσίπρας εκτοξεύτηκε στην εξουσία με τα πιο άθλια και λαϊκίστικα συνθήματα όλων των εποχών: «θα σκίσω τα μνημόνια», «θα καταργήσω τη φτώχεια με ένα νομοσχέδιο» και διάφορα άλλα που υπό κανονικές συνθήκες δεν θα έπειθαν ούτε ένα τετράχρονο. Δυστυχώς έπεισαν πολλούς αλλά η σύγκρουση με την πραγματικότητα ήταν οδυνηρή. Στο καλό Αλέξη, που κρυβόσουν πίσω από τις λέξεις. Η χώρα σε χρειάζεται... μακριά της.

Ο Ρέμος έχει πολλά κοινά με τον Μιχάλη Χατζηγιάννη: είναι και οι δύο

δημοφιλείς τραγουδιστές, είχαν και οι δύο σχέση με τη Ζέτα Μακρυπούλια και διάφορα άλλα. Ήταν λοιπόν αναμενόμενο που σε πρόσφατη συνάντησή του στην Κύπρο ο Ρέμος μάς ζήτησε να στηρίξουμε τον Μιχάλη – που όπως είπα περνά δύσκολα – γιατί «η πολιτική είναι σκληρή και ψυχοφθόρα». Για να τονίσει τις κακουχίες της πολιτικής αφιέρωσε στον Χατζηγιάννη το σουξέ του Ρουβά «αίμα, δάκρυα και ιδρώτας»!

Αναπάντεχα έγινε κοινοβουλευτικό το κόμμα Σπαρτιάτες, καθότι –ως γνωστόν– άγνωστες οι βουλές του Κυρίου αλλά και των ψηφοφόρων. Έδωσαν πάντως την ιδέα σε δικούς μας να κατέλθουν στις επόμενες

εκλογές με το κόμμα... Παφίτες! Οι Σπαρτιάτες που λέτε διέγραψαν γυναίκα υποψήφια του κόμματός τους διότι διαπίστωσαν ότι είχε λογαριασμό στο Only fans! Και που είναι κύριοι το κακό αν ήθελε πιο στενή επαφή με τη βάση των ψηφοφόρων της;

Η Δομνίκη Παπαδοπούλου, όπως είναι το όνομά της κοπέλας, αξίζει να σημειωθεί ότι έζησε για μεγάλο διάστημα στην Κύπρο και έκανε σύντομα περάσματα από κυπριακές τηλεοπτικές σειρές. Φήμες λένε πως την έχει ήδη προσεγγίσει κυπριακό κόμμα για τις επερχόμενες εκλογές. Έχουν βρεθεί και τα σχετικά σλόγκαν: Α) Δομνίκη ζούμε, δι-

πλα στον Κουλία να σε δούμε και Β) Δομνίκη με τη νίκη!

Τη Νίκη –που του διαφεύγει εδώ και χρόνια– ψάχνει και το ΑΚΕΛ που διοργάνωσε το βράδυ της Τετάρτης, στην παρουσία Ανδρέα Μαυρογιάννη, εκδήλωση στο πλαίσιο της προσπάθειας για σύσταση ευρύτερης πολιτικής συμμαχίας. Τον Αχιλλέα Δημητριάδη δεν τον είδαμε, εκτός κι αν παρευρέθηκε... μεταμφιεσμένος για να αποψύγει τους δημοσιογράφους!

Η Ινφλουένσερ πρόεδρος της καρδιάς μας δάλωσε πάντως πως δεν θα υπάρξει καμία συνεργασία με το ΑΚΕΛ στις επερχόμενες εκλογές Τοπικής Αυτοδιοίκησης –κι ας έφτιαξε νέο λογότυπο το κόμμα του Λαού. Καίχαν απ' το γάλα, φυσάνε και το γισούρτι στον Συναγεμμό. Με αυτή τη δήλωση διαφεύδονται και οι κακές γλώσσες που διέδιδαν πως το ΑΚΕΛ θα στηρίξει Αβέρωφ Νεοφύριο το κακό αν ήθελε πιο στενή επαφή με τη βάση των ψηφοφόρων της;

Μεγάλο σουξέ πάντως φαίνεται να έχουν οι συναγεμικοί πολιτικοί με την αστυνομία κατά της πρωινές ώρες. Μετά τον πρώην υπουργό που τον σταμάτησαν με αμφιλεγόμενο πρόσωπο στον δρόμο Λευκωσίας –Λεμεσού, μαθαίνω πως βουλευτής έπεσε σε μπλόκο της αστυνομίας στη Λακατριάς η ώρα 4 τα ξημερώματα. Όχι δεν πήγαινε για κυνήγι, μιας και είναι από άλλη επαρχία.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρτίπλου 2 & Λεωφ. Λυκαβηπού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Οι προεδρικές εκλογές του 2023 ήταν μια μάχη που άλλαξε άρδην το πολιτικό σκηνικό, αν ληφθεί υπόψη ότι η εκλογή του Νίκου Χριστοδουλίδη προκάλεσε σωρεία εσωκομματικών διεργασιών. Πρώτα και κύρια στον Δημοκρατικό Συναγερμό, όταν έμεινε εκτός β' γύρου, στο ΑΚΕΛ που θέλει με κάθε τρόπο να κεφαλαιοποιήσει το ποσοστό Μαυρογιάννη, αλλά και στα κόμματα του Κέντρου που επικρίνονται ότι έκρυψαν τις όποιες αδυναμίες τους κάτω από το καλί των ποσοστών του Χριστοδουλίδη. Σε λιγότερο από ένα χρόνο ωστόσο, τα κόμματα θα μετρήσουν τη δυναμική τους, καθώς η διπλή εκλογική μάχη των δημοτικών εκλογών και των ευρωεκλογών θα καταδείξει ποια είναι η θέση τους στην κομματική οκακίερα. Τα δύο μεγάλα κόμματα προς το παρόν επικειρούν να προχωρήσουν σε εσωκομματικές ανακατατάξεις, ωστόσο, τα πρώτα ονόματα μπαίνουν ήδη στο κάδρο και στο τραπέζι των συζητήσεων.

Ευρωεκλογές σε νέο σκηνικό

Η μάχη των ευρωεκλογών ήταν ανέκαθεν ένα πεδίο που ο Συναγερμός ένιωθε άνετα. Καθόλου τυχαία και η πρώτη του το 2004 μετά την πρώτη μεγάλη κρίση και τη διάσπαση. Καθόλου τυχαίο και το θεαματικό ποσοστό του 38% που έλαβε το 2014, λίγο μετά την ανάληψη της προεδρίας από τον Νίκο Αναστασιάδη και το κούρεμα. Σήμερα τα δεδομένα για τον ΔΗΣΥ είναι εξόχως διαφορετικά. Μέσα από αυτή τη μάχη θα πρέπει να διασφαλίσει την πρωτιά. Αφενός γιατί αυτή είναι μία κούρσα καθαρά συναγερμική –όπως λέγεται στα κομματικά πηγαδάκια– και αφετέρου γιατί ενδεχόμενο απώλειας της πρωτιάς θα ενισχύσει την υφιστάμενη εσωστρέφεια και ενδεχομένως την αμφισβήτηση της νέας ηγεσίας. Σε αυτό το πλαίσιο ο ΔΗΣΥ θα πρέπει να διαχειριστεί τρία σημαντικά μέτωπα:

- Την Ακροδεξιά που ενισχύεται –διεκδικεί με αξιώσεις έδρα– και προκαλεί διαρροές στον ΔΗΣΥ.
- Τις συναγερμικούς ψήφους του Χριστοδουλίδη που ενδεχομένως να διασκορπιστούν στα κόμματα του Κέντρου.
- Την αστική Λευκωσία, της οποίας οι ευρωεκλογές ήταν ανέκαθεν μία σημαντική μάχη που κέρδιζε, η οποία αισθάνεται αυτή τη στιγμή χωρίς στόχο.

Στον ΔΗΣΥ έχουν αποδεχτεί πως σε καμία περίπτωση το κόμμα δεν θα έχει το «dream team» του 2014, όμως θέλει με κάθε τρόπο να διασφαλίσει την ανακοπή ψήφων από τις εν λόγω ομάδες. Επί του παρόντος θεωρείται βέβαιη η επαναδιεκδίκηση της έδρας από τον Λουκά Φουράδ, ο οποίος είχε κάνει περίπατο το 2019, αφήνοντας πίσω του σημαντικά στελέχη του κόμματος όπως τον τότε δεύτερο της τάξης Λευτέρη Χριστοφόρου αλλά και τον τρίτο της τάξης Νίκο Τορνα-

Ανοιξε ο χορός διπλών εκλογών

Η μάχη για τη δημαρχία, το ευρωκοινοβούλιο και οι εσωκομματικοί στόχοι για το 2024

Η διπλή εκλογική μάχη κρύβει νέα διακυβεύματα για τα κόμματα, ενώ η διαμόρφωση των συνεργασιών θεωρείται ακόμη κάτι πρόωπο.

ρίτη. Σήμερα ο κ. Φουράδς επιδιώκεται να κερδίσει το ευρύτερο ακροατήριο του ΔΗΣΥ, την πιο χαλαρή ψήφο αλλά και εκείνους τους ψηφοφόρους που στήριξαν τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Μαζί του θα επαναδιεκδικήσει και η Ελένη Σταύρου, διεκδικώντας την πιο σκληρή ψήφο στο Κυπριακό, η οποία ενδεχομένως να μεταφερόταν στον ΕΛΛΑΜ. Τα ονόματα που συζητούνται εντόνως είναι αυτό του βουλευτή Αμμοχώ-

στού Κυριάκου Χατζηγιάννη, του γιου της Κλαίρης Αγγελίδου Χρίστου Αγγελίδου, ενώ συζητήσεις γίνονται και για το ενδεχόμενο διεκδίκησης από τον τέως υπουργό Υγείας Μιχάλη Χατζηπαντέλα. Ίσως να παίζει τελικά και το όνομα του Φαίδωνα Φαίδωνος. Ένα τέτοιο ψηφοδέλτιο βεβαίως αφήνει εντελώς εκτός την αστική Λευκωσία, η οποία υπερεκπροσωπείται στο παρελθόν στην εν λόγω εκλογική αναμέτρηση. Αυ-

τό είναι κάτι που σίγουρα θα λάβει υπόψη της η Αννίτα Δημητρίου.

Όσο όμως και αν οι ευρωεκλογές είναι ένα μεγάλο στοίχημα για τον ΔΗΣΥ και ιδιαίτερα για την Αννίτα Δημητρίου, το ίδιο συμβαίνει και στο ΑΚΕΛ για διαφορετικούς λόγους. Η εν λόγω εκλογική αναμέτρηση ανέκαθεν αποτελούσε αδυναμία για το κόμμα της Αριστεράς, με αποτέλεσμα από το 2014 και εντεύθεν να υπάρχει η σοβαρή αν-

συχία απώλειας της μιας εκ των δύο εδρών. Στόχος του ΑΚΕΛ είναι να καταφέρει να διατηρήσει πρώτα και κύρια τις δύο έδρες και στη συνέχεια, σύμφωνα με τον Στέφανο Στεφάνου, να ενισχύσει τα ποσοστά του κόμματος. Υπάρχουν βεβαίως δύο σημαντικές προκλήσεις σε όλο αυτό το εγχείρημα:

- Να καταφέρει να συσπειρώσει το κόμμα σε μία εκλογική αναμέτρηση που ανέκαθεν θεωρείται υποσημείωση για το ΑΚΕΛικό ακροατήριο.
- Να φέρει κοντά την ευρύτερη κοινωνική συμμαχία που έχει ήδη εξαγγείλει ότι θέλει στο πλευρό του, η οποία και στήριξε στις απερχόμενες εκλογές τον Ανδρέα Μαυρογιάννη.
- Να αποτινάξει την καχυποψία του ευρωσκεπτικισμού που το περιβάλλει.

Για να έρθει βεβαίως ένα ευρύτερο ακροατήριο κοντά, θα αναμένει κανείς πως το κόμμα της Αριστεράς θα ανοίξει σε ό,τι αφορά τις θέσεις του γύρω από τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό. Ήδη έχουν γίνει πολλές συζητήσεις για τη συμμετοχή στην GUE και κατά πόσο θα ήταν μία καλή σκέψη η απομάκρυνση από την εν λόγω ομάδα ή η δυνατότητα του εκλεγμένου να

Το ψηφοδέλτιο των ευρωεκλογών απασχολεί τον ΔΗΣΥ καθώς διαφαίνεται ότι η αστική Λευκωσία είναι απύσχα επί του παρόντος.

αποφασίζει. Μία σκέψη που βεβαίως δεν κάνει η Εζεκία Παπαϊωάννου, αλλά την έχει ακούσει κατά τη διάρκεια των διεργασιών διευρύνσεων. Θεωρείται δεδομένη η επαναδιεκδίκηση της έδρας από τον νυν ευρωβουλευτή Γιώργο Γεωργίου, ενώ σε ό,τι αφορά τον Νιαζί Κιζιλγιουρεκ, έχουν ακουστεί πολλά όλο αυτό το διάστημα για τις πολιτικές διαφορίες του με την GUE σε θέματα που αφορούν την Κίνα και τη Ρωσία, αλλά και σε θέματα που αφορούν το ΑΚΕΛ. Δεν συμφωνούσε για παράδειγμα με την υποψηφιότητα Ανδρέα Μαυρογιάννη, ενώ σε κύκλους είχε συζητηθεί το προηγούμενο διάστημα η επιθυμία του να μην επαναδιεκδικήσει. Όπως σημειώνουν στην «Κ» έγκυρες πηγές, φέρεται να κάνει δεύτερες σκέψεις και να θέλει μία ακόμη θητεία. Στο κάδρο βεβαίως μπαίνει και το όνομα του δεύτερου της τάξης του ΑΚΕΛ Γιώργου Λουκαΐδη, ο οποίος έχει δράση και συνδέεται με το όριο θητειών του που λήγει στη Βουλή. Ερωτήματα είναι αν μέσα στη διαδικασία ανοίγματος θα υπάρξουν ονόματα από την ευρύτερη Αριστερά ή αν θα περιλαμβάνονται προσωπικότητες, οι οποίες είχαν στήριξει την υποψηφιότητα Μαυρογιάννη. Αυτό το οποίο θα έχει να διαχειριστεί σε αυτή την περίπτωση το ΑΚΕΛ

είναι το ζήτημα των κλειδωμένων εν πολλοίς θέσεων στην Ευρωβουλή, αν ληφθεί υπόψη πως αναμένεται να διεκδικήσουν δύο εν ενεργεία ευρωβουλευτές και ο δεύτερος της τάξης του ΑΚΕΛ.

Κέντρο, αλλά τι Κέντρο;

Αυτό για το οποίο επικρίνονται τα κόμματα του Κέντρου είναι πως είχαν κρύψει τη γύμνια τους και τα μειωμένα τους ποσοστά κάτω από το καλί της δυναμικής του Νίκου Χριστοδουλίδη. Αυτή η μάχη θα καταδείξει πόσο ισχύει κάτι τέτοιο ή αν τελικά ο ρόλος τους στην συγκυβέρνηση τους ενισχύει. Το ΔΗΚΟ θα πρέπει να διατηρήσει την έδρα του και την ίδια στιγμή τα ποσοστά του, δεδομένου ότι με την παρουσία της ΔΗΠΑ στη διακυβέρνηση υπάρχει ήδη αρκετή σύγκρουση στο ευρύτερο ακροατήριο του Κέντρου. Σύμφωνα με κομματικές πηγές, η συζήτηση για τα ψηφοδέλτια δεν έχει ακόμη ξεκινήσει και αυτό συνδέεται με το γεγονός ότι το κόμμα βρίσκεται σε διαδικασία εκλογικής αναμέτρησης. Από την 9η Ιουλίου που θα ξεκαθαρίσει και το σκηνικό της νέας ηγεσίας και της σύνθεσης των συλλογικών σωμάτων θα ξεκινήσει και η συζήτηση για το ποιοι θα κατέλθουν. Δεδομένη θεωρείται η επαναδιεκδίκηση της έδρας από τον Κώστα Μαυρίδη, και λόγω της δυναμικής που έχει θεωρείται δύσκολη η συμπερίληψη ηχηρών ονομάτων οι οποίοι ανησυχούν πως θα πάνε σε μία προδιαγεγραμμένη ήττα. Ανοικτό είναι αν θα επικριθεί το ΔΗΚΟ να συμπεριλάβει ονόματα συναγερμικών που στήριξαν ανοικτά τον Νίκο Χριστοδουλίδη και πλέον βρίσκονται εκτός κόμματος. Με τον ίδιο τρόπο και η ΔΗΠΑ θα πρέπει να διαμορφώσει εκείνο το ψηφοδέλτιο που θα διατηρήσει το ποσοστό που έλαβε και θα διαψεύσει όσους μιλούσαν για κόμμα που θα ξεφουσκώσει μετά την πλήρη σύμπλευση με το ΔΗΚΟ στην παρούσα κυβέρνηση. Σε αυτό το πλαίσιο στη ΔΗΠΑ αποκλείεται η συστράτευση, είτε με την πλατφόρμα του Δημήτρη Παπαδάκη, είτε με την ΕΔΕΚ. Αυτό που λένε είναι ότι δεν αποκλείουν τις διαβουλεύσεις με κινήματα που είχαν και παρουσία στις προεδρικές εκλογές του 2023. Η όποια σοβαρή συζήτηση ονοματολογίας βεβαίως θα ξεκινήσει από τον Σεπτέμβριο όπως λέγεται. Στο ίδιο πλαίσιο αναμένεται να κινηθεί και η ΕΔΕΚ της οποίας το διακύβευμα διατήρησης της έδρας είναι πολύ μεγάλο. Το 2019, τόσο η παρουσία Δημήτρη Παπαδάκη όσο και το αφήγημα αναχώματος προς την ακροδεξιά ψήφο εντόνισαν το κόμμα ώστε να διατηρήσει την έδρα. Σήμερα, ο Μαρίνος Σιζόπουλος έχει να διαχειριστεί μία πολύ μεγάλη κρίση, την πλήρη έλλειψη στελεχών και σίγουρα τη διεκδίκηση της έδρας από τον ανεξάρτητο πλέον βουλευτή Δημήτρη Παπαδάκη, ο οποίος θα κινηθεί αυτόνομα όπως λέγεται στις διπλές αυτές εκλογές.

Η μάχη της Λευκωσίας και οι περιφέρειες

Όσο και αν οι ευρωεκλογές έχουν συγκεκριμένο πολιτικό αφήγημα και διακύβευμα, στις δημοτικές είναι γενικώς αποδεκτό πως είναι μία μάχη με πιο προσωπικό αντίπολο αποτύπωμα. Το ζητούμενο είναι οι συνεργασίες που ενδεχομένως να προκύψουν από τις δημοτικές εκλογές. Μέχρι αυτή τη στιγμή θεωρείται δύσκολη μία μονοκομματική συνεργασία οριζόντια σε όλους τους δήμους. Αυτό που αναμένεται είναι ότι θα υπάρξουν συνεργασίες διαφορετικές ανά δήμους, αναλόγως των προσώπων που θα διεκδικήσουν. Στη Λευκωσία θεωρείται δεδομένο ότι ο Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης θα κλείσει τον πολιτικό του κύκλο, ωστόσο τις τελευταίες μέρες αυξάνονται οι πληροφορίες που τον θέλουν να διεκδικήσει τη νέα θέση που δημιουργείται από την τοπική μεταρρύθμιση, αυτή του περιφερειάρχη. Ο ίδιος σίγουρα νιώθει πιο ενδυναμωμένος πλέον, μετά την ολοκλήρωση συγκροτημένων μεγάλων έργων που στο παρελθόν ήταν ο λόγος συνεχών κριτικών προς τη δημαρχία του. Την ίδια στιγμή, σύμφωνα με συναγερμικές πηγές, ο κ. Γιωρκάτζης δέχεται πιέσεις από την Πινδάρου να επαναδιεκδικήσει τη δημαρχία

της Λευκωσίας. Πέραν του ότι θεωρείται πολύ πιθανή η επανεκλογή του, καθώς θα συστρατευτούν μαζί του όλα τα κόμματα πλην του ΑΚΕΛ, θα βοηθήσει και την ίδια την Αννίτα Δημητρίου, η οποία γνωρίζει πως τρία τουλάχιστον στελέχη ενδιαφέρονται. Ο Νίκος Νουρής, η Νατάσα Πηλείδου και ο Χρύσανθος Φάκας. Μία διαδικασία επιλογής θα προκαλέσει σίγουρα προστριβές και περαιτέρω αναστάτωση την οποία δεν θέλει να δει να εκτυλίσσεται η Αννίτα Δημητρίου.

Το ΑΚΕΛ από την άλλη, παρακολουθεί με ενδιαφέρον ποιος θα μπορεί να επιλεγεί από τη Δεξιά. Έχει ήδη προχωρήσει σε διαβουλεύσεις με κοινωνικά σύνολα και ομάδες της ευρύτερης Αριστεράς. Έχουν ακουστεί διάφορα πρόσωπα όπως ο πρώην υποψήφιος για την προεδρία και νομικός Αχιλλέας Δημητριάδης, ωστόσο το ΑΚΕΛ βλέπει ιδιαίτερα θετικά το ενδεχόμενο υποψηφιότητας της βουλευτριάς των Οικολόγων Αλεξάνδρας Ατταλίδου. Η ίδια είχε έντονη δράση εναντίον της κατεδάφισης διατηρητέων που επικριρήθηκε από την Αρχιεπισκοπή, ενώ η σαφής τοποθέτησή της σε ζητήματα διαφύλαξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

(δικαιώματα ΛΟΑΤΚΙ, μεταναστευτικό) ενισχύει το αφήγημα του ΑΚΕΛ για τη σημερινή μάχη στην κοινωνία μεταξύ προοδευτικότητας και συντηρητισμού. Από το κάδρο δεν πρέπει να βγαίνει και το ενδιαφέρον του ανεξάρτητου πλέον βουλευτή της ΕΔΕΚ Κωστή Ευσταθίου. Αυτό βεβαίως που παρουσιάζει

Ο Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης δεν φεύγει πλήρως από το κάδρο της διεκδίκησης και ο πονοκέφαλος της Πινδάρου από το ενδιαφέρον τόσο του Νίκου Νουρή όσο και της Νατάσας Πηλείδου.

ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη Λευκωσία, είναι ο Δήμος Στροβόλου και οι κινήσεις που αναμένονται να γίνουν. Υπενθυμίζεται πως ο νυν δήμαρχος Ανδρέας Παπαχαράλαμπος, αν και στέλεχος του ΔΗΣΥ, είχε διεκδικήσει τη δημαρχία απέναντι από το κόμμα του και θεωρείται για πολλούς η μικρογραφία του τι ακο-

λούθησε με τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Στελέχη πρώτης γραμμής θεωρούν πως ο ΔΗΣΥ θα πρέπει να τον στηρίξει αυτή τη φορά, αφετέρω λόγω της δυναμικής του, αφετέρω για να ανακόψει τον κίνδυνο επιπλέον διαρροών από τον ΔΗΣΥ. Υπάρχουν ωστόσο μεγάλες αντιδράσεις από στελέχη που θεωρούν ότι με αυτό τον τρόπο το κόμμα ευνοεί τους διασπαστές. Γίνονται ήδη διεργασίες και ασκούνται πιέσεις προς τον αντιπρόεδρο του κόμματος Μάριο Πελεκάνο. Στο ΑΚΕΛ αυτό που αποτελεί αφετηρία για τον Δήμο Στροβόλου και βασική πολιτική εκτίμηση είναι ότι θα πρέπει να υπάρξει αλλαγή, δεδομένου ότι εκτιμούν πως τα τελευταία χρόνια στον Στρόβολο δεν έχουν επιτευχθεί έργα. Προτεραιότητα είναι η συνεργασία με άλλους πολιτικούς χώρους με δεδομένο ότι θα υπάρξει κοινή αποδοκίμηση προσωπικότητας, ενώ αν δεν επιτευχθεί βλέπουν θετικά το ενδεχόμενο δικών τους στελεχών. Υπενθυμίζεται ότι το 2016 είχε διεκδικήσει η πρώην βουλευτής Λευκωσίας Στέλλα Μισιαούλη.

Σε ό,τι αφορά τη Λεμεσό, θεωρείται δεδομένο ότι ο νυν δήμαρχος Νίκος Νικολαΐδης θα επαναδιεκδικήσει, προτάσσοντας τα έργα

που έχουν υλοποιηθεί ή που δρομολογούνται το επόμενο διάστημα. Οι τελικές αποφάσεις αναμένονται να ληφθούν το φθινόπωρο. Ήδη κύκλοι του ΔΗΣΥ σημειώνουν πως η στήριξη προς το πρόσωπο του κ. Νικολαΐδη είναι δεδομένη. Ο κ. Νικολαΐδης άλλωστε υπήρξε στο πλευρό του ΔΗΣΥ και του Αβέρωφ Νεοφύτου κατά τη διάρκεια των προεδρικών εκλογών. Εκεί που αναμένεται πως θα διεκδικήσει να έχει σημαντικό ρόλο ο ΔΗΣΥ είναι στη θέση του περιφερειάρχη ούτως να ικανοποιήσει κομματικά στελέχη. Υπάρχουν βεβαίως και συναγερμικοί κύκλοι που εκτιμούν ότι στο πλαίσιο συνεργασιών δεν θα πρέπει να αποκλείσουν την υποψηφιότητα του Γιάννη Αρμεύτη. Υπενθυμίζεται ότι ο κ. Αρμεύτης είχε εξαγγείλει επί της ουσίας προτού αναβληθούν οι δημοτικές εκλογές και βρίσκεται ήδη σε διαβουλεύσεις με κόμματα. Δεν αποκλείεται να στηριχθεί από τον χώρο του Κέντρου δεδομένου ότι προκρίνεται από το ΔΗΚΟ, αν και υπάρχει σχετική δυσφορία για το γεγονός ότι παρατήθηκε από το κόμμα, λίγο πριν από τις προεδρικές εκλογές του 2018, επικαλούμενος διαφορίες στο Κυπριακό. Σε ό,τι αφορά τον χώρο της Αρι-

στεράς διατηρεί ιδιαίτερα καλές σχέσεις με τον πρώην δήμαρχο Λεμεσού Ανδρέα Χρίστου, ωστόσο το ΑΚΕΛ βλέπει επί του παρόντος με σκεπτικισμό το ενδεχόμενο στήριξης του.

Στον Δήμο Λάρνακας, η δυναμική του Ανδρέα Βύρα φέρεται να προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία στον ΔΗΣΥ, ο οποίος ψάχνει επί του παρόντος δυνατό ανθυποψήφιο. Δεν έχει βεβαίως το ίδιο πρόβλημα απουσίας υποψηφίου στην Αμμοχώστο, καθώς τόσο ο τέως υφυπουργός Πολιτισμού Γιάννης Τουμαζής όσο και ο Γιώργος Μαυρογιάννης μέλος του Δ.Σ. ΕΒΕ Αμμοχώστου και του ανωτάτου συμβουλίου του ΔΗΣΥ φέρεται να ενδιαφέρονται. Ο κ. Τουμαζής έχει ήδη αφήσει πολιτικό αποτύπωμα στις τοποθετήσεις του για τις τραγικές εξελίξεις στην περίκλιση πόλη της Αμμοχώστου, ενώ το όνομα του κ. Μαυρογιάννη τρέχει σε διαδικτυακά δημοσκοπήσεις της εταιρείας Analytica. Από πλευράς ΑΚΕΛ δεν είναι δεδομένη η επαναδιεκδίκηση από τον Σίκο Ιωάννου και δεν πρέπει να αποκλειστούν άλλα άτομα από το κάδρο, όπως αυτό του επαρχιακού Αμμοχώστου του ΑΚΕΛ Χρύσανθου Ζαννέτου.

Οι ρεαλιστικές επιλογές σε Κυπριακό

Πώς διαμορφώνονται οι βασικές τάσεις στις σχέσεις μεταξύ Αθηνών και Λευκωσίας μετά την επανεκλογή Μητσοτάκη

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Όταν τον περασμένο Μάρτιο, ως είθισται, ο νεοεκλεγείς πρόεδρος Χριστοδουλίδης επισκέπτονταν την Αθήνα με τη νέα του ιδιότητα τον Έλληνα πρωθυπουργό, Κυριάκο Μητσοτάκη, η είδηση για τη σύσταση «ανώτατου οργάνου θεσμικού συντονισμού Ελλάδας – Κυπριακής Δημοκρατίας» έκανε μεγάλους τίτλους, τουλάχιστον ειδησεογραφικά. Τέσσερις μήνες μετά, δεν ξανακούστηκε κάτι για το εν λόγω όργανο, η χρήση του οποίου δεν θα αντικαθιστούσε τον υφιστάμενο έτσι κι αλλιώς συντονισμό –σε υψηλό επίπεδο ή αρμοδίας σε επίπεδο υπουργείων– Αθηνών και Λευκωσίας. Η πρόσφατη επανεκλογή Μητσοτάκη, με εμφανικό μάλιστα ποσοστό για τη Νέα Δημοκρατία, καθώς και η ανακίνωση ενός υπουργικού με «κεντρικές» επιλογές για τα χαρτοφυλάκια των υπουργείων Εξωτερικών και Άμυνας αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον όχι μόνο για το πώς θα αλληλεπιδράσει με τη Λευκωσία αλλά και πώς θα

Η Αθήνα θα φιλοδοξήσει να διατηρήσει το μομέντουμ της προέλασης στην Ανατολική Μεσόγειο και δη στο κομμάτι των ελληνο-τουρκικών εντάσεων.

κινηθεί σε σχέση με το Κυπριακό, με την πρώτη εντύπωση που εξάγεται να είναι αυτή της τήρησης μιας στάσης αναμονής σε σχέση με την επιδίωξη της Λευκωσίας να επανεκινήσει ο διάλογος στο Κυπριακό, με τη δύσκολη, μάλιστα, διπλωματική άσκηση εμπλοκής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι βασικές τάσεις

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η Αθήνα τόσο ως γγγυήτρια δύναμη στη Κύπρο, ως χώρα-εταίρος εντός της Ε.Ε. όσο και σε ηθικό-συμβολικό επίπεδο παραμένει ο βασικός υποστηρικτής της Κύπρου σε πολλαπλά επίπεδα. Ωστόσο, οι τάσεις που θα πρέπει να αναμένει κανείς στη λειτουργική σχέση, διπλωματικά, Αθήνας – Λευκωσίας, σε σχέση με όλο το πλέγμα εξελίξεων στην Ανατο-

λική Μεσόγειο, αναπόσπαστο μέρος των οποίων είναι τα ελληνοτουρκικά και το Κυπριακό, υπαγορεύονται από συγκεκριμένες ρεαλιστικές επιλογές:

- **Η Αθήνα** θα φιλοδοξήσει να διατηρήσει το μομέντουμ της προέλασης στην Ανατολική Μεσόγειο και δη στο κομμάτι των ελληνοτουρκικών εντάσεων έτσι ώστε, σταδιακά, να δει αν υπάρχει προοπτική διαλόγου μεσοπρόθεσμα για το ζήτημα των θαλασσιών ζωνών με την Τουρκία. Η τάση αυτή, που ενισχύεται από τον αμερικανικό παράγοντα στη περιοχή υπό το βάρος του συνεχιζόμενου πολέμου στην Ουκρανία, αποτελεί στη παρούσα φάση την κορυφαία προτεραιότητα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής.

- **Η Ελλάδα** μπορεί να διατηρήσει

το Κυπριακό ως θέσφατο εξωτερικής πολιτικής ωστόσο, όπως διαφάνηκε έντονα το 2016-2017, διπλωματικά ενδιαφέρεται για την κορύφωσή του και δη για την πτυχή της Ασφάλειας και των Εγγυήσεων που την αφορά άμεσα, συνεπώς οποιαδήποτε εμπλοκή της περιορίζεται σε αυτό και μόνο το επίπεδο και

- **Η κυβέρνηση** Μητσοτάκη δειχνει να κινείται με μια στάση αναμονής σε σχέση με το πώς θα κινηθεί η όλη προσέγγιση της Λευκωσίας για εμπλοκή της Ε.Ε. σε μια άσκηση που αφορά, όπως διαφάνηκε και από τη Σύνοδο της Πέμπτης, πλέον και τις ευρωτουρκικές σχέσεις.

Πάντως, καλά ενημερωμένες πηγές που μίλησαν στην «Κ», θεωρούν πως η υπουργοποίηση Γε-

ραπετρίτη, ενός τεχνοκράτη που τα τελευταία χρόνια διατηρεί σχέση εμπιστοσύνης με τον Μητσοτάκη αντιστοιχεί του «Καλίν-Ερντογάν» σε θέματα διεθνούς και περιφερειακού ενδιαφέροντος, αντικατοπτρίζει τη διαμερισματοποίηση των μεγάλων προκλήσεων της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, η οποία το επόμενο διάστημα θα κλείσει εκκρεμότητες (π.χ. με Αλβανία) πριν δώσει έμφαση στα ελληνοτουρκικά, τα οποία εξαρτώνται και από τη στάση Ερντογάν και το Κυπριακό. Η πλειοψηφία του από την πρέσβειρα Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου, μια έμπειρη διπλωμάτη που έρχεται από τις ΗΠΑ και ήταν παρούσα στους τελευταίους γύρους διμερικών Ελλάδας – Τουρκίας θεωρείται πως θα προσδώσει το απαραίτητο βάθος. Η Ελλάδα ωστό-

σο δεν δείχνει να ασπάζεται πλέον τη ρήση πως απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαλοποίηση των σχέσεων με την Τουρκία αποτελεί η επίλυση του Κυπριακού, μιας και τα τελευταία χρόνια προχώρησε με τρεις γύρους διμερικών συνομιλιών και αποκλιμακώσεις με την Τουρκία παρά την εμφανή απουσία συνομιλιών στο Κυπριακό.

NATO και Δένδιας

Ο Κυριακός Μητσοτάκης θα συναντηθεί με τον Ταγίπ Ερντογάν στο περιθώριο της Συνόδου Κορυφής του NATO, στις 11 Ιουλίου στο Βιλνίου της Λιθουανίας όπου, εκτός απροόπτου, και το Κυπριακό θα τεθεί στη συζήτηση των δύο ανδρών αφού νωρίτερα, όπως διαφαίνεται, ο Έλληνας πρωθυπουργός θα επισκεφθεί κι επίσημα την Λευ-

κωσία. Εξάλλου ο ίδιος ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης έχει αξιολογήσει τη Σύνοδο στο NATO ως κομβικής σημασίας ορόσημο για την προσπάθεια επανεκκίνησης του Κυπριακού και η εντύπωση που καταγράφεται εδώ είναι πως η Αθήνα θα θέσει στον Ερντογάν και το ζήτημα της επανένταξης των συνομιλιών. Στο κομμάτι του συντονισμού Ελλάδας – Κύπρου σε θέματα άμυνας, ο ρόλος Δένδια αξιολογείται ως θετικός, χωρίς ωστόσο να υπάρχει, σε επίπεδο δημόσιας διπλωματίας και ρητορικής, κάποια σαφής ένδειξη αναβίωσης του Δόγματος Ενιαίου Αμυντικού Χώρου (ΕΑΧ) – που ήταν μέσα στο προεκλογικό πρόγραμμα της υποψηφιότητας Χριστοδουλίδη. Δεδομένου ωστόσο ότι η Λευκωσία έχει δεσμευτεί για «απορωσοποίηση» των οπλικών συστημάτων της Εθνικής Φρουράς και η Ελλάδα διέρχεται μία περίοδο πολλών εξοπλιστικών προγραμμάτων, ο στενός συντονισμός σε αυτό το επίπεδο θεωρείται στρατηγικής σημασίας από αρκετούς κύκλους σε Αθήνα και Λευκωσία.

Και το θέμα της χημείας

Έμπειροι παρατηρητές σε Αθήνα και Λευκωσία θεωρούν πως η προσωπική σχέση Μητσοτάκη - Χριστοδουλίδη, η οποία χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερος καλή, δεν αποτελεί κριτήριο που θα κρίνει τη λειτουργικότητα Ελλάδας – Κύπρου σε κρίσιμα ζητήματα παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις που μπορεί να υφίστανται σε προσεγγίσεις για την περιοχή. Καλή σχέση διατηρεί ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης και με τον κ. Δένδια λόγω των θητειών τους στα δύο υπουργεία Εξωτερικών, ενώ η προσέγγιση της Νέας Δημοκρατίας εντός του ΕΡΡ μετά την παραδοξότητα των κυπριακών προεδρικών δεν έχει επηρεάσει επιμέρους τις σχέσεις –τουλάχιστον προς το παρόν. Ωστόσο, και καθώς τα πράγματα θα κινούνται διπλωματικά στην Ανατολική Μεσόγειο, ορισμένες στρατηγικές διαφοροποιήσεις ενδέχεται να διαφανούν δεδομένου ότι η κυβέρνηση Μητσοτάκη, όπως αναφέρεται στην «Κ» πηγές με γνώση, κινείται «λιγότερο δεξιά» από την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη δεδομένου ότι την τελευταία στηρίζουν και πολιτικές δυνάμεις που αντιτίθενται –σε επίπεδο αρχών– στην επίλυση του Κυπριακού στη βάση της ΔΔΟ.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ

«Άλλαξέ τα όλα»: Ο ηγέτης ως σύγχρονος Ηρακλής

Τα ονόματα αλλάζουν, το μοτίβο παραμένει: ο ηγέτης, οικεία προσφωνούμενος με το μικρό του όνομα, προτρέπεται να μη φοβηθεί τίποτα: να προχωρήσει ακάθεκτος, αμείλικτος και να τα «αλλάξει όλα». «Μαζί σου, Ανδρέα, για μια Ελλάδα νέα» (1981), «Γιώργο, άλλαξε τα όλα» (2004), «Αλέξη, προχώρα άλλαξε τα όλα» (2023).

Το ίδιο σύνθημα ακούστηκε μετά την εκλογή του Κυριάκου Μητσοτάκη στην ηγεσία της Ν.Δ. (2016) και, σε διάφορες εκδοχές, επαναλήφθηκε μετά τον πρόσφατο εκλογικό του θρίαμβο. Ο πολιτικός κυρίαρχος πρωθυπουργός δέχεται συμβουλές στα ΜΜΕ να «συγκρουθεί με οργανωμένα συμφέροντα», να «μην υπολογίσει το πολιτικό κόστος», να μη συμβιβαστεί με την πνιγηρή ελληνική στασιμότητα – να τα «αλλάξει όλα».

Δηλαδή; Να απολυμάνει το πολιτικό σύστημα; να αλλάξει συθέμελα τον δημόσιο βίο; να ξανασητήσει τη χώρα από την αρχή. Ο ηγέτης καλείται να επιτελέσει στον πέμπτο άθλο του Ηρακλή: να καθάρσει τη συσσωρευθείσα κόπωση του Αυγεία. Με τη γλώσσα του Τραμπ: να «αποξηράνει τον βάλτο» της Αθήνας.

Για τους ανυπόμονους, ο ηγέτης θεωρείται μυθική φιγούρα: ενσπικώνει τον παντοδύναμο πατέρα της παιδικής ηλικίας, τον ήρωα των εθνικών αφηγήσεων, τον Μεσ-

σία των περιθωριοποιημένων. Ο ηγέτης γνωρίζει, δίνει νόημα, παρέχει ασφάλεια. Πάνω απ' όλα, κατέχει το μαγικό ραβδί που θα αλλάξει τον κόσμο. Η πρόθεσή του μεταγίγχει ενέργεια, η νοητική δύναμη του δημιουργεί πραγματικότητα, η δράση του ξεπερνά εμπόδια. Ενώ οι πολλοί περιορίζονται από τη δύναμη της θεσμικής βαρύτητας, ο Ένας την υπερνικά.

Συμπεριλαμβάνουν οι «ριζοσπάστες» τις συνθήκες και τα συμφέροντά τους σε όλα όσα πρέπει να αλλάξουν συθέμελα; Δεν είναι βέβαιο. Για φαντάσου ένας άνθρωπος να μπορεί να σου αλλάξει τη ζωή. Τι διασφαλίζει ότι θα είναι οπωσδήποτε καλότερη; Τι εγγυάται ότι οι επιλογές του θα είναι αναγκαστικά αποδεκτές; Καλύτερα να αλλάξουν πρώτα οι άλλοι – το «σύστημα» – και βλέπουμε...

Η μαγική σκέψη φαντασιώνεται: προβάλλει τις επιθυμίες της στον Ηγέτη, τον οποίο εκλαμβάνει ως τον αρχιτέκτονα του Ίδεατού. Δεν αντιλαμβάνεται ότι μεταξύ επιθυμίας και πραγματικότητας μεσολαβεί ο λόγος, το σχέδιο –ο αναγκαστικά ατελής, πολυσχιδής και αμφισβητήσιμος τρόπος με τον οποίο θα αρθρωθεί η επιθυμία. Μεταξύ της υψηλόφωνος Πολιτικής και της ατίθασης πραγματικότητας μεσολαβούν οι πεζές πολιτικές. Πώς θα καταπολεμηθούν η δια-

Στη φιλελεύθερη δημοκρατία δεν θέλουμε ένας άνθρωπος να έχει τόσο ισχύ που να μπορεί να τα αλλάξει όλα. Είμαστε καχύποπτοι στην παντοδύναμη εξουσία: ξέρουμε ότι η κατοχή της αναδεικνύει τις χειρότερες πτυχές της ανθρώπινης φύσης.

φορά, η φοροδιαφυγή, και η οικιστική αυθαιρεσία; Πώς θα υπερνικηθούν οι αντιδράσεις οργανωμένων συμφερόντων στην υγεία και την παιδεία; Πώς θα επιτευχθεί η οικονομική ανάπτυξη; Στον σκοπό, συχνά, πολλοί συμφωνούμε. Στα μέσα διαφέρουμε.

Η ηγεσία ουδέποτε ασκείται στο κενό. Οι ηγέτες δρουν σε συγκε-

κριμένα ιστορικά πλαίσια, με βάση πολιτισμικές παραδοχές και ερμηνείες της τρέχουσας πραγματικότητας, και, στις δημοκρατίες, εντός θεσμικών περιορισμών. Στη φιλελεύθερη δημοκρατία δεν θέλουμε ένας άνθρωπος να έχει τόσο ισχύ που να μπορεί να τα αλλάξει όλα.

Είμαστε καχύποπτοι στην παντοδύναμη εξουσία: ξέρουμε ότι η κατοχή της αναδεικνύει τις χειρότερες πτυχές της ανθρώπινης φύσης. Η πολιτική ηγεσία προϋποθέτει όραμα και στρατηγική. Ένα από τα επιτεύγματα της μεταπολιτευτικής Ελλάδας είναι ότι, στο όραμα, οι πλείστοι συγκλίνουν: θέλουμε μια σύγχρονη ευρωπαϊκή χώρα. Στη στρατηγική διαφέρουμε. Όποια στρατηγική, όμως, και αν επιλέξει ο εκάστοτε πρωθυπουργός, η διαμόρφωσή της στον πραγματικό κόσμο, δηλαδή σε ένα κόσμο με ιστορικό, συσχετισμούς ισχύος, αξιακή πληθυντικότητα, θεσμικούς περιορισμούς, ενδοκομματικές διεκδικήσεις, και αντίπαλους παίκτες, συνεπάγεται trade-offs – συμβιβασμούς. Ο ηγέτης που δεν συμβιβάζεται είναι αφελής, ιδεοληπτικός ή τυχοδιώκτης – και γι' αυτό επικίνδυνος. Το θέμα είναι να ξέρει με τι, ποιος και πότε να συμβιβάζεται, για ποιο λόγο. Αυτή είναι η τέχνη της πολιτικής. Τι μπορεί να αλλάξει; Τι συγκρούσεις αντέχει; Τι πρέπει να δώσει για να πάρει τι;

Πρόκειται για σύνθετη διαδικασία που δοκιμάζει την ηγετική ευθυσία. Ένας μεταρρυθμιστής πρωθυπουργός, στοχεύοντας ψηλά, μεριμνά να αποφεύγει την απλή διεκπεραίωση. Επιδιώκει επίμονα την αλλαγή, όχι αγνοώντας το πολιτικό κόστος, αλλά συσσωρεύοντας πολιτικό κεφάλαιο (με επιμέρους επιτυχίες, τήρηση δεσμεύσεων και

κανόνων, αυτοπεριορισμό στον πολιτικό έλεγχο του κράτους) που θα του επιτρέψει να καταβάλλει το αναπόφευκτο κόστος. Καθότι έχει θεσμικά την πρωτοβουλία των κινήσεων, επιλέγει τις συγκρούσεις και τον χρονισμό τους, προστοιμάζεται γι' αυτές, συνάπτει συμμαχίες. Γνωρίζει ότι μεγάλες αλλαγές, για να είναι βιώσιμες, πρέπει να ενταχθούν σε ένα ευρύτερο σχέδιο αναμόρφωσης του κράτους, με συνοχή και συνέπεια στην εκτέλεσή του από τους κατάλληλους ανθρώπους. Ο πρωθυπουργός που λ.χ. ανέχεται, πελατειακά, την οικιστική αυθαιρεσία ή ενδίδει στο κομματικό κράτος, θα δυσκολευθεί να πείσει για τις μεταρρυθμιστικές προθέσεις του στην Υγεία, την Παιδεία ή τη Δικαιοσύνη.

Ο «φρόνιμος» πρωθυπουργός δεν ελαυνεται από μεσσιανικές φαντασιώσεις: αγνοεί την προτροπή «άλλαξε τα όλα» γιατί έχει τη σοφία να ξέρει τι μπορεί να αλλάξει, την εσωτερική δύναμη να το επιδιώξει, και το σχέδιο να το κάνει.

Καλή τύχη, πολύ δύναμη, και, προπαντός, ευθυκρισία κ. πρωθυπουργέ.

Ο κ. Χαρίδημος Τσοούκας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και ερευνητής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Warwick. www.htsoukas.com

Παράγραφος χωρίς απεσταλμένο

Γίνεται αναφορά στο Κυπριακό, αλλά αργεί ακόμα ο οποίος διορισμός προσώπου είτε σε πολιτικό επίπεδο είτε σε τεκνοκρατικό

Βρυξέλλες, του ανταποκριτή μας
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης μπορεί να δηλώνει ευχαριστημένος για το «πρώτο σημαντικό βήμα» για το Κυπριακό, το οποίο όπως είπε έγινε κατά τη διάρκεια της συνόδου κορυφής των 27 στις Βρυξέλλες, όμως στην πράξη δεν πέτυχε τον στόχο που είχε τεθεί. Ο στόχος ήταν η προσθήκη στο λεκτικό των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για διορισμό ειδικού απεσταλμένου της Ε.Ε., ο οποίος να συμβάλει, σε συντονισμό με τα Ηνωμένα Έθνη, σε επανέναρξη των διαπραγματεύσεων, και να παίξει καθοριστικό ρόλο στις ίδιες τις

Η προσθήκη της παραγράφου για τα ευρωτουρκικά την Τετάρτη το βράδυ ήταν κάτι το οποίο επεδίωξε αρχικά η Γερμανία. Όμως και με τη βοήθεια της Ελλάδας επιτεύχθηκε να «παντρευτεί» έστω χωροταξικά με το Κυπριακό, μέσω της τοποθέτησης της κάτω από την επικεφαλίδα της Ανατ. Μεσογείου.

διαπραγματεύσεις εφόσον αυτές ξεκινήσουν.

Ήδη τις τελευταίες εβδομάδες, η δημόσια ρητορική για την πρόταση, που ξεκίνησε προεκλογικά ως πρόταση για απεσταλμένο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, πριν εξελιχθεί σε απεσταλμένο της Ε.Ε., διορισμένο ενδεχομένως από την Κομισιόν, εξελίχθηκε σε μια ρητορική περί οροσήμων για προώθηση εξελίξεων στο Κυπριακό. Όπως είχε διαπιστώσει στις πρώτες του επαφές τον Μάρτιο ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, ηγέτες και θεσμοί δεν είναι αρνητικοί προς την πρόταση ενισχυμένης εμπλοκής της Ε.Ε., όμως το μόνο που μπορούσε να γίνει ήταν η προετοιμασία του εδάφους ενόψει των τουρκικών εκλογών, ώστε να ξεκινήσουν επαφές μετά από αυτές.

Τα ορόσημα του προέδρου

Πλέον, μετά τις τουρκικές εκλογές και την επανεκλογή Ερντογάν, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης μιλάει για τρία ορόσημα: το πρόσφατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τη Σύνοδο

Μέχρι την τελευταία στιγμή, όπως ενημερώνεται η «Κ», ο ΠτΔ προσπαθούσε να πείσει να υπάρξει αναφορά σε απεσταλμένο στα συμπεράσματα, μέσω επαφών του με ηγέτες κρατών-μελών.

του ΝΑΤΟ στο Βιλνιους στις 11 και 12 Ιουλίου, κατά την οποία προβλέπει στη λήψη ενδείξεων για τις προθέσεις της Τουρκίας από τις διμερείς συναντήσεις που θα έχουν ηγέτες της Ε.Ε. με τον Τούρκο πρόεδρο, και τέλος τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών τον Σεπτέμβριο.

Τα ορόσημα αυτά καταδεικνύουν και αυτό που κοινοτικό κύκλοι λένε εδώ και καιρό, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση αναμένει εναρκτικό λάκτισμα κινητικότητας από τα Ηνωμένα Έθνη, με τον διορισμό ειδικού απεσταλμένου του γ.γ. του ΟΗΕ. Τότε είναι που η Ε.Ε. και κράτη-μέλη θεωρούν πως η Ένωση θα μπορεί να συνεχίσει, μέσα από τη διαδικασία των Ηνωμένων Εθνών. Μέχρι τότε, η κυβέρνηση έχει να επιδείξει ως θετικό ότι υπάρχουν αναφορές στο Κυπριακό και την ευρωπαϊκή του διάσταση σε συμπεράσματα που βλέπουν στο μέλλον και δεν αποτελούν αντίδραση σε κάποια κρίση, όπως υπέδειξε στην «Κ» κυπριακή διπλωματική πηγή. Σίγουρα όμως

δεν προσεγγίζει τον στόχο και τον πήχη που είχε τεθεί, παρά τις προσπάθειες ΠτΔ σε επαφές με ηγέτες μέχρι την τελευταία στιγμή, και δεν απαντά κατά πόσο ο διορισμός πολιτικής προσωπικότητας πριν από τις συνομιλίες είναι πιο εφικτό σενάριο από αυτό του διορισμού τεκνοκράτη, εάν ξεκινήσουν οι συνομιλίες.

Όθνη, μέσω Τουρκίας

Λόγω του πρώιμου της όλης συζήτησης για το Κυπριακό, αλλά και της βαριάς ατζέντας την οποία εκτροχίασε πλήρως η στάση της Πολωνίας και της Ουγγαρίας στο μεταναστευτικό, το Κυπριακό και οι επιδιώξεις της κυπριακής πλευράς δεν απασχόλησαν τις δημόσιες δηλώσεις των ηγετών, με εξαίρεση μια αναφορά του Γερμανού καγκελάριου Όλαφ Σολτς μετά τη σύνοδο. Ο κ. Σολτς έδωσε το κλίμα για το πώς βλέπουν το Κυπριακό μεγάλες χώρες, εντάσσοντάς την στη συζήτηση για τις σχέσεις Ε.Ε. - Τουρκίας. Αναφερόμενος στη συζήτηση για την Τουρκία (που προέκυψε με-

τά από προσθήκη την οποία προώθησε η Γερμανία), ανέφερε πως ο στόχος είναι να αξιοποιηθεί η επόμενη ημέρα των εκλογών «για να ξεκινήσουμε μια νέα καλή συνεργασία», προσθέτοντας πως η Κομισιόν και ο Ζοζέπ Μπορέλ θα καταθέσουν προτάσεις, και σημειώνοντας ότι «μιλήσαμε επίσης για την Κύπρο και την Ελλάδα και ελπίζουμε ότι όσον αφορά την Κύπρο, να μπορούμε να δώσουμε νέα ώθηση στις εξελίξεις».

Κλειδώσε Κυριακή

Πάντως μέχρι την τελευταία στιγμή, όπως ενημερώνεται η «Κ», ο ΠτΔ προσπαθούσε να πείσει να υπάρξει αναφορά σε απεσταλμένο στα συμπεράσματα, μέσω επαφών του με ηγέτες κρατών-μελών. Το προσέδωσαν των συμπερασμάτων για το Κυπριακό είχε άλλωστε κλειδώσει στην τελική του μορφή από την Κυριακή. Η προσθήκη της παραγράφου για τα ευρωτουρκικά την Τετάρτη το βράδυ ήταν κάτι το οποίο επεδίωξε αρχικά η Γερμανία. Όμως και με τη βοήθεια της

Ελλάδας επιτεύχθηκε να «παντρευτεί» έστω χωροταξικά με το Κυπριακό, μέσω της τοποθέτησής της κάτω από την επικεφαλίδα της Ανατολικής Μεσογείου, αμέσως μετά το Κυπριακό. Κατά τρόπο που ικανοποιεί και την πάγια ανάγκη πολλών χωρών για επανακαθορισμό σχέσεων με την Τουρκία (σε συνέχεια των συζητήσεων για -αναλογική και αναστρέψιμη αναλόγως συμπεριφοράς- θετική ατζέντα) που αγγίζει μεταξύ άλλων και το μεταναστευτικό, αλλά και το αίτημα να μπει και το Κυπριακό με κάποιο τρόπο στην εξίσωση -χωρίς ωστόσο να προκύπτει ευθεία διασύνδεση μέσω των ιδίων των κειμένων.

Τα αμύθημα μηνύματα

Από την προηγούμενη εβδομάδα κοινοτικές πηγές έστειλαν αμύθημα μηνύματα για τις τάσεις σε τεκνοκρατικό επίπεδο. Από τη μία, κοινοτικές αξιωματούχους σημείωνε σε ενημέρωση πως ο ύπατος Εκπρόσωπος λαμβάνει υπόψη και εξετάζει την πρόταση για απεσταλμένο, αλλά πως αυτό που προέχει

Η ανάλυση της κυβέρνησης

Η κυβερνητική πλευρά πάντως, διεκδικεί θετικό πρόσημο στις διαπραγματεύσεις σε επίπεδο μόνιμων αντιπροσώπων σε Βρυξέλλες αλλά και Λουξεμβούργο, μέσα και από το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων της Τρίτης όπου συμμετείχε ο ΥΠΕΞ, σε δύο χρόνους: στην ανάπτυξη της παραγράφου για το Κυπριακό με περισσότερη λεπτομέρεια, και στη «γεγνίση» με την παράγραφο για το Κυπριακό. Από τα μέσα της προηγούμενης εβδομάδας μέχρι την Κυριακή προστέθηκαν οι αναφορές σε ανάγκη «ταχείας επανέναρξης» των διαπραγματεύσεων, ετοιμότητα για «ενεργό ρόλο» της Ε.Ε. προς στήριξη «όλων των σταδίων» της διαδικασίας «με όλα τα κατάλληλα μέσα», καθώς και αναφορά στο κοινοτικό κεκτημένο ως οδηγό για τη λύση μαζί με τις ιδρυτικές αρχές της Ε.Ε. και τα ψηφίσματα του Σ.Α. του ΟΗΕ. Κυβερνητικές πηγές εστίασαν ιδιαίτερα στην αναφορά «σε όλα τα στάδια της διαδικασίας υπό τον ΟΗΕ», ερμηνεύοντάς την ως ένδειξη εμπλοκής και στην προσπάθεια έναρξης της διαπραγματεύσεως, καθώς και στην αναφορά σε «όλα τα κατάλληλα μέσα» με την οποία θέλει να παραπέμψει και στα ευρωτουρκικά.

είναι μια πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών. Σε ξεχωριστή ενημέρωση, άλλος αξιωματούχος είχε αναφέρει πως η Ε.Ε. δεν είναι ουδέτερος παίκτης, καθώς φυσικά βρίσκεται με το μέρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, και πως υπάρχουν περιορισμένες πιθανότητες η Τουρκία να δεχθεί κάτι τέτοιο, ενώ εκτιμούσε πως αν υπήρχαν αλλαγές, αυτές θα καταγράφονταν στη σύνοδο των ηγετών.

Τελικά, είτε γιατί η ιδέα δεν έχει ωριμάσει είτε επειδή θεωρείται πιο εφικτή η πρόταση της Γαλλίας για πιο συγκεκριμένο ορισμό του απεσταλμένου για τον οποίο ήδη υπάρχει λεκτικό στα συμπεράσματα (και όπως αναφέρεται στην «Κ» με αναγνώση των πρόσφατων συμπερασμάτων αφορά ακριβώς τον τεκνοκράτη εκπρόσωπό της ή του προέδρου της Κομισιόν στη διαδικασία διαπραγματεύσεως των ΗΕ), είτε πιο απλά λόγω της θέσης της Γερμανίας και της Ιταλίας πως πρέπει να δοθεί χρόνος για ανάγνωση των προθέσεων Ερντογάν, χωρίς κινήσεις που να προκαλέσουν.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ ΘΕΟΔΩΤΟΥ

Η ανάγκη δημιουργίας Κυπριακού Οργανισμού Αντισεισμικής Προστασίας

Ο σεισμός είναι ένα γεγονός το οποίο δεν μπορούμε ούτε να το αποτρέψουμε, ούτε και να προβλέψουμε πότε θα συμβεί. Αυτό που μπορούμε να κάνουμε ως Πολιτεία είναι να θωρακίσουμε τις κατασκευές μας ούτως ώστε να μπορούν να αντέξουν όταν αυτός συμβεί. Πρώτιστο μέλημα μας είναι η προστασία της ανθρώπινης ζωής και δεύτερο ο περιορισμός των ζημιών στις κατασκευές και στις υποδομές, ούτως ώστε να περιορίσουμε τις οικονομικές συνέπειες που θα υποστεί ο καθένας από εμάς αλλά και η Πολιτεία που θα κληθεί να πληρώσει ένα μέρος τους σε αποζημιώσεις και πολλά άλλα. Παράλληλα, αυτό θα μειώσει και τον χρόνο που ενδεχομένως κάποιοι θα κληθούν να εγκαταλείψουν τις οικίες τους μέχρι αυτές να αποκατασταθούν για να μπορούν να επιστρέψουν με ασφάλεια.

Η ανάγκη δημιουργίας Κυπριακού Οργανισμού Αντισεισμικής Προστασίας προκύπτει από την ανάγκη ύπαρξης ενός φορέα ο οποίος θα διαχειρίζεται διαχρονικά τα θέματα

προσεισμικής προστασίας. Συνήθως «θυμώμαστε» την προστασία των κατασκευών από σεισμό κάθε φορά που θα συμβεί ένα σεισμικό γεγονός στην περιοχή μας. Όντως ο πολύ ισχυρός σεισμός στην Τουρκία πριν από μερικούς μήνες, με την απώλεια χιλιάδων ζωών συνανθρώπων μας, ταρακούνησε και πολλούς αρμόδιους αλλά και απλούς πολίτες στη χώρα μας, οι οποίοι επανέφεραν στην επικαιρότητα το θέμα της αντισεισμικής προστασίας οικοδομών. Ένα θέμα το οποίο ως κοινωνία των μηχανικών προσπαθούμε να κρατούμε ζωντανό εδώ και αρκετές δεκαετίες.

Μετά από τον σεισμό στην Τουρκία επανήλθε στην επικαιρότητα το θέμα της τακτικής επθεώρησης κτιρίων, το θέμα της ενίσχυσης υφιστάμενων οικοδομών και πολλά άλλα. Ας μην ξεχνάμε ότι και το σχέδιο «Κτίζω» για τους προσφυγικούς συνοικισμούς προέκυψε μετά τον σεισμό στην Τουρκία. Ο Κυπριακός Οργανισμός Αντισεισμικής Προστασίας θα πρέπει μεταξύ άλλων να διατηρεί στην επικαιρότητα το κρίσιμο αυτό θέμα. Αυτή τη στιγμή

για την αντισεισμική προστασία των οικοδομών ασχολείται ένας μεγάλος αριθμός υπηρεσιών και οργανισμών όπως για παράδειγμα οι Τεχνικές Υπηρεσίες του υπουργείου Εσωτερικών αλλά και διαφόρων άλλων υπουργείων, το Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου - ΕΤΕΚ, ο Σύλλογος Πολιτικών Μη-

Σημαντική είναι και η ανάγκη έκδοσης διαφόρων εγχειριδίων για τον έλεγχο και την ενίσχυση υφιστάμενων οικοδομών.

χανικών Κύπρου - ΣΠΟΛΜΗΚ, ο Κυπριακός Οργανισμός Τυποποίησης - CYS, τα πανεπιστήμια της χώρας μας κ.ά. Απουσιάζει όμως ένας οργανισμός, ο οποίος θα συντονίζει όλη την προσπάθεια, αλλά και ένας οργανισμός, ο οποίος θα ασχολείται αποκλειστικά με την αντισεισμική προστασία.

Από το 1994 με την εφαρμογή

του Κυπριακού Αντισεισμικού Κανονισμού οι οικοδομές στην χώρα μας σχεδιάζονται και κατασκευάζονται με αντισεισμικές προνοιές, ενώ από το 2012 με την εφαρμογή των Ευρωκωδίκων στην χώρα μας, οι νέες κατασκευές σχεδιάζονται με τον Ευρωκώδικα 8, στον οποίο προβλέπονται ακόμη πιο αυστηρές προνοιές όσον αφορά τον αντισεισμικό σχεδιασμό των οικοδομών, παράλληλα δε με τον Ευρωκώδικα 8: Μέρος 3 και το σχετικό Κυπριακό Εθνικό Προσάρτημα έχει ρυθμιστεί και το θέμα των προσθηκών σε υφιστάμενες οικοδομές αλλά και ο έλεγχος των υφιστάμενων οικοδομών.

Παρόλα αυτά όμως, θεωρούμε ότι υπάρχει σοβαρό πρόβλημα με το γρασμένο στοκ των οικοδομών στην Κύπρο. Ένας μεγάλος αριθμός χώρας μας κ.ά. Απουσιάζει όμως ένας οργανισμός, ο οποίος θα ελέγχει πριν από την εφαρμογή του Κυπριακού Αντισεισμικού Κανονισμού αλλά και πριν από τη θέσπιση της υποχρεωτικής επίβλεψης των οικοδομών από αρχιτέκτονα και πολιτικό μηχανικό το 1999. Σπ-

μαντική παράμετρος είναι και η σχεδόν μηδενική συντήρηση που γίνεται στις κοινόχρηστες οικοδομές, τις πολυκατοικίες δηλαδή στη χώρα μας, ως αποτέλεσμα της λανθασμένης κουλτούρας μας.

Με τη δημιουργία του, ο Κυπριακός Οργανισμός Αντισεισμικής Προστασίας θα μπορούσε να αναλάβει τον συντονισμό της διαδικασίας του ελέγχου των υφιστάμενων οικοδομών. Επιπρόσθετα θα μπορούσε να αναζητήσει ευρωπαϊκά κονδύλια για τον έλεγχο οικοδομών δημόσιας χρήσης, κάτι το οποίο έχει ήδη εξασφαλίσει η Ελλάδα και αναμένεται να ξεκινήσει η σχετική εκστρατεία τον ερχόμενο Σεπτέμβριο. Θα μπορούσε επίσης να «τρέξει» το θέμα της επικυρήσεως την αντισεισμικής ενίσχυσης μιας οικοδομής παράλληλα με την ενεργειακή της, πάλι από ευρωπαϊκά κονδύλια. Σημαντική είναι επίσης και η ανάγκη έκδοσης διαφόρων εγχειριδίων για τον έλεγχο και την ενίσχυση υφιστάμενων οικοδομών και άλλων σχετικών εντύπων, ενώ θα μπορούσε να αναλάβει και την εκπαίδευση των πο-

λιτικών μηχανικών οι οποίοι θα κάνουν τους ελέγχους αυτούς.

Πολλά από όλα αυτά που αναφέρω πιο πάνω γίνονται σήμερα με πρωτοβουλία του ΕΤΕΚ, ως τεχνικός σύμβουλος του κράτους, αλλά και άλλων οργανισμών όπως του ΣΠΟΛΜΗΚ. Η σημαντικότητα του θέματος σε συνδυασμό και με το γεγονός ότι θα πρέπει το σοβαρό αυτό θέμα να διατηρείται συνεχώς στην επικαιρότητα, καθιστά επιτακτική την ανάγκη δημιουργίας του Κυπριακού Οργανισμού Αντισεισμικής Προστασίας, ο οποίος θα πρέπει να στελεχωθεί από κατάλληλα καταρτισμένο προσωπικό το οποίο θα ασχολείται αποκλειστικά με το θέμα της αντισεισμικής προστασίας. Σε αυτό θα έχει φυσικά συμπαραστάτες όλες τις υπηρεσίες και όλους τους οργανισμούς της χώρας που ήδη ασχολούνται με αυτό το θέμα και οι οποίοι αναφέρονται πιο πάνω.

Ο κ. Ανδρέας Θεοδωτόπουλος είναι πολιτικός μηχανικός, Α΄ αντιπρόεδρος ΕΤΕΚ και τέως πρόεδρος του Συλλόγου Πολιτικών Μηχανικών Κύπρου - ΣΠΟΛΜΗΚ.

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Η επένδυση της Λευκωσίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, για ανάληψη ενεργότερου ρόλου στο Κυπριακό και κατά συνέπεια για εκδίωξη ουσιαστικής παρέμβασης προς την Άγκυρα, περιορίζεται σημαντικά, ως αποτέλεσμα των αποφάσεων που δεν έλαβε η Σύνοδος Κορυφής, η οποία ολοκληρώθηκε προχθές Παρασκευή, στις Βρυξέλλες. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επανέλαβε τις πάγιες θέσεις της Ε.Ε. στο Κυπριακό, χωρίς όμως να δίνει στον Νίκο Χριστοδουλίδη αυτά που προεκλογικά και μετεκλογικά ζητούσε, σε σχέση με τον διορισμό «ισχυρής πολιτικής προσωπικότητας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο» και για διασύνδεση «συγκεκριμένων» ευρωτουρκικών ντοσιέ με το Κυπριακό, περιλαμβανομένης της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας. Αποφάσεις εκτιμάται ότι θα μπορούσαν ενδεχομένως να δρομολογηθούν τον Οκτώβριο, στην επόμενη τακτική Σύνοδο Κορυφής της Ε.Ε., αναλόγως των εξελίξεων που θα καταγραφούν στις επαφές του γ.γ. ΟΗΕ, στο περιθώριο της Γενικής

Οι ευρωεκλογές θα δημιουργήσουν ένα κενό στην ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή, καθώς η νέα Κομισιόν δεν πρόκειται να εγκαθιδρυθεί πριν από το φθινόπωρο του επόμενου έτους,

Συνέλευσης, τον Σεπτέμβριο, που θα αποτελέσει πυξίδα για τις Βρυξέλλες. Σε κάθε πάντως περίπτωση, οι ευρωπαϊκές αποφάσεις, ακόμη κι αν ικανοποιήσουν σε κάποιο βαθμό τη Λευκωσία, θα στερούνται ενός ουσιαστικού χρονικού ορίζοντα υλοποίησης, σε σχέση με την άσκηση της οποίας ευρωπαϊκές επιρροές προς την Τουρκία, για δρομολόγηση συνολικής διευθέτησης στο Κυπριακό. Κύκλοι στις Βρυξέλλες, οι οποίοι μίλησαν στην «Κ» υπό την αίρεση τήρησης της ανωνυμίας τους, επεσήμαναν ότι από τον προσεχή Νοέμβριο-Δεκέμβριο «η Ε.Ε. κατεβάζει ουσιαστικά ρολά», αφού εισέρχεται σε τροχιά ευρωεκλογών και συνεπώς τα κράτη-μέλη και κυρίως «οι ισχυρές χώρες της Ε.Ε.

Κακό «τάιμινγκ» για εμπλοκή της Ε.Ε.

Στις ευρωεκλογές η προσοχή από τον Νοέμβριο - Περιορίζονται οι προοπτικές παρέμβασης προς Άγκυρα

Η Κομισιόν για ένα διάστημα περίπου 9-10 μηνών «δεν θα είναι πλήρως ενεργοποιημένη σε πολιτικό επίπεδο εξηγουσε κοινοτική πηγή, παραπέμποντας μεταξύ άλλων και στις διαδικασίες που θα πρέπει να δρομολογηθούν μετά τις ευρωεκλογές, αρχικά με την επιλογή νέου προέδρου και την έγκρισή του από την Ευρωβουλή.

είναι μάλλον απίθανο να είναι σε θέση να διαθέσουν χρόνο και ενέργεια για δρομολόγηση εξελίξεων στο Κυπριακό».

Και δη η Γερμανία, η οποία πέραν από το γεγονός ότι έχει αρκετά εκατομμύρια ψηφοφόρους τουρκικής εθνικότητας, εξακολουθεί να θεωρεί την Τουρκία ως «κώρα-κλειδί» για τη διατήρηση «νπνεμίας» στο μεταναστευτικό. Προκειμένου να αποφευχθούν ανεπιθύμητες καταστάσεις εν μέσω της προεκλογικής εκστρατείας και των ευρωεκλογών του προσεχούς Ιουνίου.

Με άλλα λόγια, «το ταιμινγκ» δεν είναι με το μέρος της Λευκωσίας, καθώς οι ευρωεκλογές θα δημιουργήσουν ως είθισται, ένα κενό στην ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή, με αφε-

τηρία τον προσεχή Νοέμβριο και σημείο κατάληξης που θα υπερβαίνει τις ευρωεκλογές του Ιουνίου 2024, καθώς η νέα Κομισιόν δεν πρόκειται να εγκαθιδρυθεί πριν από το φθινόπωρο του επόμενου έτους.

Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι εάν επαναρχίσουν οι απευθείας διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό, υπό τον ΟΗΕ, η Ε.Ε. θα είναι απύσασα. Σε μια τέτοια περίπτωση, είναι ήδη δεσμευμένη (Συμπεράσματα 2 Οκτωβρίου 2020) να διορίσει εκπρόσωπο στις καλές υπηρεσίες του γ.γ. ΟΗΕ, ως έπραττε μέχρι τώρα. Εκπρόσωπος, ο οποίος θα διοριστεί από την Κομισιόν και άρα θα «δίνει λόγο» στην Κομισιόν (και όχι στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο όπως ζητάει,

ή έστω ζητούσε, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης). Η Κομισιόν, ωστόσο, για ένα σημαντικό χρονικό διάστημα, περίπου 9-10 μηνών, «δεν θα είναι πλήρως ενεργοποιημένη σε πολιτικό επίπεδο (not politically fully functioned)», εξηγουσε κοινοτική πηγή, παραπέμποντας μεταξύ άλλων και στις διαδικασίες που θα πρέπει να δρομολογηθούν μετά τις ευρωεκλογές, αρχικά με την επιλογή νέου προέδρου και την έγκρισή του από την Ευρωβουλή (θέση που επιθυμεί να διατηρήσει η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν). Αλλά και στη «διαδικασία σχηματισμού» νέου Κολεγιού Επιτρόπων, με την υποβολή προτάσεων από τους ηγέτες των «27», την επιλογή των προτεινόμενων Επιτρό-

πων από τον νέο πρόεδρο της Κομισιόν και τη δρομολόγηση των απαραίτητων ακροάσεων, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Όλα αυτά καθιστούν σαφές ότι ακόμη και εάν επαναρχίσουν οι συνομιλίες στο Κυπριακό, υπό τον ΟΗΕ, και η Κομισιόν διορίσει δικό της εκπρόσωπο, η πρώτη της προτεραιότητα δεν θα βρίσκεται στην επίλυση του προβλήματος. Και κυρίως δεν θα είναι σε θέση να ασκήσει την όποια επιρροή ενδεχομένως διαθέτει, προς την κατεύθυνση της Άγκυρας, προκειμένου να την πειθαναγκάσει να λύσει το Κυπριακό, με τον τρόπο που επιδιώκει η Λευκωσία. Το ίδιο ισχύει και για τα κράτη-μέλη, και δη τα ισχυρά, τα οποία θα έχουν κατά νου τον «νέο χάρτη συσχετισμού δυνάμεων που θα σχηματιστεί μετά τις ευρωεκλογές. Και τον διαμοιρασμό της εξουσίας, κυρίως για τις θέσεις του προέδρου της Κομισιόν, του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, του επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του υπάτου Εκπρόσωπου της Ε.Ε.

Η Λευκωσία πάντως προσδοκά ότι στη Σύνοδο του ΝΑΤΟ, στο Βίλνιους, στις 11-12 Ιουλίου, η Ε.Ε. και κυρίως κράτη-μέλη, όπως η Γερμανία, θα είναι σε θέση να εγείρουν ζήτημα Κυπριακού στις επαφές τους με τον Τούρκο Πρόεδρο Ταγίπ Ερντογάν. Ωστόσο, οι εκτιμήσεις κύκλων των Βρυξελλών είναι μάλλον διαφορετικές, καθώς θεωρούν ότι το μοναδικό θέμα στην ατζέντα των όποιων ουσιαστικών συναντήσεων των ισχυρών της Ε.Ε. με τον Τούρκο πρόεδρο, θα αφορά στην ένταξη της Σουηδίας στη Βορειοατλαντική Συμμαχία. Συνεπώς, όπως έλεγε κοινοτική πηγή στην «Κ» εκτιμάται ότι «περιθώρια για νουθεσίες και υποδείξεις για άλλα ζητήματα, πλην του θέματος της Σουηδίας, δεν φαίνεται να υπάρχουν». Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, «κατά συνέπεια, είναι μάλλον απίθανο να αποκρυσταλλωθεί ειδικά για οποιοδήποτε άλλο ζήτημα, αναφορικά με τη στάση της Άγκυρας, περιλαμβανομένου και του Κυπριακού». Σημειώνεται ότι όπως εixaμε δημοσιεύσει, στις πρώτες τηλεφωνικές επικοινωνίες με ηγέτες κρατών-μελών, ο Ταγίπ Ερντογάν μετέβη στην επανεκλογή του στην προεδρία της Τουρκίας— απέφυγε να τοποθετηθεί σε σχέση με το Κυπριακό, κάτι που μεταφέρθηκε στη Λευκωσία με διαφορετικές ερμηνείες, θετικές και αρνητικές.

Στον αέρα οι όροι εντολής του «εκπροσώπου»

Το μεγαλύτερο στοίχημα που καλείται να κερδίσει η Λευκωσία, δεν είναι ο διορισμός ενός Ευρωπαίου εκπροσώπου στο Κυπριακό (για τον οποίο άλλωστε θα έχει λόγο και η Άγκυρα), αλλά η διασύνδεση «συγκεκριμένων» ευρωτουρκικών ντοσιέ με την επίλυση του Κυπριακού. Πηγή στην έδρα της Ε.Ε. έλεγε στην «Κ» ότι «ακόμη και εάν υποθετικά θεωρήσουμε ότι αύριο αρχίζουν οι απευθείας διαπραγματεύσεις και κατ' επέκταση αποφασίζεται ο διορισμός ενός Ευρωπαίου επισήμου στις καλές υπηρεσίες του γ.γ. ΟΗΕ, το ζήτημα που θα παραμείνει εκκρεμές θα είναι οι όροι εντολής του». Κατά πόσον δηλαδή, ο εν λόγω Ευρωπαίος εκπρόσωπος θα έχει ως όρους εντολής τη διασύνδεση «συγκεκριμένων» ευρωτουρκικών ντοσιέ με την επίλυση του Κυπριακού και κυρίως με τη διασύνδεση της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, όπως διακαώς επιδιώκει η Λευκωσία. Η αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης αποτελεί δε το βασικότερο τουρκικό αίτημα, καθώς εκτιμάται ότι θα αποφέρει τεράστια οικονομικά κέρδη σε όλες τις κατευθύνσεις και κυρίως προς την Τουρκία, δεδομένου ότι όπως υπολογίζεται επισήμως, θα εκτοξεύσει τον ευρωτουρκικό όγκο εμπορικών συναλλαγών από 140 περίπου δισεκατομμύρια ευρώ, σε 320 δισεκατομμύρια ευρώ, ετησίως. «Αυτό λοιπόν που έχει σημασία», επανέλαβε η ίδια πηγή, «δεν είναι τόσο το πρόσωπο που ενδεχομένως να διοριστεί ως εκπρόσωπος της Ε.Ε., αλλά οι όροι εντολής του», καθιστώντας σαφές ότι τίποτα από τα δύο δεν μπορεί να αποφασισθεί εάν δεν υπάρχει η σύμφωνη γνώμη των μερών, άρα και της Τουρκίας, η οποία επί του παρόντος —τουλάχιστον— απορρίπτει κατηγορηματικά κάθε σκέψη για διασύνδεση των ευρωτουρκικών σχέσεων με την επίλυση του Κυπριακού.

ΑΡΘΡΟ / Της ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

Στερεότυπο που ραγίζει

Η πολιτική ταυτότητα των γενιών είναι ένα από τα πεδία όπου η ανθρώπινη σκέψη εκτίθεται σε στερεότυπα απρόσβλητα από την απαίτηση μιας διαφορετικής ερμηνείας. Όμως η πιο βαθιά ριζωμένη από τις πολιτικές αντιλήψεις σαν να κλονίστηκε μετά τα αποτελέσματα των εκλογών της 21ης Μαΐου και της 25ης Ιουνίου. Επειτα από χρόνια, η Ν.Δ. έλαβε το υψηλότερο ποσοστό στις νεότερες ηλικίες (17-34 ετών), που από το 2012 κατείχε ο ΣΥΡΙΖΑ. Στις ίδιες ηλικίες, καταγράφηκε αισθητή άνοδος, σε σχέση με το 2019, των ποσοστών των μικρών κομμάτων όχι μόνο στα αριστερά, αλλά και στα δεξιά του τόξου.

Οι πολιτικές μετακινήσεις, όλο και πιο συχνά, σημειώνονται σε μη στερεοτυπικά προσδιορισμένα ηλικιακά σώματα, δείχνουν πρό-

σφατες μελέτες στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ. Και αυτό όχι μόνο διότι δεν υφίσταται πλέον ένας βαθύς διαχωρισμός μεταξύ των όλο και πιο βραχυβίων γενεών, κι ως τις ονοματίζουμε με γράμματα της αλφαβήτου. Αλλά και διότι άλλες σοβαρές παράμετροι ρίχνουν τις ηλικιακές ομάδες στο μεγάλο διαγενεακό κωνευτήρι. Τα νεανικά κινήματα που αναζωογονούν τα κοινωνικά ύδατα δεν αρκούν για να ερμηνεύσουν τις μεγάλες πολιτισμικές αλλαγές που συνταράσσουν τον ταχύρρυθμο τεχνολογικό κόσμο μας, τον απειλούμενο παράλληλα από την οικονομική αστάθεια, την κλιματική κρίση, το ενδεχόμενο ενός πυρηνικού πολέμου. Δηλαδή, η παραδοχή ότι οι κοινωνίες αλλάζουν επειδή οι άνθρωποι αλλάζουν δεν συναρτάται πλέον αποκλειστικά και μόνο με την ηλικία, αλλά και

με πλήθος άλλων παραγόντων, όπως οι εμπειρίες ζωής, το πρόγραμμα της εποχής που ζούμε και εκείνος που οι άνθρωποι εν ηλικιωθήκαν (π.χ. κούνια, μεταπολίτευση, οικονομική κρίση, πανδημία), τα μεγάλα συμβάντα που κόβουν τον χρόνο σε πριν και μετά, ό,τι συμβαίνει στην υφήλιο (τρομοκρατικά χτυπήματα, ισχυρά μεταναστευτικά ρεύματα) και ωθεί τις κοινωνίες σε συντηρητικότερες θέσεις. Ουδείς αμφισβητεί τις ψυχολογικές διεργασίες της γήρανος που κάνουν τους ανθρώπους περισσότερο ανθεκτικούς στην αλλαγή, πιο επιρρεπείς σε πολιτικές ιδέες οι οποίες ελαχιστοποιούν την αβεβαιότητα και προσφέρουν μια ψευδαίσθηση ελέγχου. Ωστόσο, το στερεότυπο δεν κάθεται πλέον καλά πάνω στην περιπλοκή σήμερα βάση του. Και για πρώτη φορά εν μέρει αμφισβ-

τείται εκείνο που για δεκαετίες υποστήριζαν, σε παραλλαγές, οι Βισμαρκ, Ντισραέλι, Ρούζβελτ, Σο, Κλεμανσό, Τσώρτσιλ κ.ά.: «Εάν στα 20 δεν είσαι προοδευτικός, δεν έχεις καρδιά. Εάν στα 30 δεν είσαι συντηρητικός, δεν έχεις μυαλό».

Ενα παράδειγμα του πόσο πολύ οι ιστορικές συνθήκες καθορίζουν τις πολιτικές θέσεις των όντων δίνει έρευνα που δημοσιεύτηκε στους Financial Times και μελετούσε τα εκλογικά αποτελέσματα σε Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ από το 1964 έως το 2022. Οι ανήκοντες σήμερα στην ηλικιακή ομάδα των κρίσεων, 28-42 ετών, κατά τα φαινομενικά τους χρόνια εμφανίστηκαν να είναι συντηρητικότεροι των συνομιλικών τους σε παρελθούσες εποχές. Αυτό στα συνέχεται άλλαξε.

Τα γηρατειά σήμερα δεν συνδέονται τόσο στενά όσο παλαιότερα

με τη στενοκεφαλία, την πνευματική καχεξία, την ιδεολογική δυσκαμψία. Αμερικανοί ερευνητές (ομάδα Nick Danigelis, Πανεπιστήμιο Βέρμοντ) διαπίστωσαν ότι ομάδες ηλικιωμένων κινούνταν προς φιλελεύθερες θέσεις με ταχύτερους ρυθμούς από τους νεότερους, έδειχναν πιο ανεκτικοί, λιγότερο ακραίοι, πιο ανοικτοί σε νέες ιδέες.

Η ζωή μας μεταβάλλεται ραγδαία. Ρευστές παγκόσμιες ισορροπίες, νέα δεδομένα στα ανώγια και στα κατώγια του διασυνδεδεμένου πλανητικού χωρίου μας, κίνδυνοι και προκλήσεις στην Αγρία Δύση των ταχύτατα εξελισσόμενων αλγορίθμων ταρακουνούν βεβαίως. Μετατοπίζουν τις θέσεις των ανθρώπων προς την πρόοδο ή τη συντήρηση, όμως χωρίς να πλήττουν ακόμη, για τους περισσότερους, τις βαθιές πολιτικές στα-

θερές τους. Οι κοινωνίες, στο σύνολό τους σχεδόν, γίνονται προοδευτικότερες σε θέματα φύλου, φυλής, σεξουαλικότητας, προσωπικής ελευθερίας, αλλά παραμένουν λίγο ως πολύ σταθερές σε ζητήματα που αγγίζουν τους σκληρούς ιδεολογικούς πυρήνες τους. Γερμανική μελέτη έδειξε πως αν είσαι προοδευτικός στα 40 θα είσαι και στα 60, αν και λιγότερο προοδευτικός από έναν 25άρη ομοϊδέατη της εποχής. Μελέτες σε Βέλγιο και Πολωνία (χώρες με διαφορετική ιστορική συνέχεια μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο) επαλήθευσαν το μοτίβο.

Ίσως, τελικά, εκείνη η ισχυρή ιδεολογική ρίζα που φύτεψαν συνθήκες και εποχές μέσα στον καθένα, και όχι ο τεμαχισμός του βαθμολογίου της συντήρησης με βάση τις γενιές, είναι που θέτει τα πράγματα στη νέα πολιτική τους τάξη.

Κυπριακές Αξίες, Παγκόσμιας Αποδοχής

1880 εργαζόμενοι παγκοσμίως

22 γραφεία παγκοσμίως

πωλήσεις σε **110** χώρες

29% των κυπριακών εξαγωγών

Αλλαγές βιτρίνας ή ουσίας;

Το ΑΚΕΛ υπόσχεται ανανέωση, ωστόσο, το ερώτημα είναι πόσο έτοιμο είναι για πραγματικό εκσυγχρονισμό

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Τη στιγμή που ο Στέφανος Στεφάνου έκανε άνοιγμα στην κοινωνία και υποσχόταν μία ευρύτερη κοινωνική συμμαχία, προχωρώντας στο τολμηρό –για το ΑΚΕΛ– βήμα αλλαγής του λογότυπού του, ο Αλέξης Τσίπρας αποφασίζει να μην επαναδικαιώσει την προεδρία του ΣΥΡΙΖΑ. Μία μέρα αργότερα, δημοσιοποιούσε την απόφασή του από το Ζάππειο, αναλαμβάνοντας αφενός το μερίδιο της ευθύνης του για τη μεγάλη ήττα της τελευταίας εκλογικής αναμέτρησης και ανοίγοντας αφετέρου τον δρόμο της διαδοχής στο κόμμα. Η πορεία του ΑΚΕΛ και του ΣΥΡΙΖΑ σίγουρα δεν μπορούν να ταυτιστούν, καθώς είναι διαφορετικά τα μεγέθη τους, άλλη η ιστορική τους διαδρομή και η οργανωτική τους δομή, ωστόσο, αν κάτι βγαίνει από τις τελευταίες εξελίξεις είναι πως η ευρύτερη Αριστερά πιέζεται και ενδεχομένως να αμφισβητείται διεθνώς. Τα δύο αριστερά κόμματα σε Κύπρο και Ελλάδα αντιλαμβάνονται πως θα πρέπει να υπάρξουν –έστω και με διαφορετικό τρόπο για το καθένα– αλλαγές, διαφορετικά οι εξελίξεις θα τα αναγκάσουν σε αλλαγές ή ενδεχομένως να τα προσηλάσουν. Το ερώτημα βεβαίως στην περίπτωση του ΑΚΕΛ είναι πόσο έτοιμοι είναι να κάνουν ριζικές αλλαγές, πόσο θέλουν να εκσυγχρονιστούν και πόσο γενναίοι θα φανούν σε αυτή την ευρύτερη μερίδα του χώρου που δεν ανήκει προφανώς στο ΑΚΕΛ αλλά θέλει να έχει ρόλο και λόγο σε μία ατζέντα πιο προοδευτική.

Μετά το λογότυπο τι;

Το λογότυπο του ΑΚΕΛ αποτέλεσε το κύριο σημείο συζήτησης

Στις αλλαγές εμπίπτουν η ποσόστωση γυναικών, μείωση της συμμετοχής του έμμισθου προσωπικού στα συλλογικά όργανα και αλλαγή των Νέων Δυνάμεων.

στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αν τελικά υπάρχει σφυροδρέπανο ή όχι στο καινούργιο σήμα, αν υπήρξε αλλαγή στο χρώμα και τι σηματοδοτεί αυτή η αλλαγή. Είτε μικρές είναι, είτε μεγάλες οι αλλαγές στο λογότυπο η σημασιολογία είναι αρκετή. Αρκετή για ένα κόμμα συντηρητικό στις αλλαγές που φοβάται να μη σταλεί το μήνυμά της αστικοποίησης του ή της αποξένωσης που ο Στέφανος Στεφάνου εσπεύδαν να εξηγήσουν πως το λογότυπο του κόμματος δεν εξαφανίζεται, αλλά επί του παρόντος θα προβάλλεται το νέο με το συγκεκριμένο, με το σύνθημα «Με το βλέμμα στο μέλλον». Το ερώτημα είναι αν ο Στέφανος Στεφάνου είναι έτοιμος, πέραν από τις αλλαγές στη βιτρίνα –ανακαινίζεται ήδη το κτίριο της Εξέκια Παπαϊωάννου, με τα στελέχη να έχουν ήδη μετακομίσει προσωρινά στην ΠΕΟ και τη μερική αλλαγή λογότυπου– για εκσυγχρονισμό σε ιδέες και προτάσεις.

Οι κύριες αλλαγές

Οι αλλαγές προφανώς θα περάσουν από τα συλλογικά σώματα,

Ο Στέφανος Στεφάνου δεν θέλει να αποτελέσει τη σύντομη παρένθεση του ΑΚΕΛ, όπως είχε παρομοιάσει προ ημερών ο Αρκάς τον Αλέξη Τσίπρα, και υπογραμμίζει πως είναι έτοιμος για μεγάλες αλλαγές, ωστόσο, δεν έχει ξεκαθαρίσει με ποιο τρόπο θα εμπλέξει την ευρύτερη κοινωνία.

ωστόσο συγκεκριμένες προτάσεις φαίνεται ήδη να συζητούνται από στελέχη και επικεντρώνονται στα εξής:

- Εκλογή του γενικού γραμματέα από το συνέδριο και όχι από την 100μελή Κεντρική Επιτροπή.
- Μείωση του αριθμού του έμμισθου προσωπικού που συμμετέχει στα συλλογικά σώματα.
- Ποσόστωση γυναικών στα συλλογικά σώματα, σε θέσεις-κλειδιά και ενδεχομένως στα ψηφοδέλτια.

Μεξεξίλι των Νέων Δυνάμεων σε άλλον θεσμό που θα μπορεί να λειτουργήσει επαρκώς, φέρνοντας ένα ευρύτερο ακροατήριο κοντά, το οποίο θα συμμετέχει επαρκώς στις αποφάσεις, προτάσεις και δράσεις του κόμματος.

Ομιλία με αποδέκτες

Σε αυτό το πλαίσιο προετοιμασίας για τις αλλαγές που επικεντρώνονται, η ομιλία του Στεφάνου Στεφάνου είχε μηνύματα προς διάφορους αποδέκτες:

• Πρώτα και κύρια στα μέλη και στελέχη του κόμματος που ανησυχούν ότι οι αλλαγές ισοδυναμούν με αποϊδεολογικοποίηση του κόμματος, έκανε αναφορά στην ιστορία και εξήγησε ότι ο Μαρξισμός επιβάλλει το κόμμα να ανοίξει στην κοινωνία.

• Μίλησε στην προοδευτική διάνοξη με την αναφορά στους Πλουτί Σέρβα και Αδάμ Αδάμαντο, υπονοώντας πως το κόμμα είναι έτοιμο και να ανοίξει στην ευρύτερη Αριστερά αλλά και να παραδεχτεί λάθη του παρελθόντος.

• Στο ευρύτερο ακροατήριο που δεν ανήκει στο ΑΚΕΛ αλλά στήριξε τον Ανδρέα Μαυρογιάννη, υπογραμμίζοντας πως το κόμμα υιοθετεί πλέον το πρόγραμμα διακυβέρνησής του.

• Σε προσωπικότητες του χώρου που –λόγω και των αργών διαδικασιών του κόμματος– αμφισβητούν την ετοιμότητα του ΑΚΕΛ για αλλαγές. Σε αυτό το πλαίσιο έκανε και την αναφορά ότι η προσπάθεια δεν δρομολογείται σε πολιτικό κενό αλλά έχει ορίζοντα πρώτα το 2024 και στη συνέχεια τις βουλευτικές του 2026.

Οι παλιοί γνώριμοι

Η παρουσία του Ανδρέα Μαυρογιάννη αλλά και η αναφορά του ότι το ΑΚΕΛ ανέκαθεν έκανε συνεργασίες –η διατριβή του όταν ήταν φοιτητής αφορούσε το ΑΚΕΛ– θέλησε να στείλει το μήνυμά πως το ευρύτερο ακροατήριο που στήριξε τον κ. Μαυρογιάννη είναι μαζικά παρόν σε αυτή τη νέα προσπάθεια.

Παρόντες ήταν τα πρόσωπα που είχαν παίξει ρόλο στο επιτελείο πλην κάποιων εξαιρέσεων, πρόσωπα που είχαν στηρίξει την υπο-

ψηφιότητα Αχιλλέα Δημητριάδη όπως οι Ερατώ Κοζάκου Μαρκουλά, Άδωνις Γιάνκου, Πόπη Αβραάμ, οι οποίοι ανέκαθεν ήταν κοντά στον προοδευτικό χώρο, αλλά και πρώην στελέχη της ΕΔΕΚ όπως ο πατέρας και υιός Κουτσοκούμνη και Λεύκιος Δοράτης. Δεν υπήρξαν ωστόσο οποιεσδήποτε εκπλήξεις ή παρουσίες που θα έστελναν το μήνυμά πως το ΑΚΕΛ είναι έτοιμο να διαβουλευθεί με Κινήσεις και Ομάδες Πολιτών.

Προφανώς πολλοί ήταν εκείνοι που ήρθαν κοντά επειδή πίστεψαν στην υποψηφιότητα Μαυρογιάννη, ωστόσο μεγάλη μερίδα επέλεξε την υποψηφιότητα Μαυρογιάννη είτε ως το μη χειρόν βέλτιστον είτε για να δώσει μία τελευταία ευκαιρία στο ΑΚΕΛ να ορθοποδήσει για να προχωρήσει σε αλλαγές. Βάσει αυτού, η παρουσία του κ. Μαυρογιάννη έχει τη σημασιολογία της, σίγουρα όμως δεν είναι αρκετή. Το κόμμα της Αριστεράς δεν έχει ακόμη ξεκαθαρίσει πώς ακριβώς θα οδηγηθεί στη νέα εποχή, με ποια όπλα και με ποιο αφήγημα. Δεν έχει εξηγήσει πώς ακριβώς θα απευθυνθεί σε εκείνη την μερίδα της κοινωνίας που βλέπει με επιφύλαξη το ΑΚΕΛ, ούτε πώς θα τους εμπλέξει στη νέα προσπάθεια.

Δεν φαίνεται να έχει πείσει πλήρως επί του παρόντος ότι δεν διακατέχεται από φοβίες ή ανασφάλειες, αν ληφθεί υπόψη η επιφύλαξη με την οποία αντιμετώπισαν την πρωτοβουλία που ανέλαβαν πρόσωπα από τον ευρύτερο χώρο της δημιουργία μιας μεγάλης πλατφόρμας αλλά και το μήνυμά που έστειλαν πως η ενδεχόμενη εξαγγελία της πλατφόρμας πριν από τις αλλαγές στο ΑΚΕΛ θα θεωρηθεί εχθρική πράξη.

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

9 ΙΟΥΛΙΟΥ 2023

Η ψηφοφορία αρχίζει στις 9:00 π.μ και ολοκληρώνεται στις 6:30 μ.μ σε όλα τα εκλογικά κέντρα.

ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

- Αίθουσα Κρατικής Έκθεσης – Hall B
- Γραφεία Κοινοτικού Συμβουλίου Ακακίου

ΛΕΜΕΣΟΣ

- Α΄ Δημοτικό Σχολείο Ύψωνα
- Α΄ Δημοτικό Σχολείο Γερμασόγειας (Χριστάκειο)
- Λανίτειο Γυμνάσιο Λεμεσού

ΛΑΡΝΑΚΑ

- Οίκημα ΔΗ.ΚΟ Αθηαίνου
- Ευρυβιάδειο Γυμνάσιο (έναντι επαρχιακών γραφείων Λάρνακας και Αμμοχώστου Λάρνακας)

ΠΑΦΟΣ

- Οίκημα ΔΗ.ΚΟ Πόλης Χρυσοχούς
- 10^ο Δημοτικό Σχολείο Πάφου (Περιοχή Δασούδι)

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ

- Δημοτικό Μέγαρο Παραλιμνίου
- Ευρυβιάδειο Γυμνάσιο (έναντι επαρχιακών γραφείων Λάρνακας και Αμμοχώστου Λάρνακας)

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΨΗΦΟΥ ΕΧΟΥΝ ΟΛΑ
ΤΑ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ ΜΕΛΗ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Όσα μέλη για προσωπικούς ή άλλους λόγους θα βρίσκονται εκτός της Επαρχίας που διαμένουν, **μπορούν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα** στα κατά τόπους εκλογικά κέντρα, σε όλες τις Επαρχίες.

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με τα Επαρχιακά γραφεία του Κόμματος ή στο www.diko.org.cy

Συνέντευξη στον
ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ

Στέφανος Στεφάνου, γενικός γραμματέας ΑΚΕΛ

Ασφαλώς και το ΑΚΕΛ είναι κόμμα εξουσίας

Τριπλός στόχος του κόμματος η άνοδος το '24, ένα ποσοστό γύρω στο 30% το '26 και νίκη στις προεδρικές του '28

Δεν έχω έτοιμη λύση για την πολιτική πλατφόρμα. Το συζητάμε με εν δυνάμει συνοδοιπόρους. Στόχος είναι να χτίσουμε αυτή τη σχέση την οποία στεγάζουμε κάτω από τον τίτλο κοινωνική συμμαχία, αναφέρει στην «Κ» ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Στέφανος Στεφάνου.

Το ΑΚΕΛ είναι κόμμα εξουσίας, δηλώνει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο γενικός γραμματέας της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ Στέφανος Στεφάνου, ύστερα από το κάλεσμα του κόμματος στον ευρύτερο προοδευτικό χώρο για τη δημιουργία μιας ισχυρής κοινωνικής συμμαχίας. Θέτει ως πρώτο σταθμό τη διπλή εκλογική αναμέτρηση του Ιουνίου 2024 με στόχο, όπως λέει, να καταγραφεί το ξεκίνημα μιας πορείας ανόδου για το ΑΚΕΛ. Ο κ. Στεφάνου αναφέρει ότι στόχος του ίδιου και της ηγεσίας του κόμματος είναι να επαναφέρουν το ΑΚΕΛ σε ποσοστό γύρω στο 30%, «δείχνοντας» τις βουλευτικές εκλογές του '26. Δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο στοιχείο της πολιτικής ατζέντας, διασυνδέοντας αυτή την παράμετρο με το νέο σύνθημα του κόμματος «με το βλέμμα στο μέλλον», το οποίο, όπως δηλώνει, στέλνει το μήνυμα ότι το ΑΚΕΛ επικεντρώνεται στην πρόταξη προοδευτικών και ρεαλιστικών προτάσεων για σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα. Αναφέρεται, επίσης, σε αλλαγές που προωθούνται εντός ΑΚΕΛ, ώστε το κόμμα να γίνει πιο αποτελεσματικό.

–**Συμπληρώνετε δύο χρόνια στην ηγεσία του ΑΚΕΛ. Ποιο είναι το όραμά σας για το κόμμα;**

–Ο στόχος και ο προσωπικός και της ηγεσίας του κόμματος είναι να επαναφέρουμε το ΑΚΕΛ εκεί που παραδοσιακά ανήκει. Δηλαδή ένα κόμμα με ποσοστό γύρω στο 30%, όχι γιατί είναι αυτοσκοπός τα ποσοστά στην πολιτική, αλλά όσο πιο ισχυρές είσαι στη Βουλή και στην κοινωνία τόσο περισσότερες δυνατότητες έχεις για παρέμβαση στα δημόσια πράγματα του τόπου.

–**Σε ποια αναμέτρηση θα θέλατε να δείτε αυτό το ποσοστό;**

–Αυτό δεν μπορώ να το καθορίσω, αλλά θα ήθελα στις βουλευτικές του 2026 το ΑΚΕΛ να έχει μια ισχυρή άνοδο.

–**Υπάρχει ο ισχυρισμός ότι το ΑΚΕΛ βολεύεται στην αντιπολίτευση, ότι δεν θέλει να ξανακυβερνήσει και ότι είναι κόμμα διαμαρτυρίας και όχι κόμμα εξουσίας. Είναι λοιπόν στόχος του ΑΚΕΛ να κυβερνήσει ξανά;**

–Ναι, ασφαλώς, γιατί χωρίς να έχεις πρόσβαση στην κυβέρνηση δεν μπορείς να καθορίζεις την πορεία του τόπου και του λαού. Ειδικά στην Κύπρο που το σύστημα είναι προεδρικό. Δεν αρκεί να είσαι ισχυρός στη Βουλή, διότι εκτελεστική εξουσία είναι η προεδρία και η κυβέρνηση. Και ασφαλώς το ΑΚΕΛ είναι κόμμα εξουσίας.

–**Το κάλεσμα που απευθύνετε για δημιουργία μιας ισχυρής κοινωνικής συμμαχίας έχει ως απώτερο στόχο να κερδηθούν οι προεδρικές εκλογές του 2028;**

–Ασφαλώς. Αλλά θα ήταν λάθος να καθίσουμε να περιμένουμε τις επόμενες προεδρικές εκλογές. Το ΑΚΕΛ θα συνεχίσει με φάρο την πολιτική ατζέντα που μαζί με άλλες δυνάμεις και προσωπικότητες καταθέσαμε με την υποψηφιότητα του Ανδρέα Μαυρογιάννη και θα

κύκλο του και πλέον ωρίμασαν οι συνθήκες για διεύρυνση του μετώπου των προοδευτικών δυνάμεων. Είτε πρόκειται για μεμονωμένες προσωπικότητες με ειδικό πολιτικό βάρος, είτε για κοινωνικά κινήματα, κινήσεις ή προσωπικότητες. Κάνοντας αυτή τη συνολική συζήτηση θα δούμε πώς εντάσσουμε τις Νέες Δυνάμεις σε αυτό που ονομάζουμε κοινωνική συμμαχία. Αυτό που θέλουμε να κάνουμε είναι κάτι διαφορετικό από αυτό που γινόταν μέχρι σήμερα.

–**Αρα δεν θα ξανακούσουμε τον όρο ΑΚΕΛ Αριστερά Νέες Δυνάμεις;**

–Δεν μπορώ να γνωρίζω επειδή δεν το έχουμε συζητήσει ακόμα. Επιπλέον, υπάρχουν και οι νομικές προεκτάσεις στον εκλογικό νόμο. Αλλά επειδή και τα ονόματα πολλές φορές παίζουν ρόλο, θα το μετρήσουμε και αυτό. Θέλουμε να κάνουμε κάτι καινούργιο που να στηρίζεται στην εμπειρία που έχουμε και ενδεχομένως, όταν αυτό το καινούργιο στεγαστεί κάτω από

ένα νέο όνομα, θα δίνει και την πλήρη διάσταση της αλλαγής που θέλουμε να κάνουμε.

–**Το νέο σύνθημα του ΑΚΕΛ είναι «Με το βλέμμα στο μέλλον». Στέλνει μήνυμα ότι θέλετε να αφήσετε πίσω πτυχές του παρελθόντος που βρίσκει μπροστά του το ΑΚΕΛ και το δυσκολεύουν; Ή ότι πλέον το ζητούμενο στην πολιτική είναι να προτείνουμε λύσεις για τα προβλήματα που υπάρχουν;**

–Στη δική μας αντίληψη το παρελθόν πρέπει να λειτουργεί όπως το καθρεφτάκι σε ένα αυτοκίνητο, και βλέποντας πίσω να πηγαίνεις μπροστά με ασφάλεια. Αξιοποιείς τη θετική και την αρνητική εμπειρία του παρελθόντος, για να μπορέσεις να διατυπώσεις με πολιτικούς όρους ολοκληρωμένες προτάσεις για τον πολίτη και την κοινωνία. Ήδη ξεκινήσαμε να το εφαρμόζουμε με πιο οργανωμένο τρόπο, πάρτε ως παράδειγμα τις προτάσεις μας για το στεγαστικό. –**Παρουσιάστηκε και ένα νέο λογότυπο.**

–Το ΑΚΕΛ διατηρεί το έμβλημά του. Βγαίνουμε μπροστά με ένα νέο μόντο, με υπογραφή ΑΚΕΛ και αυτό θα συνοδεύει την προσπάθειά μας τουλάχιστον μέχρι τις εκλογές του '24.

–**Τι αλλαγές να αναμένουμε από το καταστατικό συνέδριο;**

–Θέλουμε να είμαστε πιο αποτελεσματικοί. Είναι καλές οι δημοκρατικές διαδικασίες που ακολουθούμε, αλλά είχαμε επισημάνει την περίοδο των προεδρικών εκλογών ότι είναι χρονοβόρες. Κάποιες φορές χρειάζεται να κινείσαι πιο γρήγορα. Οι νέες τεχνολογίες δίνουν τη δυνατότητα ώστε η επικοινωνία με τη βάση να γίνεται πιο γρήγορα, χωρίς όμως να μειώνουμε τη δημοκρατία στο κόμμα. Ένα άλλο θέμα που συζητήθηκε τα τελευταία χρόνια είναι η εκλογική του γενικού γραμματέα, αν θα είναι από την Κεντρική Επιτροπή ή από κάποιον αλλού. Η λογική να εκλέγεται από την Κεντρική Επιτροπή είναι για να λογοδοτεί σε αυτή. Όμως θεωρούμε ότι υπάρχουν οι δυνατότητες πάλι να λο-

προσπαθήσουμε στον βαθμό που μπορούμε να βάλουμε μπροστά αυτή την προοδευτική ατζέντα. Η δουλειά πρέπει να γίνεται κάθε μέρα μέχρι το 2028. Ως πρώτοι στόχοι είναι οι εκλογές που είναι μπροστά μας τον Ιούνιο του 2024. Μετά είναι οι βουλευτικές.

–**Με ποιους θα κυβερνήσει το ΑΚΕΛ; Ποιοι είναι οι εν δυνάμει συνομιλητές ή και σύμμαχοι σας;**

–Αυτό έχει να κάνει και με την προσέγγιση που μπήκε μπροστά στις προεδρικές εκλογές. Ένα μεγάλο μέρος της κοινωνίας δεν λειτουργεί διά μέσου των κομμάτων αλλά μέσα από μια πολιτική ατζέντα. Όπως έδειξαν οι προεδρικές εκλογές, φυσικοί μας συνομιλητές είναι όλος αυτός ο κόσμος, προσωπικότητες, οργανωμένα σύνολα, κινήματα και κόμματα, που συμμερίζονται την ίδια προοδευτική ατζέντα, την οποία έχει και το ΑΚΕΛ, σε μια σειρά από σημαντικά κεφάλαια.

–**Κάποτε γινόταν λόγος ότι κόμματα του Κέντρου είναι εν δυνάμει σύμμαχοι του ΑΚΕΛ. Μετά όμως από όσα έγιναν στις προεδρικές εκλογές, πρέπει το ΑΚΕΛ να τραβήξει μια γραμμή στα όρια των σχέσεών του με αυτά τα κόμματα;**

–Δεν θα σταματήσουμε τον διάλογο και την προσπάθεια επίτευξης συνεργασιών, αλλά έχει ενισχυθεί το στοιχείο της πολιτικής ατζέντας. Αν υπάρχει συνάφεια στα βασικά

“

Δεν θα σταματήσουμε την προσπάθεια επίτευξης συνεργασιών, αλλά έχει ενισχυθεί το στοιχείο της πολιτικής ατζέντας. Αν υπάρχει συνάφεια στα βασικά ζητήματα, τότε μπορείς να χτίσεις συμμαχίες.

ζητήματα, τότε σε αυτή τη βάση μπορείς να χτίσεις συνεργασίες και συμμαχίες. Αυτό για τις προεδρικές εκλογές. Από εκεί και πέρα, αντιλαμβάνεστε ότι στις βουλευτικές εκλογές το κάθε κόμμα κατεβαίνει από μόνο του. Όταν κατέβεις και σε άλλο επίπεδο, για παράδειγμα εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης, υπάρχει ακόμη πιο ευρύ πεδίο για συνεργασίες και τώρα το ΑΚΕΛ θα επιχειρήσει να έχει συνεργασίες στο επίπεδο της τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά ανά δήμο και όχι σε παγκύπρια βάση.

–**Αρα στις δημοτικές εκλογές θα επιδιωχθούν συνεργασίες και με άλλα κόμματα;**

–Και με κόμματα, και με ομάδες πολιτών, και με προσωπικότητες. Σχετικά με τα κόμματα δίνουμε έμφαση σε αυτά με τα οποία παραδοσιακά και ιστορικά είχαμε συνεργασίες και κοινές πορείες.

–**Στις ευρωεκλογές είναι στόχος του ΑΚΕΛ να είναι πρώτο κόμμα;**

–Δεν θέσαμε τέτοιο στόχο. Θέλουμε να ενισχύσουμε το ποσοστό μας και να εκλέξουμε και πάλι δύο ευρωβουλευτές. Αν έρθουμε πρώτοι καλώς, αλλά ξέρετε ότι η πολιτική δεν είναι ποδόσφαιρο για να παίρνεις το πρωτάθλημα.

–**Συνεπώς, ποιος είναι ο στόχος του ΑΚΕΛ στη διπλή εκλογική αναμέτρηση του 2024;**

–Μας ενδιαφέρει οι εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης και οι ευρωεκλογές να καταγράψουν ότι το ΑΚΕΛ ξεκίνησε μια πορεία ανόδου. –**Επιστρέφοντας στο κάλεσμα σας για τη δημιουργία μιας κοινωνικής συμμαχίας, είπατε ότι στόχος είναι να δημιουργηθεί μια νέα δομή, μια πολιτική πλατφόρμα. Πώς θα λειτουργεί και ποια θα είναι η σχέση της με το ΑΚΕΛ;**

–Αν είχα έτοιμη τη λύση και την έλεγα, που δεν την έχω, πολύ πιθανό να μας έλεγαν κάποιοι ότι έρχεστε να επιβάλετε μια αντίληψη που εσείς έχετε και εμείς δεν θέλουμε να κάνουμε αυτό το πράγμα. Αναζητούμε, συζητάμε μαζί με αυτούς τους ανθρώπους και βάζοντας και τη δική μας εμπειρία, μια απλή δομή μέσα από την οποία να επιτύχουμε τον συντονισμό, τη συνοδοιπορία, τη συμμετοχικότητα σε πλαίσιο αλληλοσεβασμού. Είναι άνθρωποι που εμπιστεύονται το ΑΚΕΛ, όμως για δικούς τους λόγους δεν θέλουν να ενταχθούν στο ΑΚΕΛ. Στόχος είναι να χτίσουμε αυτή τη σχέση την οποία στεγάζουμε κάτω από τον τίτλο κοινωνική συμμαχία. Συνεπώς, το ΑΚΕΛ είναι η μεγάλη, βασική και συγκροτημένη πολιτική δύναμη και δίπλα θα υπάρχει αυτό που ονομάζουμε πλατφόρμα, που θα δίνει τη δυνατότητα σε αυτές τις προσωπικότητες και τις συλλογικότητες να λειτουργήσουν.

–**Θα έχουν συμμετοχή στα όργανα του ΑΚΕΛ;**

–Το θέμα της συμμετοχικότητας είναι κάτι το οποίο συζητούμε. Το μέχρι πού θα φτάνει και πώς θα διεκπεραιώνεται είναι κάτι που δεν έχουμε ακόμη αποφασίσει.

–**Υπάρχει οριζόντια κατάληξη αυτού του διαλόγου;**

–Θα πρέπει να έχουμε μια αντίληψη για το πώς θα λειτουργήσουμε σε αυτό το επίπεδο πριν από τις διακοπές του καλοκαιριού. Πρέπει να έχουμε το αποτέλεσμα της συζήτησης με αυτούς τους ανθρώπους για να περάσει η πρόταση από την Κεντρική Επιτροπή για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε.

–**Γιατί πρέπει να κινηθούν διαδικασίες εντός ΑΚΕΛ;**

–Ενδεχομένως να υπάρχουν πράγματα που το ΑΚΕΛ πρέπει να κάνει προς αυτή την κατεύθυνση για τα οποία να χρειάζονται καταστατικές αλλαγές ή κανονισμοί για να λειτουργήσει. Να φέρουμε ένα παράδειγμα. Συμμετοχικότητα. Πείτε ότι μια πρόταση που μπορεί να καταλήξει, είναι κάποιοι εξ αυτών να συμμετέχουν σε διαδικασίες που γίνονται στο επίπεδο των καθοδηγητικών σωμάτων για να εκφράσουν την άποψή που μπορεί να υπάρχει σε αυτές τις δυνάμεις. Ακόμη και γι' αυτό χρειάζονται κάποιες καταστατικές ή κανονιστικές αλλαγές.

Το ΑΚΕΛ ούτε πατρονάρει ούτε έχει φοβίες

–**Υπάρχει ανησυχία ότι αυτή η πλατφόρμα μπορεί να μετεξελιχθεί σε κόμμα;**

–Είτε κάνεις τέτοιες ενέργειες είτε όχι, δεν μπορείς να πατρονάρεις την πολιτική ζωή του τόπου. Ούτε και είναι στον χαρακτήρα του ΑΚΕΛ αυτό. Αν υπάρχει ομάδα πολιτών ή μια συλλογικότητα που θέλει να κατέλθει ως κόμμα, τότε δεν μπορείς να το απαγορεύσεις. Όμως, αν εσύ δείχνεις σεβασμό και δίνεις δυνατότητα αξιοποίησης των δικών σου δυνάμεων και των δικών σου δυνατοτήτων σε μια ομάδα πολιτών να προβάλλουν και τη δική τους παρουσία και μαζί να διεκδικείται θέσεις, τότε αυτό μπορεί να ελαχιστοποιεί τις πιθανότητες κάποιος να διεκδικήσει διέξοδο μέσα από τη δημιουργία κόμματος. Θεωρώ ότι το ΑΚΕΛ διαθέτει εμπειρία, είναι ισχυρό και γι' αυτό δεν πρέπει να έχει τέτοιου είδους φοβίες.

–**Οι νέες δυνάμεις ολοκλήρωσαν τον κύκλο τους;**

–Όπως γνωρίζαμε τον θεσμό μέχρι σήμερα, αυτός κλείνει τον

γδοτείο κάπου ο γενικός γραμματέας. Αλλά ταυτόχρονα να διευρύνουμε ενδεχομένως τον κύκλο εκείνων που ψηφίζουν για τον γενικό γραμματέα.

–**Τι θα μπορούσε να γίνει δηλαδή;**

–Θα μπορούσε για παράδειγμα να ήταν απευθείας από το συνέδριο. Αλλά όλα αυτά θα συζητηθούν και είναι υπό την αίρεση και την άποψη του κομματικού συνόλου και στο τέλος και του καταστατικού συνεδρίου.

–**Οι αναφορές στους Αδάμ Αδάμαντος και Πλουτή Σέρβα που είχαν διαγραφεί από το κόμμα, ποιο μήνυμα στέλνουν;**

–Ο Αδάμ Αδάμαντος, ο Πλουτής Σέρβας όπως και άλλοι αξιωματούχοι του κόμματος της τότε εποχής, έχουν αφήσει το δικό τους αποτύπωμα στη συλλογική προσπάθεια για μια καλύτερη κοινωνία. Ειδικά οι δύο τους έκαναν εξαιρετικό και ριζοσπαστικό έργο, ακουμπώντας φυσικά στη δύναμη που τους έδινε το ΑΚΕΛ. Στη δική μας αντίληψη και οι δύο αποτελούν μέρος της ιστορίας του ΑΚΕΛ. Στέλ-

νομε το μήνυμα ότι εμείς τιμούμε την ιστορία μας, τιμούμε τους ανθρώπους που δημιούργησαν την ιστορία και θέλουμε να τη συνεχίσουμε.

–**Έγινε ή γίνεται κάποια συζήτηση για αξιοποίηση του κ. Ανδρέα Μαυρογιάννη;**

–Ο Ανδρέας Μαυρογιάννης δημιούργησε ένα κεφάλαιο για τον εαυτό του με την όλη του παρουσία στις προεδρικές εκλογές. Κανείς δεν φανταζόταν, εκτός από εμάς που βλέπαμε τη δυναμική, ότι ο Ανδρέας Μαυρογιάννης, με αξιώσεις, θα διεκδικούσε ακόμα και εκλογή –και παραλίγο να τα καταφέρουμε. Ο ίδιος έπαισε ότι εναρμονιζείται πλήρως με αυτά που έλεγε. Νέο πνεύμα, ήθος στην πολιτική, ειλικρίνεια, επεκέντρωση στον στόχο για να λύσουμε προβλήματα. Άρα αυτό το κεφάλαιο σαφώς θα θέλουμε να το αξιοποιήσουμε στο πλαίσιο της δημιουργίας μιας κοινωνικής συμμαχίας. Και ασφαλώς ο Ανδρέας Μαυρογιάννης είναι σε περίοπτη θέση.

Με το βλέμμα στο μέλλον

Με επίκεντρο τον **άνθρωπο**, θέτουμε ως πολιτική προτεραιότητα να είμαστε ενεργά παρόντες στη **νέα εποχή**.
Με θεμέλιο την **ιστορία** και τις **αξίες** μας, κοιτάμε μπροστά ώστε να δομήσουμε τις συνθήκες για ένα καλύτερο **αύριο**.
Έχουμε τη βούληση να ενεργοποιήσουμε τις δυναμικές της **αλλαγής** για να κτίσουμε μια πλατιά **Κοινωνική Συμμαχία**.
Με όραμα, με σχέδιο και ουσιαστικές **προτάσεις**.
Να προσδώσουμε περιεχόμενο στην **ελπίδα**.
Με σοβαρότητα, υπευθυνότητα και αισιοδοξία.
Με ουσιαστικές εισηγήσεις και **λύσεις**, να δώσουμε απαντήσεις στις αγωνίες και στα προβλήματα που απασχολούν τους πολίτες.
Για **ευημερία**. Για τον κάθε ένα. Για την Κύπρο μας.

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

Για μία αμιγώς πολιτική συζήτηση συναντήσαμε τον υπουργό Εσωτερικών Κωνσταντίνο Ιωάννου στο γραφείο του. Είναι από τα πρόσωπα που κρίνονται τελευταίως ως τα πιο πολιτικά από το υπουργικό σχήμα, με τα αντανakaλαστικά του γύρω από το σχέδιο «Κτίζω» να συζητούνται εντόνως. «Ο ΔΗΣΥ» λέει στην «Κ» «έχει αποδείξει με έργο ότι είναι μια σοβαρή πολιτική δύναμη και μια τέτοια σοβαρή παράταξη έχει να προσφέρει σε μια διακυβέρνηση. Με αυτή την έννοια, θεωρώσα και θεωρώ ότι ο ΔΗΣΥ θα μπορούσε να μετέχει στην κυβέρνηση». Αναγνωρίζει ότι έγιναν λάθη σε αυτούς τους πρώτους μήνες διακυβέρνησης, όμως τονίζει ότι έχει παραχθεί ουσιαστικό έργο σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Μιλάει για τη σχέση του με τους Νίκο Χριστοδουλίδη και Νίκο Αναστασιάδη και απαντά στα οχόλια για ταύτιση της νυν κυβέρνησης με την προηγούμενη. Τονίζει ότι κάποιοι προσπαθούν ακόμη να ανα-

“

Με λυπεί που βλέπω να συμβαίνουν τον τελευταίο ενάμιση χρόνο πολλά και διάφορα στον χώρο της υγείας. Γίνονται προσπάθειες ακόμη από κάποιους να ανατρέψουν τη φιλοσοφία του ΓεΣΥ και οφείλουμε να σταθούμε βράχοι έναντι αυτής της κατάστασης.

τρέψουν το ΓεΣΥ και στέλνει μήνυμα σε ΟΑΥ και την υπουργό Υγείας Πόπη Κανάρη.

—Επικρατεί η άποψη ότι είστε ο υπουργός αυτής της κυβέρνησης με το μεγαλύτερο πολιτικό βάρος. Γι' αυτό σήμερα θα κάνουμε μια συζήτηση πιο πολιτική, πέραν από τα θέματα του καρτοφυλακίου σας. Πού τοποθετείτε τον εαυτό σας πολιτικά;

—Να διευκρινίσω, αν εννοείτε πολιτικό βάρος την προηγούμενη μου υπηρέσια δεκτό, αλλά θεωρώ ότι κι άλλοι υπουργοί έχουν ανάλογο πολιτικό βάρος. Σε ό, τι αφορά στο πού τοποθετώ τον εαυτό μου πολιτικά, πάντα ήμουν τοποθετημένος στον χώρο του ΔΗΣΥ. Είμαι συναγερμικός, αλλά ποτέ δεν είχα οργανική θέση, δεν υπήρξα μέλος, με εξαίρεση την περίοδο που ήμουν υπουργός, όταν συμμετείχα εκ officio στα όργανα του κόμματος, στα οποία παραμένω μέλος, θεωρητικά τουλάχιστον ως πρώην υπουργός.

—Δηλαδή και τώρα;

—Οι πρώην υπουργοί συμμετέχουν στο Ανώτατο Συμβούλιο του ΔΗΣΥ.

—Είστε μέλος του ΔΗΣΥ;

—Ναι, είμαι μέλος του Συναγερμού. Εξ όσων γνωρίζω δεν έχω διαγραφεί.

—Δεν ενημερωθήκατε ότι έχετε διαγραφεί ή ότι έχετε θέσει τον εαυτό σας εκτός κόμματος;

—Όχι. Δεν έλαβα καμία τέτοια ενημέρωση.

—Δεν το θεωρείτε πολιτική στρέβλωση αυτό που συμβαίνει; Μέλη του ΔΗΣΥ συμμετέχουν σε μια κυβέρνηση, στην οποία ο ΔΗΣΥ είναι αντιπολίτευση.

—Δεν το βλέπω σαν στρέβλωση. Θεωρώ ότι θα ήταν στρέβλωση αν ήμουν ενεργό στέλεχος του Συναγερμού και συμμετείχα στην κυβέρνηση Χριστοδουλίδη. Δεν είμαι ενεργό μέλος του Συναγερμού. Σε πολιτικό επίπεδο, ως υπουργός πλέον, φροντίζω να κινούμαι θεσμικά με γνώμονα το συμφέρον της πατρίδας, μακριά από σκοπιμότητες και ατζέντες. Είναι ωσάν να αγωνίζεσαι στην εθνική ομάδα της χώρας σου. Παιζεις για τη φανέλα, μακριά από οπαδικές ή άλλες σχέσεις.

—Εσείς ψηφίσατε στις εκλογές για την ηγεσία του Συναγερμού;

—Όχι. Απέιχα.

Κωνσταντίνος Ιωάννου, υπουργός Εσωτερικών

Πάντα ήμουν στον χώρο του ΔΗΣΥ

Η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη δεν αποτελεί συνέχεια του Αναστασιάδη, υπάρχει διαφορά στον τρόπο σκέψης και λειτουργίας

«Σε πολιτικό επίπεδο, ως υπουργός πλέον, φροντίζω να κινούμαι θεσμικά με γνώμονα το συμφέρον της πατρίδας, μακριά από σκοπιμότητες και ατζέντες. Είναι ωσάν να αγωνίζεσαι στην εθνική ομάδα της χώρας σου» λέει στην «Κ» ο υπουργός Εσωτερικών Κωνσταντίνος Ιωάννου.

—Πώς σχολιάζετε τη θέση του ΔΗΣΥ περί υπεύθυνου αντιπολίτευσης; Πιστεύετε ότι θα μπορούσε να είναι στην κυβέρνηση;

—Εγώ θεωρούσα η ευεξήγητος, ότι θα μπορούσε να ήταν μέρος της κυβέρνησης. Ο ΔΗΣΥ έχει αποδείξει με έργο ότι είναι μια σοβαρή πολιτική δύναμη και μια τέτοια σοβαρή παράταξη έχει να προσφέρει σε μια διακυβέρνηση. Με αυτή την έννοια, θεωρώσα και θεωρώ ότι ο ΔΗΣΥ θα μπορούσε να μετέχει στην κυβέρνηση.

—Γνωρίζετε αν έχει γίνει νύξη από μέλους του κ. Χριστοδουλίδη προς την κα Δημητρίου για συμμετοχή του Συναγερμού στην κυβέρνηση;

—Δεν γνωρίζω αν έχει γίνει κάτι τέτοιο. Και ούτε νομίζω να γίνει. —Λέτε ότι ο ΔΗΣΥ μπορούσε να είναι μέρος της κυβέρνησης. Αυτό δεν θα ήταν μια πολιτική παραδοξότητα; Έχασε τις εκλογές με τον τρόπο που έχασε, άρα πώς θα μπορούσε να είναι στην κυβέρνηση;

—Στον δεύτερο γύρο των εκλογών γίνονται άλλες συμμαχίες. Υπήρχαν δύο επιλογές. Η ηγεσία

του ΔΗΣΥ επέλεξε κατά συνείδηση. Εγώ λέω ότι θα μπορούσε να στηριχτεί τον Νίκο Χριστοδουλίδη, που οι πολιτικές του ήταν πιο κοντά σε αυτές του ΔΗΣΥ παρά του Ανδρέα Μαυρογιάννη.

—Άρα με αυτό τον τρόπο λέτε θα μπορούσε να είναι στην κυβέρνηση.

—Τότε ναι. Εκ των υστέρων, μπορεί και τώρα, μπορεί και σε κάποιους μήνες, αν κρίνουν ότι μπορούν να συμμετάσχουν. Αλλά είναι σεβαστή η απόφαση της νέας ηγεσίας του Συναγερμού να λειτουργήσουν ως υπεύθυνη αντιπολίτευση. —Τονίζατε ότι λειτουργείτε θεσμικά μακριά από σκοπιμότητες και ότι τηρείτε ίδια στάση με όλα τα κόμματα.

—Αντικρίζω την ηγεσία και τα μέλη όλων των κομμάτων με σεβασμό και επιδιώκω να το δείχνω εμπράκτως μέσα από την προδιαβούλευση και τη συνεργασία. Για εμένα αυτή η συμπεριφορά είναι πολιτική στάση, δεν είναι σύνθημα. Να σας φέρω ένα παράδειγμα για το τι εννοώ. Όταν ήμουν υπουργός του προέδρου Αναστασιάδη, είχα πολύ καλή συνεργασία με το ΑΚΕΛ.

Ειδικά στην εφαρμογή του ΓεΣΥ, ο πιο στενός κομματικός συνεργάτης ήταν το ΑΚΕΛ, αλλά εγώ ήμουν υπουργός του Αναστασιάδη.

—Είναι και μια μομφή προς τον ΔΗΣΥ αυτό που λέτε; Αναμένετε περισσότερη στήριξη από τον Συναγερμό;

—Ήταν γνωστό ότι τότε στελέχη του Συναγερμού δεν ήταν πολύ ζεστά στην ιδέα εφαρμογής του ΓεΣΥ ή επιθυμούσαν αλλαγές στο ΓεΣΥ. Υπήρχαν αντιδράσεις και διαφωνίες. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι δεν στήριξε και ο Συναγερμός την προσπάθεια. Απλώς λέω ότι ο καλύτερός μου συνεργάτης με εποικοδομητική κριτική και με διάθεση να βοηθήσει σε προβλήματα που παρουσιάζονταν ήταν το ΑΚΕΛ. Εδώ να τονίσω ακόμη μια φορά τη σημαντική στήριξη που είχα από τον πρόεδρο Αναστασιάδη τόσο στην εφαρμογή του ΓεΣΥ, όσο και στη διαχείριση των πανδημίας.

—Θα λαμβάνετε τελικά μέρος στο Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα ή τελειώσε αυτό το θέμα;

—Νομίζω προσωρινά έχει τελειώσει αυτό το θέμα, αν και θα ήταν ευχώς έργον να μπορούσαμε να

λαμβάνουμε μέρος. Εγώ τουλάχιστον δεν έχω λάβει ποτέ πρόσκληση. Θεωρώ ότι θα ήταν πολύ σημαντικό ως υπουργός Εσωτερικών, να μετέχω στις διαδικασίες του ΕΛΚ, ώστε να ενημερώνω την πιο μεγάλη πολιτική δύναμη για τη βοήθεια που χρειαζόμαστε σε σημαντικά ζητήματα, όπως το μεταναστευτικό, που είναι και από τα πιο σημαντικά θέματα στην Ευρώπη.

—Σας ενόχλησε η αντίδραση του ΔΗΣΥ;

—Όχι, δεν με ενόχλησε. Μπορώ να καταλάβω τους λόγους που υπήρξε αυτή η αντίδραση και είναι σεβαστή.

—Έχετε επαφή με τον κ. Αναστασιάδη;

—Ναι, έχουμε επαφή. Βρεθήκαμε δυο-τρεις φορές. Τον πρόεδρο Αναστασιάδη τον σέβομαι. Είμαι ευγνώμων που μου έδωσε την ευκαιρία να υπηρετήσω τη χώρα μου και μάλιστα σε μια σημαντική περίοδο, και καίρομαι που το πέρασμά μου από το υπουργείο Υγείας ταυτίστηκε με το ΓεΣΥ, τη μεγαλύτερη μεταρρύθμιση στον τόπο.

—Επικρατεί ένα μούδιασμα σχετικά με το ξεκίνημα της κυβέρνησης. Είχαν καλλιεργηθεί προσδοκίες σε θέματα που έχουν να κάνουν με το ύψος που εκπέμπει μια κυβέρνηση και φαίνεται να μην έχουν ικανοποιηθεί. Κυρίως στο θέμα των διορισμών, ο πρόεδρος είχε υποσχεθεί άλλα πράγματα και τελικά ακολούθησε τακτικές άλλων εποχών.

—Μπορεί να έγιναν κάποια λάθη. Είναι θεμιτό και κατανοητό. Είναι μια νέα κυβέρνηση, προσπαθούσαμε να βρούμε τα πατήματά μας. Ενώ δεν αναμένει κάποιος ουσιαστικό έργο τις πρώτες εκατό μέρες, εντούτοις έγινε ουσιαστικό έργο. —Υπάρχει η αίσθηση ότι ο πρόεδρος δίνει περισσότερη έμφαση στην εικόνα παρά στην ουσία.

—Όχι, εγώ διαφωνώ. Ο πρόεδρος είναι αυτός που είναι. Και πριν, ως υπουργός Εξωτερικών, και κατά τη διάρκεια της προεκλογικής ήταν πάντα κοντά στον κόσμο. Αυτό είναι βασικό του χαρακτηριστικό. Είναι ένα νέο μοντέλο διακυβέρνησης. Το γεγονός ότι πάει σε διάφορες εκδηλώσεις και παρουσιάζεται αρκετά, αυτός είναι ο τρόπος λειτουργίας του Νίκου Χριστοδουλίδη και μέσω αυτού παίρνει και τα μηνύματα από τον κόσμο.

—Αν θα σχολιάζατε το κομματικό-πολιτικό χάρτη, πιστεύετε ότι υπάρχει κενό στον χώρο της κεντροαριστεράς;

—Στον χώρο της κεντροδεξιάς, αν η ηγεσία του Συναγερμού ανταποκριθεί στον ρόλο της δεν υπάρχει θέση για άλλο κόμμα, διότι υπάρχει το ΔΗΚΟ, ο Συναγερμός και ακολούθως κάποιες ακραίες καταστάσεις. Αναφορικά με την κεντροαριστερά, θεωρώ ότι ναι, μπορεί να υπάρξει κάτι νέο, διότι το ΑΚΕΛ καλύπτει ένα συγκεκριμένο χώρο της Αριστεράς και τα ποσοστά της ΕΔΕΚ είναι χαμηλά. Θεωρώ ότι υπάρχει ένα κομμάτι της Αριστεράς που δεν εκπροσωπείται αυτή τη στιγμή από κόμμα.

Η σχέση με τον Χριστοδουλίδη και το μήνυμα προς την υπ. Υγείας

—Σας ανησυχεί η τύση ταύτισης Χριστοδουλίδη - Αναστασιάδη;

—Εγώ διαφωνώ ότι υπάρχει ταύτιση. Ταύτιση υπάρχει με την έννοια ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης υπηρέτησε στην κυβέρνηση Αναστασιάδη για σχεδόν δέκα χρόνια.

—Αισθάνεστε ότι η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη είναι συνέχεια της κυβέρνησης Αναστασιάδη;

—Όχι, όχι. Είναι πολύ διαφορετικά τα πράγματα. Και ο τρόπος λειτουργίας, και ο τρόπος σκέψης, διότι γνωρίζω πολύ καλά τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Ξέρουμε καλά ο ένας τον άλλο και βλέπω τον τρόπο που λειτουργεί ως πρόεδρος πλέον. Είναι πολύ διαφορετικός από τον τρόπο που λειτουργούσε ο πρόεδρος Αναστασιάδης.

—Βλέπουμε διαφωνίες ανάμεσα στην κυβέρνηση και τα συνεργαζόμενα κόμματα σε σημαντικά ζητήματα όπως αυτό των εκπομπών. Πώς γίνεται ο συντονισμός;

—Για όλα τα ζητήματα γίνεται διαβούλευση με όλα τα κόμματα. Είναι θεμιτό και λογικό να υπάρξουν διαφωνίες είτε από συνεργαζόμενο κόμμα είτε από κόμμα της αντιπο-

λίτευσης. Όσον αφορά τις σχέσεις με τα τρία συνεργαζόμενα κόμματα, έχει μπει ένα πλαίσιο συντονισμού. Γίνονται σε εβδομαδιαία βάση συσκέψεις στο Προεδρικό με στελέχη των κυβερνήσεων.

—Αναφερόμαστε όμως σε σημαντικά ζητήματα. Δεν προβληματίζει αυτή η πολυφωνία; Δεν θα έπρεπε πρώτα το κυβερνητικό στρατόπεδο να βγάξει ενότητα και ακολούθως να αναζητεί συμμαχίες για πλειοψηφίες στη Βουλή;

—Συμφωνώ, όμως μην ξεχνάτε ότι τα τελευταία χρόνια οι κυβερνήσεις στηρίζονταν από ένα ή δύο κόμματα και ήταν πιο εύκολο να γίνει ο συντονισμός. Άρα ο συντονισμός τριών κοινοβουλευτικών κομμάτων είναι πιο δύσκολος γιατί μπορεί να υπάρχουν διαφορετικές απόψεις. Όμως, στο τέλος της ημέρας, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι που λαμβάνει τις αποφάσεις. Άρα, αν διαφέρουν οι απόψεις του προέδρου από ένα ή δύο συνεργαζόμενα κόμματα ή από ένα κόμμα της αντιπολίτευσης, τότε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί, αν το επιθυμεί, να προχωρήσει με τη δική

«Έθεσα τον εαυτό μου στη διάθεση του τότε προέδρου του Δημοκρατικού Συναγερμού και του επιτελείου του στις αρχές της προεκλογικής περιόδου, αλλά αυτή η συνεργασία δεν προχώρησε» λέει ο υπουργός Εσωτερικών.

του θέσπ. Ο πρόεδρος είναι που κυβερνά. Ο κόσμος είναι αυτόν που εξέλεξε.

—Χρειάζεται όμως πλειοψηφία στη Βουλή.

—Σίγουρα, γι' αυτό χρειάζονται διεργασίες στη Βουλή για να πείσεις για το δικό σου αφήγημα αυτούς που διαφωνούν.

—Πώς κρίνεται η σχέση σας με τον Νίκο Χριστοδουλίδη; Λίγοι είδαν να έρχεται ο διορισμός σας.

—Υπηρετήσαμε στο ίδιο Υπουργικό Συμβούλιο. Αναπτύξαμε μια φιλία. Εγώ δεν είχα ανάμειξη στην προεκλογική εκστρατεία, όπως δεν είχα ανάμειξη στην προεκλογική εκστρατεία ούτε με τον ΔΗΣΥ, παρά το ότι προσωπικά έκανα αυτό που όφειλα σχετικά με τον ΔΗΣΥ. Έθεσα τον εαυτό μου στη διάθεση του προέδρου του Δημοκρατικού Συναγερμού και του επιτελείου του στις αρχές της προεκλογικής περιόδου,

αλλά αυτή η συνεργασία δεν προχώρησε. Μετά, όταν ο Νίκος Χριστοδουλίδης εξέλεξε πρόεδρος, μου έκανε πρόταση να υπηρετήσω στο υπουργείο Εσωτερικών και παρά το γεγονός ότι είχα δηλώσει ότι δεν έχω πρόθεση να αναμειχθώ ξανά στην πολιτική, ήρθε η πρόταση, το σκέφτηκα και απάντησα καταφατικά, γιατί είναι ένα υπουργείο με πολλές προκλήσεις.

—Αναφορικά με το υπουργείο Υγείας, θα θέλατε να στείλετε κάποιο μήνυμα στην κα Κανάρη;

—Έχω μια ευαισθησία με το υπουργείο Υγείας. Είναι ένας τομέας που με ενδιαφέρει ακόμα. Πολλή μιση για να εδραιωθεί το ΓεΣΥ. Με λυπεί που βλέπω να συμβαίνουν τον τελευταίο ενάμιση χρόνο πολλά και διάφορα στον χώρο της υγείας. Γίνονται προσπάθειες ακόμη από κάποιους να ανατρέψουν τη φιλοσοφία του ΓεΣΥ και οφείλουμε να σταθούμε βράχοι έναντι αυτής της κατάστασης. Από την άλλη, υπάρχουν προβλήματα στο ΓεΣΥ και ο ΟΑΥ οφείλει με την καθοδήγηση του υπουργείου Υγείας και της υπουργού, να αρχίσει με κρονο-

διαγράμματα και συγκεκριμένες ενέργειες να λύνει αυτά τα προβλήματα. Διαφορετικά όσοι θέλουν να αλλάξουν τη φιλοσοφία του ΓεΣΥ θα βρουν ως πρόφαση αυτά τα προβλήματα. Τις θέσεις αυτές τις γνωρίζει η κα Κανάρη και μέχρι στιγμής χειρίζεται πολύ καλά τα θέματα του υπουργείου.

—Θεωρείτε ότι η διάσκεψη για τις πρώτες εκατό μέρες προσέθεσε κάτι, ή μπορούσε να αποφευχθεί;

—Δεν μπορούσε να αποφευχθεί διότι ήταν κάτι που είχε πει ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης ότι θα το έκανε. Τώρα σε επίπεδο εντυπώσεων ο καθένας κρίνει με βάση τις προσδοκίες του. Πιστεύω ότι το έργο θα αρχίσει να φαίνεται σύντομα. Αυτή τη στιγμή μπαίνουν τα θεμέλια και σιγά σιγά θα αρχίσει να φαίνεται και το οικοδόμημα. Όμως, μην ξεχνάμε ότι η κυβέρνηση μόλις ανέλαβε έπρεπε να διαχειριστεί το πολύ δύσκολο θέμα με τις κυρώσεις από ΗΠΑ και Βρετανία. Αν οι χειρισμοί δεν ήταν αυτοί που έγιναν, οι συνέπειες μπορεί να ήταν ενδεχομένως και καταστροφικές για την οικονομία της χώρας.

Να στραφούμε στις ΗΠΑ για διορισμό απεσταλμένου

Του ΜΑΡΙΟΥ ΗΛΙΑΔΗ

Στη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου ο σημερινός πρόεδρος της Δημοκρατίας στήριξε την πολιτική του στο Κυπριακό στην πρόθεσή του να εμπλέξει την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) πιο ουσιαστικά στη διαδικασία επανάληψης των διαπραγματεύσεων. Μετά την εκλογή του στην προεδρία του κράτους, ο κ. Χριστοδουλίδης διεκπεραιώνει επίμονα την πολιτική αυτή με επισκέψεις στις Βρυξέλλες και σε σημαντικές ευρωπαϊκές πρωτεύουσες.

Χωρίς να υποτιμή τη χρησιμότητα της προσπάθειας για εμπλοκή της Ε.Ε. στο Κυπριακό, και την ως τώρα πολύτιμη πολιτική υποστήριξη της, πιστεύω πως ο διορισμός υψηλόβαθμου Ευρωπαίου απεσταλμένου για το Κυπριακό δεν θα είναι ικανός να λειτουργήσει ως καταλύτης για την επίτευξη λύσης. Και τούτο για τους πιο κάτω λόγους.

Από την έναρξη της Κύπρου το 2004, ακόμα και πριν από αυτή, η Ε.Ε. ήταν ενεργά παρούσα στην προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος με την κατά καιρούς μόνιμη εδώ παρουσία ειδικών απεσταλμένων της για το Κυπριακό. Το 1994, ο τότε πρόεδρος της Επιτροπής Ζακ Ντελόρ όρισε τον κ. Σερζ Αμπού ως εκπρόσωπό του στο πρόβλημα. Το 2012, ο επίσης πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Ζαν Κλοντ Γιούνκερ διόρισε τον κ. Πίτερ Βαν Νούφελ ως εκπρόσωπό του στο ίδιο θέμα. Το 2015 ο κ. Νούφελ επαναδιορίστηκε στην ίδια θέση. Κορύφωση της Ευρωπαϊκής εκπροσώπησης στο Κυπριακό υπήρξε η παρουσία της κας Φεντερίκα Μογκερίνι, του κ. Ζαν Κλοντ Γιούνκερ και του αντιπροέδρου της Επιτροπής κ. Φρανς Τιμερμαν στις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό τόσο στην Γενεύη όσο και στο Κραν Μοντανά.

Ο διορισμός Ευρωπαίου απεσταλμένου για το Κυπριακό μικρή συμβολή στην προσπάθεια επίλυσης του θα έχει, καθότι ο οποιοσδήποτε απεσταλμένος—ακόμη και μια προσωπικότητα όπως η Άγγελια Μέρκελ—δεν μπορεί να ασκήσει ικανοποιητική επιρροή στα μέρη για να επιδείξουν, στο πλαίσιο πάντα των αποφάσεων και ψηφισμάτων του ΟΗΕ, την αναγκαία μετριοπάθεια και τόλμη που απαιτεί το χρο-

Ούτως ή άλλως η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι παρούσα στο Κυπριακό, πλην όμως δεν διαθέτει το πολιτικό εκτόπισμα της Ουάσιγκτον.

νίζον πρόβλημά μας. Ο πιο ουσιαστικός λόγος για τον οποίο ο διορισμός ενός τέτοιου Ευρωπαίου απεσταλμένου δεν θα είχε αποτέλεσμα είναι γιατί μέχρι σήμερα η Ε.Ε. δεν έχει επιτύχει ικανοποιητικό επίπεδο συνοχής ώστε να εκφράζει μια ενιαία γραμμή στην προσέγγιση δυσεπιλύτων προβλημάτων της εποχής μας. Η επίγνωση από μέρους των άμεσα εμπλεκόμενων μερών, ιδιαίτερα της Τουρκίας, ότι η Ε.Ε. στερείται ενιαίας γραμμής ακυρώνει σε μεγάλο βαθμό τη δυνατότητα της να δράσει αποτελεσματικά.

Ας μη μας διαφεύγει άλλωστε πως σημαντικές χώρες της Ένωσης όπως Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία, Ολλανδία, πθανόν και άλλες, διατηρούν πολύ σημαντικά εμπέδους συμφέροντα με την Τουρκία που τους υπογορεύουν να συνεχίσουν μια πολύ μετριοπαθή, σχεδόν κλιμακωτή στάση απέναντι στη γειτονική χώρα ακόμα και όταν η ίδια, καθ'ομολογία των Ευρωπαϊκών Θεσμών, παραβιάζει εξοφθαλμία το διεθνές δίκαιο. Πολλές χώρες—εταιρεί μας στην Ένωση—συνεχίζουν χωρίς ταλαντεύσεις την παροχή γιγαντιαίας στρατιωτικής βοήθειας στην Τουρκία που, αξιοποιώντας αυτήν ακριβώς τη βοήθεια απειλεί με ακρωτηριασμό την Ελλάδα και την

Κύπρο, την ίδια δηλαδή την ευρωπαϊκή επικράτεια. Πρόσθετος λόγος για τον οποίο η Τουρκία επιδεικνύει την πρωτοφανή ασέβεια και περιφρόνηση στους ευρωπαϊκούς θεσμούς είναι η δυνατότητα που έχει να εκβιάζει την Ευρώπη, επικαλούμενη τη μεταναστευτική κρίση, που συνιστά σοβαρή απειλή για τις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Πέρα από τα πιο πάνω, η Ε.Ε. δεν φαίνεται να διαθέτει οποιαδήποτε σημαντική εμπειρία στον τομέα επίλυσης διεθνών διαφορών, εφόδιο αναγκαίο για την επιτυχία μιας τέτοιας προσπάθειας. Η ιστορία διδάσκει πως η Ένωση ουδέποτε αναμείχθηκε ενεργά και αποφασιστικά σε οποιοδήποτε διεθνές πρόβλημα.

Σε αντίθεση με την Ε.Ε., οι ΗΠΑ είχαν εμπλακεί σε πλείαδα δυσεπιλύτων διεθνών προβλημάτων, με σημαντική ενίοτε επιτυχία, όπως η αποκατάσταση των σχέσεων Ισραήλ—Αιγύπτου το 1978, η συμφωνία ειρήνευσης Ισραηλινών—Παλαιστινίων στο Καμπ Ντέβιντ τη δεκαετία του '90, η περίφημη συμφωνία Good Friday το 1998 στο Ιρλανδικό, η συμφωνία των Πρεσβών μεταξύ Ελλάδας—ΠΓΔΜ, η οριοθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ Ισραήλ και Λιβάνου, η συμφωνία αποκατάστασης σχέσεων του Ισραήλ με αραβικές χώρες με

τη γνωστή πλέον Συμφωνία του Αβραάμ, που συμβάλλει καθοριστικά στην προοπτική αποκατάστασης της ειρήνης σε ολόκληρη τη Μέση Ανατολή. Στις μέρες μας βρίσκεται σε εξέλιξη η μεσολαβτική προσπάθεια των ΗΠΑ για αποκατάσταση των σχέσεων Σαουδικής Αραβίας και Ισραήλ.

Δεν χρειάζονται άλλα παραδείγματα για να τεκμηριωθεί η άποψη πως οι ΗΠΑ διαθέτουν την αναγκαία εμπειρία και—κυρίως—το πολιτικό και οικονομικό εκτόπισμα και κύρος για να είναι αποτελεσματικές στην όποια διαμεσολαβητική εμπλοκή. Λαμβάνοντας υπόψη τη σταθερή προσήλωση της Ουάσιγκτον στη λύση Ομοσπονδίας στο Κυπριακό, όπως προβλέπεται από τον ΟΗΕ, πιστεύω ότι αξίζει να μελετηθεί σοβαρά από την πλευρά μας το ενδεχόμενο υποβολής αιτήματος προς τις ΗΠΑ για διορισμό ειδικού αντιπροσώπου του Αμερικανού προέδρου για το Κυπριακό.

Δεν προσπερνά αβίαστα τις επιφυλάξεις που μπορεί να εγείρει ένα τέτοιο ενδεχόμενο, δεδομένων των ελλώγων συνειρμών που εξακολουθεί να προκαλεί η «αμερικανοποίηση» του Κυπριακού, λόγω ενστάσεων που οφείλονται σε ιστορικούς

κυρίως λόγους. Πιστεύω όμως ότι ο αδιαμφισβήτητος πια δυτικός προσανατολισμός της χώρας μας και η διαχρονικά σθεναρή υποστήριξη των ΗΠΑ στη λύση της Ομοσπονδίας όπως προβλέπεται από τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, αμβλύει κάθε φοβική αντίδραση ή ανησυχία που παραπέμπει στην ψυχροπολεμική περίοδο.

Βασική προϋπόθεση επιτυχίας του εγχειρήματος είναι η από μέρους μας επίδειξη σοβαρότητας και αξιοπιστίας στα όσα διακηρύττουμε και προ παντός στα όσα υλοποιούμε. Εκτιμώ πως ένα τέτοιο αίτημα θα τύχει ακόμα πιο μεγάλου προσοχής από πλευράς ΗΠΑ, αν η πλευρά μας αντιμετωπίσει με σεβασμό και αυτοπειθισμένη το σύνολο στοιχείο της τ/κ κοινότητας.

Η παρουσία μιας διακεκριμένης αμερικανικής πολιτικής προσωπικότητας, η οποία να εκπροσωπεί τον ίδιο τον Αμερικανό πρόεδρο, θα έδινε την δυνατότητα στην αμερικανική διπλωματία, που ήδη εμπλέκεται ενεργά στο θέμα αποκατάστασης των ελληνοτουρκικών σχέσεων, να ασχοληθεί ακόμα πιο ενεργά και με το δικό μας πρόβλημα. Είμαι βέβαιος ότι όλοι θα συμφωνούσαν

ότι η ΗΠΑ είναι η μόνη ίσως χώρα που μπορεί να ασκήσει την επιρροή της προς την τουρκική κυβέρνηση κατά τρόπο ακόμα πιο ουσιαστικό και αποτελεσματικό. Επίσης, λόγω ακριβώς του ειδικού πολιτικού, διπλωματικού και οικονομικού εκτοπίσματος που διαθέτουν, είναι σε θέση να συνομιλούν πειστικά με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, περιλαμβανομένου ιδίως του ΟΗΕ στο πλαίσιο του οποίου αναζητούμε τη λύση του προβλήματός μας.

Η σημερινή κατάσταση στην Κύπρο δεν είναι θέμα που επηρεάζει μόνο τις σχέσεις Ε/κ—Τ/κ και Ελλάδας—Τουρκίας. Στις σημερινές συνθήκες του νέου διπολικού κόσμου που προέκυψε μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, το Κυπριακό αποκτά νέα, ευρύτερη γεωπολιτική διάσταση, που αξίζει να μελετηθεί σε όλο της το εύρος και βάθος.

Οι πιο πάνω σκέψεις διατυπώνονται με αγωνία για το μέλλον της Κύπρου, ιδιαίτερα μετά την επανεκλογή στην Προεδρία της Τουρκίας του κ. Ερντογάν, ενός ηγέτη που δεν αποκρύβει πλέον τις φιλοδοξίες του για τη μεγάλη Τουρκία του 21ου αιώνα. Αυτές ακριβώς τις προθέσεις επιβεβαίωσε για μία ακόμη φορά και στη διάρκεια της πρόσφατης παρανόμης επίσκεψης του στην ευρωπαϊκή Κύπρο, πατρώα γη Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

Για να προλάβω τυχόν επιφυλάξεις από οπουδήποτε, δηλώνω κατηγορηματικά ότι υπήρξε ανέκαθεν και παραμένω προσηλωμένος στο ευρωπαϊκό όραμα καθώς και θιασώτης του ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει η Ε.Ε. στην προσπάθεια για επίτευξη ενός συμβιβασμού στην Κύπρο, ώστε να γίνει χώρα ασφαλείας και ευημερίας για όλους τους νόμιμους κατοίκους της. Παρά ταύτα εξακολουθώ να πιστεύω βαθιά ότι στην παρούσα συγκυρία, ένεκα γεωπολιτικών, οικονομικών και άλλων παραγόντων, ο ρόλος που μπορούν να διαδραματίσουν οι ΗΠΑ μπορεί να αποδειχθεί μοναδικά καταλυτικός για το μέλλον της ιδιαίτερης μας πατρίδας.

Ας προβληματιστούμε όλοι μας.

Ο κ. Μάριος Ηλιάδης είναι πρώην υπουργός.

Ρομπότ γιατροί και οινολόγοι

Εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης, που προβλέπουν μέχρι και την ποιότητα του κρασιού, παρουσιάζονται στην Αθήνα

Του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ

Πώς θα μπορούσαμε να προβλέψουμε την ποιότητα των κρασιών που θα βγουν από τον φετινό τρύγο; Είναι δυνατό να έχουμε γνώση εκ των προτέρων για τις αποφάσεις που θα λάβει τους επόμενους μήνες ένα δικαστήριο; Πώς θα μπορούσαμε να γνωρίζουμε τον βαθμό επικινδυνότητας να εμφανιστεί ένας άνθρωπος καρδιαγγειακά προβλήματα και ποιες επιλογές θα τον βοηθούσαν; Και ακόμα, είναι το ιστορικό των μετεωρολογικών δεδομένων μια καλή βάση για την πρόγνωση του καιρού; Απάντηση και σε αυτές τις ερωτήσεις φιλοδοξεί να δώσει η τεχνητή νοημοσύνη.

Το πώς μπορεί να αξιοποιηθεί η τεχνητή νοημοσύνη και τι αλλαγές προκαλούνται στην καθημερινή ζωή και σε όλα τα επιστημονικά πεδία θα παρουσιάσει ο Δημήτρης Μπερτσιμάς, καθηγητής στη Σχολή Διοίκησης Sloan στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης (MIT), στις καλοκαιρινές εκδηλώσεις του Ελληνικού Ινστιτούτου Προηγμένων Μελετών (ΗΙΑΣ), που πραγματοποιούνται στην Αθήνα στις 3-7 Ιουλίου, με κύριο στόχο τη δημιουργία γεφυρών μεταξύ επιστημόνων και καινοτόμων της διασποράς και της Ελλάδας. Μια γεύση, πάντως, αυτών μοιράστηκε μαζί μας.

Η ποιότητα του κρασιού είναι κάτι εξαιρετικά ιδιαίτερο και συ-

νάρτηση πολύ ξεχωριστών χαρακτηριστικών: γεύση, άρωμα, χρώμα κ.ά. Ταυτόχρονα, σχετίζεται με συγκεκριμένα φυσικά και καιρικά χαρακτηριστικά στην περιοχή όπου βρίσκονται οι αμπελώνες. «Αναπτύξαμε ένα σύστημα μηχανικής μάθησης που διευκολύνει τις επιλογές κρασιού. Συνδυάσαμε τις τιμές των κρασιών από πολλά προηγούμενα έτη, με βάση τον συλλογισμό πως η τιμή ακολουθεί σε μεγάλο βαθμό την ποιότητα. Συσχετίσαμε με συστηματικό τρόπο μια σειρά από φυσικά μεγέθη, όπως θερμοκρασία, βροχοπτώσεις, άλλοι φυσικοί δείκτες που επδρούν», λέει στην «Κ» ο κ. Μπερτσιμάς. Με τον τρόπο αυτό καταγράφηκε με ποιους κλιματολογικούς συνδυασμούς σε κάποια συγκεκριμένη περιοχή το κρασί έχει υψηλότερη ποιότητα. «Είναι χαρακτηριστικό πως το Wine Spectator, ένα εξειδικευμένο αμερικανικό περιοδικό για το κρασί, χρησιμοποιεί την εφαρμογή μας», σημειώνει ο καθηγητής του MIT.

Ακόμη πιο πολύπλοκη μοιάζει η πρόβλεψη των αποφάσεων ενός δικαστηρίου. «Πήραμε τις αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου των ΗΠΑ πολλά χρόνια πίσω. Αφού τις επεξεργαστήκαμε τις περάσαμε σε μηχανική μάθηση και προσπαθήσαμε να προβλέψουμε τις αποφάσεις του επόμενου διαστήματος. Στο

«Ο άνθρωπος αποφασίζει, όχι οι αλγόριθμοι. Ο γιατρός θα αποφασίσει για τη θεραπεία, όχι η μηχανή. Το ζητούμενο είναι η σωστή συνεργασία», λέει ο Δημήτρης Μπερτσιμάς.

ίδιο ερώτημα κλήθηκε να απαντήσει και μια ομάδα από ειδικούς. Το αποτέλεσμα είναι εντυπωσιακό: Η τεχνητή νοημοσύνη είχε καλύτερα ποσοστά πρόβλεψης κατά περίπου 15%. Δεν ήταν τέλεια, είχε ένα ποσοστό επιτυχίας περίπου 75%, αλλά πήγε καλύτερα από την ομάδα των ανθρώπων επιστημόνων», σχολιάζει ο κ. Μπερτσιμάς.

Ο τομέας της υγείας είναι εξαιρετικά κρίσιμος. «Είναι γνωστό πως η πι-

Καθηγητής στη Σχολή Διοίκησης Sloan στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης (MIT), ο κ. Μπερτσιμάς θα αναφερθεί στην αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης και στις αλλαγές που είναι προ των πυλών, τόσο σε επίπεδο καθημερινότητας όσο και στο επιστημονικό πεδίο.

θανότητα να εμφανιστεί κάποιος καρδιολογικά προβλήματα σχετίζεται με τα επίπεδα χοληστερίνης, σακχάρου και άλλων παραγόντων. Με βάση αυτές τις μετρήσεις, μπορούμε να υπολογίσουμε τον κίνδυνο καρδιακής προσβολής ή άλλης ασθένειας και να δούμε τι πρέπει να κάνει», εξηγεί ο καθηγητής του MIT. Το πιο σημαντικό σε αυτό το πεδίο είναι πως η πρόβλεψη πρέπει να συνοδεύεται από την παρέμβαση. «Με τον τρόπο αυτό μπορούμε να πάμε σε προσωποποιημένη ιατρική, σε εξειδικευμένη ατομική θεραπεία», συμπληρώνει.

«Η πρόβλεψη του καιρού από τη μετεωρολογία σήμερα απαιτεί να λύνουμε πολύ δύσκολες διαφορικές εξισώσεις. Εάν αντί γι' αυτό χρησιμοποιούμε δεδομένα από το παρελθόν μπορούμε να πάρουμε πιθανόν καλύτερες απαντήσεις. Εάν μάλιστα, τότε το επίπεδο των προγνώσεων γίνεται πολύ πιο αξιόπιστο», τονίζει ο κ. Μπερτσιμάς, περνώντας σε έναν άλλον τομέα. «Έτσι θα μπορούμε να πάρουμε αποφάσεις για το πότε πρέπει να εκκενώσουμε μια περιοχή, λόγω ενός τυφώνα στις ΗΠΑ ή μιας πυρκαγιάς στην Ελλάδα», αναφέρει. Με αξιοποίηση δεδομένων από το παρελθόν οι επιστημονικές ομάδες επιχειρούν να προβλέψουν το μέλλον και να λάβουν τα ανάλογα μέτρα. «Παρουσιάζουμε εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης

σε ασυνήθιστους τομείς για να δείξουμε ότι είναι ικανή για τα πάντα. Είναι σημαντικό να δει κανείς πως πράγματα που είναι πολύ ποιοτικά, όπως το άρωμα ενός κρασιού και η απόφαση ενός δικαστηρίου, μπορούμε να ποσοτικοποιηθούν», υπογραμμίζει.

Στα μαθήματα που θα γίνουν στις εκδηλώσεις του ΗΙΑΣ καλούνται φοιτητές από όλα τα επιστημονικά πεδία: φυσικές επιστήμες, νομική, ιατρική, μηχανική. Μέχρι τώρα έχουν δηλώσει συμμετοχή πάνω από 1.700 άτομα, οι 400 διά ζώσης. «Στόχος μας είναι να κινητοποιήσουμε τους νέους. Να τους δώσουμε έναυσμα για να μάθουν πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τους αλγόριθμους». Και ποιος αποφασίζει; «Ο άνθρωπος, όχι οι αλγόριθμοι. Ο γιατρός θα αποφασίσει για τη θεραπεία, όχι η μηχανή. Σε κάποια πράγματα οι μηχανές είναι καλύτερες, όπως στους υπολογισμούς. Αλλά ο άνθρωπος μπορεί να θέτει τις σωστές ερωτήσεις», σημειώνει ο κ. Μπερτσιμάς και προσθέτει πως η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να επιδράσει σε όλες τις επιστήμες, μπορεί να αλλάξει και την εκπαίδευση. «Στο πανεπιστήμιο του μέλλοντος θα μπορούσε να υπάρχει μια αρχική οριζόντια εκπαίδευση όλων των ειδικότητων στη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, στο ίδιο αμφιθέατρο», καταλήγει ο διακεκριμένος Έλληνας επιστήμονας.

Αποδόθηκε δικαιοσύνη;

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Το ερώτημα που τίθεται σχετικά με την απόφαση της Νομικής Υπηρεσίας να μην προχωρήσει με ποινικές διώξεις στην υπόθεση Θανάση Νικολάου, είναι κατά πόσο αυτή η απόφαση έπρεπε να είναι μια αυστηρά νομική απόφαση πιστή στο γράμμα του νόμου ή αν θα έπρεπε στη λήψη της να μετρήσει πρωτίστως το πνεύμα του νόμου, το οποίο παραπέμπει στον ορισμό της δικαιοσύνης. Από τα πιο ουσιαστικά μαθήματα που πήρα κατά τη διάρκεια των σπουδών μου στη Νομική Σχολή ήταν ακριβώς αυτό. Πως όταν μιλάμε για δικαιο δεν σημαίνει ότι μιλάμε και για δικαιοσύνη.

Και πως μια πιστή και αυστηρή εφαρμογή του νόμου δεν σημαίνει κατ' ανάγκην απόδοση δικαιοσύνης. Άρα ακόμα κι αν αποδεχτούμε πως η Νομική Υπηρεσία δεν προχώρησε με ποινικές διώξεις, διότι όντως ήταν πολύ δύσκολο να στοιχειοθετηθεί νομικά υπόθεση εναντίον των ατόμων που ενδεχομένως ευθύνονται για τον θάνατο του Θανάση Νικολάου, το ερώτημα εξακολουθεί να παραμένει καίριο και αναπάντητο: Όφειλε η Νομική Υπηρεσία στην προκειμένη περίπτωση να υπερεπείσει μόνο τον νόμο ή είχε χρέος να κοιτάξει πιο ψηλά από το μπόι του νόμου και να αντικρίσει κατάματα την ίδια τη δικαιοσύνη; Διότι αν ο θεσμός του γενικού εισαγγελέα με όλη αυτή την ανεξαρτησία που απολαμβάνει και όλα τα προνόμια που του παρέχει το Σύνταγμα δεν αποτελεί θεματοφύλακα της δικαιοσύνης τότε γιατί υπάρχει και γιατί απολαμβάνει τόσα προνόμια; Αν ο γενικός εισαγγελέας δεν ιεραρχεί την απόδοση δικαιοσύνης ως πρώτιστο καθήκον του και απλώς λειτουργεί σαν ένας ακόμα καταζητούμενος νομικός τότε αυτό σημαίνει πως αντί να υπερεπείσει τον θεσμό που εκπροσωπεί, επικειρεί να υποβιάσει τον θεσμό στα δικιά του μέτρα ώστε να εξυπηρετείται ο ίδιος. Οι πολιτές δεν εμπιστεύονται πλέον τους θεσμούς και αισθάνονται οργισμένοι απέναντι στους ανεξάρτητους αξιωματούχους διότι έχουν πλέον την πεποίθηση πως κι αυτοί έχουν μολυνθεί από τον ιό της διαφθοράς και της διαπλοκής. Η υπόθεση Θανάση Νικολάου έρχεται τώρα να ενισχύσει αυτή την πεποίθηση και να ενδυναμώσει την αίσθηση του πολίτη ότι δεν μπορεί πουθενά να βρει το δικό του. Διότι ακόμα κι αν δεχτούμε ότι ήταν εξαιρετικά δύσκολο να υπάρξουν μαρτυρίες, η απορία είναι γιατί δεν προχώρησε η Νομική Υπηρεσία σε ποινικές διώξεις εκείνων που τότε δεν έκαναν καλά τη δουλειά τους; Το ΕΔΑΔ αποφάνθηκε ότι η έρευνα που έγινε τότε για τον θάνατο του Θανάση ήταν ανεπαρκής και καταδίκασε μάλιστα την Κύπρο στη καταβολή προστίμιου προς την οικογένεια του θύματος.

Και επειδή η έρευνα ήταν ανεπαρκής, χάθηκαν στοιχεία και μαρτυρίες και καταχωρήθηκε «ανάλαφρα» ο θάνατός του σαν αυτοκτονία. Δεκαοκτώ, ωστόσο, χρόνια μετά και με την επιμονή μιας μάνας που δεν το βάζει κάτω, η υπόθεση του Θανάση ερευνηθήκε ξανά, οι ανεξάρτητοι ανακριτές αποφάνθηκαν ότι δεν αποκλείεται καθόλου η εγκληματική ενέργεια και το πόρισμα τους παραδόθηκε στη Νομική Υπηρεσία. Η Νομική Υπηρεσία έκλεισε την υπόθεση στο συρτάρι της, αφήνοντας την οικογένεια να τα βγάλε πέρα μόνη της με ιδιωτικές ποινικές διώξεις. Αυτό σύμφωνα με το πνεύμα του νόμου ερμηνεύεται ως δικαιοσύνη; Γιατί δεν προχώρησε η Νομική Υπηρεσία σε διώξεις αυτών που είχαν τότε την ευθύνη της διερεύνησης της υπόθεσης; Ακόμα κι αν τα στοιχεία εναντίον τους δεν ήταν, σύμφωνα με τη γνώμη της Νομικής Υπηρεσίας, επαρκή, από τη στιγμή που υπήρχε η απόφαση του ΕΔΑΔ –ότι η τότε έρευνα ήταν ανεπαρκής– η Νομική Υπηρεσία όφειλε να τους οδηγήσει ενώπιον του δικαστηρίου. Το καθήκον της, ιδιαίτερα στην προκειμένη περίπτωση, ήταν να κάνει το αδύνατο δυνατό για να αποδοθεί, έστω και τώρα, δικαιοσύνη. Και η αιτιολογία ότι δεν προέκυψε μαρτυρία που να συνδέει τα άτομα που ενδεχομένως ευθύνονται για τον θάνατο του Θανάση, μόνο μια ερμηνεία επέδειξε: Πως στην καλύτερη των περιπτώσεων η Νομική Υπηρεσία παραμένει εγκλωβισμένη στο γράμμα του νόμου αγνοώντας το πνεύμα του και τη δικαιοσύνη –και στη χειρότερη ούτε καν αυτό...

elenixenou11@gmail.com

Υπάλληλος καθαρίζει βιτρίνα καταστήματος στο Παρίσι, μετά τις διαμαρτυρίες που ξέσπασαν στο Ναντέρ. Οι διαμαρτυρίες ξέσπασαν αφοτου αστυνομικός πυροβόλησε θανάσιμα έναν 17χρονο.

Οι σκληροί δισκοί, οι επεξεργαστές και το μέλλον

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

«Θέλουμε τα παιδιά λιγότερο σαν σκληρούς δισκούς και περισσότερο ως επεξεργαστές». Αυτό τόνοισε, παραλαμβάνοντας τα νέα του καθήκοντα ως υπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, ο Κυριάκος Πιερρακάκης. Μεγάλη κουβέντα, χλιοειπωμένη, προφανώς δύσκολο να εφαρμοστεί. Τουλάχιστον στην παιδεία της Ελλάδας και της Κύπρου. Αυτό δείχνει η ιστορία των εκπαιδευτικών συστημάτων των δύο χωρών. Μπορεί η σύγκριση να είναι αδόκιμη. Μπορεί και όχι. Ας μην ξεχνάμε πως από τα ελληνικά πανεπιστήμια αποφοίτησε ίσως η πλειοψηφία των σημερινών ενεργών πολιτών της χώρας μας, από την Ελλάδα μορφώθηκαν με τα σχολικά εγχειρίδια του Οργανισμού Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα ακολουθούσαμε για δεκαετίες. Με τα καλά και με τα κακά του.

Ας έρθουμε στο σήμερα. Το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας χαρακτηρίζεται από παλινδρομήσεις. Διαχρονικά. Από την εποχή της υιοθέτησης του ενιαίου λυκείου και την επιστροφή σιγά σιγά πίσω στους κλάδους, μέχρι και το σήμερα, που τα τετράμηνια ουσιαστικά τα καταργούμε χωρίς να μελετήσουμε το τι πήγε λάθος. Και στη δικιά μου αντίληψη αυτό που πήγε λάθος είναι ότι δεν καταφέραμε να μειώσουμε τον σκληρό δίσκο και να αυξήσουμε τους επεξεργαστές. Η ύλη έμεινε υπερβολικά φορτωμένη, οι καθηγητές ήταν σε ένα συνεχή αγώνα δρόμου να καλύψουν αυτή την ύλη, τα παιδιά σε ένα μαραθώνιο από το πρωί μέχρι το βράδυ να πηγαίνουν σε δύο σχολεία. Στο πρωινό, το κανονικό, και μετά το μεσημέρι στο φροντιστήριο. Οι γονείς, σε ένα ατέρμονο δρομολόγιο στους δρόμους, να στοιχίζει το όλο πρότζεκτ ανά 400 μέχρι 600 ευρώ τον μήνα, τα πλείστα μαύρα και αφορολόγητα σε διορισμένους καθηγητές – αυτό είναι ένα άλλο μεγάλο ζήτημα, με τις χιλιάδες εργατοώρες να τρέχουν δίπλα από το ταξίμετρο των δρομολογίων και το άγχος, μαθητών και γονιών, να σκαρφάζονται καθημερινά σαν το θερμόμετρο τον Ιούλιο.

Αντί λοιπόν να πάμε να μειώσουμε την ύλη σε μια τολμηρή μεταρρύθμιση της παιδείας, που θα βλέπει πως οι μαθητές στην τάξη, θα συνεργάζονται, θα επικοινωνούν, θα δημιουργούν και θα καλλιεργούν την κριτική σκέψη, πήγαμε και καταργήσαμε στην ουσία τα τετράμηνια. Η αξιολόγηση είναι απαραίτητη και στα σχολεία προφανώς και έξω στην κοινωνία. Το ζήτημα είναι τι αξιολογείς και πώς τα αξιολογείς. Στην παιδεία δεν μπορούμε να συνεχίσουμε με παλινδρομήσεις και με πειράματα. Χρειάζεται να καταρτίσουμε ένα σχέδιο, στρα-

τηγικό, που να έχει βάθος τουλάχιστον δεκαετίας. Να καθίσουμε όλοι γύρω από ένα τραπέζι και να δεμεντούμε πως το σχέδιο θα τηρηθεί, ανεξαρτήτως ποιος είναι στην εξουσία. Ο Κυριάκος Πιερρακάκης στον επίλογο της σύντομης ομιλίας του κατά την ανάληψη των καθηκόντων του στο ελληνικό υπουργείο Παιδείας ανέφερε: «Εδώ θα κριθούν όλα για τις επόμενες δεκαετίες» σημείωσε για το σημαντικό ρόλο του υπουργείου και πρόσθεσε ότι είναι το «κατεχόκην υπουργείο που αναφέρεται στο μέλλον, επενδύει για το μέλλον, κρήςει το μέλλον και συνομιλεί με το μέλλον».

Έχω μια κρυφή ελπίδα. Φτάνει, να ζητήσουμε με ειλικρίνεια τη συνδρομή της Ελλάδας σε αυτό το εγχείρημα και επίσης, ο Κυριάκος Πιερρακάκης να φανεί αντάξιος των προσδοκιών για το τι θα πράξει στο υπουργείο Παιδείας της Ελλάδας. Οι δικές μου είναι πολύ υψηλές. Προσωπολάτρης δεν υπήρξα ποτέ, ο συγκεκριμένος όμως έχει στο «παλμαρέ» του μια σειρά από επιτυχίες. Αναμόρφωσε την Ελλάδα σε ό,τι αφορά την ψηφιακή πορεία της χώρας. Ως υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης μετέτρεψε τη χώρα, μέσα σε μόλις τέσσερα χρόνια, σε μια πλήρως ψηφιοποιημένη χώρα. Στις εκλογές του Μαΐου, κατετάγη πρώτος στην Α' Αθηνών, και το ρεπορτάζ λέει πως ο ίδιος επέλεξε το υπουργείο Παιδείας. Πολλοί λένε πως το πολιτικό του μέλλον θα είναι λαμπρό και πως μάλιστα προορίζεται για διάδοχος του Κυριάκου Μητσοτάκη.

Προφανώς έχει στο μυαλό του ένα όραμα. Θέλει να μεταρρυθμίσει την παιδεία της χώρας. Απέδειξε πως έχει τον τρόπο να κάνει αυτό που θέλει, αυτό που οραματίζεται. Αν καταφέρει λοιπόν να μειώσει τον σκληρό δίσκο και να αυξήσει τον επεξεργαστή στους μαθητές, σε ένα ευρύτερο πλέγμα μεταρρυθμίσεων, ας τους ακολουθήσουμε. Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας δεν είναι το καλύτερο. Τα συστήματα των σκανδιναβικών χωρών, που είναι τα καλύτερα, έχουν πολλά ζητήματα για να μεταφερθούν αυτούσια εδώ. Το μοντέλο της Ελλάδας, όμως, έχει πολλά πλεονεκτήματα και είναι πολύ πιο εύκολο να υιοθετηθούν θετικές πτυχές του. Ας αφήσουμε στην άκρη τη λανθάνουσα προσέγγιση πως τα ξέρουμε όλα, πως τα κάνουμε καλύτερα από τους «καλαμαράδες», ας δούμε τις πραγματικότητες και αν όντως το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας πάρε την ανίωση, μεταρρυθμιστική πορεία που και εμείς επιδιώκουμε, ας το αντιγράψουμε.

Ο κ. Δημητρίου είναι βουλευτής, πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών. twitter: @dmdemetriou

Ο νέος πολιτικός ζόφος

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Πολλά μπορούμε να πούμε για το αποτέλεσμα των ελληνικών εκλογών. Με πιο πρόσφατη την παραίτηση του Αλέξη Τσίπρα από την ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ, με ένα διάγγελμα που του πρόσθεσε πολιτικό ανάστημα και διάθεση, την υστάτη έστω, την καταρακωμένη εικόνα της Αριστεράς. Έχω την άποψη όμως πως αν επικεντρωθούμε στους πρωταγωνιστές των εκλογών είναι σαν να αγνοούμε τον ελέφαντα στο δωμάτιο. Που δεν είναι άλλος από τον θρίαμβο της ακροδεξιάς, η οποία όχι μόνο αναγεννήθηκε μέσα από τις στάχτες της αλλά έβαλε στη Βουλή των Ελλήνων το νεοναζιστικό μόρφωμα της Χρυσής Αυγής από την πίσω πόρτα. Γιατί τι άλλο από μασκαρεμένη Χρυσή Αυγή είναι το κόμμα Σπαρτιάτες; Και ποια άλλη απόδειξη χρειάζεται από τα όσα η τηλεοπτική κάμερα του Alpha κατέγραψε στο δικηγορικό γραφείο του εκπροσώπου Τύπου των Σπαρτιατών Χάρη Κατσιβαρδά, όπου υπήρχαν στοίβες βιβλία με τον δικτάτορα Παπαδόπουλο, τον Χίτλερ, τα ναζιστικά σβάστικα και τον Ιωάννη Μεταξά; Αν ούτε αυτά τα πειστήρια είναι αρκετά, τότε ας ακούσουμε τον καταδικασμένο από την ελληνική δικαιοσύνη Ηλία Κασιδιάρη, ο οποίος σε ένα παραλήρημα για το δημιουργήμα του, τους Σπαρτιάτες, αναφέρει μεταξύ άλλων: «Χαιρετίζω αυτή τη νίκη ως ένας απλός αγελοφόρος της εθνικής ιδέας και αναφωνώ με υπερηφάνεια το Νενικήκαμεν. Έπειτα από τέσσερα πέτρινα χρόνια σε φυλακές υψίστης ασφαλείας αισθάνομαι και εγώ την ίδια μοιραία κόπωση, την ίδια απεριγράπτη εξάντληση με τον ημεροδρόμο του Μαραθώνα. Είμαι και εγώ έτοιμος να καταρρέσω, αλλά θα παραμείνω όρθιος, θα ανακτήσω τις δυνάμεις μου και θα αναβέλω στο επίκεντρο της πολιτικής ζωής, ενισχυμένος και αναβαθμισμένος».

Όχι μόνο επιστρέφει δριμύτερος λοιπόν, αλλά και αναβαθμισμένος. Ενδύομενος τον αντισυστημικό μανδύα, ο οποίος φαντάζει γελοίος βεβαίως στους δημοκρατικά σκεπτόμενους πολίτες –αλλά δυστυχώς δεν ισχύει το ίδιο για τους νέους. Αυτή η διάσταση πιστεύω είναι και η πιο ανησυχητική από τα όσα συνέβησαν την περασμένη Κυριακή στην Ελλάδα. Μια διάσταση που ανέδειξε η Μαριλίνα Ζίγκα, στο εξαιρετικά ενδιαφέρον άρθρο της στην Καθημερινή, «Σπαρτιάτες: Κάθε κλικ στο TikTok τους φέρνει όλο και πιο κοντά στη Βουλή». Εκεί διαβάζουμε ότι 9,2% των ψηφοφόρων 17 έως 34 ετών έψηψαν την εγκληματική δράση του χρυσαυγίτη Κασιδιάρη. Φορώντας του μάλιστα και φωτοστέφανο, αφού μέσω ακροδεξιών λογαριασμών στο διαδίκτυο που διακρύβουν το σύνθημα «Φυλακή στην Αθήνα» παρουσιάζεται ως πολιτικός κρατούμενος. Τα περισσότερα βίντεο ξεπερνούν τις 20 χιλιάδες προβολές ενώ εκατοντάδες είναι τα σχόλια συμπάραστασης. «Λιάκο σε χρειαζόμαστε στη Βουλή. Να τους κόψεις όλους μέσα και να πάρεις εκδίκηση για όλους τους Έλληνες». «Είναι στη φυλακή γιατί τον φοβούνται. Υπομονή και μόλις βγει δεν θα ξέρουν από πού τους ήρθε». Πιο ανησυχητικά όμως, ακόμα και από τα σχόλια, είναι τα βίντεο στο TikTok που αγγίζουν τα 60 εκατομμύρια προβολές! Συν οι 20.000 αναρτήσεις στο Instagram ή τα εκατοντάδες χιλιάδες κλικ που συγκεντρώνει ο Κασιδιάρης, οι Σπαρτιάτες και οι παρεμφερείς όροι. Με τούτα και με κείνα το κόμμα καρικατούρα, με βουλευτές κομπάρους χρυσαυγίτων, πρώην bodybuilders και διάφορους άλλους περιέργους τύπους, αναδείχτηκε πέμπτο πανελλαδικά και τέταρτο στις ηλικίες 17-24.

Αναρωτιέμαι, τι άλλο πρέπει να συμβεί ώστε να κατανοήσουμε τον κίνδυνο που ελλοχεύει με την άνοδο της ακροδεξιάς; Πολύ περισσότερο με την ανοδο της νομιμοποίησης αυτού του νέου πολιτικού ζόφου που έλκει τη νεολαία. Είναι φανερό πως το αφήγημά τους αφορά στον τάχαμου αντισυστημικό τους χαρακτήρα. Κι ας είναι απροκαλύπτα ρατσιστές, τοξικοί και μισαλλόδοξοι. Το γεγονός ότι πείθουν έναν στους δέκα νέους πρέπει να κτυπήσει καμπανάκι στα κόμματα του δημοκρατικού τόξου και στους δημοκρατικά σκεπτόμενους πολίτες. Στην Ελλάδα, αλλά και εδώ σε εμάς που συνήθως ακολουθούμε με μια χρονοκαυστέρηση. Ας μην ξεχνάμε άλλωστε ότι στην Κύπρο «κανονικοποιήθηκε» το αδελφό κόμμα της Χρυσής Αυγής κι ότι σπάνιως κάποιος ασχολείται μαζί τους. Το αβγό του φιδιού όμως επωάζεται και θα το βρούμε μπροστά μας. Είτε πρόκειται για μικρότερης σημασίας θέματα, όπως η πρόσφατη συζήτηση για τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στα σχολεία, είτε για θεμελιώδη δικαιώματα σύμφωνα της δημοκρατίας.

stavros.christodoulou@gmail.com

«Εξω δεν πάμε καλά», καθόλου καλά...

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής είχε κάποτε πει το αλυσιόνητο «έξω πάμε καλά», υπό το φως της στήριξης που του παρείχε ο Γάλλος ηγέτης Βαλερί Ζισκάρ Ντ' Εστέν, ο οποίος «είχε βάλει πλάτη» στην προσπάθεια της Ελλάδας για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το 1981. Η φράση του Καραμανλή, «έξω πάμε καλά», έμεινε στην ιστορία αντανάκλωντας τη θετική εικόνα που η Ελλάδα άρχισε να σχηματίζει στα χρόνια της μεταπολίτευσης, στο εξωτερικό, σε αντίθεση με τη δύσκολη εικόνα στο εσωτερικό της χώρας, που αναζητούσε ακόμη τα πατήματά της. Στην Κύπρο του 2023, τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά. «Μέσα», το εσωτερικό δηλαδή, τείνει να επικρατήσει η εικόνα ότι πάμε καλά, συνεπεία της επικοινωνιακής διαχείρισης της κυβέρνησης. Και δημιουργείται η εντύπωση ότι η πρωτοβουλία του προέδρου Χριστοδουλίδη στο Κυπριακό, για ενεργότερη εμπλοκή της Ε.Ε., με διορισμό «ισχυρής πολιτικής προσωπικότητας από

το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο» και για διασύνδεση «συγκεκριμένων» ευρωτουρκικών ντοσιέ με την επίλυση του εθνικού προβλήματος, αποδίδει καρπούς. Ωστόσο, τα πρόσφατα Συμπεράσματα που εξέδωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν προσεγγίζουν κανένα από τους δύο αυτούς στόχους που έθεσε ο Νίκος Χριστοδουλίδης. Αν μάλιστα κάποιος μπει στον κόπο να διαβάσει τα Συμπεράσματα και τα αντιπαραβάλει με τους εξαγγελθέντες στόχους του προέδρου της Δημοκρατίας, θα διαπιστώσει ότι η πραγματικότητα δεν είναι αυτή που επικοινωνεί με δηλώσεις και διαρροές η Λευκωσία. Τα Συμπεράσματα, λοιπόν, υπενθυμίζουν τις πάγιες θέσεις της Ε.Ε. για συνολική διευθέτηση του Κυπριακού προβλήματος, σύμφωνα με τα σχετικά ψηφίσματα του Σ.Α., τις αρχές της Ε.Ε. και το κεκτημένο. Στο κείμενο που εγκρίθηκε ομόφωνα από τους «27», η Ε.Ε. κλείει για ταχεία επανέναρξη διαπραγματεύσεων και δηλώνει έτοιμη να διαδραματίσει, με όλα τα μέσα που διαθέτει, ενεργό ρόλο στη στήριξη της διαπραγμα-

τευτικής διαδικασίας, υπό τη Ηνωμένα Έθνη. Παράλληλα, ο Γιοσέπ Μπορέλ θα υποβάλει έκθεση για τον στρατηγικό προσανατολισμό των ευρωτουρκικών σχέσεων, κάτι που παραπέμπεται πιθανότατα τον Οκτώβριο. Δεν χρειάζεται λοιπόν να είναι κάποιος ειδήμων του Κυπριακού για να διαπιστώσει ότι ούτε διορισμό ισχυρής πολιτικής προσωπικότητας έχει δρομολογήσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ούτε υπάρχει κάποια διασύνδεση των ευρωτουρκικών ντοσιέ και δη της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας με την επίλυση του προβλήματος, στην Κύπρο.

Κι όμως, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης δήλωσε «ικανοποιημένος» από τα Συμπεράσματα. Αν και δεν πήρε τίποτα από όσα δήλωσε ότι διεκδικεί. Είτε λοιπόν ο πρόεδρος δεν διεκδίκησε ποτέ αυτά που έλεγε, κάτι που δεν μπορεί καν να διανοηθεί. Είτε προσπαθεί να διαχειριστεί επικοινωνιακά, το εμφανές πέρασμά του κάτω από τον πήχη τον οποίο για μια ακόμη φορά τοποθέτησε σε ύψος μεγαλύτερο των δυνατοτήτων του.

Αυτό όμως που ξεπερνά ακόμη κι αυτή την επικοινωνιακή μπιρνανόφλουδα είναι η γραπτή δήλωση της Λευκωσίας για την τηλεφωνική επικοινωνία Χριστοδουλίδη – Όλαφ Σολτς. Στην κυβερνητική λοιπόν δήλωση, αναφέρεται ότι ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης «ευχαρίστησε τον καγκελάριο της Γερμανίας για τη στήριξη που παρέχει στην πρωτοβουλία του για επανέναρξη των διαπραγματεύσεων και για το ρόλο που η Γερμανία διαδραματίζει προς αυτή την κατεύθυνση». Αυτό που «ξέχασε» να επισημάνει η κυβέρνηση μας και το οποίο καθιστά άστοχη και παραπλανητική –αν μη τι άλλο– τη γραπτή της δήλωση, είναι ότι η Γερμανία και ο ηγέτης της Όλαφ Σολτς ήταν αυτοί που μπλόκαραν κάθε σκέψη για περληψη αναφοράς στα Συμπεράσματα, για διορισμό ευρωπαϊκής πολιτικής προσωπικότητας στο Κυπριακό και για διασύνδεση του προβλήματος με ευρωτουρκικά ντοσιέ. Το Βερολίνο δηλαδή ήταν αυτό που έσβησε τα όνειρα της Λευκωσίας εδώ και δέκα μέρες, στην COREPER, υποδεικνύοντας ότι

μια τέτοια αναφορά θα ήταν αντιπαραγωγική, διότι ενδέχεται να προκαλούσε την αντίδραση του Ερντογάν. Άρα, στην πραγματικότητα, στη Σύνοδο Κορυφής, η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη όχι μόνο κατάπιε τα Συμπεράσματα που μαγειρέψαν οι Γερμανοί, χωρίς να ικανοποιηθούν τα αιτήματά της, αλλά εξέφρασε και «ικανοποίηση» διά του ίδιου του προέδρου της Δημοκρατίας. Ενώ, ευχαρίστησε με γραπτή, δημόσια δήλωση και αυτόν που μολόκαρε τις κυπριακές επιδιώξεις, τον καγκελάριο Όλαφ Σολτς. Και ο λόγος για τον οποίο συμπεριφέρθηκε με τον τρόπο αυτό η κυβέρνηση είναι προφανής. «Παίζει μπάλα» μόνο «μέσα». Ενδιαφέρεται δηλαδή μόνο για την εσωτερική κατανάλωση. Αντί να επιδιώκει να πηγαίνει καλά στο εξωτερικό. Και ως αποτέλεσμα, η κυβερνητική μηχανή δημιουργεί «μέσα» την πλασματική εντύπωση ότι «οκίζουμε». Αλλά, στην πραγματικότητα «έξω δεν πάμε καλά». Καθόλου καλά!

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Διάττοντες αστέρες στο πολιτικό καμίνι

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Κάτι έχει αλλάξει στην πολιτική, και όχι μόνο στην Ελλάδα. Μέχρι πριν από μία δεκαετία περίπου, κανείς Ευρωπαίος πολιτικός, που είχε αναλάβει κάποια υψηλή θέση, δεν σκεπτόταν ότι μπορεί να χρειαστεί να βρει και μια κανονική δουλειά. Η πολιτική ήταν ένα κλειστό σύστημα που εξασφάλιζε κάποιου είδους προστασία και σχετική μονιμότητα. Κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί τον Μιτεράν, τον Κολ, τον Ανδρέα Παπανδρέου ή τον Κων. Καραμανλή να φεύγουν ξαφνικά από την πολιτική και να αναζητούν κάποια δουλειά στον ιδιωτικό τομέα. Είχαν αντοχή στον χρόνο και ένα στάτους που δεν επηρεαζόταν από το αν κέρδιζαν ή έχαναν εκλογές.

Κοιτάζετε τι συμβαίνει τώρα! Από πού να αρχίσει κανείς; Ο Μπόρις Τζόνσον, ένας πρωθυπουργός που εξελέγη με ισχυρή πλειοψηφία και εντολή, βρίσκεται εκτός Κοινοβουλίου επειδή – κυρίως – δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις οικονομικές του ανάγκες, αλλά και στο πόθεν έσχες. Μια σειρά από ροκ σhtar της πολιτικής αποθεώθηκαν στο TikTok και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και στο τέλος δεν άντεξαν το καμίνι της πολιτικής. Ο Σερμπάστιαν Κουρτς ήταν ο νεότερος επικεφαλής κυβερνήσεως παγκοσμίως και όλοι προέβλεπαν ότι του άστρο του θα έλαμπε στο ευρωπαϊκό πολιτικό στερέωμα για δεκαετίες. Σήμερα εργάζεται για ένα fund στην Καλιφόρνια. Η πρώην Φινλανδή πρωθυπουργός Σάνα Μάριν ήταν ένα ακόμη αστέρι που έλαμψε και έσβησε. Το φθινόπωρο θα αποχωρήσει από την ηγεσία του κόμματός της και θα αναζητήσει «μια και-

νούργια ζωή». Τα παραδείγματα είναι πολλά.

Το ερώτημα είναι γιατί: γιατί έχουμε τόσο πολλούς πολιτικούς ηγέτες μιας ή δύο χρήσεων το πολύ. Και γιατί, επίσης, η πιο δυναμική δημοκρατία και οικονομία στον κόσμο καταλήγει με δύο ηλικιωμένους διεκδικητές της προεδρίας.

Βασικός λόγος είναι η τοξικότητα. Είναι άλλο πράγμα να μπαίνεις στο καμίνι και άλλο σε θάλαμο αερίων, να εισπνέεις κάθε μέρα τοξικότητα χωρίς να μπορείς να βρεις πουθενά ιδιωτικότητα. Αναρωτιέται κανείς αν Μιτεράν, Παπανδρέου κ.ά. θα άντεχαν σε αυτό το περιβάλλον, με τις αδυναμίες και τα πάθη τους σε κοινή θέα... Η πολιτική ήταν πάντοτε ένα σπορ για σκληρά παιδιά, αλλά τώρα δικαιολογεί και επιδόμα επικινδυνότητας. Και βέβαια, υπό κανονικές συνθήκες, δεν είναι ένα επαγγελματίες που έχει σοβαρά οικονομικά οφέλη. Ειδικά στην εποχή μας, ακόμη και κάποια παραπλευρά προνόμια, του τύπου οι πτήσεις σε business class, μπαίνουν στο στόχαστρο της κριτικής.

Γιατί, όμως, πολλά αστέρια της πολιτικής λιώνουν όταν φτάνουν ψηλά; Ίσως γιατί είναι πρόιόντα και σκλάβοι της υπερεπικοινωνίας. Ξεκινούν ότι η πολιτική είναι μαραθώνιος, απαιτεί στρατηγική και ότι στο τέλος κρίνονται από μέτρο είναι αναγκαίο και ανοίγει δρόμους επικοινωνίας. Αν όμως είσαι προϊόν του TikTok και μόνο, δεν θα αντέξεις στον χρόνο.

Στην εποχή μας, μπορείς να κάνεις πολιτική καριέρα εάν έχεις «άστρο», αλλά ο κίνδυνος να μπεις στην κατηγορία των διάττοντων αστέρων που αναζητούν κάποια δουλειά είναι μεγάλος.

Μια ωραία ατμόσφαιρα

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Θα μείνει αλψιμόνιο αυτό το καλοκαίρι. Υπήρξε εν αρχή η συντριπτική νίκη της Ν.Δ. του κ. Κυριάκου Μητσοτάκη και ο σχηματισμός μιας κυβερνήσεως με έντονο άρωμα – κάποιος θα έλεγε οσμή – του παλαιού εκσυγχρονιστικού ΠΑΣΟΚ. Επρόκειτο για εξέλιξη που είχε προεξοφληθεί από καιρό.

Μία πολυκεντρική Δεξιά, τριών κομμάτων –εκτός του παραδοσιακού πλαισίου της Ν.Δ. – εισήλθε στη Βουλή, προς έκπληξη και δυσφορία όλων. Κάποιοι ειδήμονες περί του θέματος και πολυπράγμονες ασχολούνται με αυτά τα απεχθή «αυγά του φιδιού» και άλλα πικρά παρόμοια.

Και τέλος φθάσαμε στη μεζονα ανατροπή του Ιουνίου, όταν ο κ. Αλέξης Τσίπρας ανακοίνωσε την παραίτησή του από την ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ. Η μεταωροκίνητη διαδρομή του κ. Τσίπρας στην ελληνική πολιτική σκηνή είναι γνωστή πλέον σε όλους. Το ίχνος του στην πολιτική ζωή της χώρας είναι αδιαμφισβήτητο, ασχέτως πώς αξιολογείται από τους πάμπολλους αντιπάλους του και τους ολίγους επωνύμους φίλους και σταθερούς του υποστηρικτές.

Ο συντάκτης της στήλης αυτής –σχεδόν καθημερινός επισκέπτης της Βουλής επί 40 χρόνια– ουδέποτε συνάντησε προσωπικά ή ανάλλαξε πέντε κομμάτια με τον παρατηθέντα πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ. Ωστόσο, η πολιτική πορεία του κ. Τσίπρας ακόμη και οι αυτοσχεδιασμοί του πάντοτε παρουσίαζαν ενδιαφέρον.

Ηταν ο μόνος αυτοδημιούργητος πολιτικός ηγέτης της μεταπολεμικής Ελλάδας. Δεν καταγόταν από πολιτική οικογένεια. Δεν κληρονόμησε πολιτικό κόμμα. Ξεκίνησε με έναν ΣΥΡΙΖΑ του 3% το 2010 και έπειτα από πέντε χρόνια αναδείχθηκε πρωθυπουργός

και επανεξελέγη έπειτα από ένα οκτάμηνο.

Το πλέον παράδοξο και ίσως κυριότερο είναι ότι οι ηγέτες των παραδοσιακών κομμάτων διαμορφώθηκαν αντιπαρτιθέμενοι πολιτικώς με τον κ. Τσίπρα. Αυτό ισχύει για τον κ. Κυριάκο Μητσοτάκη, που τώρα πλέον θα ασχολείται με τα «λιμά» της πολιτικής τράπουλας. Το ίδιο ισχύει και για τον κ. Νίκο Ανδρουλάκη.

Δεν είναι ασφαλώς πολιτικός κουτί η κ. Ντόρα Μπακογιάννη που την παραμονή της παραίτησεως του προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ είχε τονίσει εμφαντικώς ότι ο κ. Τσίπρας πρέπει να παραμείνει στην ηγεσία του κόμματός του.

Παραιτούμενος ο κ. Τσίπρας από την προεδρία του ΣΥΡΙΖΑ έδειξε πως δεν είναι διατεθειμένος να γίνει ο σάκος πυγμαχίας επί του οποίου θα ασκούνται τόσο οι πολιτικοί όσο και οι εσωκομματικοί αντίπαλοί του.

Ο ισχυρός αντίπαλος είναι απαραίτητος για τη δημιουργία ενδιαφέροντος θεάματος – της πυγμαχίας περιλαμβανομένης. Όσο για τον αέναο αγώνα του ΚΚΕ για την κατάκτηση της ψυχής της εργατικής τάξεως, ο κ. Δημήτρης Κουτσούμπας θα τον δώσει με τον νέο υπουργό Εργασίας Αδωνι Γεωργιάδη.

Όλος τυχαίως, όταν ο Αβραάμ Μπεναρόγια, ο πρώτος εκφραστής των κομμουνιστικών αντιλήψεων, έφθασε από τη Θεσσαλονίκη στην Αθήνα, ο Γ.Α. Βλάχος στο 4ο φύλλο της «Καθημερινής» δημοσίευσε πρωτοσέλιδο άρθρο.

Ως άτυπος ηγέτης της συντηρητικής παρατάξεως μετά την εκτέλεση των Εξί στο Γουδί ο Βλάχος συνιστούσε στον Μπεναρόγια να διεκδικήσει την ψυχή της εργατικής τάξεως αντιπαρτιθέμενος με τον τότε υπουργό Εργασίας του Ελευθερίου Βενιζέλου. Πεδίον δόξης λαμπρόν και για τους δύο τότε και σήμερα.

Η Αθήνα ως φιλελεύθερη πόλη

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**

Το μεγάλο χαρτί της Αθήνας, ως πόλης ενός κράτους που έχει αποκτήσει πολιτική σταθερότητα και προοπτική, είναι η εξωστρέφεια. Η ανάδυσση της Αθήνας στον διεθνή χάρτη οφείλει να γίνεται και με όρους πολιτικής εμπνεύσεως, ως μιας μητροπόλεως με ιδιόζοντα, αλλά ευανάγνωστα, γεωπολιτικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά.

Το κύρος των πόλεων είναι μια διάσταση τεράστιας επιδραστικότητας στον παγκόσμιο χάρτη. Παρότι είναι μια έννοια που υπόκειται σε μια ρευστή μεταβλητή (οικονομία, καταστροφές, κλιματική κρίση, μετακινήσεις πληθυσμών, δημογραφικό, ανεργία), παραμένει διαχρονικά μοχλός διαμόρφωσης ψυχολογικού κλίματος. Η οικονομία εισπράττει αμέσως τους πιο λεπταίσθητους κραδαρισμούς.

Η πόλη, ως αντανάκλαση μιας πολιτισμικής διεργασίας, είναι ένα από μείζονα κριτήρια ιεράρχησης των εθνών σε καιρούς παγκοσμιοποίησης. Ιδίως στην εποχή μας, που οι πόλεις υπερτερούν των εθνικών κρατών σε δυνατότητες ανταγωνισμού και οικονομικής υπεροχής όσο και προβολής φαντα-

στώσεων και επιθυμιών, το μέλλον των παγκοσμιοποιημένων μητροπόλεων είναι ένα ζήτημα που αφορά όλα όσα ορίζουν τη ζωή.

Η Αθήνα έχει ξεκινήσει μια διαδρομή προς τη νεωτερικότητα, στο πλαίσιο των εθνογενέσεων, από την ανακήρυξη της ως πρωτεύουσας του ελληνικού βασιλείου επί Οθωμών. Οι διεργασίες επιτακύνθηκαν επί Χαριλάου Τρικούπη, με μεγάλα έργα και σφυρηλάτηση της αστικής κοινωνίας. Θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι τη δεκαετία του 1880 (με την αποπεράτωση του Ζαππείου, της Ακαδημίας Αθηνών, του Ιλίου Μελάθρου κ.ά.) η Αθήνα εισέρχεται σταδιακά σε μια στενή συνομιλία με το διεθνές περιβάλλον, τάση που στερεώνεται υπό μορφήν δικτύωσης με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896.

Η σημερινή Αθήνα είναι η εξέλιξη εκείνης της μικρής πρωτεύουσας έχοντας ενσωματώσει και αφομοιώσει τους μεγάλους σταθμούς της ιστορίας της (1922 - πρόσφυγες, 1944 - Δεκεμβριανά, 1955 - ανοικοδόμηση, 1974 - Μεταπολίτευση, 2004 - Ολυμπιακοί Αγώνες). Αλλά αυτό που σήμερα καθιστά επιτα-

κτική συνθήκη την ανανέωση της γλώσσας για το μέλλον των πόλεων και της Αθήνας ειδικά είναι οι νέες προκλήσεις της εποχής.

Οι προκλήσεις αυτές αναβιβάζουν το θέμα «πόλη» σε ένα επίπεδο οικουμενικής διάδρασης και ισχύος. Οι νέες mega-πόλεις συναιρούν ζητήματα ταυτότητας, τεχνολογίας, Ιστορίας, κινητικότητας, εργασίας και ταλέντου. Γεννούν ένα νέο τρόπο βιώματος στο αστικό κλίμα. Η πόλη γίνεται εργαστήριο συλλογικού και προσωπικού. Γίνεται θέατρο του κόσμου και γραφείο εργασίας.

Χωρίς να το έχουμε συνειδητοποιήσει, είμαστε μάρτυρες της αφύπνισης της Αθήνας σε εντελώς διαφορετικές πολιτικές και ευρύτερα γεωπολιτικές συνθήκες σε σχέση με την περασμένη δεκαετία. Πρώτα απ' όλα υπάρχει η ενηλικίωση μιας νέας γενιάς και ετοιμάζεται η επόμενη, νέοι άνθρωποι με προσήλωσή στο μέλλον που δεν έχουν βιώματα από το 2010. Και επιπλέον, υπάρχει η διαρκής αναμόρφωση της διεθνούς εικόνας της πόλης, με την τουριστική άνοδο, τις επενδύσεις στον τομέα αυτόν και τις προοπτικές για περαιτέρω κίνηση ιδεών, ανθρώπων και κεφαλαίων.

Η οικονομία της πόλης οφείλει να βρει τρόπους να κεφαλαιοποιήσει το ενδιαφέρον που προκαλεί πλέον η Αθήνα. Είναι ίσως η πρώτη φορά στην ιστορία της που η ελληνική πρωτεύουσα έχει τόσο σύνθετη διαστρωμάτωση, τόσο διαφορετικά βλέμματα, τόσες προοπτικές για να βελτιωθεί και να προχωρήσει ακόμη περισσότερο.

Προς το παρόν, δεν έχουμε διαμορφώσει την κυρίαρχη εικόνα της Αθήνας του 21ου αιώνα. Είναι τώρα που γίνονται οι τεκτονικές κινήσεις ώστε μετά το 2050, οι λιψείες από τον Λυκαβηττό του 2000 και του 2020 να μοιάζουν εξοπραγματικές. Το άνοιγμα της οικονομίας γεννάει τις προϋποθέσεις της φιλελεύθερης πόλης, που θα μπορεί με φυσικότητα να συντηρεί ιδεολογική πολυγλωσσία, κοινωνική ποικιλία, ώσωση ιδεών και ενθάρρυνση της καινοτομίας. Είναι οι προϋποθέσεις ώστε η Αθήνα να γίνεται περισσότερο ελκυστική. Η έλξη που ασκεί μια πόλη διεθνώς είναι το μεγαλύτερο εθνικό κεφάλαιο.

• **Ο Τάκης Θεοδωρόπουλος απουσιάζει σε άδεια.**

Γιατί δεν φόβισε η «κυριαρχία» Μητσοτάκη

Του **ΠΑΝΟΣ ΚΟΛΙΑΣΤΑΣ**

Στις εκλογές του Μαΐου ο Μητσοτάκης έγινε ο δεύτερος πρωθυπουργός στη Μεταπολίτευση που κατάφερε να επανεκλεγεί για δεύτερη θητεία με υψηλότερο ποσοστό από την πρώτη. Ο προηγούμενος ήταν ο Κώστας Σημίτης το 2000. Ταυτόχρονα επικράτησε του Τσίπρα με 20 μονάδες διαφορά. Την επομένη ο ΣΥΡΙΖΑ επικαλέστηκε τον φόβο μιας «κυριαρχίας» Μητσοτάκη για να συσπειρώσει το αντιδεξιό ακροατήριο και να ανατρέψει τους συσχετισμούς. Ωστόσο, στις εκλογές του Ιουνίου η Ν.Δ. επικράτησε και πάλι διευρύνοντας τη διαφορά, που έφθασε σχεδόν στις 23 μονάδες.

Το ερώτημα λοιπόν είναι γιατί δεν φόβισε το εκλογικό σώμα μια «κυριαρχία» Μητσοτάκη. Κατ' αρχάς είναι δύσκολο να φοβιστεί κάτι που έχει γενικώς ξανασυμβεί. Δεν είναι η πρώτη φορά στη Μεταπολίτευση που ένα κόμμα εκλέγεται με ποσοστό υψηλότερο του 40%. Όλοι οι πρωθυπουργοί προ της οικονομικής κρίσης είχαν ξεπεράσει το αντίστοιχο όριο. Βεβαίως είχαν κατά κανόνα απέναντί τους ισχυρή αντιπολίτευση. Με εξαίρεση τον Κωνσταντίνο Καραμανλή το 1974 που αντιμετώπιζε μια Ενωση Κέντρου του 20,7%. Και τότε όμως η εξέλιξη για τη χώρα υπήρξε ιστορικά θετική: ο Καραμανλής αποκατέστησε τη Δημοκρατία και ενσωμάτωσε την Ελλάδα στην Ευρώπη. Ακόμη, η στρατηγική του αντιδεξιού φόβου το 2023 ήταν πολύ δύσκολο να βρει

εύφορο πολιτικό έδαφος όπως το 2019. Τότε ο Τσίπρας υποστήριξε ότι σε περίπτωση εκλογής της Ν.Δ., η λιτότητα θα επανέλθει, οι συντάξεις θα μειωθούν, τα επιδόματα θα καταργηθούν και στο Δημόσιο θα γίνουν απολύσεις. Κάτι που σιγά σιγά να γίνονται απολύσεις. Κάτι που σιγά σιγά να γίνονται απολύσεις. Κάτι που σιγά σιγά να γίνονται απολύσεις.

Ο φόβος όμως αυτοί στα χρόνια που ακολούθησαν δεν επιβεβαιώθηκαν. Αντί για λιτότητα εφαρμόστηκε επεκτατική πολιτική – λόγω και της πανδημίας. Οι συντάξεις αυξήθηκαν, τα επιδόματα πολλαπλασιάστηκαν και αντί για απολύσεις στο Δημόσιο έγιναν προσλήψεις. Δεν είναι τυχαίο ότι η Ν.Δ. επικράτησε, βάσει του exit roll του Ιουνίου, με σημαντική διαφορά από τον ΣΥΡΙΖΑ στους συνταξιούχους, τους ανέργους, τους δημοσίους υπαλλήλους και στις φτωχές συνοικίες της Δυτικής Αθήνας, της Δυτικής Αττικής και της Β' Πειραιώς. Όπως άλλωστε και σε όλες ανεξαιρέτως τις κοινωνικές ομάδες. Στην αποδυνάμωση των αντιδεξιών ανακλαστικών φαίνεται πως έπαιξε ρόλο και η συμμετοχή στη Ν.Δ. πασοκογενών στελεχών. Είναι ενδεικτικό ότι ο Πιερρακάκης πρότευσσε στον Α' Αθηνών και ο Χρυσόχοϊδης στον Δυτικό Τομέα.

Παράλληλα, ο Μητσοτάκης παρέμεινε κυρίαρχος στον μεσαίο χώρο. Βάσει του exit roll, στους κεντρικούς ψηφοφόρους η Ν.Δ. έλαβε 35,8% έναντι 31,7% για το ΠΑΣΟΚ και 12,5% για τον ΣΥΡΙΖΑ. Είναι

ενδιαφέρον ότι η Ν.Δ. διατήρησε την πολυσυλλεκτικότητα της εκλογικής βάσης της, παρότι υποχώρησαν σημαντικά τα αντι-ΣΥΡΙΖΑ ανακλαστικά λόγω της καθίζησης του ΣΥΡΙΖΑ. Κάτι που αφενός οφείλεται σε μια ιδεολογική μετατόπιση του μέσου ψηφοφόρου πιο κοντά σε μια κεντροδεξιά παρά σε μια κεντροαριστερή ατζέντα. Αφετέρου στο πολιτικό brand name του πρωθυπουργού. Στην πρώτη του θητεία επιδόθηκε σε μια «διαρκή (προ)εκλογική εκστρατεία» με καθημερινή παρουσία σε ΜΜΕ και social media, αξιοποιώντας ταυτόχρονα τα ευρήματα των δημοσκοπήσεων για τη χάρη στρατηγικής ώστε να «συντονίζετα» με την κοινή γνώμη. Κάτι που, μεταξύ άλλων, αποτυπώθηκε εμφαντικά σε δύο επίπεδα. Πρώτον, στην επιλογή να απολογείται δημόσια για κυβερνητικά λάθη, όπως π.χ. η διαχείριση των πυρκαγιών, των κιονοπτώσεων και των υποκλοπών. Πετυχαίνοντας έτσι να εκτονώνει την κοινωνικά δυσσάρεσκα, να αφαιρεί επιχειρήματα από την αντιπολίτευση και να επιβραδύνει την αναπόφευκτη κυβερνητική φθορά. Δεύτερον, στην επιτυχή χρήση των social media και ειδικά του TikTok που του επέτρεψε να αποδυναμώσει, στα μάτια των νεότερων, το στερεότυπο του «απόμακρου εκπροσώπου των ελίτ» που «δεν νοιάζεται για τον απλό πολίτη». Τέλος υπάρχει ίσως κι ένας βαθύτερος πολιτικός λόγος που εξηγεί την αποδυνάμωση του γενικότερου

φόβου για την πολιτική κυριαρχία ενός κόμματος. Η δημοκρατία μας του χρόνου κλείνει μισόν αιώνα ζωής. Αποτελεί την πληρέστερη και καλύτερη δημοκρατία που γνώρισε ποτέ ο τόπος από συστάσεως νεοελληνικού κράτους. Οι δημοκρατικοί μας θεσμοί, παρά τις πέσεις που δέχθηκαν τη δεκαετία της κρίσης, τελικώς άντεξαν. Η χώρα παρέμεινε στο ευρώ και στην Ε.Ε. Η διάκριση των εξουσιών είναι υπαρκτή, η Δικαιοσύνη (παρά τα προβλήματα) λειτουργεί, οι Ανεξάρτητες Αρχές επίσης, τα ΜΜΕ παραμένουν πολυφωνικά και η κοινωνία των πολιτών είναι ενεργή. Βεβαίως η αντιπολίτευση είναι αδύναμη και κατακερματισμένη. Αργά ή γρήγορα, όμως, το κομματικό σύστημα θα ανασυγκροτηθεί και θα βρει ένα νέο σημείο ισορροπίας με άδυνα, αν οι συνθήκες το επιτρέψουν, τον ευρύτερο μεσαίο χώρο. Εχει, άλλωστε, ξανασυμβεί. Συνολικά, τα θεσμικά αντίβαρα υπάρχουν.

Ο κ. Πάνος Κολιαστάσης είναι δρ Πολιτικής Επιστήμης του Queen Mary University of London και διδάσκει στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Το βιβλίο του «Διαρκής εκλογική εκστρατεία σε συνθήκες διαρκούς κρίσης: οι πρωθυπουργοί Α. Σαμαράς, Α. Τσίπρας, Κ. Μητσοτάκης» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Επίκεντρο.

• **Ο Κ. Χρήστος Γιανναράς απουσιάζει εκτάκτως.**

Παρεμβάσεις σε ανθρώπινη κλίμακα

Του ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Κατά τη διάρκεια της καραντίνας έγινε αντιληπτός ένας νέος εφήμερος δημόσιος χώρος που μας εξέπληξε όλους. Στην αρχή ο νέος «έξω κόσμος» αντιμετωπίστηκε ως μια δυστοπία, αλλά στην πορεία κατάφερε να συμπληρώσει προσωρινά τους ανθρώπους με την πόλη τους. Κύριο συστατικό της αναγέννησης του δημόσιου χώρου ήταν η ελαχιστοποίηση της κίνησης των αυτοκινήτων σε τέτοιο βαθμό, ώστε να αναδειχθεί ο δρόμος ως χώρος. Οι πεζοί, χωρίς την απειλή τροχοφόρων, πρόσεξαν ότι ο χώρος ήταν πλαισιωμένος με δέντρα, κτήρια διαφόρων εποχών και μεγεθών, ενώ οι σκιές που έπεφταν στον δρόμο έδιναν ρυθμό στη διαδρομή. Με τα καφενεία κλειστά, οι άνθρωποι συναντήθηκαν εκτός της συνθήκης του οργανωμένου χώρου εστίασης. Τους δόθηκε η ευκαιρία να παρατηρήσουν καλύτερα το ευρύτερο πλαίσιο, να το οικειοποιηθούν. Οι γείτονες γνωρίστηκαν μεταξύ τους. Δεν είναι σίγουρο αν όλοι αυτοί διατήρησαν τις συναντήσεις τους, αλλά σίγουρα η αντίληψη που έχουν πλέον για τη γειτονιά έχει αλλάξει.

Αμέσως μετά όμως, η πόλη επέστρεψε σε αυτό που ήταν πριν. Τα κενά ανάμεσα στα κτήρια είναι και πάλι έρημα των αυτοκινήτων, δυσανάλογα μεγάλων σιδερένιων όγκων, εν δυνάμει όπλων που μπορούν να σκοτώσουν. Επίμονα επαναλαμβάνουμε στα παιδιά μας πώς να επιβιώσουν μέσα σε αυτό το περιβάλλον: «Κοιτάζω αριστερά κοιτάζω δεξιά κι αν ο δρόμος είναι καθαρός...». Ο δρόμος όμως, είναι όλο και πιο σπάνια καθαρός. Το κενό ανάμεσα στα κτήρια έχει αφιερωθεί κατά προτεραιότητα στα ιδιωτικά αυτοκίνητα, πέραν του 80%. Στους πεζούς δίνεται αυτό που περισσεύει και ακριβώς επειδή δεν έχει σχεδιαστεί με αυτούς ως προτεραιότητα, αποτελεί ένα μέγρο επικίνδυνο.

Πρέπει, όμως, πρώτα να εξασφαλιστεί η άνεση των ανθρώπων και μετά όλα τα υπόλοιπα, αν υπάρχει χώρος. Δεν υπάρχει ελευθερία χωρίς το δικαίωμα στην ελεύθερη και ασφαλή μετακίνηση στον δημόσιο χώρο. Η πόλη που θέλουμε έχει ψηλά στις προτεραιότητές της τον άνθρωπο και είναι συμπεριληπτική χωρίς εξαιρέσεις. Οι χώροι της είναι δημόσιοι και ανήκουν σε όλους αλλά και σε κανέναν. Ο δημόσιος χώρος είναι μέσο κοινωνικής και πολιτικής μόρφωσης. Επιπρέπει την τριβή με τις διαφορετικές κοινωνικές ταυτότητες και ταυτότητες φύλου, σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία. Προσφέρει διαδράσεις με τις διαφορετικές ικανότητες ή ανικανότητες των ατόμων που θα συναντήσουμε, με αποτέλεσμα να ενημερωθούμε για την ανομοιομορφία μας. Μας καλεί να συνυπάρξουμε με τις διαφορετικές πεποιθήσεις, έθιμα ή ενδυμασίες. Η πόλη χρειάζεται, μεταξύ άλλων, έναν ενιαίο πολεοδομικό σχεδιασμό.

Το σχέδιο περιοχής κέντρου Λεμεσού που εκδόθηκε πρόσφατα δεν είναι αρκετό, γιατί η Λεμεσός δεν είναι μόνο το κέντρο της. Δεν έχει συμπεριλάβει ούτε το ΣΒΑΚ, το οποίο σκονιίζεται σε κάποιο ράφι. Και το ΣΒΑΚ χρειάζεται βελτίωση αλλά αφού εναρμονιστούν μεταξύ τους, θα πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή. Ακόμα κι έτσι να γίνει όμως, η πόλη θα χρειάζεται τις παρεμβάσεις στην ανθρώπινη κλίμακα, τους πειραματισμούς με τη συνεργασία των περιοίκων, μικρών ομάδων και κυρίως των ανθρώπων που μέχρι σήμερα ζούσαν στο περιθώριο των πόλεων μας.

Αυτό μάς θυμίζει μια όμορφη ιστορία. Απέναντι από το δημαρχείο, βρίσκεται η πλατεία του ΤΕΠΙΑΚ, η οποία είχε μετατραπεί και αυτή σε χώρο κίνησης και στάθμευσης αυτοκινήτων. Μια παρέα παιδιών, ηλικίας μεταξύ 3 και 13 χρόνων, άρχισαν να μαζεύονται εκεί τα απογεύματα. Έπαιζαν ανάμεσα στα αυτοκίνητα. Αφού μια μέρα κάποιο παιδί κινδύνεψε από ένα όχημα που έκανε μανούβρες, αποφάσισαν όλα μαζί ότι πρέπει να δράσουν. Μάζεψαν υπογραφές, προσκάλεσαν τον δήμαρχο, αλλά δεν άλλαξε τίποτα. Έτσι, πήραν την πλατεία στα χέρια τους. Έβαζαν εμπόδια στις εισόδους των αυτοκινήτων με κώνους και σκοινιά, για μήνες. Μέσω των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, οι περαστικοί έκαναν γνωστές τις δράσεις των παιδιών, μέχρι που η πλατεία επέστρεψε επιτέλους στους ανθρώπους.

Εμπνέομαι από τον ενθουσιασμό των ανθρώπων που θέλουν να φέρουν την πόλη στα μέτρα τους. Ό,τι και να γίνει σ' έναν τόπο πρέπει να εξασφαλιστεί η συμμετοχή των κατοίκων του. Σ' έναν δημοκρατικό τόπο θα δοθεί η ευκαιρία στις πολλές οπτικές των ανθρώπων να συναντηθούν μέσα από τις διαβουλεύσεις για διαμόρφωση του δημόσιου χώρου, θα μπουν σε διάλογο. Η λήψη αποφάσεων χωρίς τη συμμετοχή των πολιτών θεωρείται πλέον σήμερα αντιδημοκρατική, σύμφωνα με τη συνθήκη του Άαρχους, ενώ σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία της Ένωσης Δήμων είναι παράνομη. Καθόσον της πολιτείας, λοιπόν, είναι η εμπλέξη των πολιτών στον σχεδιασμό, αν θέλει έναν συμπεριληπτικό δημόσιο χώρο. Αλλιώς δεν υπάρχει πόλη.

Άνδρας στέκεται δίπλα σε κατεστραμμένο φορτηγό σε μια λαχαναγορά μετά από μια αεροπορική επιδρομή στην πόλη Ιντλίμπ της Συρίας, στις 25 Ιουνίου.

Νίκη Μπτσοτάκη με εκπλήξεις

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Διπλές εκλογές στην Ελλάδα με νικητή τον Κυριάκο Μπτσοτάκη. Μια νίκη που του επιτρέπει άνεση χειρισμών σε οριζόντια τετραετία, έξω από τον κλοιό των βαρόνων (Σαμαράς, Καραμανλής Βήτα). Αλλά και με μια υπενηθμία «σεμνότητας»: 158 έδρες! Ο Κυριάκος Μπτσοτάκης καθόρισε την πολιτική ατζέντα με την δόξα ΣΥΡΙΖΑ, ΠΑΣΟΚ. Από τη στιγμή που ένα κόμμα μάχεται για καλύτερο πλάσφαρισμα στον χώρο της αντιπολίτευσης, πρακτικά κάνει πάσα στο μεγαλύτερο κόμμα να θέσει εκείνο το κύριο εκλογικό δίλημμα: σταθερότητα ή ακυβερνησία. Αυτό το δίλημμα το κερρίστηκε με επιτυχία ο κ. Μπτσοτάκης. Οι Αλέξης Τσίπρας και Νίκος Ανδρουλάκης ουσιαστικά έλεγαν «εντάξει, βγες, εγώ θέλω πρώτος ή δεύτερος στην αντιπολίτευση».

Η ατζέντα έπαιξε στα μέτρα Μπτσοτάκη. Το χθεσινό δίδαγμα: ΣΥΡΙΖΑ, ΠΑΣΟΚ χωρίς στρατηγική εξουσίας, σέρβις νίκης στο πιάτο της Ν.Δ. Αξιοσημείωτη η επικοινωνιακή δραστηριότητα Δημήτρη Κουτσούμη, γ.γ. του ΚΚΕ, μακράν καλύτερος από προκατόχου του. Η νέα υποχώρηση του ΣΥΡΙΖΑ (έχασε το 50% της παλαιότερης επιρροής του) θέτει ουσιαστικά ζήτηματα ταυτότητας για τον χώρο αυτό. Η απότομη απογείωσή του, όπως και η απότομη πτώση του, είναι κάτι μη συνηθισμένο στην ελληνική κοιμητική ιστορία και αυτό ίσως οδηγήσει τα στελέχη του να κάνουν την αναγκαία έρευνα. Η απαραίτητη Τσίπρα βοηθά σε αυτό.

Το ΠΑΣΟΚ σταθεροποίησε τον ρόλο του ως τρίτο κόμμα, δεύτερη φορά σε ικανοποιητικά ποσοστά (με καλύτερα ποσοστά στην επαρχία). Εμφανώς δεν πέτυχε να κατα-

στεί καλός πόλος έλξης για τους απογοητευμένους του ΣΥΡΙΖΑ. Ο στόχος του να καταστεί μια εναλλακτική πρόταση εξουσίας σε τέσσερα χρόνια απαιτεί πολύ περισσότερα, πολύ καλύτερα και κυρίως απαιτεί πρωτοβουλίες στρατηγικού χαρακτήρα.

«Σπαρτιάτες». Η ακροδεξιά δεν αποχωρεί, προσαρμόζεται. Ο «αρχηγός», καταδικασμένος για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, θρυσματίζει την «πρεμία» που επεδείκνυαν οι αδιάφοροι. Το κόμμα «Σπαρτιάτες» κατ'ίληθε στις εκλογές του Ιουνίου με την υποστήριξη του Ηλία Κασσιδιάρη. Από πού πήραν τις ψήφους; Σύμφωνα με τα exit poll

Η μετακίνηση Δένδια ισοβαθμεί με υποβάθμισή του. Δημοφιλής, πρώτος σε σταυρούς προτίμησης, λαλιότατος, επιφανής βαρόνος της καραμανλικής πτέρυγας της Ν.Δ.

το κόμμα με τη στήριξη του Ηλία Κασσιδιάρη «έκλεψε» 19,5% των ψήφων του από την Ελληνική Λύση, 16,5% από τη ΝΙΚΗ, 12% από την Πλεύση Ελευθερίας, 1,5% από τη Ν.Δ., 1,4% από το ΣΥΡΙΖΑ, 1,3% από το ΠΑΣΟΚ, 28% από άλλο κόμμα και 17% από όσους δεν ψήφισαν στις εκλογές της 21ης Μαΐου» (Πηγή: το Βήμα, 25/6).

Η απόφαση Μπτσοτάκη για μετακίνηση Δένδια στο υπουργείο Άμυνας της Ελλάδας φαίνεται πως έχει ουσία. Πληροφορίες υπήρχαν για «ασυμφωνία» μεταξύ των δύο, αλλά επίσημα δεν εκφράστηκε κάτι τέτοιο. Η φήμη ότι ο Δ. Αβραμόπου-

λος ήταν έτοιμος να τον διαδεχθεί δεν βγήκε αληθινή. Επί της ουσίας, η μετακίνηση Δένδια ισοβαθμεί με υποβάθμισή του. Δημοφιλής, πρώτος σε σταυρούς προτίμησης, λαλιότατος σε καθημερινή βάση, επιφανής βαρόνος της καραμανλικής πτέρυγας της Ν.Δ. Ο Κυριάκος Μπτσοτάκης αισθάνεται πιο ισχυρός τόσο απέναντι στους βαρόνους, όσο και απέναντι στον έως τώρα «πρωθυπουργό» τον Γ. Γεραπετρίτη. Πιθανώς να κουβαλά μέσα του την ιστορική γκάφα του πρωθυπουργού-πατέρα του. Ο Κωνσταντίνος Μπτσοτάκης διόρισε ΥΠΕΞ του τον Αντώνη Σαμαρά και αυτός τον ανέτρεψε εξαιτίας του τότε «σκοπανού» ζητήματος, ο τότε πρωθυπουργός, υπέρ της σύνθεσης ονομασίας, ο Σαμαράς τα γνωστά. Αυτό ίσως να καθόδηγε την απόφαση όχι ξανά «δύο» εξωτερικές πολιτικές.

Ερώτημα: η μετακίνηση Δένδια συνιστά απόδειξη ότι ο Κυριάκος Μπτσοτάκης είχε άλλη πολιτική στα ελληνοτουρκικά; Δύσκολο να πει κάποιος με βεβαιότητα ότι αυτό, πράγματι, συνέβαινε. Αν συμβαίνει και σε ποια έκταση, θα αποδειχθεί με τα νέα δεδομένα που δημιουργεί η πλήρης κυριαρχία του στον χώρο της εξωτερικής πολιτικής μέσω Γεραπετρίτη. Εμφανώς ο κ. Δένδιας δεν ήταν ο ίδιος μετά τους σεισμούς στην Τουρκία – εμφανώς όμως δεν ήταν ίδια και τα πράγματα. Αλλά στην εποχή του «κανονικού» Δένδια δεν υπήρχε συνεκτική ελληνική εξωτερική πολιτική. Μόνο δηλώσεις, απαντήσεις στον Τσαβούσογλου με βλέμμα στραμμένο στην εσωτερική αρένα – έτσι έγινε μακράν ο πιο δημοφιλής υπουργός. Γνωστή η ανά-

γνωση από έτοιμο κείμενο των θέσεων του ελληνικού ΥΠΕΞ μπροστά στον Μ. Τσαβούσογλου στην Άγκυρα, μια ανάγνωση έξω από κάθε όριο διπλωματικής πρακτικής. Γι' αυτό πήρε το χειροκρότημα της εξέδρας – αν δεν το έκανε ακριβώς γι' αυτό, για να αυξήσει τις μετοχές του στην εθνικολογική παύση!

Το κεντρικό θέμα: Συνάντηση Μπτσοτάκη – Ερντογάν στο Βιλνιους, 12/7. Οι εκλογές και στις δύο χώρες έχουν ολοκληρωθεί, οι ηγεσίες θεωρούνται ισχυρές, πράγμα απαραίτητο για κάθε απόφαση. Τι μπορεί να γίνει θα το δούμε σύντομα. Ίσως αναζωογόνηση των Διερευνητικών Επιφανών, οι ομάδες υπάρχουν. Σίγουρα σταθεροποίηση ορισμένων ΜΟΕ στο Αιγαίο, μορατόριουμ πτήσεων, ασκήσεων. Αξιοσημείωτοι οι χαμηλοί τόνοι Ερντογάν για Αιγαίο κατά την επίσκεψή του στην κατεχόμενη Κύπρο στις 12/6: «Ο οδικός μας χάρτης είναι ξεκάθαρος. Θέλουμε το Αιγαίο Πέλαγος να δώσει το μήνυμά του στον κόσμο ως θάλασσα ειρήνης». Οι δύο έχουν μπροστά τους μια δύσκολη ατζέντα. Για τώρα είναι σημαντικό να πέσουν οι τόνοι και η κοινή γνώμη και στις δύο χώρες να κοιτάξει τη μεγάλη των καθκόντων του». Το σχετικό τουίτ λέει πως «οι υπουργοί συζήτησαν σε φιλικό κλίμα και συμφώνησαν να συναντηθούν στο περιθώριο της Συνόδου Κορυφής #ΝΑΤΟ στο Βιλνιους». Κάθε κίνηση δύο εξ απορρήτων υπουργών μετρά.

www.larkou.org.cy

Πες μου μια λέξη

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Η κυπριακή κυβέρνηση επένδυσε ιδιαίτερα, κατά τη διάρκεια της σάγκας για συμπεριληπτή αναφοράς στην προοπτική διορισμού ειδικού απεσταλμένου της Ε.Ε. για το Κυπριακό, σε λέξεις κλειδιά στα συμπεράσματα. Το Κυπριακό ήταν άλλωστε πάντα μια βυζαντινή άσκηση διατυπώσεων και αντιδιατυπώσεων που οικοδομούν και αποδομούν πραγματικότητες.

Έτσι δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην αφαίρεση της λέξης «διαπραγματευτικής» από τη φράση «διαπραγματευτικής διαδικασίας υπό τον ΟΗΕ» μεταξύ των προσεχίων συμπερασμάτων της 22ας και της 25ης Ιουνίου. Καθώς, σύμφωνα με τη λογική της τροποποίησης, η φράση «στηριζέται όλων των σταδίων» μπορεί έτσι να θεωρηθεί πως αφορά και τη διαδικασία πριν από τη διαδικασία του ΟΗΕ. Δηλαδή τις επα-

φές, τη διπλωματία και τις εκ του σύννεγγυς συναντήσεις προς την κατεύθυνση της επανένταξης των συνομιλιών. Αν και δεν υπάρχει άλλη διαδικασία από τη διαδικασία, που είναι η διαδικασία, και αν και λίγο πιο πάνω στην ίδια πρόταση η Ε.Ε. «καλεί για ταχεία επανένταξη των διαπραγματεύσεων», το παράδειγμα μας θυμίζει πως ο διάβολος, και ίσως και περισσότεροι άγγελοι από ό,τι χωράει η κεφαλή μιας καρφίτσας, μπορούν να κρύβονται σε μια διατύπωση.

Γι' αυτό όμως και τα άτομα που κάνουν την περισσότερη δουλειά στο Κυπριακό, και είναι συνήθως αφανείς, και δύσκολα μπορούν να εξηγήσουν τη δουλειά τους σε όσους ζούμε τις ζωές μας στην επιφάνεια των πολιτικών πραγμάτων, είναι οι τεχνοκράτες. Γι' αυτό και έχει τη σημασία της και μια άλλη προσθήκη στα συμπεράσματα: η προσθήκη στη λιτανεία «σύμφωνα με τα σχε-

Από τη μία, χωρίς εμπλοκή του ΟΗΕ, η ανάληψη πολιτικής πρωτοβουλίας της Ε.Ε. στο Κυπριακό. Από την άλλη, το κοινοτικό κεκτημένο δεν είναι πηγή ανεξάντλητων λύσεων.

τικά ψηφίσματα του Σ.Α. του ΟΗΕ και με βάση τις αρχές στις οποίες εδράζεται η Ε.Ε.» της φράσης «και το ευρωπαϊκό κεκτημένο».

Από κάπου εδώ άλλωστε ξεκινά η πρόταση του Προέδρου Χριστόδουλου για ενισχυμένη παρουσία της Ε.Ε. στις διαπραγματεύσεις (και, επιμένει, πριν από αυτές): από τον ρόλο που έπαιξαν οι τεχνοκράτες της Ε.Ε. στο να συνάδουν με το κοινοτικό κεκτημένο οι συγκλίσεις

στις συνομιλίες που διακόπηκαν το 2017, διορθώνοντας σε κάποιες περιπτώσεις και ζητήματα που ενόχλουν τη μία ή την άλλη πλευρά από την εποχή του Σχεδίου Ανάν. Ο ΠτΔ επεδίωξε να εμπλέξει και πολιτικά προσωπικότητα στην προσπάθεια για επανένταξη, θέλοντας ίσως να αναπαράγει την επιρροή αυτή. Όμως η πρόταση αντιμετώπιζε εξ αρχής αδυναμίες που σχολιαστές με εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις στο Κυπριακό υποδείκνυαν. Από τη μία, χωρίς εμπλοκή του ΟΗΕ, η ανάληψη πολιτικής πρωτοβουλίας της Ε.Ε. στο Κυπριακό. Από την άλλη, το κοινοτικό κεκτημένο δεν είναι πηγή ανεξάντλητων λύσεων. Είναι ένα νομικό προηγούμενο, ένα εργαλείο στο οποίο δεν χωρούν πράγματα που θέλει η μία ή η άλλη πλευρά, αλλά χωρούν... πράγματα που θέλει η μία ή η άλλη πλευρά.

Πρώτο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν διορίζει απεσταλμένους, αλλά

η Κομισιόν. Δεύτερο, η Κομισιόν ήδη προβλέπεται να διορίζει τεχνοκρατικούς απεσταλμένους που εντάσσονται στην αποστολή Καλών Υπηρεσιών του γ.γ. του ΟΗΕ. Τρίτο, σε περίπτωση πρόδου, η Ε.Ε. κάνει αισθητή την παρουσία της με πολιτικές προσωπικότητες, όπως έγινε και στην τελευταία διαδικασία. Τέταρτο, η Ε.Ε. δεν θέλει να αντικαταστήσει τη διαδικασία των Η.Ε. και θέλει και μπορεί να κινηθεί μόνο παράλληλα με αυτήν, καθώς θεωρεί πως δεν μπορεί να είναι ουδέτερη, όταν η Κυπριακή Δημοκρατία είναι μέλος της.

Από τις πρώτες συζητήσεις και επαφές για το πώς μπορεί να εμπλακεί η Ε.Ε. ενεργότερα στη διαδικασία λύσης του Κυπριακού, διαφαινόταν ότι οι Βρυξέλλες ενδεχομένως να κινηθούν προς την κατεύθυνση μιας τεχνοκρατικής προσωπικότητας με το δικό της βάρος, με πιο ορατό και ίσως οριοθετημένο

ρόλο στο πλαίσιο της διαδικασίας. Ίσως, παράλληλα, η Ε.Ε. να μην μπορεί να είναι ουδέτερος παίκτης μεταξύ Κύπρου και Τουρκίας, μπορεί να είναι όμως ουδέτερος παίκτης και έντιμος συνομιλητής εντός της Κύπρου, που είναι έδαφος της Ε.Ε., μεταξύ των δύο κοινοτήτων.

Ελπίζουμε η περιπέτεια του απεσταλμένου και η σύγκρουση με την πραγματικότητα, και η προσαρμογή στους στόχους που βλέπουμε, να είναι ειλικρινής επανακαθορισμός προτεραιοτήτων και να φέρει και αυτά για τα οποία καλούν Ε.Ε. και ΟΗΕ: πρωτοβουλίες εντός Κύπρου για αλλαγή της ατμόσφαιρας και άνοιγμα στους Τ/κ που δεν στηνρίζουν τον Ερνίν Τατάρ.

Γιατί τα παιχνίδια με τις λέξεις από μόνα τους αρκούν μόνο για ανάλογον χρόνο, και δεν έχει μείνει άλλος για το Κυπριακό.

ykakouris@gmail.com

Οι πουριτανοί και το «γ@@@» του Μόρφου

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Έχουν –το λιγότερο– πλάκα, οι αντιδράσεις για την αναφορά του μητροπολίτη Μόρφου Νεοφύτου, περί «γ@@@» (γ@@@-πουριτανή νομοθεσία) εντός του γάμου». Πρώτα, η έκπληξη στο πρόσωπο του κληρικού, ο οποίος κρατούσε το μικρόφωνο του Πανιερωτάτου και ακολούθως οι αναφορές και τα σκίτσα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Τα καλύτερα σχόλια προήλθαν από τους φανατικούς υποστηρικτές των ΛΟΑΤΚΙ, οι οποίοι δεν περιμένα να τους βγει από τα «αριστερά» ο πάλαι ποτέ αριστερός, μητροπολίτης Μόρφου. Κατά τα άλλα επιβεβαιώνεται ότι ο πουριτανισμός είναι βαθιά ριζωμένος στις ψυχές των Κυπρίων, όσο και να λένε ότι τάχα είναι απελευθερωμένοι. Για την ιστορία, πουριτανισμός ήταν θρησκευτική κίνηση του 16ου αιώνα στους κόλπους του Προτεσταντισμού, για εκκαθάριση από τον Ρωμαιοκαθολικισμό, η οποία συνοδεύονταν από αυστηρότατους κανόνες, οι οποίοι συνήθως ήταν, μόνο για τα μάτια του κόσμου.

Τα λόγια του μητροπολίτη Νεοφύτου παραπέμπουν τους παλαιότερους στην πρακτική ορισμένων δεσποσιτάδων και παπάδων, οι οποίοι αφαιρούσαν λέξεις από τα Ευαγγέλια κατά την εκφώνηση, για να μη σκανδαλίσουν, τάχα, τους πιστούς. Για παράδειγμα δεν διάβαζαν τις επιμαχες λέξεις στο Ευαγγέλιο του Ματθαίου. «Ήσαν δε παρ' ημίν επιτά αδελφοί. Και ο πρώτος γαμήσιος ετελεύησε... Πλανήσθη μη εδόξες τας γραφάς, μηδέ την δύναμιν του Θεού. Εν γαρ τη αναστάσει, ούτε γαμοῦσιν, ούτε εκγαμίζονται, ἀλλ' ως ἄγγελοι Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσὶ...». Φυσικά τότε, όσοι δεν καταλάβαιναν τις γραφές δεν νοιάζονταν, αλλά και όσοι καταλάβαιναν, απλώς χαμογελοῦσαν και σιωπούσαν.

Ο παπα-ΠΑΟΚ, ο παπά Χρήστος Μήτσιος, ο Ξακουστός παπάς από τη Θεσσαλονίκη, αποκάλυψε στον Γρηγόρη Αρναούτογλου την ιστορία μιας ταλαιπωρημένης γυναίκας από τη Ρωσία, η οποία έπεσε στα πλοκάμια της νύκτας. Όταν με θαυμαστό τρόπο ξέφυγε, έτρεξε για να εξομολογηθεί στον παπά, τον οποίο είδε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. «Από τα 12 μου, με βίαζε ο Θεός μου. Όταν το έλεγα στον πατέρα μου, με ξυλοφόρτωνε, γιατί μεθοκοπούσε με τον αδελφό του. Στα 14 μου, το έσκασα και πήγα στη Μόσχα. Κοιμόμουν σε παγκάκια. Κάποιος με είδε και με έβαλε στη δουλειά. Με πούλησαν σε τρεις χώρες. Στη Θεσσαλονίκη έμενα σε ένα ξενοδοχείο. Πέρασαν από πάνω μου χιλιάδες άντρες. Ήμουν όμορφη και έκανα καλά τη

δουλειά μου. Ένα βράδυ ήρθε ένας νέος και κάναμε έρωτα. Μετά πιάσαμε την κουβέντα και άρχισα να του λέω για τη ζωή μου. Με πήρε και με έβγαλε από το ξενοδοχείο. Στην υποδοχή του ξενοδοχείου, πήγαν να τον εμποδίσουν, αλλά επειδή ήταν γομάρι, τους προσπέρασε. Πήγα σπίτι του. Κουβεντιάσαμε με τις ώρες και είδα πόσο με αγάπησε το παλικάρι. Τότε του ζήτησα να κάνουν έρωτα. Για πρώτη φορά στη ζωή μου, ένιωσα οργασμό...». Και ο παπά Χρήστος, συνέχισε λέγοντας: «Δεν ήταν αγνή, παρθένα γυναίκα, στην ψυχή και την καρδιά; Της είπα να κοινωνήσει. Στην αρχή αντέδρασε λόγω της ζωής της. Της είπα ότι ήταν δώρο από εμένα. Την Κυριακή ήρθε στην εκκλησία και κοινωνήσε. Ένας κύριος, ο οποίος βοηθά στον ναό, με ρώτησε, αν είδα μια ξανθή κοπέλα και πόσο έλαμπε το πρόσωπο της. Απάντησα ότι έτσι είναι οι άγγελοι παιδί μου...».

Η Ορθοδοξία, λένε αυτοί οι οποίοι ξέρουν, είναι η δυσκολότερη θρησκεία, γιατί απλώς δεν έχει κανόνες και όλα ξεκινούν και τελειώνουν, στην αγάπη προς τον Θεό και τον πλησίον, ο οποίος δεν έχει ούτε χρώμα, ούτε θρησκεία, ούτε πατριδα, αλλά μόνο ανθρώπινη υπόσταση. Προσθέτουν πως σιδήπιτε είναι φυσικό, είναι και ορθόδοξο. Σε αυτό το πλαίσιο θεοπίστηκαν δόγματα και κανόνες, οι οποίοι ωστόσο ανατρέπονται ανάλογα με τη φύση του πνευματικού. Σε αυτό το πλέγμα εντάσσεται και η ρήση του μητροπολίτη Μόρφου Νεοφύτου. Η Εκκλησία τάσσεται κατά των προγαμιαίων σεξουαλικών σχέσεων, ακολουθώντας τη φυσική πορεία των πραγμάτων. Δεικνύει στους νέους ότι πρέπει πρώτα να ερωτευτούν ψυχικά, ακολούθως να λάβουν την ευλογία της εκκλησίας και στη συνέχεια να απολαύσουν τον έρωτά τους, ο οποίος μπορεί να φθάσει στο μέγιστο βαθμό, όταν επικοινωνούν και οι ψυχές και τα σώματα. Ακόμη, προστατεύει τους νέους και κυρίως τα κορίτσια, από την εκμετάλλευση από επιτήδειους και κακοπροαίρετους. Επιπλέον, η σεξουαλική επαφή εκτός γάμου, δημιουργεί ψυχολογικές δυσάρεστες δεσμεύσεις, οι οποίες πολλές φορές «τυφλώνουν» και οδηγούν σε φρικτά φαινόμενα κακοποίησης, λόγω κυρίως ενοχών. Κατά τα άλλα, η ουσία είναι μία. Ο Μόρφου Νεόφυτος δεν κρύφτηκε, μίλησε και τάρραξε την υποκρισία της σύγχρονης ταλαιπωρημένης κοινωνίας. Από εδώ και πέρα ο Θεός θα βάλει το χέρι του και σίγουρα, Αυτός ξέρει καλύτερα.

kaparispan@yahoo.gr

Στη διαδρομή του καθενός, αν έτυχε να βρίσκεται μακριά από τον τόπο του, υπάρχει μία τουλάχιστον στιγμή που το μυαλό γυρίζει πίσω, ενδοσκοπώντας ως μια μορφή άρνησης να αποδεχθεί τον χρόνο που πέρασε και την αίσθηση ότι δεν τον χόρτασε. Και τότε επιθυμεί διακαώς να επιστρέψει στον τόπο που μεγάλωσε, εκεί από όπου άρχισε τη διαδρομή. Αλλά αν έχει ζήσει τριάντα χρόνια σε δεύτερη πατριδα, οι νέες συναισθηματικές συνδέσεις δυσκολεύουν την επάνοδο του... Τριάντα χρόνια δεν είναι και λίγα, σκέφτομαι, τώρα που ετοιμάζομαι να γυρίσω σελίδα στη διαδρομή μου. Όλα αυτά τα χρόνια που είμαι στον χώρο της ενημέρωσης κλήθηκα να διαχειριστώ δύσκολες καταστάσεις, κάποιες εκ των οποίων είχαν το στοιχείο της τραγωδίας που συνεπάγεται ανθρώπινο πόνο. Και όμως τώρα που το «θέμα» είμαι ο ίδιος, οι λέξεις δεν μου βγαίνουν εύκολα. Τι να πρωτοπώ! Μέσα σε 650 λέξεις θα πρέπει να μην ξεπεράσω τη νοητή γραμμή που θα μειώσει στα μάτια του καθενός τα πραγματικά μου συναισθήματα.

Τριάντα χρόνια ρεπορτάζ στην Κύπρο. Έτσι ξεκίνησα, έτσι πορεύτηκα και έτσι θα παραμείνω. Η δημοσιογραφία μου χάρισε απίστευτες στιγμές, δυνατός συγκινήσεις κάθε είδους, ακόμα και πόνο σε αρκετές περιπτώσεις για το ανθρώπινο δράμα που κλήθηκα να καλύψω. Με βοήθησε παράλληλα να γίνω καλύτερος, πιο συγκροτημένος πνευματικά, πιο άρτιος πηκτικά. Το σημαντικότερο, όμως, που εισέπραξα ήταν η ξεστασιά σε ανύποπτες στιγμές της καθημερινότητας. Δεν θα ξεχάσω καθημερινές ιστορίες όπως του κ. Γασουμή από τη Λεμεσό. Δεν θα ξεχάσω τον καφετζή στο Ριζοκάρπασο, ο οποίος με πόνο ψυχής μου περιέγραφε πόσο ξεχασμένοι ένιωθαν στο κατεχόμενο χωριό τους. Δεν θα ξεχάσω τα βλέμματα των μαθητών στο κατεχόμενο σχολείο την πρώτη μέρα της νέας σχολικής χρονιάς με την ασυνήθιστη, γι' αυτά, πολυκοσμία. Δεν θα ξεχάσω την κα Γιωργούλα από τα Λύμπια, όταν μου άνοιξε το κλειστό από το 1974 νυφικό της δωμάτιο, το οποίο περίμενε, από το 1974, τον αγνοούμενο σύζυγό της. Δεν θα ξεχάσω τον πόθο της επιστροφής στα μάτια όσων καρτερικά ανέμεναν στα οδοφράγματα για να δουν τον τόπο τους. Η δημοσιογραφία μου έδωσε

Εις το επανιδείν

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Μέσα από το καθημερινό κυνήγι της ενημέρωσης γνώρισα την Κύπρο και τους ανθρώπους της...

τη δυνατότητα να βρεθώ στα σημαντικότερα γεγονότα των τελευταίων 30 χρόνων. Να μιλήσω με πολιτικούς που καθόρισαν τη μοίρα ανθρώπων. Όπως τον αείμνηστο Γλαύκο Κληρίδη ή τον Τάσσο Παπαδόπουλο. Είχα την τύχη να περάσω από δύο μεγάλα «σχολεία», τα οποία μου διαμόρφωσαν το επαγγελματικό μου είναι. Στο Mega Channel ανδρώθηκα επαγγελματικά κοντά σε δασκάλους της δημοσιογραφίας όπως ο αείμνηστος Γιώργος Χουλιάρας. Μέσα από το καθημερινό κυνήγι της ενημέρωσης γνώρισα την Κύπρο και τους ανθρώπους της σε στιγμές ευφορίας, όπως η ένταξη στην Ε.Ε., αλλά και πόνου όπως η τραγωδία της Ήλιος, το Μαρί αλλά και η οικονομική καταστροφή του 2013. Η «Κ», ο δεύτερος σημαντικός επαγγελματικός μου σταθμός, με βοήθησε να αποκτήσω μια διαφορετική θέωρηση πραγμάτων και καταστάσεων με

αποστοlostomaras@gmail.com

νηφαλιότητα. Τα δεκαπέντε χρόνια παρουσίας μου στην ιστορική εφημερίδα του ελληνισμού αναμφίβολα αποτελούν τιμή μου.

Τελευταίους αλλά όχι έσοχατος, άφησα τους συναδέλφους μου που όλα αυτά τα χρόνια μοιραστήκαμε ατελείωτες ώρες, αναμένοντας τους πρωταγωνιστές. Όσο και αν προσπαθώ να ξεφύγω από τα τετριμμένα δεν μπορώ να μην ευχαριστήσω ονομαστικά: Τον Χρήστο και τον Δημήτρη, που με στήριξαν επαγγελματικά και προσωπικά. Τη Μαρίνα, τον κ. Άλκη μας, τον Απόστολο, τον Ανδρέα, τον Παναγιώτη, τη Μαρία, τον έτερο Παναγιώτη, τον Μάριο, τον Παντελή, τον Χρυσόστομο, τα παιδιά του ΣΠΟΡ FM, τον Γιώργο, τη Στέλλα, τον Ανδρέα, τον Λούη, την Άννα, τη Μερρόπη και την Αθηνά. Ευχαριστώ και τον Ανδρέα Παράσχο για όσο συνεργαστήκαμε καθώς και τον συνάδελφό μου, Γιάννη Αντωνίου, από τον οποίο έμαθα πολλά. Δεν μπορώ να ξεχάσω τους συναδέλφους μου στο Mega Channel. Εκεί που οφείλω ένα τεράστιο ευχαριστώ είναι σε όλους, επώνυμους και ανώνυμους, που μου εμπιστεύθηκαν ένα κομμάτι από την ψυχή τους. Ήρθα στο νησί τριάντα ετών. Και μετά από τριάντα χρόνια εθελούσιας παραμονής ρωτώ τον εαυτό μου αν μπορώ να φύγω ολοκληρωτικά. Η απάντηση είναι όχι. Για το λόγο αυτό σήμερα δεν χωρούν αποχωρήσεις. Το μόνο που έχει θέση στην καρδιά μου είναι: «Εις το επανιδείν».

apostolostomaras@gmail.com

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΗΣΤΙΑ

Ainsi bas la vida

«Τίποτε δεν δικαιολογεί τον θάνατο ενός νέου», δήλωσε ο πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας μετά τον φόνο του δεκαεπτάχρονου Nahel από πυρά αστυνομικού στη Nanterre, παρισινό προάστιο με έντονο το εργατικό και φοιτητικό στοιχείο. Αυτό το στοιχείο ο Jean Luc Godard το είχε παρουσιάσει σε γνωστή του ταινία ως τον προθάλαμο του Μάη του '68. Ο πρόεδρος Μακρόν χαρακτηρίζει τον φόνο «έγκλημα ακατανόητο και ασυγχώρητο». Κάτι τέτοιο έκανε πολλούς να αναρωτηθούν αν πράγματι η Γαλλική Δημοκρατία ευθύνεται για την αποτρόπαιη αυτή πράξη ή αν ο πρόεδρος Μακρόν εκθέτει τον ύψιστο θεσμό στη Λαοδικία των εξεγέρσεων στα γαλλικά προάστια. Αν για κάτι είναι ένοχη η Δημοκρατία δεν είναι για τις ατομικές πράξεις πολιτών ή λειτουργών της, αλλά για τις διαρκώς μεταβαλλόμενες συλλογικές συνθήκες συμβίωσης. Η ζωή στα μεγάλα αστικά κέντρα και τα περιχώρα τους είναι πλέον δυσβάσταχτη.

Οι συνεχιζόμενες καραντίνες σε διαμερίσματα των σαράντα και

των πενήντα τετραγωνικών μέτρων για ολόκληρες οικογένειες στα κέντρα των γαλλικών μεγαλουπόλεων ώθησε προς μια μεγάλη έξοδο, η οποία μόνο συνοδευτική με μια παράλληλη μετατροπή των διαμερισμάτων αυτών σε χώρους ημιδιαμονής για τουρίστες. Πριν από το 2020 η ουσιαστική αντίθεση ήταν ανάμεσα σε κέντρα και προάστια. Η ασφαλής και ήσυχη διαβίωση των αστών συνδύαζε όλα τα μητροπολιτικά υλικά και πολιτισμικά μέσα, στα οποία το γαλλικό κράτος είχε μαζικά επενδύσει. Στον αντίποδα βρισκόταν η αδιαφορία για τους κατοίκους των προαστίων, συνήθως μεταναστών δύο ή και τριών γενεών, οι οποίοι μόνο περιστασιακά μπορούσαν να απολαύσουν τη ζωή του κέντρου. Μετά το τέλος της εποχής της πανδημίας, τα σύνορα ανάμεσα στους εκλεκτούς της Δημοκρατίας και τους παρίες του κράτους μεταποτίστηκαν. Από τη μία πλευρά, προβάλλουν πλέον περιστασιακά κώροι που προσφέρουν αξιοπρεπή διαβίωση, συνήθως χωριά ή κωμοπόλεις σε μια περιφέρεια εκατό ή και διακοσίων χιλιομέτρων από τα ερημωμένα ή τουριστοκρατούμενα αστικά κέντρα. Από την άλλη υφι-

Οι μεσαίες τάξεις περιθωριοποιούνται, οι νέες και οι νέοι που μεγαλώνουν στα νέα αυτά δεδομένα δεν έχουν πλέον ξεκάθαρα τα όρια ανάμεσα στο νόμιμο και στο παραβατικό.

στανται οι όλο και περισσότερο εξαθλιωμένοι οικισμοί, που τις μεταπολεμικές δεκαετίες ονόμαζαν πόλεις-δορυφόρους, κάτι δηλαδή σαν καθατήρι, απ' όπου ξέφευγες μόνο με σκληρή εργασία υπό την προϋπόθεση της ακμάζουσας οικονομίας. Και ενώ υπήρχε μια δυναμική, έστω και βαθιά προβληματική, ανάμεσα στο κέντρο και τα προάστια, με τα νέα δεδομένα οι δύο πληθυσμοί είναι οριστικά αποκομμένοι ο ένας από τον άλλο. Κανείς πλέον δεν απολαμβάνει, είτε συνεχόμενα είτε περιστασιακά, τα οφέλη από τις γιγαντιαίες επενδύσεις δεκαετιών των Γάλλων φορολογούμενων στα μεγάλα αστικά

κέντρα. Τα οφέλη αυτά απολαμβάνουν πλέον επενδυτικά ταμεία άγνωστων προέλευσης, τα οποία και έχουν μετατρέψει τα μητροπολιτικά κέντρα σε τουριστικά πάρκα-ατραξιόν όπως η Disneyland ή το πάρκο Αστεριζ.

Δυσφορία πλέον δεν εκφράζει μόνο η πλευρά των καταφροννημένων αλλά και των εκλεκτών. Η μητροπολιτική ζωή, για την οποία έγραφε ο Georg Simmel ότι δημιουργεί ασάβινα νεύρα από το πλήθος των ψυχικών ερεθισμάτων τα οποία προσφέρει, έχει πλέον δώσει τη θέση της σε μια ανιαρή καθημερινότητα. Αν και μη αστικός, ο χώρος αυτός δεν μοιάζει με την παραδοσιακή ύπαιθρο και τη ζωή εντός μιας μικρής κοινότητας αλλά με έναν αχανή χώρο όπου κατοικίες με το ίδιο μονόχοντο μοτίβο συναντούν αυτοκινητοδρόμους, σιδηροδρομικούς σταθμούς και υπερπολυτελείες με απέραντους χώρους πάρκινγκ. Τα σύνορα ανάμεσα σε εκλεκτούς και καταφροννημένους θολώνουν καθώς όλο και περισσότερο τα πρώην εργατικά προάστια, όπως η Nanterre, μετατρέπονται σε ανοικτούς τόπους διαμονής, αποκομμένα από τη ζωογονητική

επαφή με το μητροπολιτικό κέντρο. Η ανοικτότητα με τον χώρο μετατρέπεται σταδιακά σε αποξένωση από τους κατοίκους του. Η ανοικτή ζωή οδηγεί στην παραιτήση και τη βία. Οι μεσαίες τάξεις περιθωριοποιούνται, οι νέες και οι νέοι που μεγαλώνουν στα νέα αυτά δεδομένα δεν έχουν πλέον ξεκάθαρα τα όρια ανάμεσα στο νόμιμο και στο παραβατικό. Η παραβατικότητα είναι η μόνη ασφάλεια την οποία γνωρίζουν και η μόνη κανονικότητα που τους επιτρέπει να ζουν και τους προφυλάσσει από την παραιτήση. Αν υπάρχει μια εικόνα, ένας πίνακας που να περιγράφει τη θυμική κατάσταση της Γαλλίας σήμερα, αυτός είναι «η κραυγή» του Edvard Munch. Αν η κατάσταση στη Γαλλία σήμερα είναι ιδιαίτερα εύφλεκτη με απρόβλεπτες συνέπειες για την όποια πολιτική τάξη και εξουσία, δεν είναι λόγω της αντίθεσης ανάμεσα σε αστικό κέντρο και προάστια. Είναι λόγω της βαθιάς τους ταύτισης. Το αστικό όραμα έχει δια παντός διαρραγεί, ο κοινωνικός ιστός έχει μετατραπεί σε κουβάρι, τα όνειρα των επόμενων γενεών έχουν ακυρωθεί πριν καν προλάβουν να συγκροτηθούν σε

πλάνο ζωής. Αν οι εξεγέρσεις στοχεύουν σε κάτι, αυτό δεν είναι καν η Γαλλική Δημοκρατία. Στοχεύουν πλέον σε κάτι πολύ πιο βαθύ, στις ίδιες τις αρχές που γέννησαν την αστική Δημοκρατία. Ο αντίπαλος αυτών των αρχών από τους αιώνες του Διαφωτισμού ή βρήνε για να αφήσει στη θέση του μια αβάσταχτη σιωπή. Οι νέες συνθήκες έχουν ακυρώσει το θεσμικό πλαίσιο του Διαφωτισμού, το οποίο όλο και περισσότερο μοιάζει με το μεταπολεμικό ρασιοναλιστικό οικιστικό πλάνο του Corbusier. Οι θεσμικοί και οι νόμοι δεν ανταποκρίνονται σε κάτι το υπαρκτό αλλά σε μια αναπαράσταση του σήμερα, όπως την φαντάστηκαν έναν σχεδόν αιώνα πριν οι ιδρυτές της Τέταρτης και της Πέμπτης Γαλλικής Δημοκρατίας. Με άλλα λόγια, οι λειτουργοί του κράτους δεν ζουν στον ίδιο κόσμο με τους πολίτες του. Η κραυγή είναι ίσως η μόνη αντίδραση που θα μπορούσε να ξυπνήσει τη Γαλλική Δημοκρατία από τον λήθαργο στον οποίο βρίσκεται.

Ο κ. Παναγιώτης Χρηστάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Πόσο κόστισαν οι κυβερνοεπιθέσεις

Υπολογίζουν ακόμα τον οικονομικό αντίκτυπο από τις επιθέσεις των χάκερ – Μέχρι τον Σεπτέμβριο η μεταφορά των servers

Του ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Την κορυφή του παγόβουνου για την επιβάρυνση στην κυπριακή οικονομία από τις κυβερνοεπιθέσεις συνιστούν τα ποσά των περίπου 250.000 ευρώ, που παρουσιάστηκαν την περασμένη Πέμπτη στην Επιτροπή Ελέγχου της Βουλής, ως δαπάνες της Αρχής Ψηφιακής Ασφάλειας (ΑΨΑ), για την αρωγή στο Τμήμα Κτηματολογίου και το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Σύμφωνα με πληροφόρηση της «Κ», μετά το «κλείσιμο των θυρών» για τα ΜΜΕ, στην Επιτροπή καταστάλαξε η εκτίμηση για συνολικό κόστος εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ, λαμβάνοντας υπόψη ότι, εάν μόνο για τη συμμετοχή της ΑΨΑ χρειάστηκε το πιο πάνω ποσό, οι προστιθέμενες δαπάνες άλλων Τμημάτων και Οργανισμών (Τμήμα Κτηματολογίου, Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής [ΤΥΠ], Πανεπιστήμιο Κύπρου κ.ά.) το αυξάνουν κατά εκατοντάδες. Ωστόσο, οι οδυνηροί πολλαπλασιασμοί δεν σταματούν εδώ. Σχολιάζοντας τα πιο πάνω

Τέσσερις μήνες μετά τις κυβερνοεπιθέσεις, το υπουργείο Οικονομικών δεν έχει ακόμα προβεί σε ακριβή υπολογισμό του αντίκτυπου τους στην οικονομία.

Η Βουλή ζήτησε επιτακτικά από το υπουργείο Οικονομικών να υπολογίσει και να παρουσιάσει τον αντίκτυπο στην κυπριακή οικονομία από τα πρόσφατα χτυπήματα των χάκερ στο Δημόσιο.

στην «Κ», ο βοηθός Επίτροπος Επικοινωνιών, Πέτρος Γαλιδής, ο οποίος συμμετείχε στη Συνεδρία, τόνισε ότι οι εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ είναι μόνο οι άμεσες δαπάνες, εφιστώντας μας την προσοχή στο γεγονός ότι αυτό δεν είναι το πραγματικό κόστος στην οικονομία από τις πρόσφατες κυβερνοεπιθέσεις, αλλά πολλαπλάσιο, το οποίο θα επέλθει και βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Κι εδώ ο κ. Γαλιδής έδωσε το απλό παράδειγμα με τη ζημιά σε ένα όχημα μιας εταιρείας: «Αν χαλάσει το αυτοκίνητο, το κόστος δεν είναι τα 10 ευρώ που θα χρειαστούν για να διορθωθεί το ελαστικό, αλλά το τι έχασε η συγκεκριμένη εταιρεία, από τις πωλήσεις, απ' όλα αυτά». Επίσης αναφέρθηκε και στο πλήγμα του κύρους μιας χώρας, που μπορεί να επηρεάσει τις επενδύσεις από το εξωτερικό. «Αν ανησυχεί κάποιος επενδυτής ότι αύριο μπορεί να χτυπηθεί το Κτηματολόγιο της Κύπρου και να μαθευτεί το γεγονός ότι επένδυσε, ενώ δεν ήθελε, ή τον να ανησυχεί

ότι μπορεί να αλλοιωθούν δεδομένα και δεν έχει εμπιστοσύνη στη χώρα, τότε θα το ξανασκεφτεί πριν επενδύσει. Είναι φυσιολογικό αυτό» εξήγησε.

Πίεση προς ΥΠΟΙΚ

Ένα δεύτερο ζήτημα που προκύπτει είναι ότι τέσσερις μήνες μετά τις κυβερνοεπιθέσεις, το υπουργείο Οικονομικών δεν έχει ακόμα προβεί σε ακριβή υπολογισμό του αντίκτυπου τους στην οικονομία, και αυτό, σύμφωνα πάντα με πληροφόρηση της «Κ», ζητήθηκε επιτακτικά από τους βουλευτές της Επιτροπής Ελέγχου, καλώντας τον εκπρόσωπο του Γραφείου του υπουργού Οικονομικών, να μεταφέρει το αίτημά τους στους προϊστάμενους του στο υπουργείο. Γιατί, όμως, τόσο μεγάλη ανησυχία για το συγκεκριμένο ζήτημα; Σύμφωνα με τον κ. Γαλιδή, είναι μείζονος σημασίας να γνωρίζει το υπουργείο Οικονομικών, αλλά και η Πολιτεία στο σύνολό της, τι επίδραση θα έχει στην οικονομία μιας χώρας η κυ-

βερνοεπιθεση σε μια κρίσιμη υποδομή, διότι τότε το υπουργείο Οικονομικών δεν θα απαντά αρνητικά στο αίτημα μιας Υπηρεσίας για ένταξη στον προϋπολογισμό συγκεκριμένου κονδυλίου που θα αφορά τη θωράκισή του από κυβερνοεπιθέσεις. Θα αντιληφθεί ότι το κόστος του να μη γίνει το έξοδο που του ζητείται, είναι πολλαπλάσιο για την οικονομία.

Οι 35 λειτουργοί

Στο πλαίσιο της ανάγκης αντίληψης από μία κυβέρνηση –και σε αυτό, όπως φάνηκε εκ των υστέρων, έγκειται σε μεγάλο βαθμό η γύμναση κρατικών υποδομών από άποψη κυβερνοασφάλειας– ότι δεν πρέπει να γίνονται εκπτώσεις σε θέματα άμυνας των κυβερνητικών Τμημάτων έναντι των επιδοξων χάκερ, έρχεται και ένα τρίτο σημείο που διαφάνηκε μέσα από τη συνεδρίαση της Επιτροπής Ελέγχου της Βουλής. Σύμφωνα με ασφαλή πληροφόρηση της «Κ», πίσω από τις κλειστές θύρες, ο γενικός διευθυντής του υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, Στέλιος Χειμώνας, παραδέχτηκε ότι τον περασμένο Σεπτέμβριο δεν ικανοποιήθηκε από πλευράς υπουργείου Οικονομικών η επανάληψη του αιτήματος του υφυπουργείου για πρόσληψη 35 λειτουργών CISO (Chief Information Security Officer). Μάλιστα, το εν λόγω ζήτημα υπήρξε αντικείμενο διαφωνίας μεταξύ του υφυπουργείου Καινοτομίας και Έρευνας και του υπουργείου Οικονομικών. Ένα αίτημα που χρονολογείται από το 2019, στη σημερινή κυβέρνηση, που είχε πληξει καιρως τις υποδομές ασφαλείας του υπουργείου Εξωτερικών και το κύρος της χώρας στο εξωτερικό, αφού εκφράστηκαν έντονες ανησυχίες ότι Ρώσοι και Κινέζοι χάκερ είχαν ως στόχο να υποκλέψουν απόρρητα έγγραφα της Κομισιόν μέσω του χτυπήματος στο υπουργείο Εξωτερικών της Κύπρου. Η συγκεκριμένη παραδοχή έρχεται να δικαιώσει δημοσίευμα της «Κ», ημερομηνίας 30 Απριλίου 2023, που επικριρήθηκε να διαψευστεί.

Μεταφορά των servers

Το αιχμώδες περιστατικό διαρροής νερού στο Κέντρο Υπολογιστών που βρίσκεται στο υπόγειο του υπουργείου Οικονομικών έχει προστεθεί, μετά τις κυβερνοεπιθέσεις, στην αλυσίδα πληγμάτων της ψηφιακής θωράκισης του κράτους. Υπενθυμίζεται ότι παρά τις προειδοποιήσεις, από το 2014, όπως λόγω χάρη από την ανώτερη λειτουργό Πληροφορικής, Μαρία Ευδά (Καθημερινή, 30/04/2023) δεν είχε υλοποιηθεί καμία απόφαση για απομάκρυνση του εξοπλισμού. Για τις εξελίξεις σε σχέση με τη δρομολογούμενη μεταφορά τους στις εγκαταστάσεις της CYTA, η «Κ» επικοινωνήσαμε με τον υφυπουργό Έρευνας, Ψηφιακής Πολιτικής και Καινοτομίας, Φίλιππο Χατζηζαχαρία, ο οποίος δήλωσε ότι με βάση τα συμφωνημένα χρονοδιαγράμματα με τη CYTA, μέχρι τον Σεπτέμβριο η μεταφορά θα πρέπει να ολοκληρωθεί. Συνεισώς, πρόσθεσε, η μεταφορά θα μπορούσε να αρχίσει από τον

Ιούλιο για να ολοκληρωθεί τον Σεπτέμβριο, απλώς αναμένεται η τελική επιβεβαίωση από τη CYTA, η οποία αυτό το διάστημα ετοιμάζει τους χώρους εγκατάστασης. Όπως τόνισε ο κ. Χατζηζαχαρίας, μετά από δική του εισήγηση, η μεταφορά των διακομιστών θα γίνει ημέρα Παρασκευή και αργά το βράδυ, και οι κρατικές υπηρεσίες, που λειτουργούν τις καθημερινές, δεν θα επηρεαστούν, ενώ για το θέμα της μεταφοράς βρίσκεται σε επαφή με το Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής (ΤΥΠ), που θα έχει την ευθύνη της ούμενη μεταφορά τους στις εγκαταστάσεις της CYTA, ο υφυπουργός ανέφερε ότι ακόμα βρίσκεται σε εξέλιξη η έρευνα γεγονότων και αν προκύψει ζήτημα ευθυνών θα επιληφθούν του θέματος.

ΑΡΘΡΟ / Του ΘΟΔΩΡΗ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η απειλή της Ακροδεξιάς και του αντισυστημισμού

Το σκοτεινό πέπλο της Ακροδεξιάς απλώνεται πάνω από τον δημοκρατικό κόσμο. Βλέπουμε την άνοδο αντιδημοκρατικών και αντισυστημικών πολιτικών σχηματισμών –στη συντριπτική πλειονότητά τους ακροδεξιάς/φασιστικής χροιάς– παντού. Διάφορες παραφασίστες και παραλλαγές εμφανίζονται σε διαφορετικές χώρες, αλλά η τάση είναι εμφανής. Στην Ιταλία κυβερνά η ηγέτιδα κόμματος με νεοφασιστικές καταβολές. Στη Φινλανδία, ένα ακροδεξιό εθνικιστικό κόμμα συμμετέχει στην κυβέρνηση συνεργασίας. Στη Σουηδία, ένα άλλο ακροδεξιό αντιμταναστευτικό κόμμα είναι το δεύτερο μεγαλύτερο του Κοινοβουλίου και επίσης συμμετέχει στην κυβέρνηση. Η AfD στη Γερμανία, το Vox στην Ισπανία κι εκείνο του BBB, το λαϊκιστικό κίνημα αγροτών στην Ολλανδία, αυξάνουν ολοένα τα ποσοστά τους. Για να μη μιλήσουμε για την Πολωνία ή την Ουγγαρία, που κυβερνώνται από αυταρχικά αντιδημοκρατικά κόμματα εδώ και πολλά χρόνια.

Και στην Ελλάδα; Τι γίνεται

στην Ελλάδα; Εμείς υπήρξαμε πρωτοπόροι σε αυτά τα θέματα. Λαϊκιστές ανέλαβαν την εξουσία εδώ πριν οι ξένοι μάθουν το Brexit, τη Μερόνη και τον Τραμπ. Κανονικοί νεοναζί μπήκαν στη Βουλή εδώ σε εμάς πρώτοι πρώτοι, εξέλεξαν κι ευρωβουλευτές. Η «ψευκασμένη» Ακροδεξιά συγκυβέρνησε την Ελλάδα κανονικότητα το 2015. Και τώρα, στις πρόσφατες εκλογές, φτάσαμε στο σημείο να έχουμε τρία ακροδεξιά κόμματα στη Βουλή (συν άλλα δύο υπό την ευρεία έννοια «αντισυστημικά»), που αθροίζουν διψήφιο ποσοστό. Είμαστε και εμείς στην ίδια μοίρα με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες; Η απάντηση κατά τη γνώμη μου είναι: και ναι και όχι. Όπως και οι άλλες χώρες, αντιμετωπίζουμε τις πολύ σοβαρές συνέπειες της ορατότητας των ακροδεξιών απόψεων στον δημόσιο διάλογο. Από την άλλη, όμως, εμείς είμαστε σε καλύτερη μοίρα από τις περισσότερες άλλες ευρωπαϊκές χώρες για μια σειρά από λόγους. Αξίζει να πούμε δυο λόγια περί αυτού. Και εδώ, όπως και αλλού, ένα 30%-35% του πλη-

Φτάσαμε στο σημείο να έχουμε τρία ακροδεξιά κόμματα στη Βουλή που αθροίζουν διψήφιο ποσοστό. Είμαστε και εμείς στην ίδια μοίρα με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες; Η απάντηση κατά τη γνώμη μου είναι: και ναι και όχι.

θυσμού είναι εύλωτο σε αντιδημοκρατικά, λαϊκιστικά και αντισυστημικά μηνύματα και, όταν ψηφίζει, επιλέγει ευχαρίστως και κόμματα εκτός του επονομαζόμενου «συνταγματικού τόξου». Υπάρχουν δύο καλά με τη δική μας περίπτωση, που τη διαφοροποιούν από ό,τι συμβαίνει σε άλλες χώρες. Το ένα είναι ότι το υπόλοιπο 65%-70% του εκλογικού σώματος εδώ είναι λίγο πολύ συμπαγές, πιστό στη δημοκρατία, στην Ευρώπη και στη συν-

ταγματική νομιμότητα, συντηρητικό μεν αλλά μακριά από σκοταδιστικές ακρότητες. Το άλλο καλό είναι ότι όλος εκείνος ο αντιδημοκρατικός/αντισυστημικός κόσμος είναι ετεροκλήτος και πολυδιασπασμένος. Η ελληνική Ακροαριστερά δεν πρόκειται ποτέ να συστεγαστεί πολιτικά με την αριθμητικά μεγαλύτερη) ελληνική Ακροδεξιά, όσες ομοιότητες κι αν εμφανίζουν οι θέσεις και οι πρακτικές τους. Αναρχικοί ή κομμουνιστές δεν πρόκειται ποτέ να βρεθούν κοντά σε νεοναζί και φασίστες. Αλλά και ο «ακροδεξιός» κόσμος στη δική μας χώρα είναι κατακερματισμένος, διαιρεμένος και επιπλέον ασύστατος, απειθαρχος, με άπειρα και/ή ανίκανα στελέχη. Πολλές φορές συγχέουμε την αποτελεσματικότητα κάποιων σχηματισμών στο να εκμεταλλεύονται τα συναισθημάτα του εκλογικού σώματος σε κάποια δεδομένη στιγμή με πολιτικό αισθητήριο ή πολιτική καταποσίωση. Στην περίπτωση των περισσότερων από τα ακροδεξιά κόμματα που έχουν περάσει τα τελευταία χρόνια από τη

δική μας χώρα, η οποία επιτυχία τους οφείλεται σχεδόν πάντα αποκλειστικά στην τύχη και στη συγκυρία. Από τα τρία ακροδεξιά κόμματα που βρίσκονταν στη Βουλή δέκα χρόνια πριν, σήμερα δεν υφίσταται κανένα. Κι αυτό είναι καταστροφικό και σήμερα. Ο άλλος κίνδυνος από την άνοδο της Ακροδεξιάς, ωστόσο, εμφανίζεται και στην Ελλάδα και είναι αυτός ο έμμεσος κίνδυνος που αναφέραμε και παραπάνω. Παντού κανονικοί «δημοκρατικοί» πολιτικοί κλέβουν ανευρησία ολόγαν, ιδέες και ατάκες από τα αντισυστημικά άκρα για να καθουσκιάσουν –και για να κλέψουν– μερικούς από τους φοβισμένους ψηφοφόρους τους. Αυτό όμως έχει ως αποτέλεσμα αυτές οι ιδέες να ξεπλένονται, να νομιμοποιούνται και να περνούν στο mainstream. Ένας ανεξάρτητος παρατηρητής θα μπορούσε εύκολα να διαπιστώσει ότι η «ακροδεξιά» προσέγγιση στην αντιμετώπιση του μεταναστευτικού προβλήματος είναι ο κοινός τόπος στην Ευρώπη. Όχι επειδή την επιβάλουν ακροδεξίες

πολιτικές δυνάμεις, αλλά επειδή το υπόλοιπο, το «συνταγματικό» πολιτικό προσωπικό, τις υιοθετεί, τις επαναλαμβάνει και τις υλοποιεί ακριβώς για να μην τις αφήσει ως ακροαριστικό πρόνομο της Ακροδεξιάς. Αυτό είναι το ένα από τα πράγματα που πρέπει να μας ανησυχούν εδώ, πια. Μπορεί η ανακύκλωση των αμέτρητων αντισυστημικών κομμάτων που έχουν περάσει τα τελευταία χρόνια από τα ψηφοδέλτια μας κάποια στιγμή να γεννήσει μερικά στελέχη με πολιτικές ικανότητες. Και μπορεί η εντονότερη έκφραση ακροδεξιών, ανάφερε ότι ακόμα βρίσκεται σε εξέλιξη η έρευνα γεγονότων και αν προκύψει ζήτημα ευθυνών θα επιληφθούν του θέματος.

Εστησε κόμμα από τη φυλακή

Με τους δικηγόρους που επικοινωνούσε από τον Δομοκό οργάνωσε ο Κασιδιάρης την παράκαμψη του Αρείου Πάγου

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ**

Ο Σουν Τζου στην τέχνη του πολέμου λέει ότι η στρατηγική με τακτικούς ελιγμούς είναι ο πιο σίγουρος δρόμος για τη νίκη. Αυτό έγραψε στον λογαριασμό του στο Twitter ο έγκλειστος Ηλίας Κασιδιάρης το βράδυ της 25ης Ιουνίου, όταν πλέον είχε βεβαιωθεί για την πανηγυρική είσοδο του κόμματος Σπαρτιάτες στη Βουλή. Μία εβδομάδα μετά τις βουλευτικές εκλογές, το σχέδιο που εφάρμοσε ο πρωτόδικα καταδικασμένος χρυσαυγίτης για να πετύχει την είσοδο των Σπαρτιατών στο Κοινοβούλιο έχει αποκαλυφθεί. Όπως και τα πρόσωπα που βοήθησαν στην υλοποίησή του.

Δύο είναι τα σημεία «κλειδιά» στην υπόθεση. Το πρώτο είναι η τροποποίηση την 29η Μαΐου του καταστατικού του Δικτύου Κοινωνικής Δράσης και Αλληλεγγύης - Σπαρτιάτες και η μετεξέλιξή του σε κόμμα. Και το δεύτερο η πρόταση - αντιπερισπασμός που κατέθεσε στις 2 Ιουνίου ο Ηλίας Κασιδιάρης για τη συμμετοχή του στις εκλογές ως μέλος ενός συνασπισμού 29 ανεξαρτήτων υποψηφίων.

Ο συνδυασμός «κόπηκε» όπως ήταν αναμενόμενο από τον Αρειο Πάγο με το σκεπτικό ότι σε αυτόν συμμετείχαν μέλη της Χρυσής Αυγής, όχι όμως και το κόμμα Σπαρτιάτες, βασικό όχημα του Ηλία Κασιδιάρη για τη διά αντιπροσώπων είσοδό του στη Βουλή. Οι περισσότεροι άλλωστε από τους 12 βουλευτές των Σπαρτιατών ήταν ενεργά μέλη του κόμματος «Ελληνες» του Ηλία Κασιδιάρη και μεταγράφηκαν στους Σπαρτιάτες παραμονές των εκλογών της 25ης Ιουνίου.

Όταν στις 8 Ιουνίου ο Αρειος Πάγος ανακοίνωσε την απόφασή του να μην επιτρέψει στον συνασπισμό ανεξαρτήτων υποψηφίων (με ονομασία «Ελληνες για την πατρίδα και την ελευθερία») να μετάρσει στις εκλογές, ο Ηλίας Κασιδιάρης μέσω της συνήγορού του, Βάσως Πανταζή, ανακοίνωσε ότι «θα ψηφίσει και θα στηρίξει με όλες μου τις δυνάμεις το κόμμα Σπαρτιάτες».

Ας πάρουμε, όμως, τα πράγματα από την αρχή. Στα τέλη Μαρτίου, ο πρωθυπουργός Κυριάκος

Μητσοτάκης ανακοίνωσε επίσημα τη διεξαγωγή βουλευτικών εκλογών στις 21 Μαΐου. Την 11η Απριλίου ψηφίστηκε από τη Βουλή η τροπολογία που απαγόρευσε τη συμμετοχή στις εκλογές καταδικασμένων -έστω πρωτόδικα- για συμμετοχή σε εγκληματικές οργανώσεις. Για να ξεπεράσει το νομικό εμπόδιο, ο Ηλίας Κασιδιάρης αποπειράθηκε να κατέβει στις εκλογές ορίζοντας ως επικεφαλής του κόμματός του τον επίτιμο αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου Αναστάσιο Κανελλόπουλο. Σύντομα, ωστόσο, επήλθε ρήξη, με τις πληροφορίες να αναφέρουν ότι ο Ηλίας Κασιδιάρης και οι άνθρωποι από το περιβάλλον του εξοργίστηκαν όταν πληροφορήθηκαν ότι ο κ. Κανελλόπουλος επιδίωξε να συνεργαστεί πολιτικά και με ορισμένα πρώην στελέχη του Λαϊκού Ορθόδοξου Συναγερμού (ΛΑΟΣ), όπως για παράδειγμα ο Κωστής Αϊβαλιώτης.

Τελικά, Κασιδιάρης και Κανελλόπουλος ακολούθησαν διαφορετικές πορείες. Ο Αρειος Πάγος στις 2 Μαΐου απαγόρευσε, δυνάμει του νέου

νόμου, στο κόμμα Ελληνες να μετάρσει στις εκλογές, ενώ αντίθετως επέτρεψε στον κ. Κανελλόπουλο να πάρει μέρος στη διαδικασία, με το κόμμα του ΕΑΝ πάντως να αφήνει τρεις εβδομάδες αργότερα ένα ισχύον εκλογικό αποτύπωμα. Στις 3 Μαΐου, την επομένη δηλαδή της απόφασης του Αρείου Πάγου, ο Ηλίας Κασιδιάρης με ανάρτηση στο Twitter έκανε γνωστή την απόφασή του να μην πάρει μέρος στις εκλογές της 21ης Μαΐου ούτως ώστε «να μπορέσουμε να

είμαστε παρόντες στη δεύτερη και απειρώς κρισιμότερη εκλογική αναμέτρηση». Σημείωσε ακόμη το εξής προαναγγέλλοντας την ενεργοποίηση εναλλακτικών σχεδίων και στρατηγικών: «Δεν θα αποκαλύψω ακόμα τη στρατηγική μου, γιατί το καθέως μπορεί να δημιουργήσει και άλλα νομικά τερατουργήματα. (...) Θα περιμένω το πέρας των πρώτων εκλογών και τον ορισμό υπερασιακής κυβέρνησης για να προβώ σε σχετικές ανακοινώσεις».

Τις εβδομάδες που ακολούθησαν, ο ίδιος και οι συνεργάτες του κινήθηκαν αθόρυβα. Έκαναν κάποιες σύντομες διερρευτικές συζητήσεις με το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα Ελλάδας - Τ.Ρ.Α.Μ.Π. που δεν τελεσφόρησαν, πριν επιλέξουν να χρησιμοποιήσουν ως όχημα για την είσοδο στη Βουλή τους Σπαρτιάτες. Ο ίδιος ο ιδρυτής τους, εξάλλου, Βασίλης Στίγκας είχε στο παρελθόν πολιτικούς δεσμούς και με άλλους πρωτόδικα καταδικασμένους χρυσαυγίτες όπως ο Γιάννης Λαγός, ενώ από τον Αύγουστο του 2020 και έπειτα ξεκίνησε η συμπόρευσή του με τον Κασιδιάρη, όπως αναφέρεται στο βιογραφικό του σημείωμα που είχε αναρτηθεί στην ιστοσελίδα «Ελληνες».

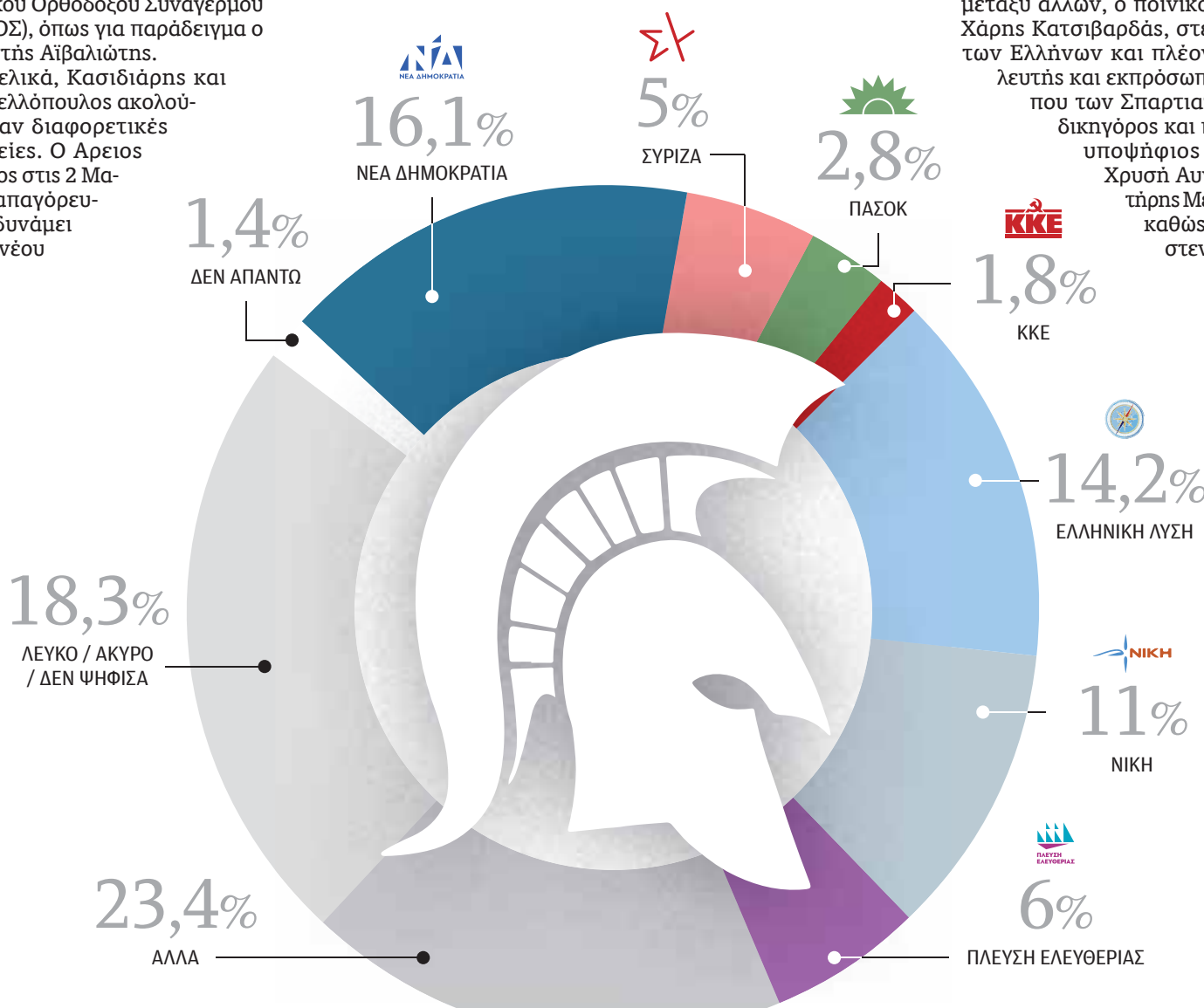
Σημαντικό ρόλο στον συντονισμό της προσπάθειας είχαν, μεταξύ άλλων, ο ποιηκολόγος Χάρης Κατσιβαρδάς, στέλεχος των Ελλήνων και πλέον βουλευτής και εκπρόσωπος Τύπου των Σπαρτιατών, ο δικηγόρος και πρώην υποψήφιος με τη Χρυσή Αυγή Σωτήρης Μεταξάς, καθώς και ο στενός συ-

νεργάτης του Ηλία Κασιδιάρη στον δήμο της Αθήνας, βουλευτής πλέον με τους Σπαρτιάτες, Γιάννης Δημητροκάλλης. Τα ονόματα των δύο πρώτων άλλωστε ήταν στη λίστα με τους συνολικά 11 δικηγόρους που ο Ηλίας Κασιδιάρης είχε δώσει στη διεύθυνση της φυλακής Δομοκού προκειμένου να μπορεί να επικοινωνήσει ανεμπόδιστα μαζί τους. Μια τέτοια κλήση από το τηλέφωνο της φυλακής προς τον κ. Κατσιβαρδά έγινε και το βράδυ της Κυριακής, αμέσως μετά την ανακοίνωση των εκλογικών αποτελεσμάτων.

Το Plan B του Ηλία Κασιδιάρη ενεργοποιήθηκε στα τέλη Μαΐου. Στις 29 του μήνα τροποποιήθηκε το καταστατικό του Δικτύου Κοινωνικής Δράσης και Αλληλεγγύης - Σπαρτιάτες προκειμένου να μετεξελιχθεί σε κόμμα και να διεκδικήσει την είσοδό του στη Βουλή. Τέσσερις ημέρες αργότερα, οργανώθηκε ο αντιπερισπασμός, με τον Ηλία Κασιδιάρη να ηγείται πρωτοβουλίας συμμετοχής στις βουλευτικές εκλογές της 25ης Ιουνίου συνδυασμού 29 ανεξαρτήτων υποψηφίων. Μία εβδομάδα αργότερα, ο στόχος επετεύχθη. Ο Αρειος Πάγος «έκοψε» τους 29 ανεξάρτητους υποψηφίους αλλά επέτρεψε στο κόμμα Σπαρτιάτες να πάρει μέρος στις εκλογές. Η πρώτη δημόσια εμφάνιση του δικηγόρου Χάρη Κατσιβαρδά με την ιδιότητα του εκπροσώπου Τύπου του κόμματος έγινε στις 11 Ιουνίου σε συνέντευξη που παραχώρησε σε κανάλι με επωνυμία «Αγωγή» στο YouTube. «Υπήρξε ουσιαστικά η βούληση του κ. Ηλία Κασιδιάρη να στηρίξει με σθένος το κόμμα Σπαρτιάτες», δήλωσε ο κ. Κατσιβαρδάς, μην παραλείποντας να χαρακτηρίσει «κατάφωρα άδικη» τη φυλάκιση του εντολέα του. Στις εκλογές της 25ης Ιουνίου, οι Σπαρτιάτες συμμετείχαν με έναν υποψήφιο σε κάθε μία από τις συνολικά 60 εκλογικές περιφέρειες. Συνολικά 19 από τους υποψηφίους προέρχονται από το κόμμα Ελληνες, ενώ οι περισσότεροι από τους 12 νεοεκλεγέντες βουλευτές υπήρξαν ενεργά μέλη και ορισμένοι υποψήφιοι με τους Ελληνες του Ηλία Κασιδιάρη.

Από πού προήλθαν οι 241.635 ψήφοι στους Σπαρτιάτες

Τι είχαν ψηφίσει στις εκλογές της 21ης Μαΐου όσοι, ένα μήνα μετά, επέλεξαν το νεότευκτο κόμμα, που στελεχώθηκε με στελέχη των Ελλήνων του Ηλία Κασιδιάρη.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Το κόμμα της αποχής μάς γυρίζει στο 1977

Του **ΠΑΝΟΥ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ**

Η από κάθε άποψη λανθασμένη και άκαιρη επιλογή για εφαρμογή απλής αναλογικής στις εκλογές της 21ης Μαΐου οδήγησε αναγκαστικά στις νέες εκλογές του Ιουνίου. Δεν αποφυγάμε, δηλαδή, το σύνδρομο των διπλών εκλογών που μονιμοποιήθηκε ως φαινόμενο σε όλα τα εκλογικά έτη μετά την οικονομική κρίση (2012, 2015, 2019, 2023). Βεβαίως, κάθε μία από αυτές τις περιπτώσεις ήταν διαφορετική και στις τρεις πρώτες υπήρχαν λόγοι που δικαιολογούσαν την επανάληψη εκλογών. Η πρόσφατη, όμως, θα μπορούσε και να χαρακτηριστεί ακρείαστη.

Ετσι φαίνεται να το αντιμετώπισε, άλλωστε, και το εκλογικό κοινό, το οποίο σε πολύ μεγάλο βαθμό «εξαφανίστηκε» από τις κάλπες.

Ψηφίσαν περίπου 800.000 λιγότεροι σε σχέση με τον Μάιο, οδηγώντας τελικά σε 5,215 εκατομμύρια έγκυρα ψηφοδέλτια, ουσιαστικά δηλαδή τον μικρότερο αριθμό που έχει καταγραφεί στις μεταπολιτευτικές βουλευτικές εκλογές. Τυπικά και μόνο πρέπει να αναφερθεί πως οι αριθμοί ήταν λίγο μικρότεροι στις πρώτες εκλογές του 1974 και σε εκείνες του 1977, με πολύ μικρότερο πληθυσμιακά εκλογικό σώμα και με το δικαίωμα ψήφου κατά τέσσερα έτη μεγαλύτερο από το σημερινό.

Δεν υπάρχει αμφιβολία επομένως ότι η μεγάλη αποχή αποτελεί το κυριότερο χαρακτηριστικό των εκλογών του Ιουνίου. Μόνο κάτω από αυτό το πρίσμα μπορούν να αξιολογηθούν οι υπόλοιπες βασικές διαπιστώσεις, όπως προκύπτουν από τα δεδομένα της κάλπης. Πρώτα απ' όλα, εκ των

πραγμάτων όλα τα κόμματα είχαν απώλεια σε αριθμό ψήφων (εκτός από τη Νίκη, που εμφανίζει αύξηση περίπου 20.000), ενώ καταγράφεται φυσικά και η εμφάνιση του νέου σχήματος Σπαρτιά-

Η δεύτερη κάλπη ήταν ακρείαστη - ή έτσι την εξέλαβε μεγάλο μέρος του εκλογικού σώματος του Μαΐου, που δεν επέστρεψε τον Ιούνιο στο παραβάν.

τες με σχεδόν 242.000 ψήφους. Η Πλεύση, αντίθετως, με απώλεια σχεδόν 5.000 ψήφων μπόρεσε, λόγω της νέας αριθμητικής, να ανεβάσει το ποσοστό της κατά 0,3% και να εισέλθει στη Βουλή

για πρώτη φορά μαζί με τους δύο προηγούμενους σχηματισμούς.

Το γεγονός της εισόδου οκτώ κομμάτων στο Κοινοβούλιο αποτελεί προφανή συνέπεια της «καλαρότητας» που επικράτησε τον Ιούνιο, αφού οι πρώτες εκλογές του Μαΐου είχαν ήδη δώσει ψήφο εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση της Ν.Δ., έχοντας επίσης καθορίσει όλους τους βασικούς συσχετισμούς εκλογικής επιρροής με τη ραχδαία κυρίως απομείωση του ΣΥΡΙΖΑ, η οποία συνεχίστηκε με νέα ποσοστιαία πτώση κατά 2,3%, έναντι οριακής πτώσης της Ν.Δ. κατά 0,2%. Είναι χαρακτηριστικό, δηλαδή, ότι τα δύο προπορευόμενα κόμματα δεν αύξησαν το ποσοστό τους, σε μια συνολικά πολύ μεγάλη διασπορά ψήφων από κόμμα σε κόμμα.

Η Ν.Δ. είχε τη μεγαλύτερη συσπείρωση (92%), έναντι 86% που

εμφάνισε το ΠΑΣΟΚ, 84% ο ΣΥΡΙΖΑ, 83% το ΚΚΕ, 72% η Νίκη, 68% η Ελληνική Λύση, 64% το ΜέΡΑ25 και μόλις 61% η Πλεύση. Κανένα δηλαδή από τα μικρότερα κόμματα δεν κατάφερε να επανασυμπεριώσει τους προηγούμενους ψηφοφόρους του σε αξιόλογο βαθμό, έχοντας όμως τη δυνατότητα να εισπράττουν λίγο από παντού. Το πιο εντυπωσιακό εύρημα που προκύπτει από την ανάλυση των εκλογικών αποτελεσμάτων βρίσκεται στις μετακινήσεις που δομούν το ποσοστό του νέου σχήματος Σπαρτιάτες. Παρότι εισπράττουν και αυτοί λίγο από παντού (με διψήφια ποσοστά μετακίνησης στους ψηφοφόρους Νίκης, Ελ. Λύσης και Πλεύσης) δεν θα κατάφεραν να διαβούν το κατώφλι του 3% αν δεν ενισχύονταν από τον 1 στους 4 (23%) όσων είχαν ψηφίσει τον Μάιο διάφορα

πολύ μικρά κόμματα και κυρίως αν δεν ήταν δεύτεροι σε δύναμη από τον Μάιο (ΔΨ) και αποτέλεσαν περίπου το 5% του σημερινού εκλογικού σώματος.

Με αυτά τα δεδομένα, είναι σαφές ότι η διασπορά ψήφων που έφεραν οι εκλογές του Ιουνίου δεν κάνει τίποτε άλλο παρά να προσθέτει αστάθεια σε ένα σταθές έτος ή αλλιώς κομματικό σύστημα στο οποίο δεσπόζει ένα μόνο κόμμα. Είναι σαν να έχουμε γυρίσει στο 1977, όταν όμως διαμορφωνόταν πλέον το νέο μεταπολιτευτικό κομματικό σύστημα, ενώ σήμερα κανείς δεν βλέπει ορίζοντα.

Ο κ. Πάνος Σταθόπουλος είναι διευθυντής Επιστημονικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου Δημοκρατίας «Κωνσταντίνος Καραμανλής».

-787.968

ψηφοφόροι προσήλθαν στις κάλπες του Ιουνίου σε σχέση με τον Μάιο, με την αποχή να εκτοξεύεται στο 47,16% (έναντι 38,9%).

-292.970

πολίτες ψηφίσαν Ν.Δ. τον Ιούνιο συγκριτικά με τον Μάιο, ωστόσο λόγω της αυξημένης αποχής η απώλεια εκλογικού ποσοστού ήταν μόλις 0,23%.

-254.653

ψηφοφόροι ψηφίσαν ΣΥΡΙΖΑ τον Ιούνιο σε σχέση με τον Μάιο - απώλεια εκλογικού ποσοστού 2,24%.

+19.979

πολίτες ψηφίσαν Νίκη τον Ιούνιο σε σχέση με τον Μάιο, προσθέτοντας 0,77% στο συνολικό ποσοστό του κόμματος, που τελικώς εισήλθε στη Βουλή (3,69%).

-5.214

πολίτες ψηφίσαν Πλεύση Ελευθερίας τον Ιούνιο σε σύγκριση με τον Μάιο, ωστόσο λόγω της αυξημένης αποχής το ποσοστό της αυξήθηκε κατά 0,28%, σκαρφαλώνοντας στο 3,17%.

Οδικός χάρτης για τα ναρκοπέδια

Τι περιλαμβάνουν οι λίστες προτεραιοτήτων που έχουν ενώπιόν τους οι υπουργοί Οικονομίας, Υγείας και Δικαιοσύνης

Του Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ

Τους μπλε φακέλους της κυβέρνησης με τις προγραμματικές δεσμεύσεις και τις σχεδιαζόμενες μεταρρυθμίσεις την περίοδο 2023-2027 στα κρίσιμα πεδία της Οικονομίας, της Υγείας και της Δικαιοσύνης ανοίγει η «Κ».

Την περασμένη Τετάρτη, κατά την πρώτη συνεδρίαση του υπουργικού συμβουλίου υπό τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, μετά την εκλογική νίκη της περασμένης Κυριακής, ο κάθε υπουργός έλαβε από έναν μπλε φάκελο που προετοίμασαν οι Σταύρος Παπασταύρου και

Ακης Σκέρτσος και περιέχει το έργο που έχει μπροστά του, αλλά θα αποτελέσει παράλληλα και το εργαλείο ελέγχου της απόδοσής του από το Μέγαρο Μαξίμου. Συνολικά, δε, για το σύνολο της τετραετίας δρομολογούνται:

- 120 μεταρρυθμίσεις.
- 79 «ορόσημα» που συνδέονται με την εκταμίευση του συνόλου των πόρων από το Ταμείο Ανάκαμψης.
- 859 επιχειρησιακές δράσεις.

Παρότι, προφανώς, ο μπλε φάκελος του κάθε υπουργού έχει τη δική του αυτοτελή αξία, ο οδικός χάρτης που έλαβαν ο Κ.

Οι κατευθύνσεις που έλαβαν οι Κ. Χατζηδάκης, Μ. Χρυσοχοϊδης και Γ. Φλωρίδης έχουν ειδική βαρύτητα για το σχέδιο του Κ. Μητσοτάκη.

Χατζηδάκης για το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, ο Μ. Χρυσοχοϊδης για το υπουργείο Υγείας και ο Γ. Φλωρίδης για το υπουργείο Δικαιοσύνης έχει ειδική βαρύτητα για το πολιτικό σχέδιο του Κ.

Μητσοτάκη κατά τη δεύτερη πρωθυπουργική του θητεία: η επιτυχής υλοποίηση των οικονομικών πολιτικών της νέας κυβέρνησης συνδέεται άρρηκτα με την κεντρική προεκλογική του δέσμευση για καλύτερους μισθούς στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Η αναμόρφωση του ΕΣΥ αποτελεί ένα δεύτερο μεγάλο στοίχημα, ενώ η Υγεία αποτέλεσε ίσως το πλέον «αξιόπιστο» πεδίο κριτικής του ΣΥΡΙΖΑ και του ΠΑΣΟΚ προς τη Ν.Δ. κατά την προεκλογική περίοδο. Τέλος, η αλλαγή της εικόνας στη Δικαιοσύνη είναι επίσης κρίσιμη τόσο σε σχέση με τους πολίτες,

όσο και για τις επιπτώσεις της στην οικονομία.

Σε κάθε περίπτωση, όπως αναγνωρίζουν στο Μέγαρο Μαξίμου, η κυβέρνηση θα κριθεί και τη δεύτερη τετραετία από το έργο της. Όπως σημειώνουν, και την περίοδο 2019-2023 η Ν.Δ. δεν αντιμετώπιζε προβλήματα λόγω της αντιπολίτευσης του ΣΥΡΙΖΑ, αλλά όταν η ίδια υπέπιπε σε λάθη.

Πάντως, η Ν.Δ. εισέρχεται στη νέα πολιτική περίοδο που όρισαν οι εκλογές της περασμένης Κυριακής με δύο σημαντικά πλεονεκτήματα.

• Ο εκλογικός κύκλος είναι

εμπροσθοβαρής, με τις αυτοδιοικητικές εκλογές να είναι προγραμματισμένες για τον Οκτώβριο και τις ευρωεκλογές τον Ιούνιο, οπότε θεωρείται εξαιρετικά απίθανο να αμφισβητηθεί σε τόσο σύντομο χρόνο η πολιτική ηγεμονία που της έδωσαν τα αποτελέσματα της 25ης Ιουνίου.

• Ο ΣΥΡΙΖΑ μετά την παραιτήση Τσίπρα δύσκολα θα αποφύγει μια περίοδο περιδίνησης, ενώ με βάση τη μικρή αύξηση των ποσοστών που κατέγραψε μεταξύ πρώτης και δεύτερης κάλπης αποτελεί ερωτηματικό η δυναμική που μπορεί να αναπτύξει το ΠΑΣΟΚ.

Κάθε υπουργός έλαβε έναν μπλε φάκελο με πολιτικές και χρονοδιαγράμματα. Το έργο που πρέπει να υλοποιήσει είναι, ταυτόχρονα, και εργαλείο ελέγχου της απόδοσής του από το Μαξίμου.

Υγεία

Προσλήψεις και νέος νοσοκομειακός χάρτης

Της ΠΙΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ

Τη δέσμευση για τη δημιουργία ενός νέου ΕΣΥ, όπως αυτή διατυπώθηκε κατά την προεκλογική περίοδο από τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, με έμφαση στην καλύτερη και ισότιμη πρόσβαση των πολιτών σε υψηλού επιπέδου υπηρεσίες υγείας, τη νοσοκομειακή περίθαλψη, το ΕΚΑΒ και την πρόληψη, καλείται να υλοποιήσει η νέα ηγεσία του υπουργείου Υγείας. Στον μπλε φάκελο που παρέλαβε, περιλαμβάνονται 20 δεσμεύσεις της νέας διακυβέρνησης για την Υγεία και 21 δράσεις-μεταρρυθμίσεις, η πλειονότητα των οποίων θα πρέπει να έχει προωθηθεί έως το τέλος του έτους.

Μεταξύ άλλων αναφέρεται η αύξηση του προσωπικού κατά 10.000 εργαζομένους έως το τέλος της 4ετίας, ο εκσυγχρονισμός των υποδομών νοσοκομείων και Κέντρων Υγείας, για τον οποίο έχουν δεσμευθεί πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης, η αξιολόγηση των διοικητών των νοσοκομείων, αλλά και της ποιότητας των υπηρεσιών, η αναμόρφωση του νοσοκομειακού χάρτη, ενώ συγκεκριμένοι είναι οι στόχοι για τη βελτίωση της εμπειρίας των ασθενών στο σύστημα υγείας: παροχή πρώτων βοηθειών από το ΕΚΑΒ σε 7-10 λεπτά από την κλήση σε αστικές και ημιαστικές περιοχές, μείωση του χρόνου αναμονής για χειρουργικές εξετάσεις κατά 50%, στα Τμήματα Επείγοντων Περιστατικών κατά 70%

και στα τακτικά εξωτερικά ιατρεία των νοσοκομείων κατά 80% έως το τέλος του 2027. Εργαλεία για την επίτευξη των στόχων είναι, μεταξύ άλλων, η ενίσχυση της στελέχωσης των υπηρεσιών, τα ψηφιακά μέσα, όπως ψηφιακή εφαρμογή για ραντεβού και η σταδιακή έναρξη της λειτουργίας απογευματινών χειρουργείων στα νοσοκομεία του ΕΣΥ.

Σημαντικό ρόλο αναμένεται να διαδραματίσει και η περαιτέρω οργάνωση της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας με την επέκταση του θεσμού του προσωπικού γιατρού στον πληθυσμό (σήμερα προσωπικό γιατρό έχει το 54,7% των δικαιούχων) και την ενεργοποίηση του συστήματος παραπομπών των ασθενών από τον προσωπικό γιατρό σε γιατρούς ειδικότητας και δημόσιες δομές δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας Υγείας για μη επείγοντα προβλήματα υγείας.

Πρόληψη

Ψηλά στην ατζέντα βρίσκονται, με βάση τον μπλε φάκελο, η υλοποίηση των προγραμμάτων προσυμπτωματικού ελέγχου σοβαρών παθήσεων (όπως καρκίνος του παχέος εντέρου, του τραχήλου της μήτρας, των καρδιαγγειακών παθήσεων) αλλά και προγραμμάτων πρόληψης με συγκεκριμένους στόχους, όπως η μείωση της παιδικής παχυσαρκίας από 37,5% σε 24,5% έως το 2030 και των καπνιστών από 42% το 2020 σε 25% έως το 2027.

Ο μπλε φάκελος για την Υγεία

1. Πρόγραμμα διακυβέρνησης 2023-2027

• Αύξηση του νοσηλευτικού προσωπικού κατά 10.000 εργαζομένους, ώστε να φθάσουμε τον ευρωπαϊκό μέσο όρο με 2,2 νοσηλευτές ανά κλίνη.

• Ψηφιακός μετασχηματισμός Υγείας. Ενίσχυση του συστήματος ηλεκτρονικής συνταγογράφησης. Ολοκλήρωση του ατομικού ηλεκτρονικού φακέλου υγείας. Αναβάθμιση των ψηφιακών υποδομών στα νοσοκομεία. Επέκταση και ανάπτυξη των μητρώων ασθενών.

• Ανακαίνιση και εκσυγχρονισμός 80 νοσοκομείων και 156 κέντρων υγείας, δημιουργία 315 μονάδων τηλεϊατρικής, 25 σύγχρονων κέντρων αποκατάστασης και κατασκευή του νέου Γενικού Νοσοκομείου Κομοτηνής, του Πανεπιστημιακού Παιδιατρικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης, του νέου Γενικού Νοσοκομείου Σπάρτης και του νέου Ογκολογικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης, δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος.

• Εγγύηση πρόσβασης του ΕΚΑΒ για την παροχή πρώτων βοηθειών σε 7-10 λεπτά από την κλήση σε αστικές και ημιαστικές περιοχές. Δημιού-

ργία έξι νέων βάσεων για πρωτογενή διάσωση και αεροδιακομιδές για την αμεσότερη εξυπηρέτηση των πολιτών.

• Αξιολόγηση των διοικήσεων νοσοκομείων και της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών προς τους ασθενείς με χρήση αντικειμενικών δεικτών.

• Μείωση χρόνου αναμονής για χειρουργικές πράξεις κατά 50% και μείωση χρόνου αναμονής στα Τμήματα Επείγοντων Περιστατικών κατά 70%, έως το τέλος του 2027.

• Μείωση του χρόνου αναμονής για ραντεβού σε εξωτερικά ιατρεία νοσοκομείων κατά 80% έως το 2027 και ανάπτυξη πλήρους ψηφιακής εφαρμογής για ραντεβού για το σύνολο των δημοσίων δομών Υγείας.

• Επέκταση του θεσμού του προσωπικού γιατρού σε όλο τον πληθυσμό της χώρας και εισαγωγή του θεσμού του συμβούλου υγείας.

• Υλοποίηση των σχεδιασμένων προγραμμάτων μαζικών προληπτικών ελέγχων για τον καρκίνο του μαστού, του τραχήλου της μήτρας, του παχέος εντέρου, των καρδιαγγειακών κινδύνων, καθώς και προληπτικές εξετάσεις σε κατοίκους απομακρυσμένων περιοχών.

• Μείωση της παχυσαρκίας

στα παιδιά ηλικίας 2 έως 14 ετών από 37,5% σε 24,5% έως το 2030. Δωρεάν υπηρεσίες συμβουλευτικής από διατροφολόγο-ιατρό.

• Μείωση των καπνιστών από 42% του ενήλικου πληθυσμού το 2020 σε 25% έως το 2027. Ενίσχυση των ιατρικών διακοπής καπνίσματος.

• Δημιουργία 311 νέων δομών, υλοποίηση 211 δράσεων και προγραμμάτων πρόληψης και προαγωγής ψυχικής υγείας και ενίσχυση 279 υφιστάμενων δομών και υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Ενίσχυση των 300 Κέντρων Υγείας με πέντε αναγγελματίες ψυχικής υγείας ανά κέντρο, για την περαιτέρω ενσωμάτωση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας.

• Μείωση των ιδιωτικών δαπανών υγείας ως ποσοστό των συνολικών δαπανών από το 38%, στον σημερινό ευρωπαϊκό μέσο όρο του 19%, μέχρι το 2030.

• Μείωση της νοσηρότητας και της θνησιμότητας από χρόνια νοσήματα και μείωση του πληθυσμού που αντιμετωπίζει ανισότητες στην πρόσβαση.

• Εμβολιασμός του 90% των κοριτσιών ηλικίας έως 15 ετών (735.000 κορίτσια εκ των 820.000) με το εμβόλιο HPV έως το 2030.

• Μείωση του αριθμού θανάτων από καρκίνο του μαστού από 2.300 σε 1.900 (2,5% ετησίως) μέχρι το 2030.

• Ανασχεδιασμός του χάρτη Υγείας.

• Ενίσχυση δράσεων υφιστάμενων μονάδων αντιμετώπισης των εξαρτήσεων, δημιουργία καινοτόμων προγραμμάτων και αύξηση 25% στο σύνολο των μονάδων πρόληψης και αντιμετώπισης νέων μορφών εξαρτήσεων έως το 2027.

• Λειτουργία ψηφιακής πλατφόρμας χειρουργείων έως το τέλος του 2025, ώστε να γνωρίζουν οι ασθενείς με ακρίβεια την προγραμματισμένη ημερομηνία διεξαγωγής της επέμβασής τους.

• Ολοκλήρωση της κατάρτησης της ιδρυματικής περίθαλψης με ταυτόχρονη ανάπτυξη υπηρεσιών στην κοινότητα για άτομα με νόσο Αλτσχάιμερ και ανάπτυξη Ψυχογηριατρικής.

Στόχος είναι να επιτευχθεί η αποδοτικότερη χρήση των πόρων, η βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών και η βελτίωση της εμπειρίας του ασθενούς. Δεν κλείνει καμία δομή υγείας, αλλά αναβαθμίζονται όλες για να ικανοποιούνται οι υγειονομικές ανάγκες των πολιτών με καλύτερη διακυβέρνηση στα νοσοκομεία και βέβαια σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Συνέχεια του φακέλου
για την Υγεία

II. Μεταρρυθμίσεις

- Μεταρρύθμιση του συστήματος πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης:
 - Εναρξη λειτουργίας 60 νέων Τοπικών Μονάδων Υγείας - ΤΟΜΥ (έχουν ήδη συσταθεί 10).
 - Έκδοση προεδρικού διατάγματος για ένα ενιαίο πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας δημόσιων δομών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (3ο τρίμηνο 2023).
 - Ενεργοποίηση συστήματος παραπομπών από προσωπικό ιατρό (3ο τρίμηνο 2023).
 - Ανάθεση συμβάσεων για αναβάθμιση υποδομών - κτιριακών εγκαταστάσεων δομών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (4ο τρίμηνο 2023).
 - Προσωπικός ιατρός: οργάνωση, λειτουργία, εκπαίδευση, διοικητικό πλαίσιο κυρώσεων.
 - Οργανωτική αναδιάρθρωση των δομών διακυβέρνησης του χάρτη Υγείας.

- Υλοποίηση εθνικού προγράμματος πρόληψης της δημόσιας Υγείας «Σπύρος Δοξιάδης»:
 - Εναρξη εθνικού προγράμματος για την πρόληψη του καρκίνου του παχέος εντέρου.
 - Εναρξη εθνικού προγράμματος πρόληψης και αντιμετώπισης καρδιαγγειακών κινδύνων.
 - Εναρξη εθνικού προγράμματος άσκησης και υγιεινής διατροφής - αντιμετώπιση παιδικής παχυσαρκίας.
 - Ίδρυση του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παχυσαρκίας με έδρα την Αθήνα.
 - Δημιουργία Health Portal δημόσιας Υγείας.

- Νέο μοντέλο διοίκησης νοσοκομείων, αναβάθμιση υπηρεσιών υγείας και οργανωτικές μεταρρυθμίσεις στο σύστημα υγείας:
 - Εναρξη σταδιακής λειτουργίας απογευματινών χειρουργείων στα νοσοκομεία του ΕΣΥ.
 - Δημιουργία Κέντρων Φυσικού Τοκετού σε επιλεγμένα νοσοκομεία και οργάνωση του πλαισίου παροχής των υπηρεσιών αυτών.
 - «Μαίες στο σπίτι»: Ανάπτυξη της κατ' οίκον μαιευτικής φροντίδας.

- Μεταρρύθμιση στους τομείς της ψυχικής υγείας και των εθισμών:
 - Σύσταση και πλήρης λειτουργία 56 Μονάδων Ψυχικής Υγείας (πλέον των 50 που ήδη έχουν συσταθεί το 2022) (4ο τρίμηνο 2023).
 - Σύσταση ειδικού κέντρου ενδονοσοκομειακής νοσηλείας ατόμων εξαρτημένων από το οινόπνευμα (4ο τρίμηνο 2023).

- Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα της Υγείας (DigHealth):
 - Εθνικό πλαίσιο διαλειτουργικότητας ηλεκτρονικής Υγείας (4ο τρίμηνο 2023).
 - Διασύνδεση των υπηρεσιών Υγείας με τον ηλεκτρονικό φάκελο υγείας (4ο τρίμηνο 2023).
 - Εθνικό ψηφιακό πρόγραμμα διαχείρισης του καρκίνου, ψηφιακός μετασχηματισμός της διαχείρισης της περίθαλψης ογκολογικών ασθενών και υλοποίηση του εθνικού μπτρώου καρκίνου (4ο τρίμηνο 2023).

- Μεταρρυθμίσεις και επιτάχυνση των επενδύσεων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης:
 - Εξορθολογισμός φαρμακευτικής δαπάνης, έλεγχος συνταγογράφησης, θεραπευτικά πρωτόκολλα.
 - Εξορθολογισμός δαπανών και μείωση του clawback κατά 150 εκατ. ευρώ (4ο τρίμηνο 2023).

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΜΑΝΑΡΟΥ**

Η νέα πολιτική ηγεσία του υπουργείου Δικαιοσύνης επωμίζεται, στο πλαίσιο της κυβερνητικής θητείας που μόλις άρχισε, ίσως το δυσκολότερο έργο, καθώς καλείται να προχωρήσει σε ουσιαστικές αλλαγές και εκσυγχρονισμό σε έναν βαρύνοντα θεσμικό χώρο, όπως είναι η Δικαιοσύνη και η λειτουργία του δικαστικού μας συστήματος.

Οδγός είναι για τον νέο υπουργό Δικαιοσύνης, Γιώργο Φλωρίδη, που συνεπικουρείται στο δύσκολο έργο του από τον υφυπουργό Γιάννη Μπούγα, ο μπλε φάκελος με τις προτεραιότητες που έθεσε ο πρωθυπουργός.

Τι λέει ο μπλε φάκελος; Οτι η νέα πολιτική ηγεσία οφείλει μέσα σε σύντομο χρόνο να οργανώσει το χάος των δικαστικών καθυστερήσεων στην έκδοση των αποφάσεων. Δηλαδή να έχει ο πολίτης, ο επιχειρηματίας, ο επενδυτής απόφαση –κατ' αρχάς στα αστικά δικαστήρια– τελεσίδικη μέσα σε δύο χρόνια. Σήμερα η κατάσταση είναι τέτοια, που τα δύο χρόνια φαντάζονται για χιλιάδες υποθέσεις και δικαστικές διαδικασίες ως όνειρο θερινής νυκτός.

Επίσης στον μπλε φάκελο περιγράφονται οι άμεσες προτεραιότητες της κυβέρνησης για τη βελτίωση των συνθηκών απονομής της δικαιοσύνης, τη λήψη πρακτικών και

πραγματικών μέτρων άμεσης απόδοσης, καθώς και τα μέτρα για την εντατικοποίηση της τεχνολογικής αναβάθμισης διαφόρων δικαστικών –και όχι μόνον– υπηρεσιών.

Τα προβλήματα της Δικαιοσύνης, εκτός του ότι επηρεάζουν καθοριστικά σημαντικούς τομείς της κοινωνικής και οικονομικής μας ζωής, αντανακλούν άμεσα και στη ροή των κεφαλαίων από το Ταμείο Ανάκαμψης. Από πού, λοιπόν, θα ξεκινήσει η νέα πολιτική ηγεσία;

Η δυσκολία με τις αλλαγές τις οποίες θα επιχειρήσουν οι Φλωρίδης και Μπούγας συναρτάται και με κάτι ακόμη, που παρατήρησε εύστοχα ο υπουργός. Οτι δηλαδή, κάτω από την πολιτική ηγεσία του υπουργείου, σε αντίθεση με άλλα υπουργεία, δεν υπάρχει μια διοικητική δομή, αλλά μια ανεξάρτητη δικαστική λειτουργία.

Σε κάθε περίπτωση, η νέα ηγεσία προανατολισμένη στη λήψη άμεσων πρακτικών και νομοθετικών μέτρων, αναμένεται να κινηθεί για ορισμένα από αυτά, όχι για όλα, με τη λογική ότι «στη βράση κολλάει το σίδερο».

Θα επικριηθούν σε σύντομο χρόνο συνδυαστικά μέτρα, που θα επιφέρουν αλλαγές στον τρόπο που δικάζονται οι αστικές υποθέσεις, με στόχο να έχουν άμεση αντανάκλαση στην οικονομία, στις επενδύ-

σεις και πρωτίστως στην απορρόφηση κεφαλαίων από ευρωπαϊκούς πόρους και το Ταμείο Ανάκαμψης. Ο στόχος αυτός θα επιδιωχθεί με σοβαρές αλλαγές στον κώδικα της Πολιτικής Δικονομίας, προκειμένου να εκδίδονται οι αποφάσεις σε χρόνο σύντομο. Πέραν των αλλαγών αυτών, θα υπάρξει και μια βαθιά τομή –θεσμικού τύπου– μέσα στη Δικαιοσύνη.

Αναβάθμιση

Ποια θα είναι αυτή; Οι ειρνοδίκες, που αυτή τη στιγμή αποτελούν το ένα τρίτο του δι-

**Πρώτος στόχος
η έκδοση τελεσίδικων
αποφάσεων από
τα αστικά δικαστήρια
εντός δύο ετών.**

καστικού σώματος, 960 συνολικά, και δικάζουν απλές υποθέσεις, στο εξής θα αναλάβουν νέα σοβαρά δικαστικά καθήκοντα. Θα υπάρξει ρύθμιση, ώστε στα ειρνοδικεία να δικάζονται στο εξής χιλιάδες υποθέσεις σοβαρότερες, καθώς εκεί θα υπάγονται υποθέσεις για σημαντικά χρηματικά ποσά, ενώ παράλληλα οι ειρνοδίκες θα αναλάβουν την επίλυση και άλλων διαφορών, όπως για παράδειγμα οι οικογενειακές και άλλες, ώστε να ελαφρυνθεί η

πολιτική δικαιοσύνη από τον όγκο των χιλιάδων υποθέσεων και να επικεντρωθεί σε εκείνες με σοβαρό κοινωνικό και κυρίως οικονομικό αντίκτυπο.

Μία ακόμη αλλαγή που θα βελτιώσει τους χρόνους και τη λειτουργία του δικαστικού συστήματος είναι η τομή που ακούει στο όνομα «δικαστικός Καλλικράτης». Η αλλαγή θα σηματοδοτήσει ενίσχυση των «μεσαίων» δικαστηρίων της επαρχίας, στις μεγάλες μικρά δικαστήρια. Παράδειγμα: στην Πάτρα θα υπηρετούν όλοι οι δικαστές που σήμερα είναι στα Καλάβρυτα, στο Αίγιο και αλλού και στα μικρά αυτά δικαστήρια θα πηγαίνουν μία ή δύο φορές τον μήνα για να δικάζουν όσες υποθέσεις χρειάζεται.

Και κάτι ακόμη που εμφανίζεται ως άμεσο. Η νέα πολιτική ηγεσία του υπουργείου σκέπτεται σοβαρά να αυξηθεί το ωράριο των δικαστηρίων. Από τις 3 μ.μ. που είναι σήμερα να πάει στις 5 μ.μ. Το μέτρο αυτό, που έχει συζητηθεί άπειρες φορές στο παρελθόν, αλλά ουδέποτε υλοποιήθηκε, εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε εκδίκαση περισσότερων υποθέσεων. Αλλωστε η κατάσταση που υπάρχει σήμερα, τα δικαστήρια να ξεκινούν στις 9

9.30, να διακόπτουν μία ώρα το μεσημέρι και να κλείνουν στις 3, τα λέει όλα.

Διερμηνείες

Πάντως, τα προβλήματα είναι τόσο πολλά, που θα αναφερθεί ένα ακόμη που απασχολεί ήδη σοβαρά τις εισαγγελικές αρχές και θέλει άμεση λύση από το υπουργείο. Το πρόβλημα σχετίζεται με την έλλειψη διερμηνέων, για να μεταφράζουν τα δικαστικά έγγραφα όταν υπάρχουν αιτήματα δικαστικής συνδρομής με αλλοδαπές δικαστικές αρχές –και υπάρχουν πολλά– ή να διευκολύνουν την αξιοποίηση εγγράφων που αποστέλλονται από το εξωτερικό για σωρεία υποθέσεων. Και βέβαια να μεταφράζουν σε δίκες όπου οι κατηγορούμενοι είναι αλλοδαποί. Οι καθυστερήσεις που προκαλούνται σε δίκες και κυρίως σε δικαστικές έρευνες από τις ελλείψεις διερμηνέων είναι απίστευτες. Ενα μόνον παράδειγμα: για την υπόθεση των παρακολουθήσεων που ερευνάται από την Εισαγγελία δεν υπήρχε μεταφραστής, το πρόβλημα είναι μόνιμο, και για να σταλούν τα αιτήματα δικαστικής συνδρομής χρειάστηκε πριν από μήνες να ληφθεί ειδική άδεια και να κάνει τη μετάφραση στα αγγλικά δικαστικός με επάρκεια στη συγκεκριμένη γλώσσα! Γι' αυτό, η νέα πολιτική ηγεσία του υπουργείου στη νέα κυβερνητική θητεία έχει να κάνει πολλά...

Η κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη στα σκαλοπάτια του Μαξίμου. Στο τέλος της τετραετίας, με βάση τους στόχους που τέθηκαν στο πρώτο κιόλας υπουργικό συμβούλιο, πρέπει να έχουν δρομολογηθεί συνολικά περί τις 120 μεταρρυθμίσεις και να έχουν ολοκληρωθεί περισσότερες από 850 επιχειρησιακές δράσεις.

**Ο μπλε φάκελος
για τη Δικαιοσύνη**

- Επιτάχυνση χρόνου απονομής δικαιοσύνης στον ευρωπαϊκό μέσο όρο (από 400 έως 500 μέρες) και επίσπευση εκκαθάρισης των εκκρεμών υποθέσεων στη διοικητική, πολιτική και ποινική Δικαιοσύνη.

- Ψηφιακή στρατηγική για τη Δικαιοσύνη. Μέχρι το 2025 θα έχουν ολοκληρωθεί τα έργα του Ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης δικαστικών υποθέσεων για την ποινική, πολιτική και διοικητική Δικαιοσύνη, της αναμόρφωσης του εθνικού ποινικού μπτρώου και του Ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

- Ψηφιοποίηση εντύπων

αρχείων και δεδομένων δικαστηρίων. Ενα ακόμη emblematicό έργο για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Δικαιοσύνης, το οποίο χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάκαμψης και αφορά την ψηφιοποίηση των αρχείων 368 δικαστηρίων και εισαγγελιών του κράτους.

- Νέος δικαστικός χάρτης στη διοικητική, αστική και ποινική Δικαιοσύνη. Στόχος μας είναι να σταματήσουν οι αδικαιολόγητες καθυστερήσεις στην απονομή δικαιοσύνης. Η σχεδιαζόμενη αναθεώρηση του δικαστικού χάρτη αναμένεται να συμβάλει σε μία ορθολογική γεωγραφική ανακατανομή των δικαστηρίων.

- Αναβάθμιση των κτιριακών υποδομών της Δικαιοσύνης σε 15 πόλεις της Ελλάδας, νέο Πρωτοδικείο στην Αθήνα.

- Ενίσχυση στο ανθρώπινο δυναμικό: αναβάθμιση Εθνικής Σχολής Δικαστών, σύνδεση προαγωγής με αξιολόγηση και επιμόρφωση.

- Επιλογή, κατάρτιση και επιμόρφωση των δικαστικών υπαλλήλων στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών: έναρξη λειτουργίας του νέου τμήματος ΕΣΔΙ (γ' τρίμηνο 2023).
- Δικαστική Αστυνομία. Εναρξη διαγωνιστικής διαδικασίας πρόσληψης προσωπικού (γ' τρίμηνο 2023). Ολοκλήρωση διαδικασιών στελέχωσης της δικαστικής αστυνομίας (γ' τρίμηνο 2023). Εναρξη λειτουργίας της δικαστικής αστυνομίας σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο (δ' τρίμηνο 2023).

- Ενίσχυση του θεσμού της Διαμεσολάβησης.

- Εργαλείο επιδόσεων του

δικαστικού συστήματος.

- Ειδικό ποινικό μπτρώο για αδικήματα σεξουαλικής βίας κατά ανηλίκων για προσωπικό που απασχολείται σε υπηρεσίες με καθημερινή επαφή με παιδιά. Εντός του 2023 δημιουργείται βάση δεδομένων, η οποία παρέχει περαιτέρω εγγυήσεις προστασίας της ανηλικότητας, σε δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς που το αντικείμενό τους άπτεται της προστασίας, φροντίδας, περίθαλψης και εκπαίδευσης των ανηλίκων.

- Αναδιάρθρωση και αναδιοργάνωση εταιρειών προστασίας ανηλίκων, «Σπιτιών του παιδιού», υπηρεσιών επιμελητών ανηλίκων και των ιατροδικαστικών υπηρεσιών του υπουργείου Δικαιοσύνης. Ψήφιση του νόμου. Εναρξη των διαδικασιών προσλήψεων προσωπικού, κατ' εφάρ-

μογή των διατάξεων του κειμένου του νέου νομοθετήματος (δ' τρίμηνο 2023).

- Εφαρμογή της κοινωνικής εργασίας.

- Πρόληψη της νεανικής παραβατικότητας στο πλαίσιο του προγράμματος «Ανθρώπινα δικαιώματα CRC-1».

- Πρωτόκολλα και οδηγίες για τα δικαιώματα των ανηλίκων παραβατών.

- Εκσυγχρονισμός θεσμικού πλαισίου για ενέχυρα επί κινητών απαιτήσεων και άλλων δικαιωμάτων.

- Μεταρρύθμιση θεσμικού πλαισίου Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων.

- Υλοποίηση εθνικού στρατηγικού σχεδίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Από τις καταλήψεις έως το Μαξίμου

Η πολυκύμαντη διαδρομή του ανήσκου μαθητή που έφερε τον ΣΥΡΙΖΑ «του 3%» στην εξουσία, αλλά έγραψε τον μακρόσυρτο επίλογο της προεδρίας του με διαδοχικές ήττες.

1974

Γεννήθηκε στην Αθήνα στις 28 Ιουλίου, τέσσερις ημέρες μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας. Έγινε ο πρώτος πρωθυπουργός που γεννήθηκε μετά τη χούντα. Έχει μία αδελφή, τη Ζανέτ, και έναν αδελφό, τον Δημήτρη. Είναι ο βενιαμίν της οικογένειας. Ο πατέρας του, Παύλος Τσίπρας, ήταν ιδιοκτήτης εταιρείας τεχνικών έργων.

1988

Γράφεται στην ΚΝΕ. «Με έψπασαν κίτι παιδιά που ήρθαν για να κάνουν καθοδήγηση». Το 1990-91 διαπρέπει στις μαθητικές καταλήψεις από τις «πολεμίστρες» του Πολυκλαδικού Λυκείου Αμπελοκήπων και τα στασίδια των καναλιών. Η Άννα Παναγιωταρέα τού λέει δημόσια ότι θα φτάσει ψηλά.

1992

Στο ΕΜΠ ιδρύει το πολιτικό startup «Εγκέλαδος» που σείει το έδαφος κάτω από τα πόδια της Πανσπουδαστικής. Φεύγει από την ΚΝΕ, μπαίνει στην Κουμουνδούρου και το 1999 ορίζεται γραμματέας της Νεολαίας του Συνασπισμού. Ακολουθεί αντικαπιταλιστική δράση.

2006

Επικεφαλής της «Ανοιχτής Πόλης», παίρνει 10,51% στις δημοτικές εκλογές στην Αθήνα. Ασκεί αντιπολίτευση στον Νικότα Κακλαμάνη στο δημοτικό συμβούλιο, ο οποίος αναγνωρίζει το πολιτικό ταλέντο του, αλλά τον συμβουλεύει να λείπει λιγότερα ψέματα.

ΤΟ «ΦΙΛΜ» ΜΙΑΣ ΣΠΑΝΙΑΣ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ

Ο μικρός μάγος που ξέμεινε από μάγια

Βασιζόμενος περισσότερο στη συναισθηματική του ευφυΐα, παρά στα νούμερα, έγινε ο νεότερος πρωθυπουργός αλλά και ο νεότερος βετεράνος αρχηγός κόμματος. Φίλοι και αντίπαλοί του επιχειρούν την πολιτική του ψυχανάλυση μέσω της «Κ»

Ο Αλέξης Τσίπρας, ως πρωθυπουργός, απευθύνεται στους συγκεντρωμένους υποστηρικτές του «Οχι» στην πλατεία Συντάγματος, παραμονές της ιστορικής 5ης Ιουλίου 2015. Με έναν αιφνιδιασμό, σαν και αυτόν που επιφύλαξε σε όλη την Ευρώπη με την αναγγελία της διεξαγωγής δημοψηφίσματος ακριβώς πριν από οκτώ χρόνια, ανακοίνωσε την παραίτησή του από την προεδρία του ΣΥΡΙΖΑ.

Το ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Στις 26 Ιουνίου 2015 το απόγευμα, όταν ο Αλέξης Τσίπρας επέστρεψε από τις Βρυξέλλες για να ανακοινώσει τη διενέργεια δημοψηφίσματος, δεν μπορούσε να φανταστεί ότι άνοιγε έναν πολιτικό κύκλο που θα ολοκληρωνόταν ακριβώς οκτώ χρόνια μετά με έναν αντίστοιχο αιφνιδιασμό. Τα ξημερώματα της 26ης Ιουνίου 2023 ήταν η πρώτη νύχτα μετά τη δεύτερη εκλογική ήττα όταν «πέρα στο μαξιλάρι του» την απόφασή του να παραιτηθεί από την ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ. Αφού πάλεψε με την απόφαση αυτή για άλλες δύο νύχτες, τελικά την ανακοίνωσε στο Ζάππειο στις 29 Ιουνίου στις 13.15. Μόνο η σύζυγός του, Μπέτυ Μπαζιάνη, γνώριζε και λέγεται ότι υποστήριξε την απόφαση αυτή. Η προσαρμογή θα είναι δύσκολη. Σίγουρα θα ακολουθήσουν και άλλες συνομιλίες με το μαξιλάρι.

Ανθρωποι που γνωρίζουν το ζεύγος Τσίπρα είχαν παρατηρήσει ότι τον τελευταίο καιρό η κυρία Μπαζιάνη συνόδευε τον σύζυγό της σε κάποιες εμφανίσεις (όπως τη νύχτα των εκλογών στην Κουμουνδούρου). Και δεν τον άφηνε από τα μάτια της. Πήγαν μαζί στο Ζάππειο, όπου τον περίμενε στο αυτοκίνητο να επιστρέψει μετά τη δήλωση παραίτησής.

Ο Τσίπρας δεχόταν πιέσεις να αποχωρήσει όχι από εσωκομματικούς αντιπάλους του (οι οποίοι ήθελαν να μείνει για να μη ματαιωθούν μεταξύ τους), αλλά από την ίδια την πραγματικότητα που ορίζουν οι δύο συντριπτικές ήττες. Ελεγξε τη συγκίνησή του, αλλά παραδέχτηκε το «στοιχείο οδύνης», κάνοντας πολλούς να θυμηθούν ότι πίσω από τη σκληρή, τετράγωνη και άτρωτη δημόσια εικόνα των πολιτικών υπάρχουν άνθρωποι που γεμίζουν μώλωπες και τραύματα.

Σύμφωνα με ορισμένες πηγές, ο τέως, πλέον, πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ συζήτησε την απόφασή του μόνο με τον Αλέκο Φλαμπουράρη, τον οποίο σέβεται απεριόριστα. Κάποιοι πολιτικοί γνωρίζουν την «ψυχολογία της παραίτησής» και έλεγαν εδώ και εβδομάδες ότι διέκριναν τα σημάδια της στις εκφράσεις του Τσίπρα: «Ήταν εμφανές πως είχε αγγίξει το ψυχολογικό και πολιτικό του όριο. Με τη στρατηγική της απουσίας συμπυκνώνει την παρουσία. Διασώζει το πολιτικό κεφάλαιο. Αποφεύγει τον διασυρμό».

Ασκήσιμη απογοήτευση

Οι πιο στενοί συνεργάτες του δεν ήξεραν τίποτα για τους προβληματισμούς του. Ήταν βέβαιοι ότι θα παρέμενε στην ηγεσία έως τις ευρωεκλογές. Εκ των υστέρων, προσπάθησαν να εξηγήσουν την παραίτηση μέσα από το εκλογικό αποτέλεσμα του Ιουνίου. Εάν ήταν καλύτερο από αυτό του Μαΐου ίσως αποφάσιζε να παραμείνει, αλλά η νέα υποχώρηση του ΣΥΡΙΖΑ έκανε ασήκωτη την απογοήτευση. «Ήταν μια ανθρώπινη απόφαση, κανένας μας δεν προσπάθησε να τον μεταπεισει», λέει στην «Κ» μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου του ΣΥΡΙΖΑ, που συμμετείχε στη συνεδρίαση της Πέμπτης, πριν από το Ζάππειο.

Στελέχη που έχουν ταυτιστεί με τον Τσίπρα δεν μπορούσαν να πιστέψουν ότι παραιτήθηκε. «Φεύγει για να επιστρέψει», έλεγαν αρχικά, προτού συνειδητοποιήσουν ότι δεν ήταν αυτό το

πνεύμα της δήλωσής του. Κρεμάστηκαν από τη φράση του Ναζίμ Χικμέτ, «η πιο όμορφη θάλασσα είναι αυτή που δεν έχουμε ακόμα ταξιδέψει», με την οποία τους αποχαιρέτησε. Στέλεχος θυμήθηκε τον Σαντιάγο Καρίγιο, τον ιστορικό ηγέτη του Κ.Κ. Ισπανίας. Παραιτήθηκε μετά την αποτυχία του στις εκλογές του 1982, αλλά το 1985 ίδρυσε δικό του κόμμα. Το κόμμα αυτό δεν είχε τύχη και το 1991 έγινε συνιστώσα του Σοσιαλιστικού Κόμματος. Είναι ο Τσίπρας Καρίγιο; Ο Τσίπρας έγινε ο νεότερος πρωθυπουργός (στα 40) και ο νεότερος πρώην πρωθυπουργός που παραιτήθηκε από την προεδρία του κόμματός του (στα 49). Όταν ο Κώστας Καραμανλής παραιτήθηκε από την ηγεσία της Ν.Δ. το 2009 ήταν 53 ετών. Μάλλον ο Τσίπρας θα ακολουθήσει το παράδειγμα του Καραμανλή και όχι του Καρίγιο.

Ο Νεοκλής, πατέρας του Αθηνάιου πολιτικού και στρατηγού του 5ου αιώνα Θεμιστοκλή, για να αποτρέψει τον γιο του να ασχοληθεί με την πολιτική τον πήγε στον Πειραιά και του έδειξε τα παροπλισμένα πλοία. «Έτσι φέρεται ο λαός στους πολιτικούς». Ο Θεμιστοκλής ευτυχώς δεν τον άκουσε. Ο Τσίπρας μάλλον έμαθε στο γυμνάσιο αυτή την ιστορία, αλλά δυστυχώς την αγνόησε. Το μικρότερο παιδί μιας εύπορης οικογένειας με καλό όνομα είχε πάντα μια ευκολία να κερδίζει τους ανθρώπους. Οι γονείς είχαν καλή σχέση με το

«Ήταν εμφανές πως είχε αγγίξει το ψυχολογικό και πολιτικό του όριο. Με τη στρατηγική της απουσίας συμπυκνώνει την παρουσία. Διασώζει το πολιτικό κεφάλαιο. Αποφεύγει τον διασυρμό».

(εκάστοτε) γκουβέρνο και τη δεκαετία του '80 ψήφισαν ΠΑΣΟΚ.

Στα 14 του, ο Αλέξης παραστράτησε. Γράφτηκε στην ΚΝΕ, όπου παρέμεινε για τρία χρόνια χωρίς να τον εννοχλεί η κατάρρευση του κομμουνισμού. Ίσως διέκρινε ότι ο κομμουνισμός κατέρρεε παντού, εκτός από την Ελλάδα, όπου απολαμβάνει καθολικό σεβασμό μέχρι σήμερα. Ο συνδυασμός του σφυροδρέπανου με τα Ralph Lauren και την ευφράδεια τον κατέστησαν ήρωα των μαθητικών καταλήψεων του 1990. «Κόμμα και ρετινά / Κι άσματα επινίκια / Είμαι 16άρης σας γ*** τα λυκεία», έγραψε ο Σαββόπουλος το 1983 προφητεύοντας τις επιδόσεις της νεολαίας του μέλλοντος. Σαράντα χρόνια μετά, τον Μάιο του 2023, ο ίδιος καλλιτέχνης κράτησε αποστάσεις από αυτή τη γενιά (που κοντεύει τα 50), καταλογίζοντάς της ότι «διατηρεί ένα παλιό είδος φοιτητικής ξεγνοιασιάς». Ευχήθηκε αυτοδυναμία στον Μητσοτάκη. Επεσαν πάνω του τα τρολ σαν τα «Πουλιά» του Χίτσκοκ.

Ο πατέρας του Αλέξη, Παύλος Τσίπρας, ήταν ιδιοκτήτης τεχνικής εταιρείας. Ο Βενιαμίν σπουδάζει πολιτικός μηχανικός, αλλά το κύριο ενδιαφέρον του είναι οι φοιτητικές συγκρούσεις. Έχει εγκαταλείψει την ΚΝΕ γιατί δεν του ταιριάζει η πειθαρχία και ως ασήρη των καταλήψεων φτάνει το δικό του startup. Ιδρύει τον «Εγκέλαδος», που παίρνει 20% στις φοιτητικές εκλογές κερδίζο-

2008

Ο Αλέκος Αλαβάνος του δίνει τα κλειδιά της Ferrari (Συνασπισμός). Ο Τσίπρας πρωτοστατεί στις κινητοποιήσεις του «Δεκέμβρη» μετά τη δολοφονία του Αλέξη Γρηγορόπουλου. «Δεν πειράζει αν ρίχνουν καμιά πέτρα», σχολίασε για τους μπάχαλους. Αρχίζει η εποχή των Αγανακτισμένων. «Τρώει» τον Αλαβάνο.

2012

Ο ΣΥΡΙΖΑ ρίχνει ζάχαρη στο ντεπόζιτο των κυβερνήσεων Παπανδρέου και Παπαδήμου και βγαίνει δεύτερο κόμμα στις εκλογές Μαΐου (16,78%) και Ιουνίου (26,89%) του 2012. Το 2014, λίγο μετά την Κριμαία, ο μίσος ΣΥΡΙΖΑ ταξιδεύει στη Μόσχα. Ακολουθεί η νίκη στις ευρωεκλογές.

25 Ιανουαρίου 2015

Ο ΣΥΡΙΖΑ κερδίζει τις εθνικές εκλογές. Τα μεσάνυχτα ο Τσίπρας «αρραβωνιάζεται» τον Καμμένο και το πρωί προσκυνάει στην Καισαριανή. Οι δύο Έλληνες έχουν τις πλάτες της Μόσχας στον αγώνα τους να το «κάνουν Κούγκι» και να ξεδοντιάσουν τη Μέρκελ.

5 Ιουλίου 2015

Στο δημοψήφισμα παίζει κορώνα - γράμματα τη θέση της χώρας στην Ευρώπη. Κερδίζει με 61,31% και το επόμενο πρωί κάνει το ύστατο τηλεφώνημα στον Πούτιν. Στήριξη δεν έλαβε και έτσι υπέκυψε στη Μέρκελ, με την οποία αργότερα αγαπήθηκαν σφόδρα.

2019-2023

Το 2019 χάνει τις ευρωεκλογές και τις εθνικές εκλογές. Πιστεύει ότι ο κορωνοϊός θα ρίξει τη Ν.Δ. Για να αποτρέψει την επιστροφή Τσίπρα, η Ε.Ε. εκδίδει κοινό χρέος και ο Μητσοτάκης εμβολιάζει τους Έλληνες κατά του πολικισμού. Χάνει τις διπλές εκλογές του 2023 και παραπέταται.

ντας τη δεύτερη θέση μετά την Πανσπουδαστική. Το 1994, ο Νίκος Κωνσταντόπουλος εκλέγεται πρόεδρος του Συνασπισμού. Μία από τις «αμαρτίες» που του καταμαρτυρούν οι φίλοι του είναι ότι σύντομα ο Τσίπρας βρίσκεται κοντά του στην Κουμουνδούρου.

Η μύηση του νεολαίου στους κώδικες του κόμματος τον κάνουν να χάσει κάθε ενδιαφέρον για ένα μεταπτυχιακό στο εξωτερικό. Το κάνει στην Ελλάδα. Το 1999, ο Κωνσταντόπουλος τον ορίζει πρόεδρο της Νεολαίας. Η θέση αυτή είναι αμειβόμενη από το κόμμα, αλλά ο Τσίπρας αρνείται τον μισθό. Λεφτά έχει, φιλάργυρος δεν είναι. Εκφράζει τον αντικαπιταλισμό. Προσπαθεί να πάει στη διαδίδωση της Γένοβας (τους σταματούν στην Ανκόνα). Στριζεται περισσότερο στη συναισθηματική νοημοσύνη που διαθέτει και λιγότερο στις θεωρητικές γνώσεις του. Γνωστικός νέος της Μεταπολίτευσης, δεν έχει έμφυση στην κουλτούρα και στα διαβάσματα, τα οποία όμως δεν υποτιμά, διότι γνωρίζει πόση αξία αποδίδουν στη μόρφωση οι παραδοσιακοί αριστεροί. Αυτοσαρκάζεται συνεχώς: «Όσο λιπτό είναι το βιβλίο τόσο πιο πιθανό είναι να το διαβάσω».

Η Μπέτυ Μπαζιάνα

Η σχέση του με την Μπέτυ Μπαζιάνα χρονολογείται από το λύκειο. Αντισυμβατικοί και οι δύο, δεν έχουν παντρευτεί. Έκαναν σύμφωνο συμβίωσης, αλλά η σχέση τους είναι σχέση ζωής. Πιστεύουν ότι κάποιο σκληρό σύστημα κυβερνάει τη χώρα, ανεξάρτητα από κυβερνήσεις. Δεν ανήκουν στις εξαιρέσεις. Η άποψη αυτή είναι μάλλον πλειοψηφική. Σήμερα, μετά τα βάσανα που πέρασαν, ίσως να το πιστεύουν ακόμη περισσότερο. Η κυρία Μπαζιάνα σε μία από τις σπάνιες συνεντεύξεις της έχει πει ότι ο ΣΥΡΙΖΑ κέρδισε την κυβέρνηση αλλά όχι την εξουσία. Η ίδια, πάντως, έχει κατηγορηθεί ότι χάρη στην εξουσία εξελίχθηκε ταχύτερα ακαδημαϊκά.

Αλλά ως επιστρέψουμε στα χρόνια της αθωότητας. Ο Τσίπρας ανταπέδωσε την πολιτική στήριξη του Κωνσταντόπουλου καθοδηγώντας τη Νεολαία να υποστηρίξει την πρόταση της ηγεσίας υπέρ του σχεδίου Ανάν το 2004. Στη διαδοχή Κωνσταντόπουλου λίγους μήνες αργότερα ο Τσίπρας μένει ουδέτερος, αλλά ο Αλέκος Αλαβάνος κερδίζει και τον καλεϊ κοντά του. Ο Αλαβάνος διαπιστώνει ότι το ταλέντο του Τσίπρα είναι ότι διαθέτει την κατάλληλη εικόνα για την εποχή της εικόνας. Στις δημοτικές εκλογές του 2006 ορίζεται υποψήφιος του κόμματος στην Αθήνα. Ο συνδυασμός «Ανοιχτή Πόλη» έρχεται τρίτος με 10,51%. Η Ελλάδα γνωρίζει τον «κούλ Αλέξη» που μένει στα Εξάρχεια και ακούει Σεζάρια Εβόρα, Θανάση Παπακωνσταντίνου και Μάνο Χατζιδάκι.

Τον Φεβρουάριο του 2008, ο Αλαβάνος του προσφέρει την προεδρία του Συνασπισμού. Διαπραγμάτευσε ο ίδιος τον θώκο του ΣΥΡΙΖΑ, στον οποίο ο Συνασπισμός είναι απλώς μία συνιστώσα. Μόνο που είναι η μοναδική συνιστώσα που απολαμβάνει κρατική επιχορήγηση και κοινοβουλευτικά προνόμια. Ο νέος αρχηγός τα διαχειρίζεται πολύ δημιουργικά και έτσι συσπειρώνει κοντά του τις υπόλοιπες συνιστώσες και όλοι μαζί εκπαραθυρώνουν τον Αλαβάνο. Οι

τρικυμίες που συχνά πλήττουν το κόμμα παράλιγο να το σπρώξουν εκτός Βουλής το 2009, αλλά τελικώς κερδίζει 4,6%.

«Δεν πιστεύω ότι είμαστε δεύτερο κόμμα», είπε στις 6 Μαΐου 2012, όταν ο ΣΥΡΙΖΑ κέρδισε τη δεύτερη θέση στις εθνικές εκλογές. Το ίδιο είπε στις 26 Μαΐου 2019 όταν υποχώρησε στη δεύτερη θέση στις ευρωεκλογές. Ένα χαρακτηριστικό του ΣΥΡΙΖΑ και του Τσίπρα είναι η δυσπιστία, όχι μόνο απέναντι στις δημοσκοπήσεις, αλλά ακόμη και στους αριθμούς που προσδιορίζουν την οικονομία. Οι «καλοί αριστεροί» είναι απελευθερωμένοι από τα δεσμά των αριθμών. Οι ελάχιστοι αριστεροί που σέβονται τους αριθμούς κατηγορούνται ως «κρυφοδεξιό». Η συμπεριφορά αυτή επιτρέπει να εισχωρήσουν στον πολιτικό λόγο της Αριστεράς τα οράματα της διαγραφής του χρέους, του σκισμάτου των μνημονίων, της επιστροφής στη δραχμή και του «μιλών λαβέ» στην Ευρώπη και στις αγορές (δημοψήφισμα).

Ο Τσίπρας φλέρταρε με τον πρόεδρο Πούτιν της Ρωσίας για να υποστηρίξει η Μόσχα την ελληνική «απελευθέρωση» από την Ευρώπη. Ευτυχώς ο Πούτιν ήθελε να «απελευθερώσει» πρώτα την Κριμαία και μετά την Αθήνα (αλλά τον βόλευσε που η Ευρώπη ασχολούνταν με το «Κούγκι» για πέντε μήνες). Όταν η υποστήριξη του Πούτιν δεν ήλθε, ο Τσίπρας τρόμαξε από την πιθανότητα της κατάρρευσης, που μπορεί να τον οδηγούσε στη φυλακή. Υποτίθεται ότι διαπραγματεύθηκε 17 ώρες. Στην πράξη, πακέταρε τη ζημία που προκάλυψε μέσα σε ένα τρίτο μνημόνιο, το οποίο εφάρμοσε γιατί η Αθήνα πρέμισε. Καμία διαδίδωση, καμία Margfin...

Αργήσαμε αλλά καταλάβαμε ότι η κοινωνική ειρήνη που στερήθηκαν οι κυβερνήσεις Παπανδρέου, Παπαδήμου και Σαμαρά - Βενιζέλου προσφέρθηκε στον Τσίπρα γιατί η «πλάτεια» ήταν συμβεβλημένη με το κόμμα του. Η αποδοκιμασία του ΣΥΡΙΖΑ οφείλεται και σε αυτή την καθυστέρημένη συνειδητοποίηση. Καταψηφίστηκε και για τα χρόνια που χάθηκαν στον δικασμό. Αν υπήρχε εθνική συναίνεση, ο έξοδος από την κρίση θα είχε επιτευχθεί το 2014. Αλλά τα 2014 επιτεύχθηκε το σαμποτάζ του ΣΥΡΙΖΑ και των ΑΝΕΛ στην εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας, με τη βιντεοσκοπημένη κομπία του κωμικού ηθοποιού-βουλευτή των ΑΝΕΛ Παύλου Χαϊκάλη (σε σκηνοθεσία γνωστού σαρτ της τηλεόρασης και παραγωγή της Κουμουνδούρου). Δέχτηκαν να τον «λαδώσουν» οι σαμαρικοί

για να ψηφίσει τον Σταύρο Δήμα. Η εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας ναυάγησε. Πρώτες εκλογές προκηρύχθηκαν. Ο Δήμας δεν έγινε Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αλλά ο Χαϊκάλης έγινε υφυπουργός Εργασίας.

Ο Τσίπρας δεν είναι ανίκανος. Όταν θέλει, μπορεί. Φρόντισε τους αδύναμους και τους μη έχοντες. Κάποια υπουργεία και πολλές κρατικές υπηρεσίες άφησαν έργο. Το υπουργείο Οικονομικών επέβαλε «υπεραπόδοση των μέτρων» και ανέκτησε την αξιοπιστία της χώρας που σκόρπισε ο Βαρουφάκης. Η συμμαχία με το ΝΑΤΟ και τις ΗΠΑ, εκεί που κόντευε να διαρραγεί, αναβαθμίστηκε ουσιαστικά (χάρη στον Αμερικανό πρόεδρο Τζέφρι Πάιπς, που έφερε τον 6ο Στόλο στο Αιγαίο για να διαλύσει κάθε παρανόηση...). Η συμφωνία των Πρεσπών, άρτια ή ατελής, έδωσε λύση σε ένα πρόβλημα δεκαετιών (έτσι και αν ο Τσίπρας την υποστήριξε γιατί πόνταρε ότι θα διασπείρεται η Ν.Δ.). «Δηλώνω περήφανος για όσα πετύχαμε». Παράφρασε Ρίτσος και Μίκης: «Αυτό το έργο είναι δικό σας και δικό μας. Δεν μπορεί κανείς να μας το πάρει».

«Αυτό το έργο» περιλαμβάνει ακόμη τους επιδεικτικούς εναγκαλισμούς με τον Καμμένο, το χάος στο μεταναστευτικό που κατενόησε στην τρούκα έως το 2017 (η ΕΥΠ παρακολουθούσε τη «Δρακουλέσκου» στο Χίλτον), τον λάκκο της απλής αναλογικής (όπου τελικά έπεσε

«Στη συλλογική ψυχή, το πρόσωπο του δολοφονημένου Γρηγορόπουλου μετατέθηκε στο πρόσωπο του Τσίπρα, ο οποίος ευλόγησε με τη στάση του τις καταστροφές ως ξέσπασμα θρήνου και ως πράξη κάθαρσης».

μέσα ο ΣΥΡΙΖΑ), τη μαύρη επιχείρηση διασυρμού του Σαμαρά, του Βενιζέλου, του Στουρνάρα και άλλων πολιτικών αντιπάλων (υπόθεση Novartis). «Αυτό το έργο» περιλαμβάνει ακόμη την υπόσχεση του Τσίπρα στον Ερντογάν «να του στείλει πίσω τους οκτώ», την εκατόμβη στο Μάτι (που ο Τσίπρας παρίστανε ότι δεν γνώριζε στη fake συνεδρίαση στην Πυροσβεστική), τις τοξικές αναρτήσεις του Πολάκη και τις απόπειρες χειραγώγησης του Τύπου (άδειες καναλιών και άλλα πολλά). Η εποχή Τσίπρα χαρακτηρίστηκε επίσης από το γεγονός ότι μόλις εξελέγη αρχηγός ο Μητσοτάκης,

τον Ιανουάριο του 2016, η Ν.Δ. πέρασε στην πρώτη θέση των δημοσκοπήσεων και παραμένει εκεί επτά χρόνια μετά.

Ο Δεκέμβριος του 2008

Ο Τσίπρας είναι αταξινόμητος και δυσερμηνεύτος. Ακόμη και ο Καρλ Γιουνγκ έχει επιστρατευτεί για να τον ερμηνεύσει. Οξυδερκής πολιτικός έχει πει σε ιδιωτική συζήτηση ότι «ο Τσίπρας είναι ο ζωντανός Γρηγορόπουλος». Οι ξηπίδες πολιτικά μέσα από τις φλόγες της Αθήνας μετά τη δολοφονία ενός άλλου Αλέξη, του μαθητή Αλέξη Γρηγορόπουλου, τον Δεκέμβριο του 2008. «Στη συλλογική ψυχή, το πρόσωπο του δολοφονημένου παιδιού μετατέθηκε στο πρόσωπο του Τσίπρα, ο οποίος ευλόγησε με τη στάση του τις καταστροφές ως ξέσπασμα θρήνου για τον νέο και ως πράξη κάθαρσης από το μίσος του εγκλήματος. Έτσι διοχετεύτηκε στον Τσίπρα η συναισθηματική φόρτιση που γέννησε στο πλήθος η δολοφονία από αστυνομικό ενός νέου παιδιού».

Αλλοί του καταλογίζουν ότι βουτούσε στη «σκοτεινή ύλη» του συλλογικού ασυνείδητου. Οι έκανε πολιτική νεκρομανία επάνω στα λείψανα του Εμφυλίου όταν ταύτιζε τον Δεκέμβριο του 2008 με τον Δεκέμβριο του '44. Η πολιτική «μαύρη μαγεία» ατόνησε τα τελευταία χρόνια, αλλά ακόμη και στη δήλωση παραιτήσεως υπάρχουν ίχνη της: «Αντιμετωπίσαμε αόριστες πιέσεις και εκβιασμούς. Που εκπορεύονταν από ισχυρές δυνάμεις έξω από τη χώρα, αλλά έβρισκαν ισχυρούς συμπαροστάτες και μέσα σ' αυτή». Ίδου «οι πατριώτες και οι προδοτές». Ίδου «εμείς και οι άλλοι».

Η τοξική πλευρά του λόγου του ΣΥΡΙΖΑ εκπορευόταν πάντα από τον ίδιο τον Τσίπρα. Ο Πολάκης ήταν ο φωνηκός στην άκρη της σκηνής. Το πραγματικό μίσος έβγαине από την καρδιά του χαμογελαστού πρωταγωνιστή. Η πιθανότερη αιτία ήταν η επιλεκτική ανάνηψη της Ιστορίας, αλλά και η συνειδητοποίηση ότι αυτές οι μαγανιές «πάνουν». Μέχρι που δεν πάνουν – και πληρώνονται. Τα πνεύματα εκδικούνται τον πνευματιστή που τα κάλεσε. Το μίσος γέννησε μίσος. Ο πνευματιστής το κατάλαβε. Αποχαιρέτησε αυτούς που τον μίσησαν. «Μπορεί κάποιος να χαιρέσει με την απόφασή μου». Αποχαιρέτησε και αυτούς που τον αγάπησαν. «Μπορεί κάποιος άλλος να λυπάστε». Αναγνώρισε έτσι τον δικασμό που προκάλυψε. Αλλά δεν έκανε καμία αυτοκριτική.

Στις 15 Μαΐου 2014, ο σαραντάρης αρχηγός του ΣΥΡΙΖΑ, ο πολιτικός που συζητιόταν σε όλη την Ευρώπη, ήταν υποψήφιος για την προεδρία της Κομισιόν και συμμετείχε στο πανευρωπαϊκό ντιμιπέι. Υπό το βλέμμα του συνυποψηφίου του, Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ, παρουσίασε τον εαυτό του ως εξής: «Είμαι ο Αλέξης Τσίπρας, είμαι ο υποψήφιος της Ευρωπαϊκής Αριστεράς και είμαι από την Ελλάδα, τη χώρα που η ευρωπαϊκή ηγεσία επέλεξε ως το πειραματόζωο της πιο σκληρής λιτότητας». Το 2015, μπροστά στις κάμερες, ο Γιούνκερ προσπάθησε να του χαρίσει τη γραβάτα του. Το 2023, ο Τσίπρας ομολόγησε ότι δεν ήταν φτιαγμένος για να τη φορέσει.

Οι πασοκογενείς ζυγίζουν τώρα το μέλλον τους

Οι τρεις φουρνιές και τα σενάρια

Της ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ξεδόν σαν ανέκδοτο, την επομένη των εκλογών της προηγούμενης Κυριακής, κυκλοφορούσε η διαπίστωση ότι «οι πασοκοί του ΣΥΡΙΖΑ πήγαν σπίτι τους». Προέκυψε, βεβαίως, από την αποτυχία να εκλεγούν προβλεπόμενα στελέχη του ΠΑΣΟΚ, που μετακινήθηκαν στον ΣΥΡΙΖΑ και αναδείχθηκαν σε υπουργικές θέσεις, όπως η Μαριλίτσα Ξενογιαννακοπούλου, ο Χρήστος Σπίρτζης, ο Γιάννης Ραγκούσης κ.ά. Δεν προκάλυψε μεγάλη στενοχώρια σε πολλούς στον ΣΥΡΙΖΑ αυτή η εξέλιξη, καθώς η Κουμουνδούρου δεν ήταν ποτέ το πιο φιλόξενο μέρος για τα προερχόμενα από το ΠΑΣΟΚ στελέχη. Εν πολλοίς, οι μετακινήσεις ήταν μέρος μιας προσωπικής στρατηγικής του Αλέξη Τσίπρα, με στόχευση στην επέκταση της επιρροής του κόμματός του στο «γήπεδο» του ΠΑΣΟΚ. Μπορεί η επιθυμία του κ. Τσίπρα να έγινε ανεπιτυχής, ωστόσο από τον «βαθύ» ΣΥΡΙΖΑ ποτέ δεν θεωρήθηκε ότι μπορεί να ενσωματωθεί αυτή η ομάδα στελεχών. Την επαύριον της παραίτησης του Αλέξη Τσίπρα οι πασοκογενείς του ΣΥΡΙΖΑ κάνουν μια σημαντική ασπίδα προστασίας, ενώ η αποτυχία πολλών από αυτούς να εκλεγούν στη Βουλή καθιστά ακόμη πιο δυσμενή τη θέση τους. Ποια μπορεί να είναι η εξέλιξη αυτής της σχέσης;

«Εξαρτάται για ποιους από εμάς μιλάμε», αναφέρει στέλεχος προερχόμενο από το ΠΑΣΟΚ, με πολυετή, πλέον, παρουσία στον ΣΥΡΙΖΑ. «Είναι τρία κύματα μετακινήσεων. Το πρώτο το διάστημα 2010-2012, όταν άρχισαν οι πρώτοι κλυδωνισμοί στο ΠΑΣΟΚ και οι διαφωνίες με τη μνημονιακή επιλογή. Το δεύτερο, την τριετία 2012-2015, όταν ο ΣΥΡΙΖΑ βρέθηκε σε ρόλο αξιωματικής αντιπολίτευσης και το πιο πρόσφατο, από το 2015 και μετά, οπότε και ο ΣΥΡΙΖΑ βρέθηκε στην εξουσία». Οπως εξηγεί, είναι διαφορετική η κατάσταση μέσα στον ΣΥΡΙΖΑ για καθένα από αυτές τις ομάδες. Για την πρώτη ομάδα, τον δρόμο προς την Κουμουνδούρου άνοιξε ο Αντώνιος Κοτσακάς, στενός συνεργάτης του Ακρ Τσοχατζόπουλου στο ΠΑΣΟΚ, ο οποίος μετακινήθηκε στον ΣΥΡΙΖΑ και ασχολήθηκε με τη μετάδοση οργανωτικής τεχνολογίας. Σε αυτό το πρώτο κύμα ακολούθησε ο Παναγιώτης Κουρουμπλής, έπειτα ο Νίκος Κοτζιάς και ο Νίκος Τόσκας, ο Στέφανος Τζουμάκας. Επίσης, ο Αλέξης Μητρόπουλος, ο οποίος έχει πλέον αποστασιοποιηθεί από τον ΣΥΡΙΖΑ, η Λούκα Κατσέλη και μετέπειτα ο Γιάννης Μιχελογιαννάκης, ο Μάρκος Μπόλαρης, η Θεοδώρα Τζάκρη, ο Χρήστος Σπίρτζης, ο Γιάννης Πανούσης, ο Δημήτρης Μάρδας, ενώ με τον ΣΥΡΙΖΑ εξελέγησαν και η Άννα Βαγενά και η Νίνα Κασμάτη. Στην πιο ύστερη ομάδα εντάσσονται ο Γιάννης Ραγκούσης, η Μαριλίτσα Ξενογιαννακοπούλου και πολλοί άλλοι, μιας και το 2019, μετά την εκλογική ήττα του ΣΥΡΙΖΑ, περίπου 120 στελέχη προερχόμενα από το ΠΑΣΟΚ ανταποκρίθηκαν στο προσκλητήριο του Αλέξη Τσίπρα για ανα-

συγκρότηση της δημοκρατικής παράταξης. Γιάννης Μαντζουράνης, Νίκος Μαδεμλής, Θάνας Μωραϊτίης και πολλοί άλλοι βρέθηκαν σε εκείνη την εκδήλωση.

Ένας αριθμός στελεχών που πέρασαν νωρίς την Κουμουνδούρου έχει κατά κάποιο τρόπο ενσωματωθεί στον ΣΥΡΙΖΑ, καθώς θεωρείται από την «παλιά φρουρά» της Κουμουνδούρου ότι αυτά βρέθηκαν στην προπάθεια να κατακτήσει το κόμμα της εξουσία. Για όσους, όμως, μετακινήθηκαν στον ΣΥΡΙΖΑ μετά την κατάληψη της εξουσίας, το κλίμα είναι διαφορετικό διότι θεωρούνται ομορτυνιστές. Το κλίμα είναι βαρύ, ιδίως μετά την εκλογική αποτυχία, τόσο τη συνολική όσο και την ατομική πολλών πασοκογενών να εκλεγούν.

Μπορεί να μην είναι ιδιαίτερα ευπρόσδεκτοι στον ΣΥΡΙΖΑ πλέον και να έχουν χάσει ένα μεγάλο μέρος της ανοχής που απολάμβαναν εξαιτίας της προσωπικής στήριξης του Αλέξη Τσίπρα, αλλά ακόμη διαθέτουν ερείσματα, τα οποία εκτιμάται πως θα αξιοποιήσουν

Πολλοί από τους προερχόμενους από το ΠΑΣΟΚ (όπως ο Σπίρτζης, η Ξενογιαννακοπούλου, ο Ραγκούσης) δεν κατόρθωσαν να εκλεγούν βουλευτές.

στο έπακρο. Οπως αναφέρει στέλεχος με γνώση των εσωκομματικών ισορροπιών στον ΣΥΡΙΖΑ, δεν μπορεί να αγνοηθεί το γεγονός ότι η Μαριλίτσα Ξενογιαννακοπούλου και ο Γιάννης Ραγκούσης εξελέγησαν πριν από περίπου ένα χρόνο στην πρώτη δεκάδα στελεχών της Κεντρικής Επιτροπής, όπου επίσης βρίσκεται ο Χρήστος Σπίρτζης. Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι ενόψει των διεργασιών για την ανάδειξη της νέας ηγεσίας τα πασοκογενή στελέχη θα επιδιώξουν να αξιοποιήσουν τη παρουσία τους στα κομματικά όργανα και να οργανωθούν ως διακριτός πόλος, που θα διαπραγματευτεί τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει στην εκλογή ηγεσίας και αναλόγως θα επιλέξει το «στρατόπεδο» με το οποίο θα συσταθεί. Είναι ένας αγώνας πολιτικής επιβίωσης, καθώς για πολλούς στον ΣΥΡΙΖΑ θεωρούνται ξένο σώμα, το οποίο, όμως, μπορεί να επηρεάσει τις εξελίξεις.

Ταυτόχρονα, δεν είναι ορατή άλλη διεξοδος για τους ίδιους, εκτός από το να επιδιώξουν να δώσουν τη μάχη παραμονής τους στο κόμμα υπό τις νέες συνθήκες. Οι πόρτες του ΠΑΣΟΚ είναι κλειστές, η Χαριλάου Τρικούπη τους αποδίδει ότι εγκατέλειψαν το κόμμα στην πιο δύσκολη ιστορική συγκυρία, όταν έδινε κυριολεκτικά μάχη επιβίωσης και επέλεξαν να σωθούν οι ίδιοι. Δρόμος επιστροφής δεν υπάρχει, πολύ περισσότερο μετά την εκλογική αποτυχία πολλών από αυτούς, που θεωρείται και σαφής ένδειξη ότι δεν διαθέτουν καν προσωπικό πολιτικό κεφάλαιο, με το οποίο θα μπορούσαν να διαπραγματευθούν.

Ο πρώην πρόεδρος της Κομισιόν Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ επιχειρεί να «φορέσει» γραβάτα στον Αλέξη Τσίπρα, στο περιθώριο συνόδου στη Ρίγα της Λετονίας, στις 22 Μαΐου 2015. Μάταια. Οπως απέδειξε η πολιτική διαδρομή, ο πρώην πρωθυπουργός δεν ήταν φτιαγμένος για να φοράει γραβάτες...

Ξεθωριάζει ο μύθος του άτρωτου Βλαντιμίρ Πούτιν

Ο «Φρανκενστάιν», που ο ίδιος ο Ρώσος πρόεδρος δημιούργησε, προκάλεσε σοβαρό πλήγμα εναντίον της εξουσίας του και υποδαύλισε φυγόκεντρες τάσεις στους κόλπους της ρωσικής ελίτ

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

«Μετά το Σαββατοκύριακο του χάους, αρχίζω να καταλαβαίνω γιατί η Ρωσία έχει για εθνικό της σύμβολο τον δικέφαλο αετό: δύο κεφάλια κοιτάζουν σε διαμετρικά αντίθετες κατευθύνσεις». Με αυτά τα λόγια σχολίαζε την επόμενη ημέρα της ανταρσίας Πριγκόζιν στη Ρωσία ο Στιβ Ρόζενμπεργκ, ανταποκριτής του BBC στη Μόσχα εδώ και είκοσι χρόνια.

Το δικτυακό βρετανικό κιούμφορ αυτή τη φορά δεν μοιάζει απλώς με ευσεβή πόθο. Παρότι η κρίση εκτονώθηκε μόλις σε ένα εικοσιτετράωρο, τόσο ξαφνικά όσο ξέσπασε, οι βραδυφλεγείς επιπτώσεις της διαγράφονται σοβαρά αναφορικά με την εσωτερική πολιτική κατάσταση στη Ρωσία, τη διεθνή θέση της, αλλά και την τύχη του ανθρώπου που σφράγισε την πορεία της από το ξεκίνημα αυτού του αιώνα.

Εδώ και μία εβδομάδα, ο Βλαντιμίρ Πούτιν δεν είναι, στα μάτια των ελίτ και του λαού, ο ισχυρός ηγέτης που εξασφαλίζει σταθερότητα στο εσωτερικό και επέκταση της ρωσικής ισχύος στο εξωτερικό, όπως ήθελε ο μύθος του.

Wagner προ των πυλών

Το σουρεαλιστικό ψυχόδραμα που εκτυλίχθηκε για ένα εικοσιτετράωρο, τον άφησε εκτεθειμένο με την αύρα της αδυναμίας. Ενώ κατήγγιλε στο έθνος τους κινηματίες της Wagner για «προδοσία» και «πισώπλατη μαχαιριά», άφησε τα μισθοφορικά στρατεύματα να φτάσουν χωρίς αντίσταση σε απόσταση 200 χιλιομέτρων από τη Μόσχα. Τη μία στιγμή έβγαζε ατμούς, λέγοντας στον πρόεδρο της Λευκορωσίας Αλεξάντερ Λουκασένκο ότι είναι αποφασισμένος «να λιώσει σαν κοριό» τον Πριγκόζιν, την άλλη συμφωνούσε να εγγυηθεί την ασφάλειά του στο Μίνσκ.

Υπάρχουν, βέβαια, ισχυροί λόγοι να αμφιβάλλουμε για την αξία παρόμοιων εγγυήσεων. Μιλώντας στο CNN, ο πρώην διοικητής της CIA Ντέιβιντ Πετρέους συνέστησε στον Πριγκόζιν να αποφεύγει τα ανοικτά παράθυρα και πολλοί πιστεύουν ότι οι μέρες του κινηματία είναι μετρημένες. Ωστόσο, το γεγονός ότι ο Πούτιν έδωσε χάρη στους μισθοφόρους της Wagner, προσφέροντάς τους τρεις εναλλακτικές επιλογές –να υπογράψουν συμβάσεις με το υπουργείο Αμυνας, να πάνε σπίτι τους ή να εγκατασταθούν στη Λευκορωσία– μεταφράστηκε ως σύμπτωμα αδυναμίας του ρωσικού κράτους. «Ο νόμος χάνει όλη την ισχύ του από τη στιγμή που ακόμη και τα πιο σοβαρά εγκλήματα μένουν ατιμώρητα», δήλωσε ο πρώην υπουργός Οικονομικής Ανάπτυξης Αντρέι Νετοσόφ.

Μπορεί βέβαια να ειχάσει κάποιος ότι η δυσaréσκεια θα σιγοβράζει στους κόλπους του ρωσικού στρατού, που βγήκε ταπεινωμένος, αν όχι και ρηγματωμένος, από αυτή την κρίση. Ο Πούτιν ελέγχεται γιατί, σαν άλλος Φρανκενστάιν, δημιούργησε ένα τέρας που ζητούσε δημοσίως να περάσουν από στρατοδικείο και να σπληθούν μπροστά σε εκτελεστικό απόσπασμα ο υπουργός Αμυνας Σεργκέι Σοϊγκού και ο αρχηγός του γενικού επιτελείου Βαλέρι Γκερασίμοφ.

Ωστόσο ο Πριγκόζιν δεν υπέστη καμία κύρωση μέχρι τη στιγμή που στράφηκε, όπως και στο

κλασικό μυθιστόρημα, εναντίον του δημιουργού του. Επιπλέον, η ποινική δίωξη κατά των στασιαστών σταμάτησε παρά το γεγονός ότι κατέρριψαν πέντε ελικόπτερα και ένα αεροπλάνο του ρωσικού στρατού, σκοτώνοντας αρκετούς πιλότους (κάπου μεταξύ 13 και 20, σύμφωνα με ρωσικά ιστολόγια).

Με αυτά τα δεδομένα, δεν είναι βέβαιο ότι ο Πούτιν μπορεί να υπολογίζει στη νομιμοφροσύνη του Σοϊγκού, παρά τη στενή σχέση που οικοδόμησαν οι δυο τους, μεταξύ άλλων και σε κάμποσες κοινές κυνηγετικές και αλιευτικές εξορμήσεις. Εντονες είναι οι φήμες που υποστηρίζουν ότι ο Πριγκόζιν είχε ενημερώσει για την πρόθεσή του να κινηθεί εναντίον της στρατιωτικής ηγεσίας τον στρατηγό Σουροβίκιν, τον επονομαζόμενο Αρμαγεδδώνα, με τον οποίο είχε στενή συνεργασία στη Συρία, ενδεχομένως δε και άλλους ανώτερους στρατιωτικούς, η τύχη των οποίων παρέμενε μέχρι την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές

«Πριν από 16 μήνες ο Πούτιν βρισκόταν στις πύλες του Κιέβου. Τώρα αμύνεται στις πύλες της Μόσχας», ήταν το σχόλιο του Αμερικανού υπουργού Εξωτερικών Αντονι Μπλίνκεν.

αδιευκρίνιστη. Η ατμόσφαιρα που έχει δημιουργηθεί ευνοεί τις φυγόκεντρες δυνάμεις στους κόλπους των ρωσικών ελίτ. Ο Κονσταντίν Ρεμτσούκοφ –επιχειρηματίας, εκδότης της ρωσικής εφημερίδας Nezavisimaya Gazeta και πρώην βουλευτής καθεστωτικού κόμματος– σημείωσε ότι άνθρωποι από το περιβάλλον του Πούτιν προσπαθούν να τον πείσουν να μη θέσει υποψηφιότητα στις προεδρικές εκλογές του 2024.

Ο πόλεμος

Τίθεται το ερώτημα κατά πόσον η αναστάτωση στον ρωσικό στρατό θα επηρεάσει την πορεία του ουκρανικού πολέμου. Επισήμως, η Wagner είχε πριν εκδηλωθεί η στάση περίπου 25.000 αξιωματικούς μαχητές στην Ουκρανία, αν και πολλοί πιστεύουν ότι ο πραγματικός αριθμός ήταν αρκετά μικρότερος, δεδομένων των μεγάλων απωλειών στη μάχη του Μπαχμούτ. Οι επιπτώσεις της αναταραχής στο ηθικό του ρωσικού στρατού είναι ένας ακόμη αστάθμητος παράγοντας. Για την ώρα, η ουκρανική αντεπίθεση συνεχίζεται να κερδίζει βήματα, ωστόσο είναι πολύ νωρίς για βεβαιές εκτιμήσεις.

Το βέβαιο είναι ότι ο Πριγκόζιν προσέφερε στο Κιέβο μια ουρανόπεμπτη, αναίμακτη νίκη ενόψει της συνόδου κορυφής του ΝΑΤΟ, στις 11 και 12 Ιουλίου, στο Βίλνιους της Λιθουανίας. Η θέση των Αμερικανών και των βαλτικών χωρών, που υποστηρίζουν την ακόμη ισχυρότερη υποστήριξη της Ουκρανίας με την πεποίθηση πως η Ρωσία είναι χάρτινη τίγρη και το καθεστώς Πούτιν ετοιμόρροπο, προβάλλει ενισχυμένα. «Πριν από 16

μήνες ο Πούτιν βρισκόταν στις πύλες του Κιέβου. Τώρα αμύνεται στις πύλες της Μόσχας», πανηγυρίζει τις προάλλες ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών, Αντονι Μπλίνκεν. «Σ' αυτούς που μας έλεγαν ότι η Ρωσία είναι πολύ ισχυρή για να πτηθεί, λέμε: Κοιτάξτε τι συμβαίνει τώρα. Είναι καιρός να ξεπεράσετε την ψεύτικη ουδετερότητα και τον φόβο της κλιμάκωσης και να δώσετε στην Ουκρανία τα όπλα που χρειάζεται», δήλωσε από την πλευρά του ο επικεφαλής της ουκρανικής διπλωματίας, Ντμίτρο Κουλέμπα.

Ο Μακρόν

Ενδεικτικό των κυοφορούμενων εξελίξεων ήταν δημοσίευμα της γαλλικής Le Monde, σύμφωνα με το οποίο ο Εμανουέλ Μακρόν θα υποστηρίξει στο Βίλνιους πρόταση για το άνοιγμα των διαδικασιών ένταξης της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ, πράγμα που τον απομακρύνει από την επιφυλακτική Γερμανία και τον φέρνει πιο κοντά στις κατεχόμενη ρωσοφοβικές Βαλτικές Δημοκρατίες και στην Πολωνία. Φυσικά, η Γαλλία δεν θα υποστηρίξει την ένταξη όσο διαρκεί ο πόλεμος, μια και κάτι τέτοιο θα έφερνε επί θύραις τον κίνδυνο μιας μετωπικής σύγκρουσης Ρωσίας - ΝΑΤΟ. Δεν μπορεί ωστόσο να μη θυμηθεί κανείς ότι ο τότε πρόεδρος της Γαλλίας Νικολά Σαρκοζί μαζί με την τότε καγκελάριο της Γερμανίας Άγκελα Μέρκελ είχαν βάλει φρένο στην προσπάθεια της κυβέρνησης Μπους να θέσει σε κίνηση τη διαδικασία ένταξης της Ουκρανίας (και της Γεωργίας) στο ΝΑΤΟ, στη σύνοδο κορυφής του Βουκουρεστίου, το 2008. Το γεγονός ότι η θεαματική στροφή της γαλλικής εξωτερικής πολιτικής δρομολογείται από τον Μακρόν, έναν πρόεδρο που πριν από ενάμιση χρόνο χαρακτήριζε το ΝΑΤΟ «εγκεφαλικά νεκρό» και τη Ρωσία αναπόσπαστο μέρος της ευρωπαϊκής ασφάλειας, λέει πολλά για τις δραματικές διεργασίες που έχουν τεθεί σε κίνηση.

Παράλληλα, η Ρωσία κινδυνεύει με διεθνή υποτίμηση, ακόμη και στα μάτια των φίλικών της χωρών. Οι χώρες της Αφρικής (Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία, Μάλι κ.ά.) όπου η Wagner εξασφάλιζε την ασφάλεια των καθεστώτων με το αζημίωτο, αισθάνονται βάσιμη ανησυχία, παρά τις προσπάθειες του Ρώσου υπουργού Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ ότι η Μόσχα εγγυάται το business as usual. Οι πρώην σοβιετικές δημοκρατίες της Κεντρικής Ασίας θα συνεχίσουν την πορεία που τις φέρνει πιο κοντά στην Κίνα και ξεκίνησε με την εισβολή στην Ουκρανία. Ακόμη και οι Κινέζοι θα σκεφθούν δύο φορές κατά πόσον ο Πούτιν και η πολιτική του μπορούν να εγγυηθούν τη σταθερότητα του μεγάλου γείτονα και συμμάχου τους.

Φυσικά, θα ήταν επιπόλαιο να προεξοφλήσει κανείς την πτώση του Πούτιν και μια ιστορική ήττα της Ρωσίας. Αλλωστε, οι Δυτικοί έχουν βεβαιούς λόγους να ανησυχούν όχι μόνο για τη δύναμη, αλλά και για την αδυναμία αυτής της μεγάλης χώρας, όπου, όπως έδειξε το κίνημα Πριγκόζιν, οι πρώτοι υποψήφιοι για τη διαδοχή του σημερινού προέδρου είναι ακόμη πιο αδιόστατοι και ανεξέλεγκτοι υπερεθνικιστές.

Η κάθοδος ενός ισχυρού

Ο Βλαντιμίρ Πούτιν κατεβαίνει τα σκαλοπάτια μαζί με τον θρύλο που είχε χτίσει γύρω από τον εαυτό του. Εδώ και μία εβδομάδα, έχει πάψει να είναι, στα μάτια του λαού και της ρωσικής ελίτ, ο ισχυρός ηγέτης που εξασφαλίζει σταθερότητα στο εσωτερικό και επέκταση της ρωσικής ισχύος στο εξωτερικό. Οι αδυναμίες του ποινικού συστήματος εξουσίας που κρύβονταν κάτω από την απατηλή λάμψη του Κρεμλίνου ήρθαν στην επιφάνεια από την ανταρσία του Πριγκόζιν.

«Ο Πριγκόζιν ήθελε να αποτρέψει την απορρόφηση της Wagner από τις ρωσικές ένοπλες δυνάμεις», λέει στην «Κ» ο καθηγητής Σεργκέι Ραντσένκο.

Σεργκέι Ραντσένκο, ιστορικός, καθηγητής στο School of Advanced International Studies του Πανεπιστημίου Johns Hopkins

Αποκαλύφθηκε η εύθραυστη φύση του καθεστώτος

Συνέντευξη στον ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ

Σοβαρό πλήγμα για το ρωσικό καθεστώς αποτέλεσε η στρατιωτική ανταρσία, σύμφωνα με τον Σεργκέι Ραντσένκο. Ο γνωστός ιστορικός, καθηγητής στο School of Advanced International Studies του Πανεπιστημίου Johns Hopkins, μιλάει στην «Κ» για τα απόνερα αυτής της αλλόκοτης και βραχυβίας εξέγερσης, τη νέα πραγματικότητα στην Ρωσία και τις εξελίξεις στο μέτωπο της Ουκρανίας.

Παρότι ο Γεβγκένι Πριγκόζιν τελικά οπισθοχώρησε, «το επεισόδιο ανέδειξε την απροσδόκωτα εύθραυστη φύση του καθεστώτος», λέει ο Ραντσένκο. «Ο Πούτιν δεν έχασε τον έλεγχο, αλλά επλήγη η εικόνα του παντοδύναμου τσάρου που κινεί τα νήματα και ενώπιον του οποίου όλοι υποτάσσονται».

Πώς ερμηνεύει την εξαιρετικά ριψοκίνδυνη επιλογή του επικεφαλής της Wagner—ενός ανθρώπου που κρωστιάει τα πάντα στον Πούτιν— να στραφεί, έστω για λίγες ώρες, κατά της Μόσχας; «Ο Πριγκόζιν ήθελε να αποτρέψει την απορρόφηση της Wagner από τις ρωσικές ένοπλες δυνάμεις», απαντά. «Μπορεί να δήλωσε ότι η κίνησή του δεν ήταν πραξικόπημα και ότι ο ίδιος δεν έχει πολιτικές φιλοδοξίες, όμως άλλα δείχνει η απαίτησή του να αντικατασταθεί η πολιτική και στρατιωτική ηγεσία του υπουργείου Άμυνας. Με την εκστρατεία κατά του (υπουργού Άμυνας) Σζιγκού και του (αρχηγού ΓΕΕΘΑ) Γερασίμοφ, επιχειρήσει να υποκαταστήσει τον ίδιο τον Πούτιν, κάτι το οποίο ο Ρώσος πρόεδρος δεν θα μπορούσε να ανεχθεί».

Κριτική στο Κρεμλίνο

Ο Ραντσένκο υπενθυμίζει, επιπλέον, ότι ακριβώς πριν από την ανταρσία—«και ενώ στο παρελθόν απέφευγε επιμελώς να ασκήσει κριτική στον ίδιο τον Πούτιν»—ο Πριγκόζιν στράφηκε κατά του πατέρα του, λέγοντας ότι ξεγελάστηκε και ότι η αιτία του πολέμου δεν είχε καμία σχέση με την «αποναζιστικοποίηση» της Ουκρανίας και τον κίνδυνο επίθεσης από το ΝΑΤΟ. Αυτό «πραγματικά εξόργισε» τον Ρώσο πρόεδρο.

Η «ασυνήθιστη φύση» της αντίδρασης του Πριγκόζιν, «που ήταν για τόσο καιρό κομμάτι του κατεστημένου ασφαλείας του καθεστώτος, εξέπληξε τους πάντες», σχολιάζει ο Ραντσένκο. «Αυτό το στοιχείο του αφηνιδιασμού ήταν ζωτικό ώστε να καταφέρει να καταλάβει το Ροστόφ και να δούμε τη σκηνή όπου κατσάδιαζε εκείνους τους

Ο Πριγκόζιν «υπολόγισε λανθασμένα» την αντίδραση του Πούτιν, σύμφωνα με τον Σεργκέι Ραντσένκο.

Ο Πούτιν δεν έχασε τον έλεγχο, αλλά επλήγη η εικόνα του παντοδύναμου τσάρου που κινεί τα νήματα και ενώπιον του οποίου όλοι υποτάσσονται.

στρατηγούς. Αυτό ήταν ιδιαίτερα εξευτελιστικό για το καθεστώς». Κάποια στιγμή στον δρόμο για τη Μόσχα, εικάζει ο ρωσικής καταγωγής Βρετανός ιστορικός, ο αρχηγός της Wagner κατάλαβε ότι δεν είχε την υποστήριξη που χρειαζόταν για να συνεχίσει και ότι θα ακολουθούσε αιματοχυσία, που θα κατέληγε στη διάλυση του μισθοφορικού στρατού του. «Στη Ρωσία του 1917, που κατέρρεε υπό το βάρος των εξελίξεων στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, μπορεί να είχε πετύχει να ανατρέψει το καθεστώς με τη δύναμη των όπλων. Η σημερινή Ρωσία είναι διαφορετική: ο πόλεμος (στην Ουκρανία) δεν έχει ακόμη χαθεί. Το κράτος παραμένει συνεκτικό».

Ο Πριγκόζιν «υπολόγισε λανθασμένα» την αντίδραση του Πούτιν, σύμφωνα με τον καθηγητή του SAIS. Ο Ρώσος πρόεδρος αποφάσισε να θέσει τη Wagner υπό τον απευθείας έλεγχο του ρωσικού στρατού, βλέποντας ότι ο μέχρι πρότινος πιστός του λοχαγός έδειχνε επικίνδυνη σημάδια αυτονομίας. «Ωστόσο, για πολιτικούς λόγους ήθελε να αποφύγει τη στρατιωτική καταστολή, που θα οδηγούσε σε αιματοκύλισμα στην ευρύτερη περιοχή κοντά στη Μόσχα και θα έκανε μεγάλο κακό στην εικόνα του—θα έδειχνε ότι έχει χάσει τον έλεγχο».

Ετσι, η κατάσταση εκτονώ-

θηκε με την παρέμβαση του Λευκορώσου δικτάτορα Αλεξάντερ Λουκασένκο, ο οποίος με τον τρόπο αυτόν «ενίσχυσε τη θέση του» στα μάτια του Πούτιν. Αλλά ο Ραντσένκο εκτιμά ότι δεν θα γρήγορα, ο Πριγκόζιν θα βρεθεί στο στόχαστρο του Κρεμλίνου: «Δεν πρόκειται ο Πούτιν να συγχωρέσει αυτήν την προδοσία».

Επιπτώσεις στην Ουκρανία

Θα επηρεαστούν καθόλου τα γεγονότα του περασμένου Σαββατοκύριακου του ουκρανικού μέτωπο; Ο Ραντσένκο στην απάντησή του σημειώνει ότι ο ρόλος της Wagner στον πόλεμο ήταν πιο ορατός, ειδικά λόγω της δεινότητας του Πριγκόζιν στη δημόσια προβολή της δράσης της. Η αποχώρηση των μισθοφόρων από το πεδίο εκτιμά ότι δεν θα επηρεάσει σοβαρά τη στρατιωτική ικανότητα της Ρωσίας, η οποία «προετοιμάζεται εδώ και καιρό» για την ουκρανική αντεπίθεση.

«Το πιθανό όφελος για την Ουκρανία (από την ανταρσία) θα είναι στο ηθικό των Ρώσων στρατιωτών», συμπληρώνει. «Αλλά προς το παρόν δεν βλέπουμε κάποιο κύμα αυτομολήσεων ή λιποταξίας στη ρωσική πλευρά. Και οι Ουκρανοί αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες στην αντεπίθεσή τους».

Η εκστρατεία αυτή είναι ακόμη σε πρώιμο στάδιο. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Ρωσοβρετανό ιστορικό, αν δεν οδηγήσει στην ανάκτηση σημαντικών εδαφών, τότε «θα ασκηθεί πολύ μεγάλη» πίεση από τη Δύση στην Ουκρανία να έλθει σε συμφωνία για κατάπαυση του πυρός, με απώλεια εδαφών, προσθέτει, θα ενισχυθεί σημαντικά εάν στις προεδρικές εκλογές του Νοεμβρίου του 2024 επικρατήσουν οι Ρεπουμπλικανοί.

Στην επικείμενη σύνοδο κορυφής του ΝΑΤΟ στο Βιλνιους (11-12 Ιουλίου), το ζήτημα της μελλοντικής σχέσης της Ουκρανίας με τη Συμμαχία και των εγγυήσεων ασφαλείας που θα παράσχουν στο Κίεβο οι πιο σημαντικοί σύμμαχοι θα βρεθεί στο επίκεντρο—και συνδέεται άμεσα με την όποια συζήτηση για διπλωματικές διαπραγματεύσεις με τη Μόσχα. Ο Ραντσένκο συμμερίζεται την ανησυχία των Ουκρανών πως καμία μορφή εγγυήσεων, πλην αυτής του άρθρου 5 του καταστατικού του ΝΑΤΟ, δεν θα τους δώσει πραγματική ασφάλεια έναντι μελλοντικών ρωσικών επιθετικών σχεδίων.

Η Γαλλία ξαναζει ημέρες «Κίτρινων Γιλέκων»

Νέα δοκιμασία για τον Μακρόν το κύμα βίαιων διαδηλώσεων κατά της αστυνομικής βίας

Υστερα από τρεις παραγμένους μήνες απεργιακών κινητοποιήσεων και διαδηλώσεων εξαιτίας της μεταρρύθμισης του στο συνταξιοδοτικό, που κορυφώθηκαν την άνοιξη, ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν είχε υποσχεθεί «100 ημέρες αποκλιμάκωσης, ενότητας και δράσης». Ωστόσο, η δολοφονία του αλγερινής καταγωγής 17χρονου Ναέλ από αστυνομικό στη Ναντέρ, το παρισινό προάστιο από το οποίο ξεκίνησε ο Μάινς του 1968, δεν του αφήνει πολλά περιθώρια να ελπίζει ότι η έκρυθμη κατάσταση στη χώρα θα έχει εκτονωθεί έως την εθνική γιορτή των Γάλλων, στις 14 Ιουλίου. Πολλοί αναλυτές προβλέπουν ότι αυτή τη φορά τα επεισόδια και οι λεπλάσιες που ξεκίνησαν την Τρίτη, μπορεί να στοιχίσουν στον Γάλλο πρόδρο ακόμη και τον θάκο του. Η γαλλική κοινή γνώμη παρακολουθεί την τελευταία εβδομάδα μια επανάληψη των ημερών του 2018, όταν τα «Κίτρινα Γιλέκα»—ένα κίνημα αγανάκτησης για την υψηλή τιμή των καυσίμων, που επεκτάθηκε και πέραν των συνόρων της χώρας—υποχρέωσαν την κυβέρνηση να κατεβάσει τεθωρακισμένα οχήματα της χωροφυλακής στους δρόμους. Το ίδιο μέτρο εξήγγειλε προχθές η πρωθυπουργός Ελιζαμπέτ Μπορν, σε μια επίδειξη πυγμής και εξευμενισμού του συντηρητικού κόσμου.

Αμχανία στο Ελιζέ

Ο ίδιος ο Γάλλος πρόεδρος εμφανίστηκε αμήχανος απέναντι στην εκρηκτική κατάσταση, αφού έφυγε μεν εσπευσμένα από τις Βρυξέλλες και τη Σύνοδο Κορυφής για το μεταναστευτικό, αλλά στις εκκλήσεις του απευθύνθηκε περισσότερο στο φιλότιμο των γονιών, ζητώντας τους να «μαζέψουν» τα παιδιά τους σπιτί, αλλά και στις πλατφόρμες των σόσιαλ μίντια, από τις οποίες απαίτησε να «κατεβάσουν» αναρτήσεις με εμπροστικό περιεχόμενο. Είχε προηγηθεί η δήλωσή του πως η απόφαση του αστυνομικού να πυροβολήσει έναν νεαρό οδηγό αυτοκινητός που είχε σταματήσει για έλεγχο είναι «αδικαιολόγητη». Η διατύπωση εκνεύρισε το συνδικάτο αστυνομικών, δίνοντάς τους την αίσθηση ότι ο Μακρόν δεν θέλει να οξύνει περαιτέρω τα πνεύματα στις τάξεις των νεαρών στασιαστών. Την ίδια στιγμή η δεξιά αντιπολίτευση τον πίεζε για επιβολή κατάστασης εκτάκτου ανάγκης.

Ο θάνατος του Ναέλ ήταν η τρίτη δολοφονία από αστυνομικό σε τροχαίο έλεγχο την τελευταία χρονιά, ενώ πέρυσι ο αντίστοιχος αριθμός ανήλθε στους 13, ένα θλιβερό ρεκόρ. Πολλοί θεωρούν ότι τέτοιο είδος περιστατικά άρχισαν να πληθαίνουν μετά το 2017, όταν ψηφίστηκε νόμος που επιτρέπει στους αστυνομικούς να ανοίγουν πυρ εναντίον δικυκλιστών που δεν σταματούν σε ελέγχους, ακόμη κι όταν οι αστυνομικοί δεν διατρέχουν άμεσο κίνδυνο. Είχε προηγηθεί μια σειρά τρομοκρατικών επιθέσεων και οι αστυνομικοί ασκούσαν πιέσεις στους πολιτικούς για μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων. Από τη στιγμή, όμως, που θεσπίστηκε ο νόμος, ο αριθμός παρόμοιων κρουσμάτων εξαπλασιάστηκε. Στη συντριπτική τους πλειονότητα τα θύματα είναι μαύροι ή αραβικής καταγωγής, επιβεβαιώνοντας τις καταγγελίες των ακτι-

κεια των «Κίτρινων Γιλέκων» το ζήτημα αυτό έγινε αντικείμενο σοβαρής πολιτικής αντιπαράθεσης, αφού πάνω από 2.500 διαδηλωτές τραυματίστηκαν, αρκετοί εκ των οποίων έχασαν το μάτι τους ή κάποιο μέλος.

Στη μεγάλη διαδήλωση που έγινε την Πέμπτη και διοργανώθηκε από τη μητέρα του Ναέλ, οι συμμετέχοντες άδραξαν την ευκαιρία να αποκηρύξουν την εγκατάλειψη των παρισινών προαστίων και τη διάρρηξη των σχέσεων εμπιστοσύνης της κοινότητας τους με τις δυνάμεις ασφαλείας. Υπενθυμίζεται ότι το 2005 επί τρεις εβδομάδες τα προάστια του Παρισιού και άλλων γαλλικών πόλεων φλόγισαν μετά τον θάνατο δύο νεαρών στο Κλίσι-σου-Μπούα, ένα προάστιο του Παρισιού. Εκτοτε και παρά τις κρατικές επενδύσεις στις φτωχές περιοχές της χώρας, αν τι κλείσει το χάσμα με την υπόλοιπη Γαλλία, η ανεργία, οι σχολικές επιδόσεις και οι ανισότητες επιδεινώθηκαν σε σχέση με την προηγούμενη 20ετία. Διάχυτη είναι η αίσθηση ότι τα χρήματα κατευθύνθηκαν σε έργα βιτρίνας, εντυπωσιακά κτίρια και καινούργια τραμ, χωρίς να αντιμετωπιστούν τα θεσμικά προβλήματα. Δεν είναι τυχαίο ότι στα επεισόδια αυτής της εβδομάδας βρέθηκαν στο στόχαστρο των νεαρών οι αστικές συγκοινωνίες, ως σύμβολο των ανισοτήτων, επειδή μεταφέρουν τους εργαζόμενους από τα φτωχά προάστια στο πλούσιο τουριστικό κέντρο της πόλης. Γι' αυτό άλλωστε ένα από τα πρώτα μέτρα της κυβέρνησης ήταν η αναστολή λειτουργίας των ΜΜΜ μετά τις 9 μ.μ.

«Δικαιοσύνη»

«Η αστυνομία δολοφονεί», «Δικαιοσύνη για τον Ναέλ» ήταν τα δύο κεντρικά συνθήματα που φώναζαν οι διαδηλωτές, εξηγώντας ότι ο 17χρονος θα μπορούσε να είναι γιος, αδερφός, φίλος τους. Τα βίντεο που κυκλοφόρησαν και δείχνουν τον αστυνομικό να πυροβολεί εξ επαφής το θύμα, την ώρα που ετοιμάζεται να διαφύγει από τον τροχαίο έλεγχο, δυναμίτισαν περαιτέρω το κλίμα, καθώς η αστυνομία επικαίρησε αρχικά να διαστρεβλώσει τα γεγονότα προβάλλοντας την εκδοχή της αυτοάμυνας. Παρά τη συγγνώμη του δράστη και τη σύλληψή του με την κατηγορία της ανθρωποκτονίας από πρόθεση, το κύμα οργής δεν κόπησε.

REUTERS, NYF, BBC, GUARDIAN

Μεγάλης κλίμακας επεισόδια, με εμπρησμούς και καταστροφές, πυροδότησε ο φόνος 17χρονου αλγερινής καταγωγής από αστυνομικό, επειδή δεν σταμάτησε σε έλεγχο, στο προάστιο Ναντέρ του Παρισιού.

Όλα στο φως!

Ο υποψήφιος για την προεδρία της ΚΟΠ Κλεάνθης Γεωργιάδης εξηγεί στην «Κ» το όραμά του

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

«**Στόχος** της υποψηφιότητάς μου είναι να γίνω χρήσιμος» ανέφερε σε δημοσιογραφική διάσκεψη ο υποψήφιος πρόεδρος για την Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου Κλεάνθης Γεωργιάδης. Δεν ήταν μόνο αυτό, αλλά και οι καταγγελίες που έκανε, και το ότι μόλις εξήγγιλε την υποψηφιότητα η ΚΟΠ έστειλε το φάκελο από την ΟΥΕΦΑ στον Αθλητικό Δικαστή όπως και όλα όσα ανέφερε περί μεθοδεύσεων για τα πληρεξούσια στις εκλογές αντιπροσώπων των μικρών κατηγοριών.

Μετά από αρκετά χρόνια, δεκαετίες τώρα, θα προκύψουν εκλογές για την ανάδειξη του προέδρου της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου. Στις 10 Ιουλίου 2023 Γιώργος Κούμας και Κλεάνθης Γεωργιάδης θα διεκδικήσουν τις ψήφους της Γενικής Συνέλευσης.

Οι θέσεις του «παλιού» Γιώργου Κούμα είναι γνωστές. Η «Κ» δίνει την ευκαιρία και στον ανθυποψήφιο του, Κλεάνθη Γεωργιάδη, να παρουσιάσει τις δικές του και εάν έχει κάτι διαφορετικό να προσφέρει σε σχέση με τα τελευταία περίπου πέντε χρόνια που βρίσκεται στην προεδρία ο κ. Κούμας.

Εισηγούμαι νέο μοντέλο λειτουργίας της ομοσπονδίας. Με αποκέντρωση και απεξάρτηση των θεσμών, λέει ο υποψήφιος για την προεδρία της ΚΟΠ Κλεάνθης Γεωργιάδης.

- Γιατί θέτετε υποψηφιότητα;

- Διότι αυτό που βλέπω δεν μ' αρέσει. Και όταν δεν σου αρέσει κάτι που αγαπάς οφείλεις να προσπαθήσεις να το διορθώσεις.

- Η προκατάληψη γύρω από το ποδόσφαιρο είναι μεγάλη. Με ποιο τρόπο θα προσπαθήσετε να την εκμηδενίσετε ή έστω να την μειώσετε;

- Η απάντηση είναι απλή. Όλα στο φως! Η ομοσπονδία πρέπει να γίνει εξωστρεφής και συλλογική, να μην κρύβει τίποτα. Το ποδόσφαιρο δεν ανήκει στους λίγους αλλά στους πολλούς, οι οποίοι πρέπει να έχουν το δικαίωμα άσκησης ελέγχου και της κρίσης.

- Στο χώρο του ποδοσφαίρου λόγω και του αυτοδιοικητικού δεν υπάρχει αρκετή διαφάνεια, εσείς πώς σκοπεύετε να λειτουργήσετε;

- Το αυτοδιοικητικό σταματά στους νόμους και κανονισμούς της πολιτείας. Πρέπει να υπάρχουν τέτοιοι μηχανισμοί αυτοελέγχου έτσι ώστε να μην χρειάζεται η παρέμβαση της. Η ομοσπονδία πρέπει να λειτουργεί με τέτοιο τρόπο που να διασφαλίζεται η νομιμότητά της, με τέτοιο τρόπο θα ενισχύει και τη διαφάνεια.

- Το οικονομικό είναι ένα σοβαρό θέμα που αντιμετωπίζουν οι ομάδες έχετε σχέδιο αντιμετώπισης του εφόντου αναλάβετε τα νύια της ομοσπονδίας;

- Το ποδόσφαιρο είναι το προϊόν που φέρνει τα μεγαλύτερα έσοδα στο σπορ και το ποσοστό που η πολιτεία επιστρέφει είναι μικρό σε σχέση με το τι δικαιούται. Μέλημά μου είναι να αυξηθεί το ποσοστό που πηγαίνει στο ποδόσφαιρο διότι του αξίζει και όχι διότι το ζητιανεύει. Το δεύτερο που μπορούμε να κάνουμε και θα επιδιώξουμε να κάνουμε, είναι να δοθούν φορολογικά κίνητρα στους χορηγούς και θα πρέπει επίσης η ομοσπονδία να επιμολογεί τα τμήματα μάρκετινγκ των ομάδων με τις τελευταίες τεχνικές και καλές πρακτικές του εξωτερικού για να μπορούν να αποταθούν σε νέους χορηγούς έχοντας καλές πιθανότητες επιτυχίας.

Επίσης θα βοηθήσουμε στην αναβάθμιση του ποδοσφαίρου σε όλες τις κατηγορίες με τη βελτίωση των εγκαταστάσεων, έτσι ώστε να αυξηθεί ο κόσμος στα γήπεδα, να μειωθεί ο κουλγκανισμός και με αυτό τον τρόπο

Αναβάθμιση του ποδοσφαίρου σε όλες τις κατηγορίες με τη βελτίωση των εγκαταστάσεων, έτσι ώστε να αυξηθεί ο κόσμος στα γήπεδα, να μειωθεί ο κουλγκανισμός και με αυτό τον τρόπο οι ομάδες θα έχουν περισσότερα εισιτήρια.

οι ομάδες θα έχουν περισσότερα εισιτήρια και θα προσελκύουν ευκολότερα χορηγούς και παράλληλα θα ισχυροποιήσουν και τη φήμη τους για να αποκτήσουν μεγαλύτερα τηλεοπτικά συμβόλαια.

- Το θέμα της δικαιοσύνης χρονολογείται πώς σκέφτεστε να την αναβαθμίσετε, επιστρέφοντας πίσω το κύρος και την αξιοπρέπεια που χρειάζεται για να λειτουργήσει αρτιότερα;

- Εισηγούμαι νέο μοντέλο λειτουργίας της ομοσπονδίας. Με αποκέντρωση και απεξάρτηση των θεσμών. Τι εννοώ; Αθλητικός Εισαγγελέας και Δικαστική Επιτροπή (Αθλητικός Δικαστής). Ο διορισμός και η παύση τους δεν μπορεί να εξαρτάται από την ομοσπονδία.

Δεν υπάρχει κανένας στην Κύπρο που να μην πιστεύει ότι η ομοσπονδία καθορίζει τις καταγγελίες και τις ποινές. Μέσω των καταγγελιών και των ποινών εγκλωβίζονται τα σωματεία σε μια σχέση πελαταιακή με την ομοσπονδία. Θα πρέπει ο Αθλητικός Δικαστής και η Δικαστική Επιτροπή (Αθλητικός Δικαστής) να είναι θεσμοί ανεξάρτητοι οι οποίοι να μην εξαρτώνται από την ομοσπονδία αλλά να λειτουργούν στο μοντέλο του ειδικού εισαγγελέα και των ειδικών δικαστηρίων.

- Το θέμα της διαίτησής που επιστρέφεται πώς θα μπορούσε να την αναβαθμίσετε;

- Με τη δημιουργία επαγγελματικής σχολής διαιτητών με υποχρεωτική φοίτηση. Η απόκτηση σχετικού διπλώματος να αποτελεί βασική προϋπόθεση για τους διαιτητές κάθε κατηγορίας.

Οι διαιτητές να έχουν πρόσβαση σε υψηλό επίπεδο εκπαιδευτικά

και ακαδημαϊκά προγράμματα με έντονη πρακτική άσκηση.

Και επίσης η σχολή να προβαίνει σε τακτική επιμόρφωση των διαιτητών αλλά και σε ανοικτά σεμινάρια όπου θα εξηγεί τους κανονισμούς στους ποδοσφαιριστές, παράγοντες και φιλάθλους. Για να καταπολεμηθεί η προκατάληψη πρέπει όλα τα προσωπικά στοιχεία των διαιτητών να δημοσιοποιούνται.

- Ένα άλλο κεφάλαιο που συζητείται έντονα τα τελευταία χρόνια είναι η Εθνική Κύπρου και γενικώς οι εθνικές ομάδες, ποιος είναι ο σχεδιασμός σας για να βελτιωθούν αγωνιστικά;

- Με ετοιμασία στρατηγικού σχεδιασμού για όλες τις ηλικίες των εθνικών ομάδων, όσον αφορά το σύστημα και τη φιλοσοφία με την οποία θα πρέπει να αγωνίζονται. Με αυτό τον τρόπο, από μικρή ηλικία οι Κύπριοι ποδοσφαιριστές θα εξελίσσονται αγωνιζόμενοι με ένα συγκεκριμένο σύστημα με βάση και τα χαρακτηριστικά που έχει ο μέσος Κύπριος ποδοσφαιριστής και τη δυναμική του αντιπροσωπευτικού μας συγκροτήματος.

Με αυτή τη λογική θα πρέπει να γίνεται και η πρόσληψη των προπονητών για τις νεαρότερες εθνικές. Εφόσον πετύχουμε στις μικρές εθνικές, νομοτελειακά θα αναβαθμιστεί και η εθνική ανδρών.

- Ο βουλευτής του ΔΗΣΥ Δημήτρης Δημοκρίτης μίλησε για «ομερτά» στο Κυπριακό ποδόσφαιρο που δεν επιτρέπει στη διερεύνηση καταγγελιών. Συμφωνείτε;

- Συμφωνώ εγώ και όλη Κύπρο.

- Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τα πράγματα;

- Τούτο μπορεί να γίνει από πλευράς πολιτείας, αλλά όπως είπα και πριν με την ανεξαρτησία του Αθλητικού Δικαστή και της Δικαστικής Επιτροπής δε θα υπάρχει ο φόβος εκδικητικής τιμωρίας.

- Οι ομάδες φοβούνται τον εκάστοτε πρόεδρο της ΚΟΠ και γιατί;

- Σήμερα όπως λειτουργεί η ομοσπονδία με ελεγχόμενους τους μηχανισμούς, βεβαίως τα σωματεία φοβούνται τον εκάστοτε πρόεδρο λόγω της συγκέντρωσης πολλών εξουσιών, κάτι που εμείς, όπως ανέφερα, θέλουμε

να το αλλάξουμε. Να φτιάξουμε μια ομοσπονδία περισσότερο συνεργατική.

- Πρόσφατα κατηγορήσατε την ΚΟΠ για μεθοδεύσεις στις εκλογές εκπροσώπων μικρών Κατηγοριών, κατά τη γνώμη σας έγινε σκόπημα ή είναι μια συνθησιμένη κακή πρακτική;

- Είναι μια κακή και αντιδημοκρατική πρακτική η οποία όμως μέχρι σήμερα μπορεί να μην είχε σημασία εφόσον δεν προκύπτει εκλογές. Στη φετινή περίπτωση όπου ήταν γνωστό ότι θα καταλήγαμε σε εκλογική αναμέτρηση του προέδρου, έγινε μια τεράστια εξόρμηση εξασφάλισης για να μπορούσαν να εκλεγούν, χωρίς εκλογές, οι εκλεκτοί του Γιώργου Κούμα. Το παράτυπο της διαδικασίας είναι ότι στην εξασφάλιση των πληρεξούσιων ενεπλάκη η διεύθυνση της ομοσπονδίας η οποία με πειστικό τρόπο εξασφάλισε τα πληρεξούσια και τελικά τις εκλογές τις έκαναν μόνοι τους.

- Ως τώως πρόεδρος του ΚΟΑ πιστεύετε ότι η προεδρία της ΚΟΠ θα είναι ευκολότερη στη διαχείριση;

- Θεωρώ ότι η θητεία μου τόσο στον Ολυμπιακό Λευκωσίας όσο και στην ΠΑΕΚ Κερυνείας είδα τις ανάγκες όλων των κατηγοριών. Επίσης η θητεία μου στην ανώτατη θεσμική θέση του αθλητισμού (ΚΟΑ) διασφαλίζει ότι διαθέτω την πείρα και τις γνώσεις να βοηθήσω το ποδόσφαιρο.

- Τι καινούριο θέλετε να φέρετε στο χώρο του ποδόσφαιρου σε περίπτωση που κερδίσετε τις εκλογές για την προεδρία της ΚΟΠ;

- Εξωστρέφεια, διαφάνεια συλλογικότητα δικαιοσύνη. Θέλω ένα ποδόσφαιρο πολύχρωμο. Με μουσικότητα, ζωντανό, ελεύθερο, με δυο λόγια ανθρώπινο. Από το ποδόσφαιρο δεν μπορούμε να αποκλείσουμε τους φιλάθλους και γι' αυτό θέλω να κατέβω στη βάση να μιλήσω με τα οργανωμένα σύνολα για να μάθω τους προβληματισμούς τους, να βρούμε κοινές λύσεις έτσι ώστε να μειώσουμε το μίσος και τη βία—όσο μπορούμε περισσότερο—που μαστιάζει το άθλημα τις τελευταίες δεκαετίες. Με τη στήριξη χιλιάδων φιλάθλων και των σωματείων μικρών και μεγάλων μπορούμε να δημιουργήσουμε το ποδόσφαιρο που όλοι ονειρευόμαστε.

ΑΠΟΦΕΙΣ

Το σωματείο... επέστρεψε

Του
ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Δεκαετίες πριν, το σωματείο ως οντότητα βρισκόταν στο πυρήνα της δράσης των ποδοσφαιρικών ομάδων, των φιλάθλων και των οικονομικών διεργασιών. Αποτελούσε το σημείο συνάντησης του κόσμου, διατηρούσε θαμώνες στο σόκμα, καμία φορά δραστηριοποιείτο και στον πολιτιστικό τομέα ενώ οι Γενικές Συνελεύσεις, πολύ περισσότερο οι Εκλογικές, θεωρούνταν η ανώτατη λειτουργία εις την οποία άμεσα είχαν συμμετοχή τα μέλη και όχι μόνο. Με το πέρασμα των χρόνων και με την έλευση των ποδοσφαιρικών εταιρειών στα ποδοσφαιρικά πεπραγμένα, τα σωματεία μπήκαν σε δεύτερη μοίρα, η ηγεσία τους έχασε την ισχύ της παραδίδοντας την στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας, τα μέλη έδωσαν τη θέση τους στους μετόχους, ενώ οι φιλάθλοι μεταμορφώθηκαν κατά κάποιον τρόπο, με το πέρασμα του χρόνου σε πελάτες. Υπήρξαν δε εποχές όχι και πολύ μακρινές, κυρίως τη δεύτερη δεκαετία του 21ου αιώνα, που τα σωματεία επήλθαν σε πλήρη απαξίωση. Το εύρος των δραστηριοτήτων μπεδνίστηκε, οι εγγραφές μελών έπαυσαν, τα οικήματα μετατράπηκαν σε ακούρια, οικονομικά κατέρρευσαν ενώ ως επί το πλείστον οι ηγεσίες λειτουργούσαν βοηθητικά για την εταιρεία, αρκούμενες σε κάποιες εκδηλώσεις γραφικού κυρίως χαρακτήρα.

Η εκμετάλλευση των εταιρειών προς το δικό τους όφελος και πολύ περισσότερο η απαξίωση που βίωσαν εκ μέρους του κόσμου τους, έφερε τα σωματεία κοντά στην κατάρρευση. Η κατάσταση παρέμεινε τραγική έως ότου έσκασε το νέο φρούτο με την ονομασία «ξένος επενδυτής». Η νέα τάξη πραγμάτων και η ανάγκη της όποιας εταιρείας ή επενδυτή να εκμεταλλευτεί τ' όνομα και την ποδοσφαιρική ομάδα, επανάφερε το σωματείο στο προσκήνιο. Με τους τόπους να κατανοούν πια ότι το σωματείο είναι βασικός πόλος εξουσίας που κατέχει τόσο το δικαίωμα του ονόματος ή της διατήρησης μιας ποδοσφαιρικής ομάδας, όσο και το δικαίωμα πρακτικού κονδυλίου για τυχόν επενδύσεις κυρίως σε γήπεδα ή προπονητικά κέντρα, αναζωπύρωσε το ενδιαφέρον για τυχόν εμπλοκή του κόσμου ή κάποιου επιχειρηματία. Πλέον, και ανάλογα κιόλας με τη συμφωνία που θα ολοκληρώσει με τον όποιο επενδυτή, μπορεί να λειτουργήσει και ως εποπτικό όργανο παραμένοντας έτσι θεματοφύλακας της ιστορίας, του ονόματος και κυρίως των οικονομικών καταστάσεων του σωματείου. Για την ιστορία, το παράδειγμα της Ομόνοιας αποτελεί ίσως και το πιο καταπονητικό σε σχέση με τη δυνατότητα που μπορεί να έχει ένα σωματείο για να διατηρηθεί ζωντανό σε μια εποχή σκληρής επιχειρηματικότητας. Παραδείγματα με διαφορετικά όμως δεδομένα υπάρχουν και για την ΑΕΛ, τον Άρη, την Ανόρθωση ενώ ενδέχεται να προκύψουν και εξελίξεις στο εγγύς μέλλον και για τον Απόλλωνα ή τον ΑΠΟΕΛ. Το σωματείο ως έννοια, ως θεσμός και οντότητα έχει πλέον επιστρέψει. Δυστυχώς ο κόσμος προς το σωματείο, όχι!!!

Πούλα και φύγε...

Του
ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ

Ασφαλώς και δεν μπορεί να κριθεί πετυχημένη η θητεία Χρίστου Πουλλαίδη στα διοικητικά της Ανόρθωσης, σε καθαρά αγωνιστικό επίπεδο, έστω και αν σε αυτή καταγράφεται ένα κύπελλο και η επιστροφή σε όμιλο ευρωπαϊκής διοργάνωσης. Την ίδια ώρα, ωστόσο, ούτε ένα στο εκατομμύριο δεν μπορεί και δεν πρέπει να αμφισβητείται, τόσο η καλή του διάθεση να προσφέρει, όσο και η αποδεδειγμένη με αριθμούς και σε αρκετά εκατομμύρια συνεισφορά του τα τελευταία χρόνια. Γι' αυτό και επιβάλλεται ο διαχωρισμός. Άλλο η κριτική, αυστηρή έστω εκεί που όπου χρειάζεται, σε σχέση με προπονητές, τεχνικούς διευθυντές, ποδοσφαιριστές και γενικότερα αποφάσεις που έχουν να κάνουν με τη λειτουργία ενός ποδοσφαιρικού τμήματος και άλλο ο μπεδνισμός, ο λαϊκισμός και η ευκολία με την οποία θίγονται κάποιον ονόματα, προσωπικότητες, οικογένειες και πάει λέγοντας. Ο Χρίστος Πουλλαΐδης ξόδεψε πολλά λεφτά από τα προσωπικά του έσοδα, δεν τα ξόδεψε όμως σωστά. Δεν... έπιασαν τόπο κάποιες σημαντικές του αποφάσεις, είτε γιατί ο κριτήριο του ίδιου δεν αποδείχθηκε σωστό, είτε γιατί άνθρωποι σε θέσεις κλειδιά στην Ανόρθωση, τους οποίους επέλεξε, δεν τον δικαιώσαν. Όπως κατά τη διάρκεια ενός παιχνιδιού, έτσι και γενικότερα στο ποδόσφαιρο, το αποτέλεσμα μετρά, και για μια ομάδα εκπομπισμάτων Ανόρθωσης μετρούν οι επιτυχίες, οι τίτλοι και οι διακρίσεις γενικότερα. Αν' αυτό και μόνο δικαιολογημένα και απολύτως φυσιολογικά προκύπτει η ανάγκη να ψάξει η Ανόρθωση για κάτι καλύτερο, σε θέμα διοίκησης— διαχείρισης του ποδοσφαιρικού της τμήματος. Αν η επόμενη μέρα και η μετά Πουλλαΐδη εποχή θα αποδειχθεί καλύτερη για την Ανόρθωση, ο χρόνος θα το δείξει. Ο χρόνος, οι ενέργειες και οι αποφάσεις όλων όσοι πίστευαν ότι μπορούν να τα καταφέρουν καλύτερα και έχουν πλέον την ευκαιρία να το αποδείξουν. Ολων όσοι, με τον σωστό έστω τρόπο, απαιτήσαν την αλλαγή. Ορθώς στον Χρίστο Πουλλαΐδη αποδίδεται μεγάλο μερίδιο ευθύνης για την αγωνιστική πορεία, ειδικά των τελευταίων δύο χρόνων, λανθασμένα, ωστόσο, φεύγει με διπλό παράπονο, της αγωνιστικής αποτυχίας αλλά και της μη αναγνώρισης της προσφοράς του. Πούλα και φύγε του φώναζαν κάποιοι! Εφυγε, δεν πούλησε, δεν έχει πρόθεση να πουλήσει, χάρισε ή δεν διεκδίκησε χρήματα (οφειλές προς τον ίδιο), έναντι εγγυήσεων για τη βιωσιμότητα της Ανόρθωσης παραχωρεί τις μετοχές του, για την ώρα, ωστόσο, η σχετική μεταβίβαση δεν έγινε κατορθωτή...

Συνεχίζει τη προσπάθειά του για την ανάληψη της ηγεσίας της ΚΟΠ ο Κλεάνθης Γεωργιάδης. Όσο δύσκολο και αν είναι αυτό που θέλει να κάνει, θα επιμείνει. Ίσως να βασίζεται σε κάτι που ο κόσμος αγνοεί. Αναμένουμε...

Στην Ομόνοια μετά τις ανακοινώσεις του σωματείου και της εταιρείας ο κόσμος της ομάδας βρήκε την ηρεμία του. Στις 12 Ιουλίου η Έκτακτη Γενική Συνέλευση εκτός συγκλονιστικού απροόπτου, θα

επικυρώσει τη νέα τάξη πραγμάτων. Τώρα ο κόσμος περιμένει την ενίσχυση που θα καταστήσει ανταγωνιστική την ομάδα.

Όλοι αναζητούν επενδυτές. Το θέμα είναι τι σόι επενδυτές είναι διαθέσιμοι. Πολλά ακούγονται ότι διαδραματίζονται ιδιαίτερα στις μικρές κατηγορίες. Αναφερόμαστε σε πολύ ψηλά για τις κατηγορίες συμβόλαια. Αυτοί που όχι μόνο δεν θα έχουν οικονομικό ζόρι, αλλά θα ωφεληθούν και από πάνω ει-

ναι αυτοί που βασίζονται στους νεαρούς ταλαντούχους παίκτες. Είτε αγωνιστικά, είτε οικονομικά. Είτε και στους δυο τομείς.

Η Κύπρος στην κατάταξη της FIFA έπεσε στην 118η θέση. Η απεικόνιση μιας ασταμάτητης καταρρέουσας. Που κανείς υπεύθυνος δεν έχει τη βούληση να σταματήσει. Το «κάνεις» λέγεται ποδοσφαιρική ηγεσία. Την οποία αποτελούν τα σωματεία δια των αντιπροσώπων τους.

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
0,05%

Χ.Α.
-0,26%

Dow Jones

2,03%

Nasdaq

2,31%

Nikkei

1,13%

Dax

-0,26%

FTSE 100

-0,40%

ΗΠΑ
Ανθεκτικές
σε τριμήνους
οι μεγάλες
τράπεζες
Σελ. 11

Πετρέλαιο

1,13%

€/€

-0,18%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟ 2%

Η Ισπανία μείωσε αισθητά τον πληθωρισμό

Ο πληθωρισμός στην Ισπανία επιβράδυνθηκε κάτω από το επίπεδο του 2% που έχει ως στόχο η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Πρόκειται για μια μικρή νίκη για τους αξιωματούχους της Φρανκφούρτης, που αγωνίζονται να τιθασεύσουν τις αυξήσεις του κόστους στην ευρύτερη Ευρώπη. Σελ. 10

ΜΕΙΩΘΗΚΕ Η ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ

Αύξηση των τιμών σε ξενοδοχεία της Αθήνας

Η πληρότητα των ξενοδοχείων σε Αθήνα και Αττική έχει μειωθεί κατά 4% έναντι του 2019, αλλά η τιμή διανυκτέρευσης έχει αυξηθεί κατά 20% στο πρώτο πεντάμηνο. Στο πρώτο πεντάμηνο η μέση τιμή δωματίου έφθασε τα 117,36 ευρώ, από 98,21 ευρώ το 2022 και από 96,7 ευρώ το 2019. Σελ. 6

ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

«Εκρηξη» μισθώσεων επαγγελματικών χώρων

Κατακόρυφη είναι η αύξηση των νέων μισθώσεων επαγγελματικών χώρων, γραφείων και καταστημάτων από επιχειρήσεις και εμπορικές αλυσίδες, τόσο στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της Ελλάδας όσο και σε μεγάλες πόλεις της περιφέρειας. Εντονο είναι το ενδιαφέρον για «πράσινα» κτίρια. Σελ. 12

Απόδοση δεκαετιών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	3,72%	-0,07%
Γερμανία	2,41%	-0,08%
Γαλλία	2,95%	-0,07%
Ιταλία	4,09%	-0,03%
Ισπανία	3,40%	-0,04%
Ιρλανδία	2,79%	0,05%
Ελλάδα	3,66%	-0,03%
Ην. Βασίλειο	4,37%	0,01%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB	Σταθερή
Fitch	BBB	Σταθερή
Moody's	Ba1	Θετική
S&P	BBB	Σταθερή

Θα βάλουμε βαθιά το χέρι στην τσέπη

Η διακοπή της στήριξης για ηλεκτρισμό και καύσιμα θα φέρει νέες πιέσεις σε νοικοκυριά - επιχειρήσεις

Αλισιδωτές επιπτώσεις αναμένεται να έχει η διακοπή της επιχορήγησης των καυσίμων και ηλεκτρισμού. Ανεξαρτήτως του εάν είναι δικαιολογημένη ή όχι η απόφαση, σίγουρα θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στην τσέπη των καταναλωτών οι οποίοι θα

πεστούν περαιτέρω. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο διοικητικός Σύμβουλος και επικεφαλής των Υπηρεσιών Διαχείρισης Παγκόσμιας Συμμόρφωσης της KPMG Κύπρου, Τάσος Γιασεμίδης, τα οριζόντια μέτρα περιορισμού των άμεσων και έμμεσων φόρων

για περιορισμό της ακρίβειας και ελάφρυνσης του κοινωνικού βάρους δεν μπορούν παρά να είναι προσωρινά, εφόσον δημιουργούν στρέβλωση στην αγορά. Παρόμοια είναι και η σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο κ. Γιασεμίδης εξέφρασε την άπο-

ψη πως ενδεχομένως να ήταν καλύτερη μία απόφαση για σταδιακή απόσυρση των μέτρων και όχι άμεση.

Πρόσθεσε πως αναμένεται να δούμε, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, αυξήσεις στα καύσιμα και σε άλλα προϊόντα που συν-

δέονται με αυτά, ενώ σταδιακά η απόσυρση του μέτρου θα απορροφείται από την αγορά. Υπέδειξε παράλληλα ότι, ιδιαίτερα σημαντικό είναι να υπάρξουν οι ανάλογοι έλεγχοι ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα αισχροκέρδειας. Σελ. 5

Λιγότερο ελκυστική για το ξένο κεφάλαιο η Γερμανία

Αν και παραδοσιακά προσελκύει τη μερίδα του λέοντος από τις ξένες επενδύσεις στην Ευρώπη, η Γερμανία φαίνεται να μην αποτελεί πλέον ελκυστικό προορισμό για το ξένο κεφάλαιο. Τα αίτια είναι πολλά και ποικίλα, όπως η υψηλή φορολογία των επιχειρήσεων, η υπερβολική γραφειοκρατία και οι απαρχαιωμένες υποδομές της χώρας. Σε αυτά έχουν, όμως, προστεθεί -τελευταία- νέοι επιβαρυντικοί παράγοντες, όπως το δυσθεώρητο κόστος της ενέργειας και η διογκούμενη έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού. Σελ. 10

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΠΙΤΣ ΜΙΛΕΡ / BLOOMBERG

Υψηλά επιτόκια για πολύ καιρό

Η παγκόσμια οικονομία και ο πληθωρισμός έχουν αποδειχθεί μέχρι στιγμής αρκετά ανθεκτικοί απέναντι σε ένα μπαράζ αυξήσεων επιτοκίων, ωθώντας τους κεντρικούς τραπεζίτες να υποσχεθούν την περασμένη Τετάρτη περισσότερα προς την ίδια κατεύθυνση. Σε εμφάνισή τους στη Σίντρα της Πορτογαλίας ο επικεφαλής της Fed, Τζερόμι Πάουελ, η πρόεδρος της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, και ο διοικητής της Τράπεζας της Αγγλίας, Αντριου Μπέιλι, επισήμαναν πως χρειάζεται ακόμη να διανυθεί απόσταση για να συγκρατηθούν τα πολύ υψηλά επίπεδα του πληθωρισμού. «Αν και η νομισματική πολιτική ήταν πολιτική σύσφιγξης, ίσως να μην ήταν αρ-

κετά περιοριστική και δεν έχει γίνει περιοριστική για μεγάλο διάστημα», επισήμανε ο κ. Πάουελ στο πλαίσιο συζήτησης, στην οποία συμμετείχε και ο διοικητής της Τράπεζας της Ιαπωνίας, Καζούο Ουέντα. Σημειώνοντας ότι τα περισσότερα στελέχη της Ομοσπονδιακής Τράπεζας αναμένουν τουλάχιστον ακόμη δύο αυξήσεις των επιτοκίων φέτος, ο κ. Πάουελ άφησε ανοιχτή την πόρτα και στην αύξηση του κόστους δανεισμού από την κεντρική τράπεζα σε δύο συνεχόμενες συνεδριάσεις της, μετά το διάλειμμα από τις αυξήσεις, το οποίο έκανε στη συνεδρίαση αυτόν τον μήνα. Από την πλευρά της η κ. Λαγκάρντ επισήμανε πως μια αύ-

Οι επικεφαλής των Fed, ΕΚΤ, BoE δηλώνουν αποφασισμένοι για συνέχιση της περιοριστικής πολιτικής, καθώς ο στόχος δεν έχει επιτευχθεί.

ξηση του επιτοκίου από την ΕΚΤ τον επόμενο μήνα θεωρείται σχεδόν βέβαιη, ωστόσο δεν φάνηκε να δεσμεύεται ως προς τις κινήσεις που θα κάνουν οι αξιωματούχοι στην επόμενη συνεδρίαση του Σεπτεμβρίου. Ο κ. Μπέιλι δε-

σμεύθηκε να κάνει «στιδήποτε είναι απαραίτητο για να επιστρέψει ο πληθωρισμός στο 2%, μετά και την έκπληξη που προκάλεσε στους επενδυτές η απόφαση της κεντρικής τράπεζας να αυξήσει τα επιτόκια κατά μισή ποσοστιαία μονάδα αυτόν τον μήνα. Αντίθετα, από την πλευρά του ο κ. Ουέντα τόνισε πως τα επιτόκια δανεισμού της Ιαπωνίας έχουν «παγώσει», διότι ο δομικός πληθωρισμός παραμένει κάτω από το 2%.

Υπενθυμίζεται πως πέρυσι η Fed, η ΕΚΤ και η Τράπεζα της Αγγλίας ξεκίνησαν να εφαρμόζουν την πιο επιθετική περιοριστική νομισματική πολιτική στη δεκαετία, σε μια προσπάθεια να επι-

στρέψει ο πληθωρισμός στα επίπεδα κοντά στο 2% που είναι ο στόχος τους. Παρά τους φόβους ότι αυτή η κίνηση θα οδηγήσει σε παγκόσμια ύφεση, εντούτοις η παγκόσμια οικονομία μέχρι στιγμής έδειξε να αντέχει. Ωστόσο, ο δομικός πληθωρισμός συνεχίζει να επιμένει. «Παντού στον κόσμο οι κεντρικοί τραπεζίτες είπαν ότι "είμαστε αποφασισμένοι", αλλά νομίζω πως είναι λίγο υπερδεδεμένοι επειδή μέχρι στιγμής είχε μικρό αντίκτυπο», δήλωσε ο Ραγκουράμ Ρατζάν, πρώην διοικητής της κεντρικής τράπεζας της Ινδίας και πρώην επικεφαλής οικονομολόγος του ΔΝΤ, αναφερόμενος στη σύσφιγξη της νομισματικής πολιτικής.

Presents the 11th Invest Cyprus
International
Investment Awards

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των ΤΖΕΝΙ ΣΟΥΡΕΪΝ και ΧΑΝΑ ΛΕΒΙΤ / BLOOMBERG

Αλλαγές στην τραπεζική εποπτεία σχεδιάζει η Fed

Τα τεστ κοπώσεως της Federal Reserve είναι συνήθως το τρομερότερο μέρος του ετήσιου σχεδιασμού στη Wall Street. Φέτος είναι απλώς το πρώτο εμπόδιο που θα πρέπει να υπερβεί ο τραπεζικός κλάδος, καθώς μετά τις πρόσφατες πτωχεύσεις αμερικανικών τραπεζών οι ρυθμιστικές αρχές σχεδιάζουν να επιβάλουν στις τράπεζες πολύ αυστηρότερες απαιτήσεις.

Μετά την κατάρρευση τεσσάρων περιφερειακών αμερικανικών τραπεζών στις αρχές του έτους.

Τα αποτελέσματα των τεστ, που αναμένεται να ανακοινωθούν σήμερα το απόγευμα, σηματοδοτούν το πρώτο σκέλος μιας τριπλής δράσης των ρυθμιστικών αρχών που θα καθορίσουν το πόσο αποθεματικά κεφάλαια θα πρέπει να διατηρούν οι τράπεζες στους ισολογισμούς τους. Οι άλλες δύο δράσεις θα είναι πολύ πιο δύσκολες.

Οι αναλυτές του κλάδου εκτιμούν πως οι τράπεζες θα περάσουν επιτυχώς τα τεστ που εξετάζουν πώς και πόσο θα αντέξουν στην περίπτωση μιας υποθετικά βαριάς ύφεσης στις ΗΠΑ. Μιας ύφεσης που θα έχει οδηγήσει σε εκτόξευση της ανεργίας στο 10%, σε πτώση των τιμών των ακινήτων κατά 40% και σε άνοδο του δολαρίου έναντι των περισσότερων μεγάλων νομισμάτων. Τα τελευταία χρόνια, τα αποτελέσματα των τεστ συνήθως συνοδεύονταν από συνεντεύξεις Τύπου που παραχωρούσαν τα μεγαλύτερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των ΗΠΑ και παράλληλα ανακοίνωναν τα σχέδιά τους για διανομή μερισμάτων στους μετόχους. Φέτος, όμως,

πολλές τράπεζες έχουν προειδοποιήσει πως περιμένουν να διευκρινίσουν τις απαιτήσεις τους οι ρυθμιστικές αρχές προτού δεσμευτούν ότι θα χορηγήσουν μεγάλα μερίσματα.

Μαζί με τα αποτελέσματα των τεστ κοπώσεως των τραπεζών, οι ρυθμιστικές αρχές φέτος θα δώσουν στη δημοσιότητα τις απαιτήσεις της Βασιλείας III, που θα καθορίσει τους νέους κανόνες για τις τράπεζες. Η Fed έχει, άλλωστε, προειδοποιήσει ότι σχεδιάζει να προχωρήσει σε αλλαγές στην τραπεζική εποπτεία μετά την κατάρρευση τεσσάρων περιφερειακών αμερικανικών τραπεζών στις αρχές του έτους. Σχολιάζοντας σχετικά ο Τζέισον Γκόλντμπεργκ, αναλυτής της Barclays, τόνισε ότι «επικρατεί μεγάλη αβεβαιότητα όσον αφορά τον τραπεζικό τομέα, αλλά περιμένουμε πως τα τεστ κοπώσεως θα αποκαλύψουν ότι η τραπεζική βιομηχανία των ΗΠΑ είναι πραγματικά ισχυρή». Τις τελευταίες εβδομάδες, ωστόσο, τραπεζικά στελέχη έχουν προσπαθήσει να μετριάσουν τις προσδοκίες των μετόχων.

Οι μεγαλύτερες αμερικανικές τράπεζες περιμένουν επί χρόνια για τους νέους κανονισμούς της Βασιλείας III, την αναμόρφωση δηλαδή των διεθνών κανόνων για τον κλάδο, που αποφασίστηκε μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008. Έχουν, βέβαια, προηγηθεί και οι πτωχεύσεις των περιφερειακών τραπεζών, όπως αυτή της Silicon Valley Bank, και οι ρυθμιστικές αρχές έχουν ήδη ανακοινώσει ότι σχεδιάζουν πιο αυστηρούς κανόνες για την τραπεζική βιομηχανία.

Ο Μάρτιν Γκρίνμπεργκ, πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Ασφάλισης Καταθέσεων, δήλωσε προ ημερών ότι οι ρυθμιστικές αρχές μελετούν ένα σχέδιο που θα επιβάλει συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Βασιλείας III όχι μόνο στις μεγαλύτερες τράπεζες των ΗΠΑ αλλά και σε όσες αμερικανικές τράπεζες έχουν ενεργητικό ύψους τουλάχιστον 100 δισ. δολ.

Όπως ανέφερε την περασμένη εβδομάδα ο πρόεδρος της Federal Reserve, Τζερόμι Πάουελ, οι οκτώ μεγαλύτερες αμερικανικές τράπεζες θα επιβαρυνθούν στον μέγιστο βαθμό από την απόφαση των ρυθμιστικών αρχών να αυξήσουν το ύψος των κεφαλαίων που οφείλουν να διατηρούν. Ενδεχομένως, το ύψος των κεφαλαίων που θα διατηρούν ως αποθεματικό να αυξηθεί κατά 20%. Οι λεπτομέρειες, πάντως, δεν έχουν ακόμη καθοριστεί οριστικά και ενδέχεται να αλλάξουν.

ΔΗΚΤΗΣ

Άλλες δύο κινήσεις

Αν σε κάτι συμφωνούν οι κεντρικοί τραπεζίτες είναι στο ότι η περιοριστική πολιτική έχει δρόμο να διανύσει. Συμφωνούν επίσης στο ότι οι οικονομίες δεν κινδυνεύουν από ύφεση που ακόμα και αν εμφανιστεί θα είναι μια μεταβατική περίοδος. Στα δικά μας, το ενδιαφέρον στρέφεται στο ευρώ και τις επόμενες κινήσεις της Φρανκφούρτης. Σύμφωνα με τις πληροφορίες το επόμενο διάστημα θα πρέπει να αναμένουμε δύο ακόμη αυξήσεις, μία τον Ιούλιο και μία τον Σεπτέμβριο για 25 μονάδες βάσης κάθε φορά.

Χρονική απόσταση

Τα κεφάλαια των τραπεζών αυξήθηκαν κατά 50 μονάδες βάσης εντός του 2023 ενώ η ευρωζώνη των ισολογισμών παρουσιάζει μεικτή εικόνα όσον αφορά στην ποιότητα των δανειακών χαρτοφυλακίων. Η εικόνα αυτή είναι ενδεικτική της κατάστασης που θα πρέπει να αναμένουμε για τις κυπριακές τράπεζες σε τρία περίπου τρίμηνα. Τόση είναι η απόσταση που χωρίζει τις ευρωπαϊκές από τις κυπριακές τράπεζες. Προς το παρόν οι κυπριακές τράπεζες καταγράφουν εντυπωσιακές επιδόσεις σε όλα τα οικονομικά τους στοιχεία. Θετικά για τις κυπριακές τράπεζες επενεργεί και η αργή μετάδοση του οφέλους των αυξημένων επιτοκίων στους καταθέτες.

Πληθωρισμός και επιχειρείν

Βασική αποστολή της ΕΚΤ είναι ο έλεγχος του πληθωρισμού. Στο πλαίσιο αυτής της ενασχόλησης, οικονομολόγοι της τράπεζας παρακολουθούν τις πηγές του πληθωρισμού σε συστηματική βάση. Σύμφωνα με τελευταία δημοσίευση, οι επιχειρήσεις όχι μόνο δεν έχουν απορροφήσει μέρος του αυξημένου κόστους αλλά ο ρυθμός αύξησης των μεικτών περιθωρίων τους ξεπερνά και τις μεταβολές στις συνιστώσες κόστους. Αυτό συμβαίνει γιατί η ζήτηση παραμένει ισχυρή, ενώ μόλις πρόσφατα η πλευρά της προσφοράς κατάφερε να ισορροπήσει. Ένας άλλος παράγοντας είναι η μεγάλη δημοσιότητα που δόθηκε στα θέματα της ενέργειας και τις επακόλουθες αυξήσεις των τιμών. Τέλος, έχουμε την επίδραση των προσδοκιών για αυξημένες τιμές στο μέλλον γεγονός που οδηγεί τις επιχειρήσεις να αυξήσουν τις τιμές τους σήμερα.

Δύσκολη εξίσωση

Ο αριθμός των επιχειρήσεων που επιβιώνει έχει αρχίσει να μειώνεται καθώς τα μέτρα στήριξης κατά της πανδημίας και της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία αποσύρονται. Ως επιβαρυντικοί παράγοντες λειτουργούν και οι αυξήσεις στο κόστος ενέργειας και των πρώτων υλών, που δημιουργεί σημαντικά προβλήματα ρευστότητας. Οι τράπεζες στο παρελθόν αποτελούσαν την προφανή λύση, σήμερα όμως αυτή η εναλλακτική αξιολογείται με επιφύλαξη.

Αντίθετες πορείες

Οι τάσεις στις καταθέσεις είναι πάντα ενδει-

Η οικονομία χρειάζεται περισσότερο από κάθε άλλη φορά τους πόρους που μπορεί να διαθέσει το ταμείο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, και η ευθύνη των πολιτικών είναι μεγάλη αφού αυτοί κρατούν τους μοχλούς της αποδέσμευσης από τις Βρυξέλλες.

κτικές της κατάστασης στην οικονομία. Η αύξηση στο κόστος ζωής έχει πλήξει τα νοικοκυριά, που προκειμένου να ανταπεξέλθουν μειώνουν τις καταθέσεις τους. Από την άλλη, οι επιχειρήσεις λόγω ανατιμήσεων παρουσιάζουν αυξημένη ροή εσόδων η οποία αποτυπώνεται θετικά στην πορεία των επιχειρηματικών καταθετικών λογαριασμών.

Νέος ρόλος

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Στήριξης (ΕΜΣ) συστάθηκε για να «τρέξει» τη διάσωση της Ελλάδας, ενώ στην πορεία διέσωσε και άλλες χώρες όπως είναι η Κύπρος. Σήμερα ο ΕΜΣ αναζητεί τον νέο του ρόλο στη αρχιτεκτονική

δομή της Ευρωζώνης. Σε αυτό τον ρόλο περιλαμβάνεται και η προληπτική παραχώρηση δανείων σε χώρες που παρουσιάζουν δυσκολίες ή βρίσκονται στα όρια της χρεοκοπίας. Παρεμβαίνοντας ο ΕΜΣ επιδιώκει να προσφέρει μια γρήγορη λύση στο πρόβλημα πριν ξεσπάσει η κρίση και κάνει την διάσωση ακριβότερη και δυσκολότερη.

Αποτελεσματικό AML

Η πρόοδος της τεχνολογίας στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης φέρνει επανάσταση και στον τραπεζικό κλάδο και ιδιαίτερα στον τομέα της πρόληψης ενεργειών που σκοπεύουν στη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Τα νέα εργαλεία που είναι διαθέσιμα μπορούν να αναλύσουν μεγάλο όγκο πληροφοριών, να εντοπίσουν ύποπτες συμπεριφορές και να τις συνδέσουν με συγκεκριμένες συναλλαγές και πρόσωπα. Αυτά τα ευρήματα μπορούν στη συνέχεια να αποσταλούν στις αρχές για περαιτέρω διερεύνηση.

Στην Κύπρο ο ισχυρός άνδρας της ΕΒΑ

Στην Κύπρο θα αφιχθεί την ερχόμενη βδομάδα ο ισχυρός άνδρας της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (European Banking Authority - EBA), Jose Manuel Campa. Η ΕΒΑ είναι ουσιαστικά η Αρχή, η οποία καθορίζει το πλαίσιο λειτουργίας των τραπεζών και άλλων χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η επίσκεψη Campa μετά από πρόσκληση του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Κωνσταντίνου Ηρωδότη, είναι βαρύνουσα σημασίας, όπως άλλωστε και η συνάντησή που διευθετήθηκε να έχουν με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Φοροδιαφυγή

Φοροδιαφυγή καλείται η παράνομη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης/επιβάρυνσης ή η παράνομη εξάρθρωση καταβολής φορολογίας. Η παράνομη αυτή πράξη/πρακτική ΔΕΝ προκύπτει σε καμία περίπτωση μέσα από νόμιμες διαδικασίες και κατάλληλο φορολογικό σχεδιασμό (βάσει προτύπων και νομοθεσίας), όπως συμβαίνει με τη νόμιμη πράξη/πρακτική της φοροαποφυγής.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

«Ηχογράφησαν» το βουητό του Διαστήματος

Της ΚΑΤΡΙΝΑ ΜΙΛΕΡ

Αξίωμα στοιχεία, που συνηγορούν στην ύπαρξη χαμηλού τόνου βόμβου από βαρυτικά κύματα στο σύμπαν, παρουσίασε την Τετάρτη διεθνής επιστημονική ομάδα. Οι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι τα κύματα αυτά αποτελούν τη συλλογική πτώση από διδυμες γιγάντιες μαύρες τρύπες. Χιλιάδες από αυτά τα ζεύγη, κάποια με μάζα όση ένα δισεκατομμύριο Ηλιοι, βρίσκονται στο κέντρο αρχέγονων γαλαξιών σε απόσταση 10 δισ. ετών φωτός από τη Γη. Τα αστρικά αυτά σώματα συγχωνεύονται με αργό ρυθμό, δημιουργώντας κυματισμούς στον χωρόχρονο. «Δεν μπορώ να το παρομοιάσω με χορδία ή ορχήστρα. Κάθε ζεύγος από μαύρες τρύπες εκπέμπει διαφορετικά νότα. Εμείς λαμβάνουμε το άθροισμα των μουσικών αυτών φθόγγων την ίδια στιγμή», λέει ο φυσικός Εαβί Ζιμένς του Πανεπιστημίου Ορεγκόν Στέιτ των ΗΠΑ, επικεφαλής της μελέτης.

Το πόρισμα της επιστημονικής ομάδας ανέμεναν όλοι με αγωνία, καθώς το διεθνές ερευνητικό πρό-

Τα βαρυτικά κύματα προέρχονται από μαύρες τρύπες και αποδεικνύουν τη γενική θεωρία της σχετικότητας του Αϊνστάιν.

γραμμα NANOGrav συνέλεγε δεδομένα για 15 χρόνια. Τα μέχρι στιγμής αποτελέσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν τη γενική θεωρία της σχετικότητας του Αλμπέρτ Αϊνστάιν, η οποία περιγράφει πώς η ύλη και η ενέργεια στρεβλώνουν τον χωρόχρονο για να δημιουργήσουν αυτό που εμείς αποκαλούμε βαρύτητα. Καθώς η επιστημονική ομάδα συλλέγει περισσότερα δεδομένα, ο βόμβος του Διαστήματος ίσως βοηθήσει τους επιστήμονες να καταλάβουν πώς το σύμπαν απέκτησε τη σημερινή δομή του, αποκάλυπτοντας ενδεχομένως νέες εξωτικές μορφές ύλης, που δημιουργήθηκαν μετά το Μπγκ Μπανγκ, πριν από 13,7 δισ. χρόνια.

Ραδιοτηλεσκοπία που τοποθέτησε επιστημονική ομάδα σε πεδιάδα περιοχής του Νέου Μεξικού κατέγραψαν βόμβους από το σύμπαν.

«Ήμασταν βέβαιοι ότι το βαρυτικό ηχητικό φόντο θα αποτελούσε την πιο εύκολη και αναμενόμενη

ανακάλυψή μας. Αυτή είναι απλά η αρχή μιας εντελώς διαφορετικής μεθόδου παρατήρησης του Δια-

στήματος», σχολιάζει η αστροφυσικός του Πανεπιστημίου Γέιλ, Κιάρα Μίνγκαρελί, μέλος της ομά-

δας. Τα βαρυτικά κύματα δημιουργούνται από κάθε αντικείμενο που περιστρέφεται γύρω από τον άξονά του, όπως τα απουσινιθέμενα απομεινάρια αστρικών σωμάτων, καθώς εισέρχονται σε τροχιά γύρω από μαύρες τρύπες. Σε αντίθεση με άλλου είδους κύματα, όμως, τα βαρυτικά επηρεάζουν τη φύση του χωρόχρονου, αλλοιώνοντας ακόμη και αποστάσεις μεταξύ ουράνιων σωμάτων, τα οποία προσπερνούν. «Ακούγεται πολύ μυθιστορηματικό, αλλά είναι αλήθεια», λέει η δρ. Μίνγκαρελί.

Τα βαρυτικά κύματα εντοπίστηκαν για πρώτη φορά το 2016 με τη μορφή ηχητικών κυμάτων που καταγράφηκαν από ραδιοτηλεσκοπία του ερευνητικού προγράμματος LIGO. Η ανακάλυψη προσέφερε επιχειρήματα σε όσους πιστεύουν ότι η γενική θεωρία της σχετικότητας αποτελεί αξιόπιστο πρότυπο του σύμπαντος, με τους επικεφαλής της έρευνας να εξασφαλίζουν το βραβείο Νομπέλ Φυσικής το 2017. Η ομάδα NANOGrav φιλοδοξεί να αναλύσει και να δημοσιοποιήσει το σύνολο των δεδομένων της εντός του έτους.

Και η Ελληνική στο χορό μερισμάτων το 2023

Τα ποσοστά διανομής της κάθε τράπεζας εξαρτώνται από την οικονομική της θέση – Θα ζητήσει πράσινο φως από ΕΚΤ

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Μετά από την Τράπεζα Κύπρου που άρχισε τη διανομή του μερίσματος στους μετόχους της, πρώτη ανάμεσα σε κυπριακές και ελληνικές τράπεζες το 2023, στο τέλος του 2023 θα δούμε και την Ελληνική Τράπεζα να «ξεμουδιάζει» και να ζητά από τους Ευρωπαίους επόπτες το πράσινο φως για να διανείμει μέρισμα. Η Ελληνική Τράπεζα αναμένεται να δώσει μέρισμα εντός του 2024 για τα οικονομικά αποτελέσματα του 2023, ωστόσο είναι σημαντικό γεγονός για την μερισματική πολιτική γενικότερα ότι ακόμα μία κυπριακή τράπεζα προχωρά σε

Τα καθαρά έσοδα από τόκους στην Ελληνική για την 1η τριμηνία του 2023 ανήλθαν σε 108,1 εκατ., αυξημένα κατά 74% σε ετήσια βάση.

τέτοια κίνηση. Πιθανόν η Ελληνική να δώσει μέρισμα την ίδια περίοδο με τις τέσσερις μεγάλες ελληνικές τράπεζες, την Eurobank, την Alpha Bank, την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και την Τράπεζα Πειραιώς.

Τα ποσοστά διανομής της κάθε τράπεζας εξαρτώνται από την οικονομική της θέση και η Ελληνική βάσει της εικόνας που παρουσίασε στα αποτελέσματα του 2022 και του 2023, δεν αναμένεται να συναντήσει δυσκολίες για να λάβει το πράσινο φως από την Ευρω-

Πιθανόν η Ελληνική να δώσει μέρισμα την ίδια περίοδο με τις τέσσερις μεγάλες ελληνικές τράπεζες, την Eurobank, την Alpha Bank, την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και την Τράπεζα Πειραιώς.

παϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Όπως ανέφερε ο CEO της Ελληνικής Τράπεζας Όλιβερ Γκάτσκε στο πλαίσιο της 49ης ετήσιας συνέλευσης της Ελληνικής την περασμένη Τετάρτη που ήταν παρούσα η «Κ», στο τέταρτο τρίμηνο του 2023 η Τράπεζα θα κινητοποιηθεί για να ξεκινήσουν οι διαδικασίες για διανομή μερίσματος το 2024. Και μόνο που η Ελληνική έχει τονίσει την πρόθεσή της για διανομή μερισμάτων από το 2024, η μετοχή της ανεβαίνει και στρέφει επενδυτικές ματιές κατά πάνω

της. Όπως αντίστοιχα έγινε και με την Τράπεζα Κύπρου, που τράβηξε πάνω της τα φώτα της επενδυτικής κοινότητας με την επιλογή της να είναι η πρώτη κυπριακή τράπεζα που θα δώσει μέρισμα. Αυτό είχε αντίκτυπο και στην έκδοση του ομολόγου ΑΤ1, όπου εκεί που ζήτησε 220 εκατ. ευρώ από την επενδυτική κοινότητα, οι επενδυτές θέλησαν να δώσουν στην Τράπεζα Κύπρου 2,7 δισ. ευρώ.

Γυρνώντας πάλι στα τα της Ελληνικής Τράπεζας, τον Δεκέμβριο

του 2022 είχε ανακοινώσει επισήμως στο πλαίσιο έγκρισης του στρατηγικού της πλάνου για την τριετία 2023-2025 πως, η Τράπεζα θα αποταθεί στις εποπτικές αρχές για την έναρξη πληρωμής μερισμάτων από το 2023 και μετά, η οποία θα δοθεί μετά τις εποπτικές εγκρίσεις. Η πρόθεση επισφραγίστηκε και στα τελευταία της αποτελέσματα, που ανέφερε ότι, «λαμβάνοντας υπόψη τις αναμενόμενες οικονομικές επιδόσεις της Τράπεζας σύμφωνα με το πλάνο της και μετά την ολοκλήρωση

του Project Starlight, η Τράπεζα θα ζητήσει έγκριση από τις ρυθμιστικές αρχές για την έναρξη καταβολής μερίσματος από το 2023 και μετά». Το κέρδος που αναλογεί στους κατόχους μετοχών της Ελληνικής Τράπεζας για την 1η τριμηνία του 2023 ανήλθε σε 69,7 εκατ. ευρώ, σε σύγκριση με κέρδος 24,1 εκατ. ευρώ για την 1η τριμηνία του 2022. Παράλληλα, η απόδοση των ενσώματων ιδίων κεφαλαίων (ROTE) (ετπισοποιημένα) ανήλθε σε 24,9% για την 1η τριμηνία του 2023 σε σύγκριση με 9% την 1η τριμηνία του 2022.

Για τον Όμιλο, οι Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας, Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 (CET 1) και Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1 (Tier 1) στις 31 Μαρτίου 2022, με μεταβατικές διατάξεις του ΔΠΧΑ 9, εξαιρουμένων των μη ελεγμένων κερδών της 1ης τριμηνίας του 2023, διαμορφώθηκαν σε 23,84%, 18,06% και 20,35%, αντίστοιχα.

Τα καθαρά έσοδα από τόκους στην Ελληνική για την 1η τριμηνία του 2023 ανήλθαν σε 108,1 εκατ., αυξημένα κατά 74% σε ετήσια βάση σε σύγκριση με 62,1 εκατ. για την 1η τριμηνία του 2022. Τα καθαρά έσοδα από τόκους για την 1η τριμηνία του 2023 σημείωσαν αύξηση 14% σε σύγκριση με 94,9 εκατ. ευρώ την 4η τριμηνία του 2022. Η αύξηση για την τριμηνία οφείλεται κυρίως στα αυξημένα έσοδα από τόκους από καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες, και χρεόγραφα, που αντισταθμίζονται μερικώς από έξοδα από τόκους που προέκυψαν σε Ομολόγο Μειωμένων Εξασφάλισης (Tier 2 Subordinated Notes) που εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2023.

Στέλνει επιταγές η Τράπεζα Κύπρου

Μετά τη λήψη της έγκρισης των Ευρωπαίων εποπών, η Τράπεζα Κύπρου αποφάσισε την καταβολή τελικού μερίσματος ύψους 0,05 ευρώ ανά συνήθη μετοχή από τα κέρδη για το έτος που έληξε το 2022. Όπως πληροφορείται η «Κ», από τις 16 Ιουνίου 2023 έχουν ταχυδρομηθεί οι επιταγές και ανάλογα με τη μερίδα του καθενός έχουν σταλεί τα ποσά. Το μέρισμα της Τρ. Κύπρου ανέρχεται συνολικά σε 22,3 εκατ. ευρώ και ισοδυναμεί με ποσοστό (pay-out ratio) ύψους 14% της προσαρμοσμένης κερδοφορίας πριν τα μη επαναλαμβανόμενα στοιχεία για το έτος που έληξε το 2022, ή με ποσοστό 31% της κερδοφορίας του 2023, διαμορφώθηκαν σε 23,84%, 18,06% και 20,35%, αντίστοιχα.

Τα καθαρά έσοδα από τόκους στην Ελληνική για την 1η τριμηνία του 2023 ανήλθαν σε 108,1 εκατ., αυξημένα κατά 74% σε ετήσια βάση σε σύγκριση με 62,1 εκατ. για την 1η τριμηνία του 2022. Τα καθαρά έσοδα από τόκους για την 1η τριμηνία του 2023 σημείωσαν αύξηση 14% σε σύγκριση με 94,9 εκατ. ευρώ την 4η τριμηνία του 2022. Η αύξηση για την τριμηνία οφείλεται κυρίως στα αυξημένα έσοδα από τόκους από καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες, και χρεόγραφα, που αντισταθμίζονται μερικώς από έξοδα από τόκους που προέκυψαν σε Ομολόγο Μειωμένων Εξασφάλισης (Tier 2 Subordinated Notes) που εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2023.

Ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) της Τρ. Κύπρου με μεταβατικές διατάξεις και προσαρμοσμένος για το προτεινόμενο μέρισμα, ανέρχεται σε 15,2% στα τέλη του 2022 και υπερβαίνει τις εποπτικές απαιτήσεις.

ΝΕΑ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μια δυνατή ομάδα σε περιμένει

Με τη δύναμη της τεχνολογίας, η Cyta δημιουργεί την Κύπρο του αύριο, προσφέροντας υπηρεσίες ψηφιακής επικοινωνίας, που επιτρέπουν στους ανθρώπους να εργάζονται, να παίζουν, να φαντάζονται και να καινοτομούν.

Είμαστε η μεγαλύτερη εταιρεία τηλεπικοινωνιών στην Κύπρο και αναζητούμε στελέχη που είναι πρόθυμα να αναλάβουν ουσιαστικό ρόλο στην επιτυχία μας. Ως ανώτερο εκτελεστικό στέλεχος, θα είστε βασικός παράγοντας στην περαιτέρω εξέλιξη της Cyta.

Είσατε διατεθειμένοι να αντιμετωπίζετε προκλήσεις σε καθημερινή βάση; Σας αρέσει να καθοδηγείτε τους ανθρώπους να κάνουν τη διαφορά; Είναι κίνητρο για εσάς, η πραγματοποίηση ουσιαστικής αλλαγής;

Ελάτε μαζί μας στη Cyta και μοιραστείτε το όραμά μας για τη δημιουργία ενός ψηφιακού μέλλοντος σε έναν νέο πιο ανθρώπινο, πιο βιώσιμο κόσμο, όπου όλοι συμμετέχουμε ενεργά.

Chief Technology & Informatics Officer

Η θέση θα είναι με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου πενταετούς διάρκειας, με δυνατότητα να ανανεωθεί για ακόμα πέντε (5) έτη με απόφαση της Cyta νοουμένου ότι σε καμία περίπτωση δεν θα υπάρχει υπέρβαση του καθορισμένου ορίου ηλικίας υποχρεωτικής αφυπηρέτησης.

Η πλήρης Προκήρυξη, Αίτηση Διορισμού, οι Όροι Εργασίας του Ανώτερου Διευθυντή, το Ερωτηματολόγιο που πρέπει να συμπληρώσει, η Δήλωση Συγκατάθεσης που πρέπει να υπογράψει και οι περί του Προσωπικού της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου Γενικοί Κανονισμοί βρίσκονται αναρτημένα στην ιστοσελίδα <https://www.cyta.com.cy/vacancies-c-level>

Πελάτες στα πρατήρια καυσίμων και τα ηλεκτρικά

Πάνω από 30 σταθμοί φόρτισης θα αναπτευχθούν τα επόμενα δυο χρόνια

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 21 Ιουνίου να εγκρίνει τροποποίηση στην νομοθεσία, ώστε να επιτρέπεται η εγκατάσταση και χρήση σημείων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων σε πρατήρια καυσίμων, ουσιαστικά ανοίγει τον δρόμο για τη δημιουργία υποδομών και για να γίνουν

Στόχος η εγκατάσταση φορτιστών σε όλες τις επαρχίες, με μεγαλύτερο ενδιαφέρον να δημιουργηθεί η εγκατάσταση σε σημεία πλησίον των αυτοκινητοδρόμων.

Πιο ουσιαστικά βήματα για την προώθηση της ηλεκτροκίνησης, αφού ως γνωστό, η απουσία υποδομών είναι το ένα από τα τρία μεγάλα εμπόδια (κόστος, αυτονομία, υποδομές) για αύξηση του ενδιαφέροντος των αγοραστών για τα ηλεκτρικά οχήματα. Πρόκειται για αλλαγή η οποία προχώρησε με κάποια καθυστέρηση, εφόσον βάσει προηγούμενης ενημέρωσης από τους αρμοδίους, αυτό που αναμενόταν ήταν, οι διαδικασίες να προχωρήσουν μέχρι τέλος του 2022. Βεβαίως το πράσινο φως από το Υπουργικό δεν είναι το τέλος του δρόμου, αφού το ζήτημα θα πρέπει να περάσει και από τη Βουλή. Εν αναμονή λοιπόν αυτής της διαδικασίας, οι εταιρείες πετρελαιοειδών καυσίμων μελετούν τα πάντα τους για επενδύσεις στα πρατήριά τους, προκειμένου να είναι έτοιμες να εξυπηρετήσουν τη μικρή μερίδα ιδιοκτητών ηλεκτροκίνητων οχημάτων.

Τα πλάνα των εταιρειών

Ήδη, από τον περασμένο Φεβρουάριο, η Petrolina Holdings Public ανακοίνωσε την εγκατάσταση του πρώτου υπερσύγχρο-

νου φορτιστή ταχείας φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, στο πρατήριο της στην περιοχή ΓΣΖ στη Λάρνακα, το οποίο και έχει εγκαταστήσει. Μιλώντας στην «Κ» ο διευθύνων σύμβουλος του ομίλου Πετρολίνα Ντίνος Λευκαρίτης, ανέφερε ότι, το πλάνο της εταιρείας είναι η τοποθέτηση σταθμών φόρτισης στα πρατήρια, σε όλες τις πόλεις, προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες ηλεκτροκίνησης –τόσο εντός των πόλεων, όσο και σε σημεία που εξυπηρετούν τους οδηγούς στους αυτοκινητοδρόμους. Έκανε παράλληλα ξεκάθαρο τον στόχο της εταιρείας για ανάπτυξη ολοκληρωμένου δικτύου σημείων επαναφόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων εντός του 2023, με φορτιστές υπερταχείας και ταχείας φόρτισης σε σημεία όλων των επαρχιών.

Από πλευράς της εταιρείας Ελληνικά Πετρέλαια αναφέρεται επίσης η πρόθεση για εγκατάσταση φορτιστών σε αριθμό πρατηρίων του δικτύου της εταιρείας, αν και αναμένεται να ολοκληρωθεί η διαδικασία της Βουλής, προτού η εταιρεία να ανακοινώσει περισσότερες λεπτομέρειες.

Και η εταιρεία Coral προχωρεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες ώστε το πλάνο της για εγκατά-

Τα επόμενα δύο χρόνια αναμένεται ότι οι οδηγοί ηλεκτροκίνητων οχημάτων θα έχουν στη διάθεσή τους και την επιλογή φόρτισης σε πρατήρια συμβατικών.

σταση ηλεκτροφορτιστών στα πρατήριά της να προχωρήσει το επόμενο διάστημα. Σύμφωνα με ενημέρωση από την εταιρεία, το πλάνο της αφορά την τοποθέτηση σταθμών φόρτισης στο μεγαλύτερο μέρος του δικτύου της. Μέσα στα επόμενα δύο χρόνια, αναμένεται να εγκατασταθούν συνολικά φορτιστές σε 25 σημεία φόρτισης.

Σε σταθμούς φόρτισης εκτός των πόλεων προανατολίζεται η Staroil. Μιλώντας στην «Κ» ο CEO της εταιρείας Γιώργος Πέτρου, εξήγησε ότι μέσα στις πόλεις η ζήτηση είναι πολύ χαμηλότερη λόγω του ότι υπάρχει η ευχέρεια, σε μεγάλο βαθμό, οι ιδιοκτήτες ηλεκτροκίνητων να φορτίσουν το όχημα τους στην οικία τους, είτε σε χώρους υπεραγορών. Σε πρώτο στάδιο λοιπόν ο προγραμματισμός

Το κόστος για την εγκατάσταση σταθμού ταχείας φόρτισης κυμαίνεται γύρω στις 80 χιλιάδες ευρώ. Το πλάνο για την εταιρεία μας είναι μέχρι τέλος του 2024 να το έχουμε.

της εταιρείας περιλαμβάνει σταθμούς σε τρία σημεία –σε πρατήρια στην επαρχία Λευκωσίας, Λεμεσού και επαρχία Λάρνακας. Αυτό τουλάχιστον είναι το αρχικό πλάνο. Οι επόμενες κινήσεις θα διαμορφωθούν αναλόγως και των αναγκών της αγοράς.

Και αναψυκτήρια

Εκείνο που προβληματίζει τις εταιρείες είναι οι επιπλέον υπηρεσίες που θα πρέπει να προσφέρουν σε ένα αυτοκινητιστή, στον χρόνο που θα βρίσκεται στο πρατήριο μέχρι να ολοκληρωθεί η φόρτιση του οχήματός του. Η πρόταση των εταιρειών είναι η δημιουργία αναψυκτηρίων περιορισμένου χώρου εντός των πρατηρίων. Για το θέμα έχουν ζητήσει και αναμένουν συνάντηση με τον γενικό διευθυντή του υπουργείου Εσωτερικών.

Τιμολόγηση και ΑΠΕ

Ένα άλλο θέμα που θα εξεταστεί μεταγενέστερα, είναι πόσο θα τιμολογείται ο ανεφοδιασμός στους σταθμούς φόρτισης των πρατηρίων. Θεωρείται δεδομένο

ότι θα κοστίζει περισσότερο από όσο η φόρτιση στο σπίτι και θα πρέπει να δομεί πώς θα διαμορφωθεί αυτό το κόστος. Οι εταιρείες πετρελαιοειδών θα πρέπει επίσης να δουν την χρήση Ανανεώσιμων Πηγών στην φόρτιση των οχημάτων, ώστε να επιτευχθεί και ο στόχος για μηδενικούς ρύπους. Προς αυτή την κατεύθυνση έχει ήδη ανακοινωθεί από πλευράς της εταιρείας ΕΚΟ, η εγκατάσταση ταχυφορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων σε επιλεγμένα πρατήρια ΕΚΟ, αλλά και η περαιτέρω ανάπτυξη φωτοβολταϊκών συστημάτων, προκειμένου να επιτευχθεί αυτονομία και συνολική μείωση αερίων του θερμοκηπίου κατά 1.105 τόνους/έτος (μη συμπεριλαμβανομένων των ταχυφορτιστών).

Από πλευράς εταιρειών εκφράζεται πάντως και μια επιφύλαξη για το κατά πόσο οι επενδύσεις που ετοιμάζονται να προχωρήσουν σε σταθμούς φόρτισης και εξυπηρέτησης των αυτοκινητιστών ηλεκτρικών οχημάτων (με το κόστος εγκατάστασης φορτιστών κυμαίνεται στις 80 χιλιάδες για τον καθένα) θα τους βγουν, αφού δεν βλέπουν την ζήτηση για ηλεκτρικά να αυξάνεται δραματικά τα επόμενα χρόνια.

Σίγουρα χωρίς υποδομές, δύσκολα θα αυξηθεί το μερίδιο αγοράς της ηλεκτροκίνησης, ωστόσο επισημαίνουν ως μεγαλύτερο εμπόδιο για την αύξηση ενδιαφέροντος στα ηλεκτροκίνητα οχήματα, το ψηλό κόστος αγοράς τους.

Διαγωνισμός τον Σεπτέμβριο

Σύμφωνα με το νέο θεσμικό πλαίσιο της δέσμης Fit-for-55 που σχετίζεται με την κλιματική αλλαγή, το οποίο παρουσιάστηκε πρόσφατα στη Βουλή, τον προσεχή Σεπτέμβριο αναμένεται να προκηρυχθεί διαγωνισμός για εγκατάσταση 10 δημοσίων προσβάσιμων σημείων ταχείας φόρτισης (DC ≥50kw) σε δημόσια κτίρια (1 – Πάφο, 1 – Πόλη, 1 – Λάρνακα, 1 – Χοιροκοιτία, 1 – Λεμεσό, 1 – Κυπερούντα, 1 – Αρμόκωστο, 3 – Λευκωσία). Επιπλέον, τρέχει το Σχέδιο Χορηγιών «Ηλεκτροκίνηση με τα 1000» που απευθύνεται σε ιδιώτες, ΜΚΟ, νομικά

πρόσωπα δημοσίου δικαίου και αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης για εγκατάσταση δημοσίων προσβάσιμων σημείων επαναφόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων με συνολικό προϋπολογισμό €3.700.000. Κατά την 1η φάση του σχεδίου υποβλήθηκαν πέραν των 80 αιτήσεων για 200 σταθμούς φόρτισης και 300 σημεία επαναφόρτισης. Η ολοκλήρωση αξιολόγησης και αποστολή επιστολών προς αιτητές θα ολοκληρωθεί τον Σεπτέμβριο του 2023. Η 2η φάση του σχεδίου με αρχικό προϋπολογισμό €1.850.000 θα προκηρυχθεί τέλη 2023 ή αρχές 2024.

Η ολοκλήρωση αξιολόγησης και αποστολή επιστολών προς αιτητές θα ολοκληρωθεί τον Σεπτέμβριο του 2023.

Ευρωπαϊκός στόχος είναι να υπάρχουν σταθμοί επαναφόρτισης τουλάχιστον κάθε 60 χλμ στο κύριο οδικό δίκτυο με ορόσημο τα τέλη του 2025 για τα ιδιωτικά αυ-

τοκίνητα (επιβατικά αυτοκίνητα και φορτηγά κάτω των 3,5 τόνων) και έως τα τέλη του 2030 για τα βαρέα επαγγελματικά οχήματα (άνω των 3,5 τόνων).

Σε διαρκή άνοδο οι πωλήσεις ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων

Στο 5,85% το μερίδιό τους στην ελληνική αγορά το α' 4μηνο από 0,3% το 2019

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Σημαντική άνοδο αναμένεται να εμφανίσουν οι πωλήσεις ηλεκτρικών και ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων φέτος, σύμφωνα με εκτιμήσεις παραγόντων της αγοράς, αλλά και τη διαχρονική πορεία των ταξινομήσεων των αυτοκινήτων που δεν σπηρίζουν τη λειτουργία τους –τουλάχιστον αποκλειστικά– σε κινητήρα εσωτερικής καύσης. Ενδεικτικά της διαρκούς ανόδου των πωλήσεων ηλεκτρικών αυτοκινήτων είναι τα μεγέθη του 2022 της Tesla Greece, της εταιρείας που συνδέεται άμεσα με τον αμερικανικό όμιλο Tesla του Έλον Μασκ.

Η εταιρεία, που έχει αντικείμενο, όχι μόνο την εμπορική διάθεση των Tesla αλλά και την έρευνα και ανάπτυξη (R&D), αύξησε την περασμένη χρήση τα έσοδα από πω-

Κατά 20% αύξησε πέρυσι τα έσοδα από πωλήσεις η Tesla Ελλάδας.

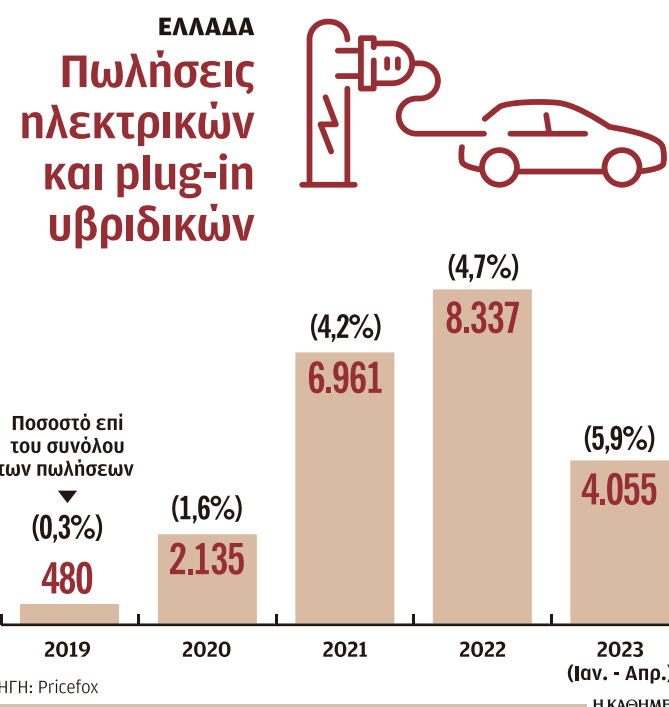
λήσεις κατά 20,4%, σε σύγκριση με το 2021, σε 34,4 εκατ. ευρώ. Εάν συμπεριληφθεί η συνεισφορά της δραστηριότητας R&D, ο συνολικός κύκλος εργασιών της Tesla Ελλάδας διαμορφώθηκε σε 35,5 εκατ. ευρώ. Λόγω, όμως, του υψηλού κόστους πωληθέντων, που διαμορφώνεται σε περίπου 32 εκατ. ευρώ, τα κέρδη πριν και μετά από φόρους διαμορφώνονται σε 634.000 ευρώ και 362.400 ευρώ αντίστοιχα. Η Tesla Ελλάδας πραγματοποίησε τον Δεκέμβριο του 2020 τις πρώτες 11 πωλήσεις των ομώνυμων οχημάτων της, αριθμός

που εκτοξεύθηκε σε περίπου 606 το 2021 και παρέμεινε σταθερός το 2022. Ωστόσο, η φετινή χρονιά φαίνεται να προδιαγράφεται μία από τις καλύτερες για την εταιρεία, δεδομένου ότι οι ταξινομήσεις αυτοκινήτων Tesla το πρώτο πεντάμηνο υπερτριπλασιάστηκαν, συγκριτικά με το αντίστοιχο διάστημα του 2022, έχοντας διαμορφωθεί σε 772, σύμφωνα με τα στοιχεία του Συνδέσμου Εισαγωγέων Αντιπροσώπων Αυτοκινήτων. Η σημαντική αυτή άνοδος αποδίδεται και στην άμβλυνση των προβλημάτων της εφοδιαστικής αλυσίδας, με την εταιρεία να εκτιμά ότι τα επόμενα χρόνια θα αυξήσει, ετησίως, κατά μέσον όρο τις πωλήσεις της σε ποσοστό 50%.

Τα ανοδικά, όμως, μεγέθη της Tesla Ελλάδας συμβαδίζουν με την ευρύτερη αύξηση των πωλήσεων ηλεκτροκίνητων και ηλεκτρικών

αυτοκινήτων. Σύμφωνα με στοιχεία της ασφαλιστικής εταιρείας Pricefox, βάσει των παραδόσεων μόνο του πρώτου τετραμήνου, το ποσοστό των ηλεκτρικών και plug-in υβριδικών αντιστοιχεί στο 5,85% του συνόλου των πωλήσεων. Το ποσοστό αυτό περιοριζόταν στο 0,3% το 2019 και ανήλθε για το σύνολο του 2022 σε 4,7%. Βάσει των ίδιων στοιχείων, το πρώτο τετράμηνο πωλήθηκαν 4.055 υβριδικά και plug-in από 1.880 το αντίστοιχο διάστημα του 2022 και 6.700 και 2.135 το 2021 και το 2020 αντίστοιχα. Στα πιο ευπώλητα αυτοκίνητα ανήκουν τα Tesla Model Y και 3, με την πεντάδα να συμπληρώνουν το Volkswagen ID.4, το Fiat 500 και το Volvo XC40.

«Οι πωλήσεις των ηλεκτροκίνητων βαίνουν συνεχώς αυξανόμενες, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπου

το πρώτο τρίμηνο της φετινής χρονιάς αυξήθηκαν κατά 20%, σε άνω του 1,1 εκατ. Απαιτούνται βέβαια οι κατάλληλες υποδομές, όπως σταθμοί φόρτισης, η δημιουργία των οποίων επιταχύνεται και στην Ελλάδα. Ωστόσο, παρά το αρχικό κόστος αγοράς που είναι υψηλότερο στα ηλεκτροκίνητα, σε σχέση

με τα βενζινοκίνητα, οι δαπάνες συντήρησης είναι πολύ μικρότερες. Υπολογίζεται ότι διαμορφώνονται στην τριετία σε 1.200 ευρώ στα βενζινοκίνητα, ενώ ξεπερνούν ελαφρώς τα 200 ευρώ στα ηλεκτρικά αυτοκίνητα», σημειώνει στην «Κ» ο διευθύνων σύμβουλος της Pricefox Δημήτρης Τσατσίρης.

Ερχονται νέες πιέσεις στα νοικοκυριά

Αλυσιδωτές επιπτώσεις από τη διακοπή των μέτρων στήριξης για ηλεκτρισμό και καύσιμα - Φόβοι για αισχροκέρδεια

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Την Τετάρτη το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε να μην συνεχιστεί το μέτρο επικυρωμένης των καυσίμων, ενώ θα συνεχιστεί το μέτρο για τον ηλεκτρισμό, το οποίο θα είναι πιο επικεντρωμένο και θα αφορά ελεύθερα νοικοκυριά και γεωργούς που χρησιμοποιούν αντλιοστάσια για τις ανάγκες τους. Δικαιολογημένη ή μη η απόφαση για την άμεση διακοπή της στήριξης, σίγουρα θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στην τσέπη των νοικοκυριών τα οποία θα πιεστούν περαιτέρω. Οι νέες πιέσεις στα νοικοκυριά θα αρχίσουν, ενώ θα υπάρξουν μόνο επικεντρωμένα μέτρα προς άμβλυνση των προβλημάτων των μεσαίων στρωμάτων και ελεύθερων ομάδων και που σχετίζονται με τον ηλεκτρισμό.

Η θέση του υπουργείου Οικονομικών για τις παραπάνω αποφάσεις, είναι πως, η πολιτική της κυβέρνησης για μη επέκταση του μέτρου συνάδει με τις πολιτικές της πράσινης μετάβασης, που αποσκοπούν στη μείωση της κατανάλωσης καυσίμων και απεξάρτησης της οικονομίας από τα ορυκτά καύσιμα καθώς και στην ενθάρρυνση της χρήσης φιλικότερων προς το περιβάλλον μέσων διακίνησης. Σύμφωνα με τον ΥΠΟΙΚ, η κοινωνική πολιτική ασκείται μέσω της επιδοματικής πολιτικής στοχευμένα προς νοικοκυριά που το έχουν πραγματικά ανάγκη και όχι με καθολικά μέτρα που μειώνουν τους φόρους κατανάλωσης με αποτέλεσμα να επωφεληθούνται περισσότερο οι εύποροι καταναλωτές.

Ποια είναι όμως η θέση των οικονομολόγων για αυτή την απόφαση; Σύμφωνα με τον Διοικητικό Σύμβουλο και επικεφαλής των Υπηρεσιών Διαχείρισης Παγκόσμιας Συμ-

μόρφωσης της KPMG Κύπρου, Τάσος Γιασεμίδης, τα οριζόντια μέτρα περιορισμού των άμεσων και έμμεσων φόρων για περιορισμό της ακρίβειας και ελάφρυνσης του κοινωνικού βάρους δε μπορούν παρά να είναι προσωρινά εφόσον δημιουργούν στρέβλωση στην αγορά. Όπως δήλωσε στην «Κ», παρόμοια είναι και η σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για σταδιακή απόσυρση τέτοιων μέτρων στήριξης, χωρίς φυσικά να

Ενδεχομένως να ήταν καλύτερη μια απόφαση για σταδιακή απόσυρση των μέτρων και όχι άμεση, αναφέρει ο οικονομολόγος Τάσος Γιασεμίδης.

αποκλειεται η δυνατότητα ενίσχυσης στοχευμένα των ελεύθερων ομάδων του πληθυσμού. «Η κυπριακή οικονομία, προς το παρόν, δεν έχει τις ανάλογες ανταγωνιστικές δομές ώστε να απορροφά άμεσα τις αυξομειώσεις στις τιμές των προϊόντων και των πρώτων υλών, κυρίως αυτών που εισάγονται», σχολίασε.

Σταδιακή απόσυρση;

Ερωτηθείς σχετικά, ο κ. Γιασεμίδης είπε πως, αναμένεται να δούμε τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα αυξήσεις στα καύσιμα και σε άλλα προϊόντα που συνδέονται με αυτά, ενώ σταδιακά η απόσυρση του μέτρου θα απορροφείται από την αγορά. Ο κ. Γιασεμίδης εξέφρασε την άποψη πως ενδεχομένως να ήταν καλύτερη μια απόφαση για σταδιακή απόσυρ-

Το μέτρο για τον ηλεκτρισμό, το οποίο θα αφορά ελεύθερα νοικοκυριά και γεωργούς που χρησιμοποιούν αντλιοστάσια για τις ανάγκες τους, θα ισχύσει μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου και το κόστος υπολογίζεται περίπου στα 2,5 εκατ.

Αύξηση 8,5% των πρωτογενών δαπανών το 2023

Το μέτρο για τον ηλεκτρισμό, το οποίο θα είναι πιο επικεντρωμένο και θα αφορά ελεύθερα νοικοκυριά και γεωργούς που χρησιμοποιούν αντλιοστάσια για τις ανάγκες τους, θα ισχύσει μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου και το κόστος υπολογίζεται περίπου στα 2,5 εκατ. ευρώ. Ποιες είναι οι προβλέψεις για το 2023; Με βάση το μακροοικονομικό σενάριο του υπουργείου Οικονομικών που παρουσιάζεται στο Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΣΠΔΠ) για το 2023, το δημοσιονομικό ισοζύγιο αναμένεται να παραμείνει πλεονασματικό ύψους 567 εκατ. ευρώ, ενώ ως ποσοστό του ΑΕΠ

εκτιμάται στο 2%, σε σύγκριση με πλεόνασμα 570 εκατ. ευρώ (2,1% του ΑΕΠ) τον προηγούμενο χρόνο. Το πρωτογενές ισοζύγιο εκτιμάται να παραμείνει πλεονασματικό ύψους 931 εκατ. ευρώ (3,2% του ΑΕΠ) το 2023 σε σύγκριση με πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 973 εκατ. ευρώ (3,6% του ΑΕΠ) το 2022. Αναλυτικότερα, τα δημόσια έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης το 2023 αναμένεται να ανέλθουν στα 12,1 δισ. ευρώ σε σύγκριση με 11,3 δισ. ευρώ του προηγούμενου χρόνου, παρουσιάζοντας αύξηση 7,4%, λόγω της αναμενόμενης περαιτέρω αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας

των μέτρων και όχι άμεση. «Λαμβάνοντας υπόψη αυτό, ενδεχομένως να ήταν καλύτερα να υπάρχει μια σταδιακή απόσυρση των μέτρων όσον αφορά τον περιορισμό των φόρων σε καύσιμα και ηλεκτρισμό, δηλαδή εντός συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου ποσοστιαία μείωση», είπε χαρακτηριστικά.

Ο Κύπριος οικονομολόγος σημείωσε πως, επιπλέον είναι σημαντικό να αξιολογηθεί η ελαστικότητα στη ζήτηση καυσίμων και ηλεκτρικού ρεύματος με βάση τη διακύμανση της τελικής τιμής. «Διαφαίνεται ότι οι καταναλωτές εξετάζουν με προσοχή τις τιμές των προϊόντων, σε περιόδους που γίνονται πιο ακριβά, ενώ όσον αφορά το ηλεκτρικό ρεύμα παρατηρείται σημαντική αύξηση των αιτήσεων για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων», συμπλήρωσε. Όσο αφορά στις δυνάμεις της αγοράς, ο κ. Γιασεμίδης τόνισε ότι, στην τελική θα

πρέπει να αφεθούν οι δυνάμεις της αγοράς και της ζήτησης να δράσουν, λαμβάνοντας υπόψη την εξομάλυνση των τιμών στις διεθνείς αγορές, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν απαιτείται παρακολούθηση της κατάστασης από τις αρμόδιες υπηρεσίες ώστε να παρεμβαίνουν όπου χρειάζεται.

Οχι σε αισχροκέρδεια

Ο κ. Γιασεμίδης υπέδειξε παράλληλα ότι, ιδιαίτερα σημαντικό είναι να υπάρξουν οι ανάλογοι έλεγχοι ώστε οι αυξήσεις να είναι συνυφασμένες με την απόσυρση του μέτρου, μακριά από φαινόμενα αισχροκέρδειας. «Σημειώνεται ότι υπάρχει σημαντική μείωση των τιμών των καυσίμων σε σχέση με τότε που ψηφίστηκε αρχικά το μέτρο, όμως οι καταναλωτές καλούνται να προσαρμόσουν τα οικονομικά τους, καθώς αναμένεται να βιώσουν την αλλαγή από τη μια μέρα στην άλλη και δε θα συγκρίνουμε με τα έξοδα που είχαν πριν ένα χρόνο», σημείωσε.

Κατέληξε στην «Κ» με τα εξής: «Επιπλέον, οποιαδήποτε μέτρα θα πρέπει να διασφαλίζουν τη σταθερή πορεία των δημόσιων οικονομικών, λαμβάνοντας υπόψη ότι προς το τέλος του έτους αναμένεται να υπάρξει σημαντική επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης απόρροια της σύμφωνης της νομισματικής πολιτικής, τα αποτελέσματα της οποίας ακόμη δεν έχουν περάσει στην ολόκληρη της οικονομίας και στα ποσοστά πληθωρισμού. Οπότε η διασφάλιση των κρατικών εσόδων, λαμβάνοντας υπόψη και το ύψος του συμπληρωματικού κρατικού προϋπολογισμού που πρόσφατα κατατέθηκε στη Βουλή είναι ιδιαίτερα σημαντική».

Η Τράπεζα Κύπρου στέκει σε γερές βάσεις

Χάρης Πουαγκαρέ: Η επικέντρωσή μας είναι εστιασμένη στην περαιτέρω ενδυνάμωση της σχέσης που έχουμε με τους πελάτες

Η επικέντρωση της Τράπεζας Κύπρου σήμερα είναι εστιασμένη στην περαιτέρω ενδυνάμωση της σχέσης που έχει η Τράπεζα με τους πελάτες της. Στη συνέντευξή του ο Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος και Διευθυντής Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων της Τράπεζας Κύπρου, Χάρης Πουαγκαρέ σημειώνει πως, οι πελάτες της Τρ. Κύπρου βρίσκονται πάντοτε επίκεντρο των προσπαθειών και η ικανοποίησή τους είναι ο πυρήνας της στρατηγικής της Τράπεζας. Ο κ. Πουαγκαρέ στη συνέντευξή του παραθέτει τα στοιχεία του νέου δανεισμού, αναλύει τη σημαντικότητα του τεχνολογικού μετασχηματισμού της Τράπεζας, καθώς εξηγεί και τη λειτουργία της υπηρεσίας QuickHub.

- Αναμφίβολα η Τράπεζα Κύπρου έχει εισέλθει σε μια νέα εποχή. Ποιοι είναι οι στόχοι που έχετε θέσει για το μέλλον;

- Έχοντας ολοκληρώσει ένα μεγάλο κεφάλαιο, όπως αυτό της αναδιάρθρωσής της, η Τράπεζα Κύπρου στέκει σε γερές βάσεις σ' ένα υγιές περιβάλλον. Πλέον μπορεί να συνεχίσει να στηρίζει τους πελάτες της, την κυπριακή οικονομία, να διατηρεί ισχυρό το κοινωνικό της αποτύπωμα με τη συνεισφορά της, να αυξάνει και ταυτόχρονα να παρέχει σταθερή απόδοση στους μετόχους της. Συνοπτικά σας αναφέρω ότι η κεφαλαιακή μας θέση παραμένει ισχυρή και σημαντικά πάνω από τις εποπτικές απαιτήσεις, (Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) 15,2% και Συνοπτικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας 20,3%) ενώ ταυτόχρονα έχει συμπληρωθεί η μεγάλη προσπάθεια μείωσης των ΜΕΔ. Συνολικά, από το ανώτατο τους επίπεδο το 2014, τα ΜΕΔ έχουν μειωθεί κατά €14.6 δισ. ή 97% σε €0.4 δισ. και το ποσοστό ΜΕΔ προς συνολικά δάνεια κατά 59 εκατοστιαίες μονάδες, από 63% σε κάτω από 4%.

Η επικέντρωσή μας σήμερα είναι εστιασμένη στην περαιτέρω ενδυνάμωση της σχέσης που έχει η Τράπεζα με τους πελάτες της. Άλλωστε, όπως έχουμε τονίσει πολλές φορές οι πελάτες μας βρίσκονται πάντοτε στο επίκεντρο των προσπαθειών μας και η ικανοποίησή τους είναι αν θέλετε ο πυρήνας της στρατηγικής μας.

- Έχετε αναφερθεί στη σημασία της στήριξης, που διαχρονικά παρέχει η Τράπεζα Κύπρου στους

«Στο πρώτο τρίμηνο του 2023 η Τράπεζα Κύπρου παραχώρησε χρηματοδοτήσεις ύψους 624 εκατ. ευρώ», σημειώνει ο Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος και Διευθυντής Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων της ΒΟC.

πελάτες της και κατ' επέκταση στην κυπριακή οικονομία. Αυτή η στήριξη πως μεταφράζεται σε αριθμούς κατά το τρέχον έτος;

- Το τρίμηνο που έληξε στις 31 Μαρτίου 2023, η Τράπεζα Κύπρου παραχώρησε χρηματοδοτήσεις ύψους €624 εκατ. Σε τριμηνιαία βάση ο νέος δανεισμός αυξήθηκε κατά 41%, ενώ κινήθηκε σε γενικές γραμμές στα ίδια επίπεδα σε ετήσια βάση. Το δανειακό χαρτοφυλάκιο εξυπηρετούμενων δανείων αυξήθηκε κατά 1% σε ετήσια βάση και έφτασε στα €9.9 δισ. Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι η Τράπεζα χρηματοδοτεί έργα ανάπτυξης και υποδομές για αρκετές μικρομεσαίες επιχειρήσεις και παραγωγούς του πρωτογενή τομέα ο οποίος είναι βαρύνουσα σημασία

Η Τράπεζα Κύπρου έχοντας υψηλό αισθημα ευθύνης έναντι των παραγωγών του τόπου μας και των ΜμΕ στηρίζει για άλλη μια χρονιά τα βραβεία Γαστρονόμος, που έχουν καταστεί πλέον θεσμός.

για κάθε οικονομία. Αν εστιάσουμε στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) θα δούμε ότι τους τελευταίους 17 μήνες η Τράπεζα Κύπρου έχει παραχωρήσει χρηματοδοτήσεις €393 εκατ. Συγκεκριμένα, από τις αρχές του 2023 μέχρι τον περασμένο Μάιο η Τράπεζα παραχώρησε συνολικά €121 εκατ. νέα δάνεια, ενώ ολόκληρο το 2022 είχε παραχωρήσει άλλα €272 εκατ. σε ΜμΕ. Το πελατολόγιο της Τράπεζας μεγαλώνει και αριθμεί συνολικά 71.588 Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις.

Η Τράπεζα Κύπρου έχοντας υψηλό αισθημα ευθύνης έναντι των παραγωγών του τόπου μας και των ΜμΕ στηρίζει για άλλη μια χρονιά τα βραβεία Γαστρονόμος, που έχουν καταστεί πλέον θεσμός. Τέτοιες πρωτοβουλίες είναι ιδιαίτερα σημαντικές καθώς έρχονται να επιβραβεύσουν και να αναδείξουν ταυτόχρονα τη βαρυσήμαντη δράση των παραγωγών του πρωτογενούς τομέα και τη δυναμική του τομέα της μεταποίησης.

Τεχνολογικός μετασχηματισμός

- Η ενδυνάμωση της σχέσης σας με τους πελάτες αποτελεί μέρος του τεχνολογικού μετασχηματισμού της Τράπεζας;

- Ασφαλώς, γιατί η υλοποίηση του προγράμματος μετασχηματισμού, που βρίσκεται σε εξέλιξη, θα επιτρέψει τη μετάβαση σ' ένα πιο σύγχρονο τρόπο διεξαγωγής τραπεζικών εργασιών. Ήδη οι πελάτες μας και οι εργαζόμενοι στην Τράπεζα έχουν αισθανθεί αυτή την αλλαγή, η οποία στοχεύει στην ενίσχυση της ψηφιοποίησης της εξυπηρέτησης των πελατών, καθώς και των εσωτερικών λειτουργιών.

- Διακρίνεται στα λεγόμενά σας η αξία που προσδίδει η Τράπεζα στον ψηφιακό μετασχηματισμό. Τι να αναμένουμε;

- Οι ομάδες μας επεξεργάζονται συνεχώς νέες

ιδέες για ανάπτυξη νέων ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών και βεβαίως τη συνεχή εξέλιξη των υφιστάμενων, που θεωρώ ότι προσδίδουν στην Τράπεζα Κύπρου ένα συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της. Να τονίσω ότι δίνουμε μεγάλη σημασία στην ασφάλεια των διαδικτυακών συναλλαγών των πελατών μας γι' αυτό και έχουν ειραχθεί πρόσφατα πρόσθετα χαρακτηριστικά ασφαλείας.

Είναι θεωρώ για όλους αυτούς τους λόγους που η υιοθέτηση των ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών συνεχίσει να αυξάνεται και να κερδίζει δυναμική. Στα τέλη Μαρτίου 2023, το 94.2% του αριθμού των συναλλαγών που αφορούν καταθέσεις, αναλήψεις μετρητών και μεταφορές εντός και εκτός της Τράπεζας, πραγματοποιήθηκαν μέσω των ψηφιακών καναλιών. Επιπλέον, το 82.7% των ιδιωτών πελατών επιλέγουν τα ψηφιακά κανάλια έναντι των καταστημάτων για τις συναλλαγές τους. Την ίδια περίοδο είχαμε αύξηση των ενεργών χρηστών του mobile banking και του QuickPay κατά 15.1% και 29.3% αντίστοιχα σε ετήσια βάση.

Η σημαντικότητα του QuickHub

- Η Τράπεζα Κύπρου έχει λανσάρι πρόσφατα μια νέα υπηρεσία το QuickHub. Ποια είναι η χρησιμότητα αυτού του εργαλείου για τους πελάτες της;

- Το QuickHub, όπως πολύ σωστά έχετε επισημάνει, είναι μια νέα καινοτόμος υπηρεσία, η οποία επιτρέπει στους ιδιώτες πελάτες μας να έχουν, κατά κάποιο τρόπο, ένα τραπεζικό κατάστημα στα χέρια τους. Μέσω του QuickHub, που είναι διαθέσιμο στα ψηφιακά κανάλια της Τράπεζας (Internet Banking, BoC Mobile App), μπορούν να πραγματοποιήσουν σχεδόν όλες τις τραπεζικές συναλλαγές. Συγκεκριμένα με το QuickHub, μπορούν να έχουν άμεση πρόσβαση σε προϊόντα και υπηρεσίες της Τράπεζας, όπως να ανοίξουν νέο λογαριασμό, να λάβουν τη νέα τους κάρτα, να αιτηθούν προσωπικό δάνειο και ενοικιαγόρα αυτοκινήτου, να καταθέσουν επιταγές, αλλά και να ασφαλίσουν το αυτοκίνητο ή και την κατοικία τους. Δεν θα ήταν υπερβολή να χαρακτηρίσουμε το QuickHub ως ένα δυναμικό εργαλείο στα χέρια των ιδιωτών πελατών της Τράπεζας Κύπρου, καθώς μπορούν εύκολα, γρήγορα και χωρίς καθυστέρηση να έχουν πρόσβαση σε καινοτόμα προϊόντα και τις υπηρεσίες της.

Το δάνειο εγκρίνεται, αλλά δεν βρίσκουν σπίτι

Χρονικό περιθώριο μόλις δύο μηνών έχουν οι νέοι ώστε να μην ακυρωθεί η αίτηση επιδότησης επιτοκίου στεγαστικού

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Μόλις 4.706 δάνεια σε σχέση με την αρχική ζήτηση των 36.544 αιτήσεων που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος «Σπίτι Μου» για την επιδότηση επιτοκίου στεγαστικού δανείου έχουν φτάσει στην «πηγή», δηλαδή έχουν εξασφαλίσει την πολύτιμη έγκριση. Αυτό σημαίνει ότι έχει βρεθεί και το κατάλληλο ακίνητο προς αγορά, που αποτελεί και τον σημαντικό παράγοντα που δυσχεραίνει τη λειτουργία του προγράμματος, με δεδομένο ότι η ζήτηση είναι εξασφαλισμένη.

Σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία από τα τραπεζικά ιδρύματα, από τις 36.544 αιτήσεις έχουν αξιολογηθεί οι επτά στις δέκα, δηλαδή 25.573. Από αυτές, προέγκριση έχει δοθεί για το 69% ή 17.606 και από αυτές έχουν φτάσει στο τελικό στάδιο και έχουν εγκριθεί 4.706. Οι υπόλοιπες αιτήσεις, ήτοι το 30%, απορρίφθηκαν, καθώς οι ενδιαφερόμενοι δεν πληρούσαν τις σχετικές προϋποθέσεις.

Υπενθυμίζεται ότι το πρόγραμμα απευθύνεται σε νέους, ηλικίας από 25-39 ετών, που ενδιαφέρονται για την απόκτηση κατοικίας, με έτος κατασκευής έως το 2007 (όχι μεταγενέστερη), επιφανείας έως 150 τ.μ. και κόστους έως 200.000 ευρώ.

Η έλλειψη ακινήτων

Όπως φάνηκε εξ αρχής, τα ακίνητα που πληρούσαν τα σχετικά κριτήρια ανταποκρίνονταν στις ανάγκες/επιθυμίες των αγοραστών και ταυτόχρονα βρίσκονταν εντός των οικονομικών δυνατοτήτων τους, και δη της πιστοληπτικής τους ικανότητας, ήταν λιγοστά. Περιοριζόνταν δε σε επιλεγμένες περιοχές του κέντρου και των δυτικών προαστίων και πολύ λιγότερο σε άλλες περιοχές, όπου και η ζήτηση είναι μεγαλύτερη, όπως τα βόρεια και τα νότια προάστια. Έτσι ερμηνεύεται και το γεγονός ότι ενώ υπάρχουν 17.066 προεγκρίσεις, ο αριθμός των δανείων που χορηγήθηκαν δεν έχει ξεπεράσει τις 4.706, δηλαδή μόλις το 27,5%.

Ακόμα όμως και αυτό το νούμερο είναι πιθανό τελικά να είναι χαμηλότερο, καθώς εκφράζονται επιφυλάξεις για το πόσα ακίνητα θα πουληθούν, δεδομένου ότι κάποια είναι πιθανό να έχουν πολεοδομικά προβλήματα, ενώ σε κάποια άλλα παρατηρούνται υπαναχωρήσεις των ιδιοκτητών, που θεωρούν ότι μπορούν να εξασφαλίσουν υψηλότερο τιμήμα ή δεν επιθυμούν να περιμένουν περί τους 5-6 μήνες για να εισπρά-

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

Η πορεία του προγράμματος επιδότησης επιτοκίου στεγαστικού δανείου

► Για νέους ηλικίας 25-39 ετών

ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ

Η εκτόξευση των τιμών πώλησης κατοικιών σε αριθμούς κατά το πρώτο τρίμηνο του 2023

	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2017-2023 (Α' τρίμηνο)
Αθήνα (Αττική)	16,5%	68%
Θεσσαλονίκη	16,1%	50,6%
Νεόδημα (έως 5 ετών)	12,8%	50%
Μεταχειρισμένα (5 ετών και άνω)	15,6%	48%
Σύνολο χώρας	14,5%	49%

Μόλις μία στις τέσσερις αιτήσεις που πληρούν τις προϋποθέσεις έχει εξασφαλίσει την πολυπόθητη έγκριση.

Έχουν το σύνολο του οφειλόμενου ποσού από την τράπεζα του δανειολήπτη.

Σημειώτεον ότι αν ο τελευταίος δεν έχει εντοπίσει το ακίνητο που επιθυμεί να αγοράσει εντός δύο μηνών από την προέγκριση του δανείου, τότε η αίτησή του ακυρώνεται.

Προκαλούνται νέες αυξήσεις

Σε πρόσφατη τοποθέτησή του, στο πλαίσιο του συνεδρίου ακινήτων Premium Real Estate Forum, ο κ. Λευτέρης Ποταμιάνος, πρόεδρος του Συλλόγου Μεσιτών Αθηνών - Αττικής, είχε επισημάνει ότι «σε μια αγορά που στερείται ακινήτων, είναι λάθος να δημιουργείται νέα αύξηση της ήδη υψηλής ζήτησης, γιατί με τον τρόπο αυτό και θα αυξηθούν επιπλέον οι τιμές πώλησης και προκύπτουν στρεβλώσεις».

Σύμφωνα με τον κ. Ποταμιάνο, παρότι το πρόγραμμα είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, ενδεχο-

μένως θα έπρεπε να αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου σχεδιασμού. «Θα μπορούσαν π.χ. πρώτα να έχουν αναπτυχθεί κοινωνικές κατοικίες, είτε σε σύμπραξη με ιδιώτες είτε μέσω της αξιοποίησης δημόσιων κτιρίων και εκτάσεων, και αυτά τα ακίνητα να συνδεθούν στη συνέχεια με το πρόγραμμα "Σπίτι Μου", ανέφερε ο κ. Ποταμιάνος.

Από την άλλη πλευρά, είναι σαφές από την ανταπόκριση στο πρόγραμμα ότι υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός ενδιαφερόμενων αγοραστών. Επειτα από δέκα και πλέον χρόνια, έχει συσσωρευθεί μια σημαντική ζήτηση στην αγορά, που είναι πρακτικά αδύνατο να ικανοποιηθεί, είτε λόγω έλλειψης προσφοράς ακινήτων είτε εξαιτίας της αδυναμίας των ιδίων των ενδιαφε-

ρομένων να ανταποκριθούν οικονομικά, καθώς δεν διαθέτουν την απαιτούμενη αγοραστική δύναμη, ιδίως αν πρόκειται για ακίνητο εντός του λεκανοπεδίου της Αττικής.

Η εκτίναξη των τιμών

Από το 2017 και μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2023, οι τιμές πώλησης κατοικιών στην Αττική έχουν καταγράψει αύξηση της τάξεως του 70% κατά μέσο όρο, με αποτέλεσμα να είναι σχεδόν αδύνατη η αγορά ακινήτου χωρίς τραπεζικό δανεισμό, ρευστοποίηση άλλων περιουσιακών στοιχείων και πιθανώς και οικονομικής βοήθειας από το οικογενειακό περιβάλλον.

Αφενός μεν είναι ελάχιστες οι νεόδημες κατασκευές (περίπου 9.000 άδειες τον χρόνο),

αφετέρου δε οι τιμές πώλησης των νέων διαμερισμάτων κυμαίνονται από 3.000-5.000 ευρώ/τ.μ. κατά μέσο όρο, ανάλογα με την ποιότητα και την περιοχή όπου βρίσκεται η οικοδομή. Έτσι, για ένα τυπικό οικογενειακό διαμέρισμα επιφανείας 100 τ.μ. απαιτούνται κεφάλαια της τάξεως των 300.000-500.000 ευρώ, που είναι εξαιρετικά δύσκολο να βρεθούν για την πλειονότητα των ενδιαφερομένων. Σύμφωνα με στελέχη του κλάδου, «θα πρέπει να αντιληφθούν ορισμένοι ενδιαφερόμενοι ότι ίσως δεν μπορούν να αποκτήσουν το δικό τους σπίτι, καθώς δεν έχουν την απαιτούμενη αγοραστική δύναμη».

Σύμφωνα με τους περισσότερους φορείς του κλάδου, το μεγάλο πρόβλημα σήμερα είναι η έλλειψη προσφοράς, η οποία έχει τροφοδοτήσει και το «ράλι» τιμών. Όπως σημειώνει ο κ. Ποταμιάνος, «Το 2015 υπήρχαν περίπου 200.000-300.000 απύλητα ακίνητα όλων των κατηγοριών, που δεν μπορούσαν να απορροφηθούν εξαιτίας της απαξίωσης των κεφαλαιακών ελέγχων. Σήμερα, το πρόβλημα είναι αντίθετο, καθώς στα χρόνια που μεσολάβησαν, μεγάλο μέρος από τα ακίνητα αυτά απορροφήθηκε πλέον και δεν αναπληρώθηκε από άλλα. Ταυτόχρονα, η οικοδομική δραστη-

ριότητα παρέμεινε χαμηλή, σε μόλις 9.500 νέες άδειες τον χρόνο, από 56.000 πριν από την οικονομική κρίση».

Το ζήτημα της συσσώρευσης

Στελέχη του κλάδου σημειώνουν και τη συσσώρευση ενός μεγάλου όγκου από τουλάχιστον 40.000-50.000 κατοικιών στα χέρια των τραπεζών και των funds και εταιρειών διαχείρισης απαιτήσεων, που προχωρούν σε ελάχιστες πωλήσεις σε ετήσια βάση. «Ας πειστούν όσοι έχουν πολλά ακίνητα και κερδοσκοπούν, ώστε να τα διαθέσουν στην αγορά με ταχύτερο ρυθμό», τόνιζε πρόσφατα επαγγελματίας της αγοράς ακινήτων.

Ασφαλώς, είναι θετική η δημιουργία υπουργικού καρτοφυλακίου, με αντικείμενο τη χάραξη στεγαστικής πολιτικής, μετά μία δεκαετία πλήρους απουσίας της (από την κατάργηση του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας και μετά). Ωστόσο, ακόμα κι αν αύριο είχαν ψηφιστεί οι απαιτούμενες πολιτικές και τα σχετικά προγράμματα, θα χρειαζόταν τουλάχιστον δύο-τρία χρόνια ακόμη έως ότου αποδώσουν τους πρώτους καρπούς. Στο μεσοδιάστημα, το πιθανότερο είναι οι τιμές να συνεχίσουν να αυξάνονται και η έλλειψη προσφοράς κατοικιών να παραμένει ως κυρίαρχη τάση στην αγορά.

Το 71% θέλει να αλλάξει κατοικία

Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της εταιρείας Synergon Partners, η οποία πραγματοποιήθηκε σε πολίτες 30-50 ετών, το 71% εξέφρασε την πρόθεση αλλαγής της κύριας κατοικίας του, εντός της επόμενης δεκαετίας. Εξ αυτών, το 56% προτίθεται να αγοράσει κατοικία και μόλις το 15% να νοικιάσει. Εντός των επόμενων τριών ετών, το ποσοστό όσων σχεδιάζουν να αλλάξουν ακίνητο ανέρχεται σε 34%, με το 24% να επιθυμεί την αγορά ακινήτου. Ωστόσο, το 74% θεωρεί ότι είναι δύσκολο έως και πολύ δύσκολο η αναζήτηση και η εύρεση της κατάλληλης κατοικίας. Μάλιστα, το 15% θεωρεί ότι οι τιμές πώλησης είναι πλέον απλησίαστες, με ένα επιπλέον 80% να κάνει λόγο για τουλάχιστον υψηλές τιμές.

Αυξήθηκε κατά 20% η τιμή διανυκτέρευσης στα ξενοδοχεία της Αθήνας

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Παρά τη μικρή υστέρηση στις πληρότητες των ξενοδοχείων σε Αθήνα και Αττική σε σχέση με το 2019, η τιμή διανυκτέρευσης έχει αυξηθεί περισσότερο από 20%, ενώ τα έσοδα από ένα διαθέσιμο δωμάτιο έχουν βελτιωθεί κατά 15% τουλάχιστον κατά τους πρώτους πέντε μήνες της χρονιάς.

Οι αυξήσεις των τιμών δικαιολογούν σε μεγάλο βαθμό τις επιδόσεις των ξενοδοχείων, ενώ η υστέρηση στις πληρότητες συνδέεται άμεσα με τη μεγάλη αύξηση των διαθέσιμων κλινών στις βραχυπρόθεσμες μισθώσεις κατοικιών. Παράλληλα, για τη μόλις κατά 4% υστέρηση των πληροτήτων σε σχέση με το πρώτο πεντάμηνο του 2019, ενοχοποιείται εν μέρει και η αύξηση των δωματίων από τις επενδύσεις που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια στην Αττική, αναφέρουν πηγές της αγοράς.

Ειδικότερα, κατά το διάστημα Ιανουαρίου - Μαΐου σημειώ-

ώθηκε αύξηση της μέσης τιμής δωματίου (ADR) των αθηναϊκών ξενοδοχείων κατά 19,5% έναντι του 2022 και κατά 21,4% έναντι του 2019, σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η Ένωση Ξενοδόχων Αθηνών - Αττικής και Αργοσαρωνικού (ΕΞΑΑ). Πιο συγκεκριμένα, η μέση τιμή

Η μέση τιμή παραμένει χαμηλότερη από ανταγωνιστικές πόλεις, όπως η Κωνσταντινούπολη και η Βαρκελώνη.

δωματίου (5μηνος 2023) έφθασε τα 117,36 ευρώ (από 98,21 ευρώ της αντίστοιχης περιόδου του 2022 και από 96,7 ευρώ του πρώτου 5μηνου του 2019). «Την ώθηση σαφώς έδωσαν οι τιμές του Μαΐου στα 154,66 ευρώ το 2023 έναντι 125,77 ευρώ το 2022 (+23%) και 119,76 ευρώ το 2019

Η μέση πληρότητα στα αθηναϊκά ξενοδοχεία τον Μάιο προσέγγισε το 88,5%, δηλαδή βελτιώθηκε κατά 7,9% έναντι του Μαΐου 2022.

(+29,1%),» σημειώνει η ΕΞΑΑ. Συγκριτικά με πόλεις ανταγωνιστριες της Αθήνας, πάντως, επισημάνεται ότι τα στοιχεία πενταμήνου δείχνουν πως «εξακολουθούμε να υστερούμε και να διαθέτουμε την πλέον χαμηλή μέση τιμή δωματίου. Για του λόγου το αληθές σημειώνουμε πως

η αντίστοιχη μέση τιμή δωματίου, λ.χ. στην Κωνσταντινούπολη, είναι 134,22 ευρώ (αύξηση έναντι του 2019 66,8%), στη Μαδρίτη 142,11 ευρώ (αύξηση έναντι του 2019 28,8%), στη Βαρκελώνη 164,20 ευρώ (αύξηση έναντι του 2019 22,4%), στη Ρώμη 203,79 ευρώ (αύξηση έναντι του 2019

43,8%), στο Παρίσι 294,02 ευρώ (αύξηση έναντι του 2019 49,8%), εξηγεί η ΕΞΑΑ.

Η μέση πληρότητα στα ξενοδοχεία τον Μάιο προσέγγισε το 88,5%, δηλαδή βελτιώθηκε κατά 7,9% έναντι του Μαΐου του 2022. Σε επίπεδο πενταμήνου δεν ξεπέρασε το 68,9% και απέχει κατά 4% από τις επιδόσεις του αντίστοιχου πενταμήνου του 2019. Πιο συγκεκριμένα, η μέση πληρότητα Μαΐου του 2023 (88,5%) βελτιώθηκε σαφώς έναντι του Μαΐου του 2022 (82,0%) και κινήθηκε σε αντίστοιχα επίπεδα με το 2019 (88,2%). Σε επίπεδο 5μηνου τα αντίστοιχα αποτελέσματα για τη μέση πληρότητα είναι: 68,9% (2023), 52,5% (2022), 71,8% (2019). Δηλαδή σημειώνεται αύξηση κατά 31,3% έναντι της αντίστοιχης περιόδου 2022, αλλά και μείωση κατά 4% έναντι του α' 5μηνου 2019.

Με αυτά τα δεδομένα, τα έσοδα ανά διαθέσιμο δωμάτιο (Rev Par) το πρώτο πεντάμηνο φέτος διαμορφώθηκαν στα 80,9 ευρώ, δηλαδή αυξήθηκαν κατά

16,5%. Παρέμειναν δηλαδή σε χαμηλότερα επίπεδα από αυτά των ξένων πόλεων ανταγωνιστών της Αθήνας. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι τα αντίστοιχα έσοδα ανά διαθέσιμο δωμάτιο για τις ανταγωνιστικές πόλεις μεταφράζονται σε 121,51 ευρώ για τη Βαρκελώνη, 139,39 ευρώ για τη Ρώμη και 214,05 ευρώ για το Παρίσι.

Η Ένωση Ξενοδόχων Αθηνών - Αττικής και Αργοσαρωνικού στη σχετική ανακοίνωσή της ζητεί από τη νέα κυβέρνηση «λύσεις στα σοβαρά θέματα που έχουμε επισημάνει κατ'επανάληψη και αφορούν τη νέα δυναμικότητα της Αθήνας σε τουριστικές κλίμακες κάθε τύπου, στο "θολό" τοπίο των βραχυχρόνιων μισθώσεων, στις γενικές αλλά και ειδικές υποδομές που πρέπει να υποστηρίξουν το τουριστικό προϊόν της Αθήνας, όπως ένα ικανό σε θέσεις διαθέσιμες συνεδριακό κέντρο, κ.ά., αλλά και στην ανάγκη εκπόνησης μιας μακρόπνοης στρατηγικής για τον προορισμό με ορίζοντα δεκαετιών».

STREET FEST

JULY 04TH, 19:00-00:00, PALIAS ILEKTRIKIS STR.

NICOSIA

- SERIAL GRILLER, BAR & GRILL
- EVANGELOS KOUNENIS PERSONAL CHEF
- HUNGRY DEAL
- THE POT BELLY
- QUATTRINO AUTENTICO ITALIANO
- POR FAVOR
- THE OLD SOULS
- BARONYMOUS

- THE OLD POWERHOUSE CHILL BAR
- VOLVÈR
- CARLSBERG BEER STATION
- LEON BEER STATION
- CREPALAND
- PAPA FILIPOU ICE CREAM
- CHARITY WINGS

SUPPORTED BY

Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality

Αποδίδουν καρπούς τα προγράμματα απασχόλησης

Δύο στους τρεις ωφελούμενους εργάζονται και μετά τη λήξη της επιδότησης

της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Υψηλή αποτελεσματικότητα παρουσιάζουν τα προγράμματα της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ), καθώς σχεδόν δύο στους τρεις ωφελούμενους συνεχίζουν να εργάζονται 12 μήνες μετά τη λήξη του προγράμματος απασχόλησης όπου συμμετείχαν. Τα στοιχεία της ΔΥΠΑ προκύπτουν από την αξιολόγηση των προγραμμάτων, που πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά, παρ' όλο ότι προηγουμένως πολλά έτη αποτελούσε το κυρίαρχο ζήτημα, χωρίς κανένας να γνωρίζει την εξέλιξη των ωφελουμένων στην αγορά εργασίας, μετά το πέρας της επιδοτούμενης εργασίας. Και δείχνουν ότι 64% των ανέργων, οι οποίοι εντάχθηκαν ως επιδοτούμενοι σε κάποιο από τα συγκεκριμένα προγράμματα που αξιολογήθηκαν, εργάζονταν. Τα στοιχεία δεν δείχνουν ακόμη -καθώς θα υπάρξει ευρύτερη επεξεργασία- εάν παρέμειναν στον ίδιο εργοδότη, που συμμετείχε στο πρόγραμμα, ή σε κάποιον άλλον, δείχνουν όμως ότι με βάση τον ΑΦΜ του, ο ωφελούμενος παραμένει εντός του συστήματος «Εργάνη», δηλαδή εργάζεται. Επί-

σης, δεν δείχνουν τη σχέση εργασίας, που θα «φωτογράφιζε» και το ύψος του μισθού, όμως και αυτό προβλέπεται από τον σχεδιασμό, καθώς αναμένεται διασύνδεση της ΔΥΠΑ με το σύστημα «Εργάνη» αλλά και τα στοιχεία του ΕΦΚΑ. Στην πράξη, η Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού της ΔΥΠΑ ανέλυσε συνδυαστικά στοιχεία από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα της Υπηρεσίας και από το Πληροφοριακό Σύστημα «Εργάνη», του υπουργείου Εργασίας για συνολικά 40.000 ωφελούμενους 11 διαφορετικών προγραμμάτων δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας της περιόδου Ιουνίου 2020 - Δεκεμβρίου 2021. Πρόκειται για προγράμματα, τα οποία ενεργοποιήθηκαν εντός της περιόδου της κρίσης του κορωνοϊού και τα περισσότερα δεν προέβλεπαν ως προϋπόθεση τη διατήρηση του ωφελουμένου για κάποιο διάστημα μετά τη λήξη της επιδότησης. Ακόμη και σε αυτά που περιείχαν αυτή τη «ρήτρα διατήρησης» του ωφελουμένου, το διάστημα δεν ήταν μεγαλύτερο από τους τρεις ή το πολύ έξι μήνες. Συνεπώς, το 12μηνιο είναι ένας σημαντικός ικανός χρόνος για να διαπιστωθεί η παραμονή του

Προγράμματα νέων θέσεων εργασίας που αξιολογήθηκαν

	Προκήρυξη	Διάρκεια (μήνες)	Επιδότηση κόστους εργασίας
Ανέργων έως 39 ετών, αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε κλάδους εξήντηνης εξειδίκευσης (RIS3) και παραγωγικής δραστηριότητας	20 Ιουνίου	15	50%
Ανέργων πτυχιούχων 22-29 ετών	20 Ιουλίου	10	75%
Ανέργων 30 ετών και άνω	20 Ιουλίου	24	75%
Ανέργων 18-29 ετών	20 Ιουλίου	12 - 15	75%
Ευπαθών κοινωνικών ομάδων	20 Ιουλίου	24	90%
«Επιταγής Επανάταξης στην αγορά εργασίας»	20 Σεπτεμβρίου	12	80%
Ανέργων 30 ετών και άνω στις λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες (ΛΑΠ)	21 Ιανουαρίου	12	50% - 75%
Ανέργων 30 ετών και άνω στις Περιφέρειες σε Μετάβαση (ΜΕΤ), με έμφαση στις γυναίκες	21 Ιουλίου	12	50% - 75%
Ανέργων, 30 ετών και άνω, στην Αττική και στο Νότιο Αιγαίο	21 Μαΐου	12	47% - 58%
Ανέργων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση και σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση	21 Ιουνίου	12	50%
Ανέργων, πρώην εργαζομένων στις επιχειρήσεις που επλήγησαν λόγω της απολιγνιτοποίησης στις Περιφέρειες Δ. Μακεδονίας και Πελοποννήσου	21 Δεκεμβρίου	12 - 18	75% - 100%

Τι έδειξε η αξιολόγηση 11 προγραμμάτων της ΔΥΠΑ που αφορούσαν 40.000 ανέργους.

ανέργου στην αγορά εργασίας ή όχι. Και βέβαια για να αξιολογηθούν, εκ του αποτελέσματος, συστηματικά οι ενεργές πολιτικές απασχόλησης. Σύμφωνα δε, με τη διοίκηση της ΔΥΠΑ, ο προφανής στόχος της διαδικασίας αυτής είναι η συνεχής βελτίωσή τους. Να σημειωθεί ότι οι συγκεκριμένες δράσεις επικροτούν τις επιχειρήσεις για την πρόσληψη ανέργων σε νέες θέσεις εργασίας, μέσω της επιδότησης ποσοστού του μισθού και των εισφορών για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, όπως ορίζει η κάθε δημόσια πρόσκληση. Για παράδειγμα, αξιολογήθηκαν προ-

γράμματα με επιδότηση έως και του 80% του εργασιακού κόστους, όπως το «Επιταγή Επανάταξης στην αγορά εργασίας» που ενεργοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2020 και είχε διάρκεια 12 μηνών, αλλά και αυτό της απασχόλησης ανέργων 30 ετών και άνω, στην Αττική και στο Νότιο Αιγαίο, με επιδότηση από 47% έως και 58% του μισθολογικού και του μη μισθολογικού κόστους. Ο έλεγχος στο Πληροφοριακό Σύστημα «Εργάνη», αναζητήσε την ύπαρξη εργασιακών σχέσεων (σε οποιονδήποτε εργοδότη) για 39.443 ΑΦΜ, σε τρία χρονικά σημεία: μία ημέρα, έξι μήνες και δώδεκα μήνες μετά την προβλεπόμενη ημερομηνία λήξης της συμμετοχής στο πρόγραμμα. Σύμφωνα με την ανάλυση των στοιχείων:

- 70% των ωφελουμένων (21.450 άτομα) διαπιστώθηκε ότι εργάζονταν ύστερα από έλεγχο που έγινε έξι μήνες μετά τη λήξη του προγράμματος.
- 64% των ωφελουμένων (12.694 άτομα) διαπιστώθηκε ότι εργάζονταν ύστερα από έλεγχο που έγινε δώδεκα μήνες μετά τη λήξη του προγράμματος.

μία ημέρα μετά τη λήξη του προγράμματος.

• 70% των ωφελουμένων (21.450 άτομα) διαπιστώθηκε ότι εργάζονταν ύστερα από έλεγχο που έγινε έξι μήνες μετά τη λήξη του προγράμματος.

• 64% των ωφελουμένων (12.694 άτομα) διαπιστώθηκε ότι εργάζονταν ύστερα από έλεγχο που έγινε δώδεκα μήνες μετά τη λήξη του προγράμματος.

Σύμφωνα με τη ΔΥΠΑ, πρόκειται για την πρώτη προσπάθεια να αξιολογηθεί την αποτελεσματικότητα των Προγραμμάτων Απασχόλησης που υλοποιεί, ελέγχοντας την εξέλιξη των ωφελουμένων στην αγορά εργασίας. Σταδιακά θα αξιοποιηθούν όλες οι διαθέσιμες πηγές για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων, ενώ σχεδιάζεται και η επέκταση της αξιολόγησης στο σύνολο των προγραμμάτων.

Στο 1 δισ. ευρώ ο τζίρος των καλλυντικών το 2022

της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

Σε μικρές και ενίοτε πολυτελείς απολαύσεις, όπως τα καλλυντικά, έχει ενδώσει το τελευταίο διάστημα μερίδα Ελλήνων καταναλωτών στην προσπάθειά τους να «αποσυμπεστούν» από τις πιέσεις που ασκεί ο πληθωρισμός και να στραφούν σε ό,τι «ομορφαινει» την καθημερινότητά τους.

Και μπορεί το λεγόμενο lipstick effect -που επινόησε ο Λέοναρντ Λόντερ, ένας από τους κληρονόμους της εταιρείας ομορφιάς Estée Lauder- να μην εκδηλώνεται ως τάση αυτή την περίοδο, αφού η ελληνική οικονομία δεν έχει διολισθήσει σε ύφεση, όμως οι καταναλωτές, παρά το κύμα ακρίβειας, εξακολουθούν να περιποιούνται τον εαυτό τους στρεφόμενοι ενίοτε και σε πιο ακριβά είδη. «Συνέβαινε κατά τη δεκαετία της κρίσης και συμβαίνει και τώρα. Βλέπουμε δηλαδή να ανεβαίνει η ζήτηση και η δαπάνη για premium προϊόντα. Όταν κάποιος κάνει περικοπές, ενδέχεται να φυλάξει ένα μέρος των δαπανών του όχι απλώς για να αγοράσει το προϊόν που αγοράζε, αλλά για να κάνει και upgrade. Πρόκειται για ψυχολογική παρόρμηση», λέει στην «Κ» ο Βαγγέλης Φώσκολος, σύμβουλος πωλήσεων στην εταιρεία ερευνητών Cirsana.

Στοιχεία του Πανελληνίου Συνδέσμου Βιομηχανών και Αντιπροσώπων Καλλυντικών και Αρωμάτων καταδεικνύουν πως το 2022 ο τζίρος της αγοράς ανήλθε σε 1,060 δισ. ευρώ, φτάνοντας στα προ πανδημίας επίπεδα, ενώ ανοδικά κινήθηκε πέρυσι και η κατά κεφαλήν δαπάνη για την αγορά καλλυντικών προϊόντων. Βέβαια, ένα μέρος του τζίρου προήλθε από τις ανατιμήσεις, ενώ οι επιχειρήσεις προχώρησαν σε προσφορές για να τονώσουν τους όγκους πωλήσεων. Σύμφωνα με τα στοιχεία του συνδέσμου,

Πέρυσι οι Έλληνες δαπάνησαν 102 ευρώ για την αγορά καλλυντικών έναντι 93 ευρώ το 2021.

Το τελευταίο διάστημα, παρά τον υψηλό πληθωρισμό, αυξάνεται η ζήτηση για premium προϊόντα.

πέρυσι οι Έλληνες δαπάνησαν 102 ευρώ για την αγορά καλλυντικών, έναντι 93 ευρώ το 2021, 86 ευρώ το 2020 και 96 ευρώ το 2019. Όμως τι αγόρασαν; Το μακιγιάζ αναδείχθηκε σε μια από τις πιο δημοφιλείς κατηγορίες καλλυντικών, με τον τζίρο να αναπληρώνει το χαμένο έδαφος της διετούς πανδημικής κρίσης. Η σταδιακή κατάρτιση της μάσκας ανέβασε τις πωλήσεις στα 139 εκατ. ευρώ το 2022, από 119,1 εκατ. ευρώ το 2021 και 111,3 εκατ. ευρώ το 2020, περίοδο που τα καταστήματα παρέμειναν για μεγά-

λο χρονικό διάστημα κλειστά. Στελέχη της αγοράς εκτιμούν πως οι ανατιμήσεις στα καλλυντικά ήταν της τάξεως του 5%-6%, δηλαδή δεν έφτασαν να είναι τόσο αποτρεπτικές για τους καταναλωτές, ακόμη και όταν πρόκειται για πιο πολυτελή προϊόντα. Πηγές αναφέρουν στην «Κ» πως στα καταστήματα Attica παρατηρείται μεγάλη άνοδος στις πωλήσεις καλλυντικών προϊόντων, τονίζοντας ότι στα καλλυντικά γίνεται πάντα μια ανατίμηση 3%-4% από τους προμηθευτές. Ο τζίρος της «Αττικά Πολυκαταστήματα» εκτιμάται πως θα υπερβεί τα 200 εκατ. ευρώ φέτος, ενώ όσον αφορά τις επενδύσεις έχει επεκτείνει κατά 6.000 τ.μ. το κατάστημα City Link στο κέντρο της Αθήνας τα δύο τελευταία χρόνια (3ος, 4ος, 5ος όροφος) και δρομολογεί την επέκταση κατά επιπλέον 2.000 τ.μ. του δευτέρου ορόφου τον επόμενο Σεπτέμβριο.

Ποιες αρμοδιότητες περνούν στο νεοσύστατο υπουργείο Οικογένειας

Σημαντικές αρμοδιότητες που αφορούν τη στήριξη των νέων ζευγαριών, όπως το πρόγραμμα «Σπίτι μου» της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ), την προστασία των ατόμων με αναπηρία αλλά και το σύνολο της προνοιακής πολιτικής που εφαρμόζεται μέσω του ΟΠΕΚΑ, καθώς και θέματα ισότητας, μείωσης του μισθολογικού χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών και αντιμετώπισης του δημογραφικού προβλήματος, αναλαμβάνει το νεοσύστατο υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας. «Κάθε άνθρωπος πρέπει να νιώσει το αγάλλισμα του υπουργείου αυτού», δήλωσε χαρακτηριστικά η πρώτη υπουργός Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας Σοφία Ζαχαράκη, παραλαμβάνοντας από την υπηρεσιακή υπουργό Πατρίνα Παπαρηγοπούλου το ένα από τα δύο κομμάτια της διάστασης του πολυδιδάδου υπουργείου Εργασίας. «Στόχος μας είναι να μετατρέψουμε τα βήματα που έγιναν τα προηγούμενα τέσσερα χρόνια σε άλματα και να φανούμε αντάξιοι των προσδοκιών αλλά και της εμπιστοσύνης του ελληνικού λαού», δήλωσε με τη σειρά της η υφυπουργός Μαρία Κεράλα.

Σύμφωνα με το προεδρικό διάταγμα που δημοσιεύθηκε χθες σε ΦΕΚ και αφορά τη σύσταση του νέου υπουργείου, μεταφέρονται σε αυτό αρμοδιότητες από το υπουργείο Εργασίας, Παιδείας, αλλά και Δικαιοσύνης, καθώς και το σύνολο των αρμοδιοτήτων των οργανικών μονάδων και θέσεων προσωπικού της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, αλλά και αρμοδιότητες από μια σειρά γενικών διευθύνσεων που αφορούν τα ζητήματα της κοινωνικής πολιτικής, της οικογενειακής πολιτικής, της κοινωνικής στήριξης και ισότητας.

Για παράδειγμα, από τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών

Η κ. Σοφία Ζαχαράκη είναι η πρώτη υπουργός Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.

Στο νέο υπουργείο ενσωματώνονται, μεταξύ άλλων, όλα τα κοινωνικά επιδόματα που χορηγεί σήμερα ο ΟΠΕΚΑ.

Ασφαλίσεων μεταφέρονται αρμοδιότητες για τη μελέτη, επεξεργασία, θέσπιση και εφαρμογή μέτρων και δράσεων που αφορούν τα επιδόματα λόγω αναπηρίας, καθώς και αρμοδιότητες για την επανεξέταση και εναισιοποίηση των υφιστάμενων διατάξεων με στόχο τη θέσπιση νέων ενιαίων κανόνων αναπηρίας.

Στο νέο υπουργείο ενσωματώνονται όλα τα κοινωνικά επιδόματα που χορηγεί σήμερα ο ΟΠΕΚΑ, όπως το επίδομα παιδιού, το επίδομα γέννησης, στέγασης, αναδοχής και μητρότητας, καθώς και το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, αλλά και το επίδομα στις πολύτεκνες μητέρες του πρώην ΟΓΑ. Από τις

Τι θα επιδιώξει ο νέος υπουργός

Από το «βρείτε» στον κόσμο δουλειά» που του ζήτησαν όταν αναλάμβανε το υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, στο «βρείτε μας εργαζομένους» που ζήτην πλέον οι επιχειρήσεις, έχουν περάσει τέσσερα χρόνια και ο νέος υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Αδωνις Γεωργιάδης, αναλαμβάνοντας τη νέα του θέση, ξεκαθάρισε ότι δεν υπάρχει καθόλου χρόνος για χάσιμο. Ο κ. Γεωργιάδης δεσμεύθηκε να δώσει τη μάχη της καθημερινότητας, αλλά και ο νέος υφυπουργός Βασίλης Σπανιάκης επισήμανε ότι μέριμνα της νέας ηγεσίας είναι η στήριξη των εργασιακών δικαιωμάτων, η ενδυνάμωση του κοινωνικού διαλόγου, η ενθάρρυνση της συνδικαλιστικής έκφρασης και διαπραγμάτευσης, η μείωση της γραφειοκρατίας και η καταπολέμηση θεμάτων που αφορούν την καθημερινότητα και η περιφρούρηση του υγιούς ανταγωνισμού. Με τη σειρά του, ο υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Πάνος Τσακλόγλου, παραμένοντας στη θέση του, αν και παραδέχθηκε ότι το τεράστιο πρόβλημα με τις εκκρεμείς συντάξεις έχει επιτέλους επιλυθεί, αναγνώρισε πως υπάρχουν πολλά πράγματα να γίνουν ακόμη, με στόχο τη βελτίωση της καθημερινότητας.

Βαλτώνουν οι ελληνικές μικρομεσαίες

Δεν είναι εξωστρεφείς και συνεχίζουν να εστιάζουν κυρίως σε μη ανταγωνιστικές υπηρεσίες, σημειώνει έκθεση της Ε.Ε.

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Χαρακτηρίζονται η «ραχοκοκαλιά της οικονομίας», αλλά μάλλον η ραχοκοκαλιά αυτή υποφέρει από... σκολίωση. Ο λόγος φυσικά για τις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες, πέρα από τα δομικά προβλήματα που είχαν προ του 2008, ακόμη δεν έχουν καταφέρει να αντισταθμίσουν τις απώλειες από τις διαδοχικές κρίσεις της περιόδου από το 2009 κι έπειτα.

Πώς εξηγείται αυτό; Ο προσανατολισμός κυρίως στις υπηρεσίες –κατά βάση στην εστίαση και στα καταλύματα, κλάδοι ιδιαίτερα ευάλωτοι στις κρίσεις όπως απέδειξε και η πρόσφατη πανδημία– και όχι σε κλάδους με πιο βιώσιμη προοπτική ανάπτυξης, όπως η μεταποίηση, και ο χαμηλός βαθμός εξωστρέφειας και ψηφιοποίησης είναι μερικές από τις κυριότερες αιτίες. Στα παραπάνω μειονεκτήματα έρχεται να προστεθεί η περιορισμένη πρόσβαση στην τραπεζική χρηματοδότηση, απότοκο της πραγματικότητας της οικονομικής κρίσης.

Κάθε άλλο παρά τυχαία είναι η επισήμανση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην τελευταία έκθεσή της για τις επιδόσεις των ΜμΕ στην Ε.Ε.-27 περί χαμηλού δυναμισμού των ελληνικών επιχειρήσεων. Αυτό το χαρακτηριστικό μάλιστα συσχετίζεται η Κομισιόν με το πόσο συχνά ανοίγουν και κλείνουν επιχειρήσεις στην Ελλάδα, κυρίως στους κλάδους της εστίασης και των καταλυμάτων, επιχειρήσεις συχνά βραχύβιες, με ευκαιριακό χαρακτήρα και με κίνητρο την

ανάγκη. Τέτοια χαρακτηριστικά θα πρέπει να σημειωθεί ότι έχουν και πολλές μικρομεσαίες λιανεμπορικές επιχειρήσεις.

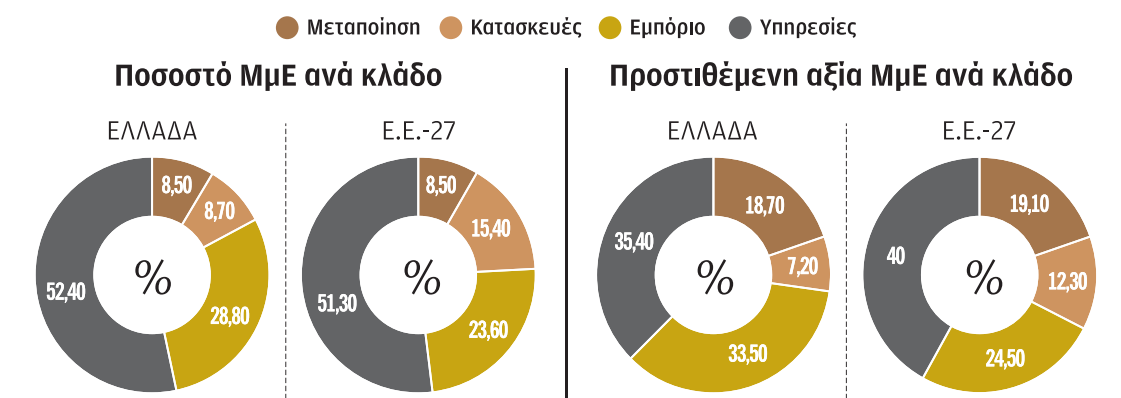
Σύμφωνα με την ίδια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις επιδόσεις των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε όλα τα κράτη-μέλη διαπιστώνεται ότι στην Ελλάδα αυτές αύξησαν την προστιθέμενη αξία τους κατά 7,6% το 2022 σε σύγκριση με το 2020. Επίδοση που φαίνεται μεν υψηλή, αλλά που όπως η ίδια η Κομισιόν αναφέρει στην πραγματικότητα είναι πολύ χαμηλότερη, καθώς η παραπάνω

Δεν έχουν ακόμη αντισταθμίσει τις απώλειες από τις διαδοχικές κρίσεις της περιόδου από το 2009 και μετά.

αύξηση είναι ονομαστική, δεν έχει ληφθεί υπόψη πληθωρισμού. Σημειώνεται ότι μόνο σε επτά κράτη-μέλη της Ε.Ε. (Βέλγιο, Δανία, Ισπανία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Πορτογαλία και Σλοβενία) επετεύχθη πραγματική αύξηση της προστιθέμενης αξίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων το 2022, ακόμη και μετά την προσαρμογή στον πληθωρισμό. Η απασχόληση στις ελληνικές ΜμΕ αυξήθηκε το 2022 σε σύγκριση με το 2020 κατά 5,1%, ενώ ο αριθμός των επιχειρήσεων κατά 3,6%.

Η βαθιά εξάρτηση της ελλη-

Μεγάλος ασθενής της ελληνικής οικονομίας παραμένουν οι ΜμΕ

Εξέλιξη προστιθέμενης αξίας ΜμΕ και μεγάλων επιχειρήσεων

ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ

Χρόνος	ΜμΕ	Μεγάλες επιχειρήσεις
2008	54.982	22.112
2009	55.080	20.669
2010	49.769	20.223
2011	43.517	17.113
2012	39.357	14.869
2013	36.133	13.553
2014	26.619	16.405
2015	30.182	17.451
2016	27.315	18.847
2017	29.861	19.453
2018	29.757	19.277
2019	32.794	18.833
2020	28.362	18.637
2021	32.202	22.885
2022	34.751	26.221
2023	37.842	26.933

ΠΗΓΗ: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

νικής επιχειρηματικότητας και ειδικά των μικρομεσαίων επιχειρήσεων από τον κλάδο των υπηρεσιών αποτυπώνεται στα σχετικά στοιχεία της έκθεσης της Κομισιόν. Το 52,4% των ελληνικών ΜμΕ, έναντι 51,3% στην Ε.Ε., δραστηριοποιείται στον κλάδο των υπηρεσιών, το 28,8% στο εμπόριο, χονδρικό και λιανικό (έναντι 23,6% στην Ε.Ε.), το 8,7% στις κατασκευές (έναντι 15,4% στην Ε.Ε.) και το 8,5% στον κλάδο της μεταποίησης, ποσοστό ίδιο με αυτό στην Ε.Ε.

Το πρόβλημα, ωστόσο, δεν είναι μόνο ποσοτικό. Είναι κυρίως ποιοτικό, όπως φανερώνουν τα

στοιχεία για την προστιθέμενη αξία ανά κλάδο δραστηριοποίησης των ελληνικών ΜμΕ. Ετσι, το 35,4% της συνολικής προστιθέμενης αξίας των ελληνικών ΜμΕ προέρχεται από τον κλάδο των υπηρεσιών (40% στην Ε.Ε.), κάτι που σημαίνει ότι έχουμε μεν πολλές ΜμΕ σε αυτόν τον κλάδο, αλλά με σχετικά χαμηλές επιδόσεις, το 33,5% από το εμπόριο (24,5% στην Ε.Ε.), το 7,2% από τις κατασκευές (12,3%) και το 18,7% από τον κλάδο της μεταποίησης (19,1% στην Ε.Ε.).

Τα στοιχεία για τη διαχρονική εξέλιξη της προστιθέμενης αξίας των ΜμΕ δείχνουν και κάτι

ακόμη ενδιαφέρον: το χαμένο έδαφος από τις διαδοχικές κρίσεις και κυρίως από την οικονομική κρίση της προηγούμενης δεκαετίας δεν έχει ανακτηθεί πλήρως, με συνεπακόλουθο τη διευρύση του κάσματος με τις μεγάλες επιχειρήσεις, αυτές που απασχολούν από 250 άτομα και άνω και αποτελούν στην Ελλάδα το 0,1% του συνολικού αριθμού επιχειρήσεων.

Ετσι, ενώ η προστιθέμενη αξία των ΜμΕ ήταν πάνω από 55 δισ. ευρώ το 2009, υποχώρησε ραγδαία τα επόμενα πέντε χρόνια φθάνοντας τα 26,61 δισ. ευρώ το 2014, ξεπέρασε τα 32 δισ.

Η υπεραπόδοση των φορολογικών εσόδων

Ο πληθωρισμός, η δυναμική της κατανάλωσης και η αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών οδήγησαν στην υπεραπόδοση των φορολογικών εσόδων το 2022, αναφέρει το Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων της Alpha Bank, που δημοσιεύθηκε χθες.

Οι αναλυτές της τράπεζας, με επικεφαλής οικονομολόγο τον Παναγιώτη Καπόπουλο, αναφέρουν ότι αυτή η υπεραπόδοση οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη μεγαλύτερη αύξηση των εσόδων από έμμεσους φόρους, που με τη σειρά της αποδίδεται στους εξής παράγοντες:

- Πρώτον, στις ισχυρές πληθωριστικές πιέσεις, που ώθησαν προς τα πάνω τις τιμές των καταναλωτικών προϊόντων και άρα την καταναλωτική δαπάνη. Ως αποτέλεσμα, τα έσοδα από τους έμμεσους φόρους αυξήθηκαν χωρίς να μεταβληθεί ο φορολογικός συντελεστής.
- Δεύτερον, στην αύξηση του όγκου της ιδιωτικής κατανάλωσης, λόγω των ισχυρών επιδράσεων βάσης που σημειώθηκαν κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων ετών της πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων. Ειδικότερα, η ιδιωτική κατανάλωση σε σταθερές τιμές (δηλαδή χωρίς την επίδραση του πληθωρισμού) παρέμεινε ανθεκτική και το 2022 καταγράφοντας άνοδο κατά 7,8% και συμβάλλοντας σε μεγάλο βαθμό στη μεγέθυνση της οικονομικής δραστηριότητας, σημειώνει το δελτίο.
- Τρίτον, στην αυξανόμενη χρήση καρτών στις συναλλαγές (οι οποίες αυξήθηκαν σε 1,74 δισ. συναλλαγές το 2022 από 1,49 δισ. το 2021) και την εξοικείωση του κοινού με τη χρήση των ψηφιακών μέσων πληρωμής, που οδήγησαν στον περιορισμό του φαινομένου της φοροδιαφυγής από τους έμμεσους φόρους, διευρύνοντας τη φορολογική βάση και συμβάλλοντας στην επίτευξη υψηλότερων εσόδων για το 2022.

Η αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών οδήγησε στον περιορισμό της φοροδιαφυγής από τους έμμεσους φόρους, διευρύνοντας τη φορολογική βάση και συμβάλλοντας στην επίτευξη υψηλότερων εσόδων για το 2022.

Πληθωρισμός, κατανάλωση και αύξηση ηλεκτρονικών συναλλαγών γεμίζουν τα κρατικά ταμεία.

Οι αναλυτές σημειώνουν ότι αυτή η εξέλιξη αποτυπώνεται και στην άνοδο του λόγου των έμμεσων φορολογικών εσόδων προς τα συνολικά φορολογικά έσοδα, ο οποίος αυξήθηκε από 53% το 2013 σε 66% το 2022, το οποίο είναι το υψηλότερο ποσοστό που έχει καταγραφεί την τελευταία δεκαετία.

Αυτή η δυναμική φαίνεται να συνεχίζεται και κατά το τρέχον έτος, σημειώνει το δελτίο, καθώς οι έμμεσοι φόροι έχουν φθάσει στο 64% του συνόλου, ενώ οι πληθωριστικές πιέσεις αναμένεται να παραμείνουν, αλλά σε πιο βαθμό σε σχέση με το 2022. Η καταναλωτική δαπάνη εκτιμάται ότι θα επιβραδυνθεί σε 1,2%.

Σύμφωνα με την ανάλυση του δελτίου, το 2022 τα έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης αυξήθηκαν σημαντικά, κατά 16,4%, και προσέγγισαν τα 98 δισ. ευρώ έναντι 79 δισ. ευρώ κατά μέσον όρο από το 2013 έως και το 2021.

Η άνοδος των κρατικών εσόδων οφείλεται στην αύξηση, πρωτίστως, των έμμεσων φόρων το περασμένο έτος κατά 7,9 δισ. ευρώ ή 26,5%, και, δευτερευόντως, των άμεσων φόρων (αύξηση 2,1 δισ. ευρώ) και των ασφαλιστικών εισφορών (αύξηση 1,6 δισ. ευρώ). Από την άλλη πλευρά, οι δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης αυξήθηκαν πτωτέρα, κατά 4,4 δισ. ευρώ (+5,1%), με την κατηγορία δαπανών που κατέγραψε την υψηλότερη αύξηση να είναι οι επιδοτήσεις (3,5 δισ. ευρώ ή 68,6%).

Τους τέσσερις πρώτους μήνες του 2023 τα έσοδα συνέχισαν να αυξάνονται με έντονο ρυθμό, καθώς διαμορφώθηκαν σε 31,3 δισ. ευρώ έναντι 28,4 δισ. ευρώ το αντίστοιχο διάστημα του 2022.

Στα 39,2 δισ. θα ανέλθουν φέτος τα έσοδα από τον ελληνικό τουρισμό

Έσοδα ύψους 39,2 δισ. ευρώ θα φέρει στην ελληνική οικονομία ο τουρισμός φέτος, μόλις 4% χαμηλότερα από τα προ πανδημίας υψηλά των 40,8 δισ. ευρώ του 2019, σύμφωνα με την έρευνα Economic Impact Research του World Travel & Tourism Council. Σύμφωνα με το WTTC, που είναι η διεθνής ένωση των τουριστικών επιχειρήσεων, ο τουρισμός θα δημιουργήσει περισσότερες από 17.000 θέσεις εργασίας στην Ελλάδα φέτος, φτάνοντας στα υψηλά του 2019, οπότε και απασχολούσε 820.000 άτομα.

Το 2022, η συνεισφορά του κλάδου των ταξιδιών και του τουρισμού στο ελληνικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 38,2%, φτάνοντας σχεδόν στα 38 δισ. ευρώ. Συνεπώς, ο τουρισμός κινεί το 18,5% της ελληνικής οικονομίας, όπως υπολογίζει το WTTC. Επιπλέον, ο κλάδος δημιουργήσει περίπου 5.000 επιπλέον θέσεις εργασίας, φτάνοντας να απασχολεί σχεδόν 800.000 άτομα. Σύμφωνα με την έκθεση, ο τουρισμός έχει ανακτήσει το 82% των θέσεων εργασίας που χάθηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Το 2022 το Ηνωμένο Βασίλειο (14%), η Γερμανία (14%) και η Βουλγαρία (10%) ήταν οι κορυφαίες αγορές προέλευσης διεθνών αφίξεων στην Ελλάδα. Οι δαπάνες των ξένων επισκεπτών υπολογίζεται ότι συνέβαλαν με 19,1 δισ. ευρώ στην εθνική οικονομία, καθώς εμφάνισαν αύξηση άνω του 56% σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. «Το μέλλον του κλάδου στην Ελλάδα είναι αισιόδοξο», σημειώνει η Julia Simpson, πρόεδρος και CEO του WTTC. «Μέχρι το τέλος του 2019. Την επόμενη δεκαετία, η ανάπτυξη του θα ξεπεράσει τον ρυθμό ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας και θα

Το 2022 το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και η Βουλγαρία ήταν οι κορυφαίες αγορές προέλευσης διεθνών αφίξεων στην Ελλάδα.

Η συνεισφορά του κλάδου θα αυξηθεί στα 57,2 δισ. σε οριζόντια δεκαετία.

δημιουργήσει χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας». Σύμφωνα με το WTTC, η συνεισφορά του τουρισμού στο ελληνικό ΑΕΠ θα αυξηθεί στα 57,2 δισ. ευρώ έως το 2033, φτάνοντας να αποτελέσει το 23,6% της ελληνικής οικονομίας. Στο διάστημα αυτό, ο τουρισμός θα απασχολεί πάνω από 1,02 εκατ. άτομα στην Ελ-

ευρώ το 2019, για να υποχωρήσει το 2020, χρονιά εκδήλωσης της πανδημίας, στα 28,36 δισ. ευρώ, και να διαμορφωθεί σε πάνω από 34 δισ. ευρώ το 2022, ελέω, βεβαίως, πληθωρισμού.

Την ίδια ώρα οι μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες επίσης υπέστησαν απώλειες μετά το 2009, ανέκαμψαν από το 2014 και ήδη από το 2021 η προστιθέμενη αξία τους είναι υψηλότερη σε σύγκριση με το 2008.

Από τα αναλυτικά στοιχεία για τους επιμέρους υποκλάδους, ανάπτυξη καταγράφεται σε όσους σχετίζονται με την ενέργεια, τη διαχείριση απορριμμάτων, το real estate και τα logistics, ενώ σε πιο παραδοσιακούς κλάδους, όπως αυτός του εμπορίου, ανάπτυξη καταγράφεται μόνο στις μεγάλες επιχειρήσεις.

Πέρα από το στρεβλό παραγωγικό μοντέλο στο οποίο σπνρίζεται εν συνόλω η ελληνική οικονομία, οι ελληνικές ΜμΕ, παρά την «αναγκαστική» πρόοδο που έκαναν λόγω της πανδημίας, εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από χαμηλό βαθμό ψηφιοποίησης. Μόλις το 39% των ελληνικών ΜμΕ έχει ένα βασικό επίπεδο ψηφιακής έντασης, πολύ χαμηλότερο από τον μέσο ευρωπαϊκό όρο (55%), και μόλις το 17%, έναντι 34% στην Ε.Ε., χρησιμοποιεί λύσεις υπολογιστικού νέφους (cloud).

Όταν το 99,9% των επιχειρήσεων είναι μικρομεσαίες, η... σκολίωση εν μέρη δεν αφορά μόνο αυτές καθαυτές τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αλλά συνολικά την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

λάδα, καθώς μία στις τέσσερις θέσεις εργασίας θα σπνρίζεται στον κλάδο.

Αντίστοιχα, το 2022 ο ευρωπαϊκός κλάδος ταξιδιών και τουρισμού συνεισέφερε 1,9 τρισ. ευρώ στην οικονομία της Γηραιάς Ηπείρου, μόλις 7% κάτω από το υψηλότερο επίπεδο του 2019. Το WTTC προβλέπει ότι η συνεισφορά στο ΑΕΠ θα φτάσει τα 2,04 τρισ. ευρώ το 2023, κοντά στο υψηλό του 2019. Ο κλάδος απασχολούσε 34,7 εκατ. άτομα σε όλη την Ευρώπη το 2022, σημειώνοντας αύξηση 2,9 εκατ. σε σχέση με το προηγούμενο έτος, αλλά εξακολουθεί να είναι 3,2 εκατ. χαμηλότερα από τα υψηλά του 2019.

Ολο και λιγότερο ελκυστική σε ξένες επενδύσεις η Γερμανία

Μόλις 10,5 δισ. ευρώ οι εισροές κεφαλαίων το 2022, 135 δισ. οι εκροές

Αν και παραδοσιακά προσελκύει τη μερίδα του λέοντος από τις ξένες επενδύσεις στην Ευρώπη, η Γερμανία φαίνεται να μην αποτελεί πλέον ελκυστικό προορισμό για το ξένο κεφάλαιο. Τα αίτια είναι πολλά και ποικίλα, όπως η υψηλή φορολογία των επιχειρήσεων, η υπερβολική γραφειοκρατία και οι απαρχαιωμένες υποδομές της χώρας. Σε αυτά έχουν, όμως, προστεθεί τελευταία νέοι επιβαρυντικοί παράγοντες, όπως το δυσθεώρητο κόστος της ενέργειας και η διογκούμενη έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού.

Η εικόνα προκύπτει αντισυμβατικά από σχετική έκθεση του Οικονομικού Ινστιτούτου της Κολωνίας (GEI), σύμφωνα με την οποία στη διάρκεια του περασμένου έτους οι εκροές κεφαλαίων από τη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία έφθασαν στα 135 δισ. ευρώ, ενώ στο ίδιο χρονικό διάστημα οι εισροές δεν υπερέβησαν τα 10,5 δισ. ευρώ. Επικαλούμενο μάλιστα τα στοιχεία του ΟΟΣΑ, το εν λόγω ινστιτούτο επισημαίνει πως το περασμένο έτος το χάσμα ανάμεσα στα κεφάλαια που επένδυσαν γερμανικές εταιρείες σε άλλες χώρες και τα κεφάλαια που επένδυσαν ξένες επιχειρήσεις στη Γερμανία ήταν το μεγαλύτερο που έχει καταγραφεί πο-

τέ. Όπως επισημαίνει ο Κρίστιαν Ρούσχε, οικονομολόγος του GEI, «προσφάτως οι επενδυτικές συνθήκες στη Γερμανία επιδεινώθηκαν περαιτέρω εξαιτίας των υψηλών τιμών της ενέργειας και της διογκούμενης έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού». Στη σχετική έκθεσή του το GEI υπογραμμίζει πως το 70% των επενδύσεων γερμανικών επιχειρήσεων προορίζονταν για άλλες ευρωπαϊκές χώρες και χαρακτηρίζει «ιδιαιτέρως ανησυχητικό το γεγονός ότι έχουν καταρρεύσει οι επενδύσεις από τις γειτονικές ευρωπαϊκές χώρες».

Δεν παραλείπει να επισημάνει, πάντως, ότι σε μεγάλο βαθμό η Γερμανία είναι υπεύθυνη για τα προβλήματά της, τα οποία και χαρακτηρίζει «γερμανικής παραγωγής» αναφερόμενο στην υψηλή εταιρική φορολογία, την υπερβολική γραφειοκρατία και τις προβληματικές υποδομές της. Καλεί, ως εκ τούτου, την κυβέρνηση να λάβει μέτρα για να καταστήσει τη χώρα ξανά ελκυστική ως επενδυτικό προορισμό. Η ανησυχητική εικόνα δημοσιεύεται σε μια συγκυρία που έχει ήδη θορυβήσει τόσο τη Γερμανία όσο και γενικότερα την Ε.Ε. σε σχέση με τον κίνδυνο να εγκαταλειφθεί από επιχειρήσεις και επενδυτές. Ο

Το περασμένο έτος το χάσμα ανάμεσα στα κεφάλαια που επένδυσαν γερμανικές εταιρείες σε άλλες χώρες και στα κεφάλαια που επένδυσαν ξένες επιχειρήσεις στη Γερμανία ήταν το μεγαλύτερο που έχει καταγραφεί ποτέ. Το Οικονομικό Ινστιτούτο της Κολωνίας υπογραμμίζει πως το 70% των επενδύσεων γερμανικών επιχειρήσεων προορίζονταν για άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ το πακέτο Μπλάντεν έχει ήδη αρχίσει να προσελκύει στις ΗΠΑ εμβληματικές βιομηχανίες της Γερμανίας, όπως η Volkswagen.

Οι επενδυτικές συνθήκες επιδεινώθηκαν περαιτέρω εξαιτίας των υψηλών τιμών ενέργειας και της διογκούμενης έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού.

λόγος είναι το λεγόμενο πακέτο Μπλάντεν των επιδοτήσεων και φοροαπαλλαγών που προσφέρει η Ουάσιγκτον σε πράσινα σχέδια υπό τον όρο ότι αυτά παράγονται εντός των ΗΠΑ. Ανάμεσά τους τα ηλεκτροκίνητα οχήματα, οι μονάδες μπαταριών αυτοκινήτων και οι επενδύσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Και στο μεταξύ η Γερμανία εισπράττει πολύ λίγο

από το Ταμείο Ανάκαμψης των 750 δισ. ευρώ που θεσπίστηκε ως άμυνα στην πανδημία και για να χρηματοδοτήσει επενδύσεις σε τομείς όπως η πράσινη ενέργεια και η ψηφιοποίηση, και στοχεύει κυρίως σε όσες οικονομίες επλήγησαν ιδιαιτέρως, όπως η Ιταλία.

Όπως επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, το πακέτο Μπλάντεν έχει ήδη αρχίσει να προσελκύει στις ΗΠΑ εμβληματικές βιομηχανίες της Γερμανίας, όπως η Volkswagen. Στις αρχές Ιουνίου, άλλωστε, η πολιτεία της Νότιας Καρολίνας ανακοίνωσε ότι θα χορηγήσει στην εμβληματική αυτοκινητοβιομηχανία επιδότηση ύψους 2 δισ. δολ. για τη νέα μονάδα, στην οποία εκτιμάται ότι θα απασχολούνται 4.000 εργαζόμενοι. Υπάρχουν, ωστόσο, και κάποιες φωτεινές εξαιρέσεις όπως η αμερικανική βιομηχανία μικροπεξεργαστών

Intel που πέρυσι ανακοίνωσε το σχέδιό της για την ανέγερση μονάδας παραγωγής στο Μαγδεμ-βούργκο. Είχε μάλιστα επικαλεστεί «το σπάνιο ταλέντο και την εξαιρετική υποδομή» της χώρας. Τα σχέδιά της καθυστέρησαν όμως καθώς προσέκρουσαν στις σκληρές διαπραγματεύσεις ανάμεσα στην αμερικανική εταιρεία και τη γερμανική κυβέρνηση.

Το διακύβευμα ήταν η πρόσθετη επιδότηση ύψους 6 δισ. ευρώ που ζήτησε η Intel από το Βερολίνο επικαλούμενη το υψηλό κόστος ενέργειας και τον πληθωρισμό. Τελικά το Βερολίνο υπέκυψε και υποσχέθηκε επιδοτήσεις ύψους 10 δισ. ευρώ, αντιστοιχείς περίπου με το 1/3 όσων έχει δεσμευθεί να επενδύσει η Intel στην επίμαχη μονάδα της. Η βρετανική εφημερίδα σχολιάζει μάλιστα πως αυτή η σκληρή διαπραγμάτευση ανάμεσα στο Βερολίνο

και την αμερικανική βιομηχανία, όπως και η έκβαση της σκιαγραφούν τις πιέσεις που υφίστανται οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, με αποτέλεσμα να καταφεύγουν όλο και περισσότερο στα χρήματα των φορολογουμένων για να προσελκύσουν επενδύσεις. Σημειώθηκε ότι στα ίδια δισυώσια συμπεράσματα σε ό,τι αφορά τις επενδύσεις κατέληξε πρόσφατως και η Bundesbank, η οποία υπογράμμισε πως οι εκροές άμεσων επενδύσεων από τη Γερμανία εκτοξεύθηκαν σε πρωτοφανή ύψη το περασμένο έτος. Σε ό,τι αφορά τις νέες επενδύσεις στη Γερμανία, τον Μάιο η συμβουλευτική ΕΥ δημοσίευσε μελέτη της σύμφωνα με την οποία τα νέα πράσινα σχέδια στη χώρα πέρυσι ήταν 832, και πάλι μειώθηκαν σε σύγκριση με τα 841 του αμέσως προηγούμενου έτους και τα 930 του 2020.

Νέες επενδύσεις 1 τρισ. δολ. για τεχνητή νοημοσύνη την επόμενη δεκαετία

Αρκετοί είναι εκείνοι που θεωρούν ότι ο ενθουσιασμός των επενδυτών για την τεχνητή νοημοσύνη είναι μια παροδική μόδα, αλλά ο αναλυτής της επενδυτικής τράπεζας Wedbush, Νταν Ιβς, έχει την αντίθετη άποψη. Κατά την άποψή του, η άνοδος της πρωτοποριακής τεχνολογίας αποτελεί την «τέταρτη βιομηχανική επανάσταση».

«Νομίζω ότι αυτή είναι η τέταρτη βιομηχανική επανάσταση που διαδραματίζεται. Είναι ό,τι συνέβαινε το 1995 με το Διαδίκτυο. Δεν πιστεύω ότι πρόκειται για έναν κύκλο διαφημιστικής καμπάνιας μιας τεχνολογίας», ανέφερε ο Ιβς στο CNBC.

«Πιστεύω πως πρόκειται για αλλαγές στην τεχνολογία που νομίζω ότι θα αλλάξουν τον τεχνολογικό χώρο για τα επόμενα 20-30 χρόνια», συνέχισε, προσθέτοντας ότι η αγορά μετοχών των ΗΠΑ βρίσκεται στο επίκεντρο μιας νέας ανοδικής αγοράς τεχνολογίας.

Οι αμερικανικές μετοχές, ειδικά στον τομέα της τεχνολογίας, έχουν σημειώσει άνοδο φέτος καθώς οι επενδυτές τοντάρουν

Είναι η τέταρτη βιομηχανική επανάσταση, είναι ό,τι συνέβαινε το 1995 με το Διαδίκτυο, λέει αναλυτής της επενδυτικής τράπεζας Wedbush.

σε εταιρείες που εκτίθενται στην τεχνητή νοημοσύνη, μετά την επιτυχημένη κυκλοφορία του ChatGPT της OpenAI. Ενώ ο S&P 500 έχει σημειώσει άνοδο περίπου 14% μέχρι στιγμής φέτος, ο Nasdaq 100 έχει σημειώσει εντυπωσιακή άνοδο 36% από τις αρχές Ιανουαρίου.

Εταιρείες που παρουσιάζουν μεγάλο βαθμό έκθεσης στην τεχνητή νοημοσύνη, συμπεριλαμβανομένων των Nvidia, Oracle και Microsoft, έχουν δει απότομα άλματα στις τιμές των μετοχών, ενισχύοντας τις αποτιμήσεις τους στην αγορά καθώς και τον πλούτο των αντίστοιχων CEO τους.

Εταιρείες που παρουσιάζουν μεγάλο βαθμό έκθεσης στην τεχνητή νοημοσύνη, συμπεριλαμβανομένων των Nvidia, Oracle και Microsoft, έχουν δει φέτος απότομα άλματα στις τιμές των μετοχών τους.

Ο Ιβς σχολιάζει συχνά την έκρηξη της τεχνητής νοημοσύνης, λέγοντας πρόσφατα ότι οι επενδυτές θα πρέπει να προετοι-

μαστούν για ακόμη ένα ράλι που θα δώσει ώθηση σε μια ευρύτερη ομάδα μετοχών τεχνολογίας. Ο αναλυτής είπε ότι ο κλάδος της

τεχνητής νοημοσύνης θα δει ένα τρισ. δολάρια πρόσθετων επενδύσεων την επόμενη δεκαετία, εκτιμώντας μάλιστα ότι και το νούμερο αυτό θα μπορούσε να είναι συντηρητικό.

Οι εκτιμήσεις του αυτές ευθυγραμμίζονται με εκείνες που δημοσίευσαν πρόσφατα αναλυτές του Bloomberg Intelligence με επικεφαλής τον Μαντίπ Σινγκ. Η κυκλοφορία συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης με επίκεντρο τον καταναλωτή, όπως το ChatGPT της OpenAI Inc. και το Bard της Google, θα τροφοδοτήσει μια δεκαετία άνηθης, με την αγορά γενετικής τεχνητής νοημοσύνης να φτάνει το 1,3 τρισ. δολάρια το 2032 από 40 δισ. δολάρια πέρυσι, αναφέρει η σχετική ανάλυση.

Ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του κλάδου τα επόμενα δέκα χρόνια θα μπορούσε να αυξηθεί στο 42%, λαμβάνοντας ώθηση πρώτα από καινοτομίες στην εκπαίδευση και στη συνέχεια από συσκευές εξαγωγής συμπερασμάτων για μεγάλα γλωσσικά μοντέλα, διαφημίσεις και άλλες υπηρεσίες. «Ο κόσμος είναι έτοιμος να δει

μια έκρηξη ανάπτυξης στον τομέα της γενετικής τεχνητής νοημοσύνης τα επόμενα δέκα χρόνια, που υπόσχεται να αλλάξει θεμελιωδώς τον τρόπο λειτουργίας του τεχνολογικού τομέα», δήλωσε ο Σινγκ. «Η τεχνολογία πρόκειται να γίνει όλο και πιο ουσιαστικό μέρος των δαπανών πληροφορικής, των δαπανών για διαφημίσεις και της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο καθώς αναπτύσσεται», πρόσθεσε.

Η ζήτηση για γενετική τεχνητή νοημοσύνη έχει επιταχυνθεί από την κυκλοφορία του ChatGPT στα τέλη του περασμένου έτους, καθώς η τεχνολογία αναμένεται να διαταράξει τη πάντα, από την εξυπηρέτηση πελατών έως τις τραπεζικές συναλλαγές.

Το τμήμα cloud της Amazon.com Inc., η μητρική της Google, Alphabet Inc., η Nvidia Corp. και η Microsoft Corp., η οποία έχει επενδύσει δισεκατομμύρια δολάρια στην OpenAI, πιθανόν να είναι από τους μεγαλύτερους νικητές από την έκρηξη της τεχνητής νοημοσύνης, σύμφωνα με την έκθεση του Bloomberg Intelligence.

Σε χαμηλό δύο ετών ο πληθωρισμός στην Ισπανία

Ο ισπανικός πληθωρισμός επιβράδυνθηκε κάτω από το επίπεδο του 2% που έχει ως στόχο η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, μια μικρή νίκη για τους αξιωματούχους της Φρανκφούρτης, που αγωνίζονται να τιθασεύσουν τις αυξήσεις του κόστους στην ευρύτερη Ευρώπη.

Αναλυτικότερα, οι τιμές καταναλωτή αυξήθηκαν 1,6% τον Ιούνιο σε σχέση με πέρυσι, από 2,9% τον προηγούμενο μήνα, καθώς οι αυξήσεις στους λογαριασμούς ενέργειας και τροφίμων συνέχισαν να μειώνονται, σύμφωνα με τη στατιστική υπηρεσία της χώρας. Αυτός είναι ο πιο αδύναμος ρυθμός πληθωρι-

Υποχώρησε κάτω από το 2% του στόχου της ΕΚΤ.

σμού σε περισσότερο από δύο χρόνια.

Ωστόσο, τα στοιχεία από την τέταρτη μεγαλύτερη οικονομία της περιοχής δεν καθιστούν και πολύ τους αξιωματούχους της ΕΚΤ, παρά την αξιολογη βελτίωσή τους.

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής εξακολουθούν να παρακολουθούν κυρίως τον δομικό πληθωρισμό στη Ζώνη του Ευ-

ρώ, ο οποίος είναι πιθανό να έχει εκ νέου επιταχυνθεί. «Η εξέλιξη του δομικού πληθωρισμού νομίζω ότι είναι πολύ σημαντική υπό τις παρούσες συνθήκες», δήλωσε ο αντιπρόεδρος της ΕΚΤ, Λουίς ντε Γκίντος. «Ο δομικός πληθωρισμός θα επιμείνει περισσότερο από όσο πιστεύουμε».

Ο πρώην υπουργός Οικονομικών της Ισπανίας, Ντε Γκίντος, δήλωσε ότι μια άλλη αύξηση των επιτοκίων της ΕΚΤ τον Ιούλιο είναι «τετελεσμένο γεγονός», ενώ υπάρχει ένα ανοικτό ερώτημα για το τι πρέπει να γίνει στην επόμενη συνεδρίαση του Σεπτεμβρίου. Αυτό είναι το επίκεντρο της συζήτησης μεταξύ

των αξιωματούχων επί του παρόντος. Η Ισπανίδα υπουργός Οικονομίας, Νάντια Καλβίνο, είπε την περασμένη εβδομάδα ότι η Ισπανία μπορεί να μη χρειάζεται περισσότερες αυξήσεις επιτοκίων, αν και αναγνώρισε ότι η ΕΚΤ «κοιτάζει την Ευρώπη στο σύνολό της».

Παρά την επιβράδυνση της αύξησης των τιμών στην Ισπανία, ο πρωθυπουργός Πέδρο Σάντσεθ, ο οποίος υστερεί στις δημοσκοπήσεις ενόψει των πρόωγων εκλογών της 23ης Ιουλίου, επέκτεινε την Τρίτη ένα πακέτο κατά του πληθωρισμού, ύψους 3,8 δισ. ευρώ, σε φορολογικές περικοπές και επιδοτήσεις.

Οι τιμές καταναλωτή αυξήθηκαν 1,6% τον Ιούνιο σε σχέση με πέρυσι, από 2,9% τον προηγούμενο μήνα, καθώς οι αυξήσεις στους λογαριασμούς ενέργειας και τροφίμων συνέχισαν να μειώνονται.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο ρόλος των εξαγωγών στην ανάπτυξη της Κίνας

Του ΚΙΩ ΜΠΡΑΝΤΣΕΡ / THE NEW YORK TIMES

Το Πεκίνο προβληματίζεται αν θα πρέπει να επεκτείνει την ισχύ της Κίνας ως εξαγωγικής δύναμης για να σταθεροποιήσει την οικονομία της που αντιμετωπίζει ένα μείγμα προβλημάτων, από την κρίση στην αγορά στέγης μέχρι τις δαπάνες των καταναλωτών που παραμένουν επιφυλακτικοί μετά τους περιορισμούς της πανδημίας.

Η απόφαση της κινεζικής ηγεσίας μπορεί να έχει αντίκτυπο σε όλη την παγκόσμια οικονομία και να προκαλέσει αντιδράσεις ανάμεσα στους εμπορικούς εταίρους της που ήδη πολιορκούνται από τις εξαγωγές της Κίνας. Ανώτερα στελέχη της κινεζικής κυβέρνησης δηλώνουν πως δεν θα αρκούνται πλέον στο να κατακλύζουν τις αγορές άλλων χωρών με κινεζικά προϊόντα, όπως τα ηλεκτροκίνητα οχήματα, αλλά σχεδιάζουν να αναβαθμίσουν βιομηχανίες και να προωθήσουν περισσότερο το εγχώριο εμπόριο.

Όπως, όμως, επισημαίνουν οι

Προβληματισμός στο Πεκίνο για τα σχέδια σταθεροποίησης της οικονομίας.

οικονομολόγοι, η εμπειρία από χώρες που αντιμετώπισαν μείωση των καταναλωτικών δαπανών μάς προϊδεάζει για νέο κύμα κινεζικών εξαγωγών. Για την Κίνα η συνταγή των εξαγωγών είναι δοκιμασμένη και το Πεκίνο έχει το πανίσχυρο όπλο του γιούαν, το οποίο έχει αφήσει να διολισθησει περίπου 7% έναντι του δολαρίου από τον Ιανουάριο.

Έτσι, τα κινεζικά προϊόντα είναι φθηνότερα από εκείνα άλλων χωρών. Αυτή τη φορά, πάντως, η Κίνα μπορεί να αντιμετωπίσει την πολιτική αντίδραση χωρών που ανησυχούν ότι η πλημμύρα κινεζικών εξαγωγών μπορεί να υπονομεύσει τις δικές τους οικονομίες, οδηγώντας τις εταιρείες σε απολύσεις προσωπικού και μείωση του μεριδίου αγοράς τους. Στην Ευρώπη, που είναι κείνης σημασίας αγορά για μεγάλο φάσμα των κινεζικών προϊόντων,

αξιωματούχοι και επιχειρήσεις έχουν εκφράσει ανησυχία για το εμπόριο πλεόνασμα της Κίνας, καθώς αγωνίζονται ήδη να αντιμετωπίσουν μια πλημμύρα κινεζικών αυτοκινήτων.

Στο μεταξύ, η Κίνα αυξάνει τις εξαγωγές της στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας που επεξεργάζονται περαιτέρω τα προϊόντα της και τα στέλνουν στην Ευρώπη και γενικότερα στις δυτικές οικονομίες. Υπάρχει, όμως, ακόμη ένα πρακτικό πρόβλημα για την Κίνα: το πλεόνασμά της από το εμπόριο προϊόντων μεταποίησης είναι τεράστιο, ισούται με το 1/10 του συνόλου της κινεζικής οικονομίας και δεν μπορεί να επεκταθεί περαιτέρω.

Η περαιτέρω ανάπτυξη μπορεί να είναι εξαιρετικά δύσκολη τώρα, καθώς πολλές από τις μεγαλύτερες αγορές εμφανίζουν σημάδια επιβράδυνσης μετά τις αλληπάλλες αυξήσεις επιτοκίων. Η πρόσφατη διολίσθηση του γιούαν μπορεί βέβαια και πάλι να τονώσει τις εξαγωγές. Τις τελευταίες εβδομάδες η κυβέρνηση έδωσε έμφαση στα σχέδιά της να τονώσει το εγχώριο εμπόριο και όχι μόνο τις εξαγωγές. Στο μεταξύ έχουν παγιωθεί τα προβλήματα της Κίνας στον στεγαστικό τομέα. Η χώρα έχει πλημμυρίσει από ημιτελείς κατοικίες που παραμένουν κενές, με αποτέλεσμα να σημειώνει ραγδαία πτώση ο κατασκευαστικός τομέας που υπήρξε η μεγαλύτερη βιομηχανία της χώρας. Οι εργολάβοι είναι καταχρεωμένοι.

Την περασμένη εβδομάδα δύο κινεζικές εταιρείες ακινήτων κήρυξαν στάση πληρωμών στο χρέος τους σε ξένους πιστωτές. Η πτώση των τιμών των κατοικιών, που είναι και το σημαντικότερο περιουσιακό στοιχείο των κινεζικών νοικοκυριών, έχει αναγκάσει εκατοντάδες εκατομμύρια νοικοκυριά σε όλη τη χώρα να επιδεικνύουν εξαιρετικά μεγάλη προσοχή στις δαπάνες τους. Οι περιφερειακές αρχές της χώρας, που προχώρησαν σε εκτεταμένες δαπάνες στη διάρκεια της πανδημίας, είναι τόσο υπερχρεωμένες τώρα ώστε δυσκολεύονται να παρέχουν τις βασικές υπηρεσίες υγείας στους κατοίκους της περιοχής τους και να καταβάλλουν μισθούς και συντάξεις στους δημοσίου υπαλλήλους.

Ανθεκτικές σε έντονους τριγμούς οι μεγάλες αμερικανικές τράπεζες

Πέρασαν τα stress tests της Fed, παραμένουν ισχυρές και στο δυσμενές σενάριο

Στα 541 δισ. δολάρια εκτιμάται πως θα ανέλθει η ζημία για τις μεγαλύτερες αμερικανικές τράπεζες εάν πραγματοποιηθεί το δυσμενέστερο σενάριο στην οικονομία των ΗΠΑ. Ωστόσο, ακόμη και σε αυτή την περίπτωση, οι τράπεζες θα έχουν επαρκή ρευστότητα για να καλύψουν τις ζημιές, σύμφωνα με τα φετινά stress tests της Fed.

Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν τις εκτιμήσεις παραγόντων της αγοράς και εποπτικών αρχών ότι οι συστηματικά σημαντικές τράπεζες, όπως η JPMorgan και η Goldman Sachs, μπορούν να αντέξουν σε έντονους τριγμούς και μαζικές απώλειες. Παράλληλα, τα αποτελέσματα μπορούν να σχηματίσουν μια καλή εικόνα σχετικά με το ελάχιστο απαραίτητο όριο κεφαλαιακής επάρκειας για το επόμενο δωδεκάμηνο. Αξίζει να σημειωθεί ότι εάν τα κεφάλαια των τραπεζών θεωρηθούν επαρκή, τότε μπορούν να προχωρήσουν ελεύθερα προς αποζημίωση των μετόχων μέσω μερισμάτων και προγραμμάτων επαναγοράς μετοχών.

Υπενθυμίζεται ότι μόλις στα μέσα Μαρτίου είχαμε τρεις μεγάλες τραπεζικές καταρρεύσεις στις ΗΠΑ, της Silicon Valley Bank, της Signature Bank και της First Republic, οι οποίες προκάλεσαν τριγμούς στο αμερικανικό τραπεζικό σύστημα. Μικρότερες τράπεζες, όπως η PacWest και η Comerica, δέχθηκαν στη συνέχεια έντονη πίεση. Σημειώνεται όμως ότι οι μικρότερες τράπεζες δεν υποβάλλονται στα stress tests της Fed.

«Τα σημερινά αποτελέσματα επιβεβαιώνουν ότι το τραπεζικό σύστημα παραμένει ισχυρό και ανθεκτικό», δήλωσε ο Μάικλ Μπαρ της Fed. Ο ίδιος τόνισε, όμως, ότι τα test είναι «μόνο ένας τρόπος μέτρησης αυτής της ισχύος» και ότι οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να μείνουν σε επαγρύπνηση και να ψάχνουν πώς θα μπορούσαν να ανακλύσουν κίνδυνο.

Σημειώνεται ότι στα φετινά stress tests, οι τράπεζες έπρεπε να δείξουν ότι μπορούν να αντέξουν σε περίπτωση ανόδου της ανεργίας στο 10%, κατάρρευσης των τιμών των εμπο-

Στα φετινά stress tests της Fed, οι τράπεζες έπρεπε να δείξουν ότι μπορούν να αντέξουν σε περίπτωση ανόδου της ανεργίας στο 10%, κατάρρευσης των τιμών των εμπορικών ακινήτων κατά 40%, πτώσης της αξίας των διαμερισμάτων κατά 38% και μείωσης του βραχυπρόθεσμου επιτοκίου σχεδόν στο μηδέν.

Ακόμη και σε περίπτωση βαθιάς ύφεσης, θα έχουν επαρκή ρευστότητα για να καλύψουν ζημιές άνω των 500 δισ.

ρικών ακινήτων κατά 40%, πτώσης της αξίας των διαμερισμάτων κατά 38% και μείωσης του βραχυπρόθεσμου επιτοκίου σχεδόν στο μηδέν.

Από τις 23 τράπεζες που εξετάστηκαν, μεγαλύτερες ζημιές παρουσίασε η θυγατρική της Deutsche Bank στις ΗΠΑ,

την οποία ακολουθεί η UBS Americas. Σε ό,τι αφορά τις τράπεζες με έδρα τις ΗΠΑ, μεγαλύτερες ζημιές κατέγραψε η Goldman Sachs και ακολούθησε η Morgan Stanley. Και οι δύο τράπεζες δραστηριοποιούνται περισσότερο από ανταγωνιστικές τους στο trading, το οποίο θεωρείται πιο ριψοκίνδυνη δραστηριότητα από τη Fed.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι τράπεζες που εξετάστηκαν θα χρειαστούν ελάχιστη ρευστότητα 541 δισ. δολαρίων, εκ των οποίων 424 δισ. αφορούν απώλειες από δάνεια και 94 δισ. από τις αγορές και από διάφορες συναλλαγές. Οι οκτώ μεγαλύτερες τράπεζες θα είχαν απώλειες σχεδόν 80 δισ. δολαρίων στο δυσμενές σενάριο, το

οποίο προβλέπει επίμονο υψηλό πληθωρισμό και υψηλά επιτόκια, δηλαδή ένα περιβάλλον το οποίο δεν διαφέρει πολύ από τις σημερινές συνθήκες.

Πρέπει να σημειωθεί, πάντως, ότι μέσα στο καλοκαίρι, η Fed και άλλες αμερικανικές εποπτικές αρχές θα δημοσιεύσουν τα νέα διεθνή κριτήρια για τον υπολογισμό των κινδύνων από τις τράπεζες, στο πλαίσιο της λεγόμενης οδηγίας Βασιλεία III. Αναλυτές και τραπεζικά στελέχη ανυπομονούν για την εφαρμογή των κανόνων, οι οποίοι αναμένεται να φέρουν τις ελάχιστες απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας στις αμερικανικές τράπεζες περίπου στα ίδια επίπεδα με την Ευρώπη.

Οι λιανέμποροι διεθνώς επενδύουν στην τεχνολογία

Μπαράζ τεχνολογικών επενδύσεων υλοποιούν οι εταιρείες του παγκόσμιου λιανεμπορίου, με τον κλάδο να δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη συνεχή ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, αλλά και στον νέο ρόλο των φυσικών καταστημάτων. «Οι πιο επιτυχημένοι έμποροι συνδυάζουν την τεχνολογία με τον ανθρώπινο παράγοντα, για να προσφέρουν την καλύτερη δυνατή εμπειρία στους πελάτες τους», αναφέρει η μελέτη «Global Powers of Retailing 2023: Πώς διαμορφώνεται «το κατάστημα του μέλλοντος»» της Deloitte. Η ετήσια έκθεση της Deloitte, που επικαλείται ο ΣΕΠΕ, αναλύει και κατατάσσει τις 250 μεγαλύτερες εταιρείες λιανικού εμπορίου σε όλο τον κόσμο, αξιολογώντας τις επιχειρήσεις που παρουσιάζουν την ταχύτερη ανάπτυξη και αναλύει την απόδοσή τους σε γεωγραφικές περιοχές δραστηριοποίησης και κατηγορίες προϊόντων.

Η έκθεση αναδεικνύει για το 2023 πρωτοπόρο της σχετικής λίστας –για ακόμη μία χρονιά– την Walmart, η οποία μαζί με την Amazon, ως εταιρείες ψηφιακού λιανικού εμπορίου, ωφελήθηκαν από τις αλλαγές στη συμπεριφορά των καταναλωτών και την

αυξημένη χρήση των ψηφιακών καταστημάτων κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αλλά και μετά αυτή. Στην πλειονότητά τους, οι 10 κορυφαίοι λιανέμποροι ενίσχυσαν τις ψηφιακές τους δυνατότητες μέσω της κεφαλαιοποίησης σύγχρονων τεχνολογικών λύσεων, τόσο εντός του καταστήματος όσο και για την ανάπτυξη και βελτίωση των εναλλακτικών καναλιών διεπαφής (Omni-channel) με την πελατειακή τους βάση.

Η αξιοποίηση της τεχνολογίας στο λιανικό εμπόριο γίνεται ολοένα και πιο σημαντική στην προσπάθεια των λιανεμπόρων να προσελκύσουν τους καταναλωτές στο φυσικό κατάστημα. Η χρήση προηγμένων τεχνολογιών, όπως η εικονική και επαυξημένη πραγματικότητα, η τεχνητή νοημοσύνη και η ανάλυση δεδομένων, βοηθάει τους λιανεμπόρους να εξατομικεύουν τις προτάσεις τους. Επίσης, η τεχνολογία βοηθάει τις επιχειρήσεις του κλάδου να εξορθολογίζουν τις διαδικασίες ολοκλήρωσης αγοράς και να προσφέρουν μια σειρά από υπηρεσίες πέρα από τις πωλήσεις προϊόντων, όπως υποστήριξη κατά την υποδοχή, επιτόπιες επισκευές και υπηρεσίες προσαρμοσμένες στο προσω-

πικό στυλ. «Αυτές οι πρόσθετες υπηρεσίες, που εστιάζουν στην ευκολία και στην εξατομικευση, μπορούν να διαφοροποιήσουν τους λιανεμπόρους με φυσικά καταστήματα από τους αποκλειστικά διαδικτυακούς εμπόρους, οι οποίοι ενδέχεται να μην είναι σε θέση να προσφέρουν παρόμοια εξυπηρέτηση», σχολιάζει η Deloitte. Και προσθέτει: «Σε αυτήν τη νέα εποχή του λιανικού εμπορίου, η καινοτόμος εφαρμογή της τεχνολογίας αναμένεται να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο για την ενίσχυση της πιστότητας των πελατών και την διασφάλιση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος».

Σύμφωνα με τη διεθνή έκθεση της Deloitte, μία από τις σημαντικότερες τάσεις στο λιανεμπόριο, που θα επηρεάσουν την παγκόσμια αγορά, είναι η μετατόπιση προϊόντων. Πολλοί έμποροι λιανικής εισέρχονται ή επεκτείνονται στην αγορά μεταχειρισμένων αγαθών, τα οποία αποτελούν αγοραστική επιλογή ολοένα και περισσότερων καταναλωτών, ιδίως νεότερης γενιάς, γεγονός που οφείλεται στην αναζήτηση πιο βιώσιμων επιλογών και στις υψηλές τιμές των καινούργιων προϊόντων.

Notice

Tender for Banking Services and ATMs at Larnaka and Pafos International Airports

Hermes Airports invites tenders from qualified parties for a License for Banking Services and ATMs.

The License is for Larnaka and Pafos International Airports. Successful bidders will have the privilege to use dedicated space within the airports.

The Tender will close on **31st July 2023 at 16:00.**

For a copy of the tender documents please contact,

Panayiota Fiakkou,
email: panayiota.fiakkou@hermesairports.com
copying Lucas Papaleontiou,
email: lucas.papaleontiou@hermesairports.com
or visit the Hermes' Website at www.hermesairports.com

«Εκρηξη» νέων εμπορικών μισθώσεων

Μεγάλη ζήτηση για γραφεία και καταστήματα από επιχειρήσεις και αλυσίδες λιανεμπορίου σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και περιφέρεια

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Κατακόρυφη είναι η αύξηση των νέων μισθώσεων επαγγελματικών χώρων, γραφείων και καταστημάτων, από επιχειρήσεις και εμπορικές αλυσίδες, τόσο στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, όσο και σε μεγάλες πόλεις της περιφέρειας.

Σύμφωνα με έρευνα για την πορεία της αγοράς γραφείων κατά το πρώτο τρίμηνο, από την εταιρεία παροχής υπηρεσιών ακινήτων Proptius (εκπρόσωπο στην ελληνική αγορά της Cushman & Wakefield), παρατηρείται εκτίναξη των νέων συμφωνιών μίσθωσης ακινήτων, καθώς αυτές αφορούσαν γραφεία συνολικής επιφάνειας 40.000 τ.μ. Πρόκειται για μέγεθος που υπερβαίνει κατά 50% τον μέσο όρο των προηγούμενων πέντε ετών, δείγμα της μεγάλης δυναμικής που έχει δημιουργηθεί στην αγορά.

Είναι χαρακτηριστικό ότι το ποσοστό κενών γραφείων στην Αττική, έχει πλέον υποχωρήσει σε μόλις 6,24%, από 7,45% πριν από μερικούς μήνες. Σε ό,τι αφορά τα ενοίκια, φαίνεται ότι προς το παρόν έχουν σταθεροποιηθεί, περίξ των 25-28 ευρώ/τ.μ. για «πράσινα» κτίρια γραφείων στον βόρειο άξονα της Α. Κηφισίας, χωρίς ασφαλώς να αποκλείονται και ακόμα υψηλότερες μισθώσεις, αν και αυτές αποτελούν την εξαίρεση και όχι τον κανόνα.

Αντίστοιχα, στον τομέα των εμπορικών καταστημάτων, με βάση τα στοιχεία της Proptius, στις δημοφιλέστερες εμπορικές «πάτσες», κατά το πρώτο τρίμηνο του 2023 παρατηρήθηκε αύξηση των νέων μισθώσεων κατά 40% σε σχέση με το τέταρτο τρίμηνο του 2022. Είναι χαρακτηριστικό ότι καταγράφηκαν πάνω από 60 νέες συμφωνίες κατά τους πρώτους τρεις μήνες του έτους, εκ των οποίων οι 40 αφορούσαν

ακίνητα στην Αττική, με συνολική επιφάνεια 20.000 τ.μ. Πρόκειται για ένα θετικό «μήνυμα» για την πορεία της οικονομικής ανάπτυξης και της ιδιωτικής κατανάλωσης το επόμενο διάστημα, καθώς φαίνεται πως η επιχειρηματικότητα κινείται σε υψηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης. Σε αυτό συμβάλλουν τόσο οι «αφίξεις» νέων ομίλων από το εξωτερικό (π.χ. η αλυσίδα Perco, η Ecco από τη Δανία και ο όμιλος Holland & Barrett), όσο και η άνοδος του αριθμού των νέων επιχειρήσεων συνολικά.

Με βάση τα στοιχεία του ΓΕΜΗ, κατά τους πρώτους πέντε μήνες του 2023 παρατηρείται αύξηση των νέων συστάσεων επιχειρήσεων κατά 18.286 (καθαρό ισοζύγιο συστάσεων και διαγραφών), καθώς έχουν δημιουργηθεί 23.839 νέες επιχειρήσεις, ενώ διαγράφηκαν 5.553. Το 2022 (περίοδος Ιανουαρίου - Μαΐου), το αντίστοιχο νούμερο ανήλθε σε 15.229 και το 2021 σε 14.607. Στον αντίποδα, π.χ. το 2016 είχε σημειωθεί μείωση κατά 1.401, καθώς οι διαγραφές ήταν περισσότερες από

Τα ενοίκια προς το παρόν έχουν σταθεροποιηθεί περίξ των 25-28 ευρώ/τ.μ. για «πράσινα» κτίρια γραφείων στη Α. Κηφισίας.

τις νέες συστάσεις. Σύμφωνα με την Proptius, στο σύνολο του 2022 είχαν πραγματοποιηθεί συμφωνίες μίσθωσης γραφείων επιφάνειας 110.000 τ.μ., με αύξηση της τάξεως του 25% έναντι του 2021. Πάνω από το 50% των συμφωνιών αυτών αφορούσαν τη στέγαση νέων επι-

Η αύξηση των εμπορικών μισθώσεων σε αριθμούς

40.000 γραφείων μισθώθηκαν το πρώτο τρίμηνο του 2023

50% αύξηση σε σχέση με τον μέσο όρο των προηγούμενων πέντε ετών

110.000 τ.μ. γραφείων μισθώθηκαν το 2022

+25% σε σχέση με το 2021

300.000 τ.μ. νέων γραφείων θα κατασκευαστούν στην Αττική τα επόμενα χρόνια

20.000 τ.μ. νέων καταστημάτων μισθώθηκαν το πρώτο τρίμηνο στην Αττική, 40 νέες συμφωνίες

18.286 περισσότερες επιχειρήσεις σε λειτουργία κατά το πρώτο πεντάμηνο του 2023 (Ιανουάριος - Μάιος)

χειρήσεων και εταιρείες που αναζητούν περισσότερο χώρο. Ασφαλώς, ένα σημαντικό ποσοστό αφορά και την επιθυμία των εταιρειών να μετακινηθούν σε πιο σύγχρονα γραφεία, με χαμηλότερη κατανάλωση ενέργειας, στοιχείο σημαντικό, ιδίως για τους πολυεθνικούς ομίλους,

στο πλαίσιο της πολιτικής ESG που εφαρμόζουν. Παράλληλα, αυτήν την περίοδο και παρά την άνοδο της υβριδικής εργασίας, υψηλή ζήτηση έχουν χώροι γραφείων που έχουν ευελιξία στην τελική διαμόρφωσή τους (ανάλογα δηλαδή με το πόσες θέσεις εργασίας χρειάζεται

η επιχείρηση ανά τακτά χρονικά διαστήματα) και συμβάλλουν στην ευεξία των εργαζομένων. Τα στοιχεία αυτά βρίσκονται ψηλά στη λίστα με τα «θέλω» των εταιρειών, καθώς η διατήρηση του προσωπικού είναι ιδιαίτερα σημαντική στη σημερινή εποχή.

Ωστόσο, αυτό δεν είναι πάντα εύκολο. Για παράδειγμα, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2023, μόλις το 20% των συμφωνιών αφορούσε τη μετακίνηση σε γραφεία της κατηγορίας A+, δηλαδή με υψηλή ενεργειακή απόδοση και έμφαση στον σχεδιασμό για τους εργαζομένους. Είναι όμως σημαντικό και το ότι το υπόλοιπο 80% αφορούσε τις κατηγορίες A- και B, δηλαδή σχετικά νέα σε ηλικία ακίνητα, ή κτίρια που έχουν υποστεί σημαντικές παρεμβάσεις για την αναβάθμιση και την ενεργειακή τους αναβάθμιση. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο δρομολογούνται σήμερα σχεδόν 300.000 τ.μ. νέων αναπτύξεων κτιρίων γραφείων. Το μεγαλύτερο μέρος εντοπίζεται στα νότια προάστια, καθώς μόνο στο ακίνητο του Ελληνικού, σχεδιάζονται τουλάχιστον 150.000 τ.μ. νέων γραφειακών χώρων.

Μεταξύ των σημαντικών μισθώσεων των προηγούμενων μηνών περιλαμβάνονται η συμφωνία της ΑΑΔΕ να μετακινηθεί στο κτίριο που σήμερα φιλοξενεί το εμπορικό κέντρο Athens Heart. Η ιδιοκτήτρια Premia Properties έχει ξεκινήσει τις εργασίες για τη μετατροπή του κτιρίου των 25.000 τ.μ., σε ένα «πράσινο» κτίριο γραφείων.

Σημαντικές μισθώσεις γραφειακών χώρων, αλλά και καταστημάτων, γίνονται και στον Πύργο Πειραιά, που πρόκειται να ξεκινήσει τη λειτουργία του προς το τέλος του έτους. Μεταξύ άλλων, χώρους γραφείων που δυνητικά μπορούν να φτάσουν έως και τα 9.300 τ.μ. έχει συμφωνήσει να μισθώσει η εταιρεία Dialectica, ενώ πρόσφατα έγινε γνωστή η μίσθωση 5.850 τ.μ. από τον όμιλο Inditex (Zara και Zara Home). Επιπλέον 1.000 τ.μ. αναμένεται να μισθώσει και η βρετανική αλυσίδα JD Sports Fashion.

Μεγαλύτερες κατοικίες αγοράζουν οι Έλληνες μετά την πανδημία

Παγιώνεται η τάση της στροφής όλο και μεγαλύτερου μέρους του αγοραστικού κοινού προς την απόκτηση κατοικιών μεγαλύτερης επιφάνειας, κάτι που άρχισε να αποτυπώνεται στην αγορά ιδίως από το ξέσπασμα της πανδημικής κρίσης και μετά. Σύμφωνα με σχετική πανελλαδική έρευνα της RE/MAX Ελλάς, ένας στους δύο αγοραστές προτιμά πλέον την απόκτηση κατοικίας επιφάνειας άνω των 75 τ.μ. Ασφαλώς, η συγκεκριμένη εξέλιξη δεν αποτελεί ελληνική «πρωτοτυπία», καθώς είναι πλέον μια διεθνής τάση. Η αύξηση του αριθμού των ανθρώπων που εργάζονται απομακρυσμένα, είτε πλήρως είτε για μερικές ημέρες την εβδομάδα, σημαίνει ότι υπάρχει πλέον σαφής ανάγκη για ένα επιπλέον δωμάτιο στο σπίτι ή ένα χώρο εργασίας.

Στο πλαίσιο αυτό, με βάση τα σχετικά στοιχεία που προκύπτουν

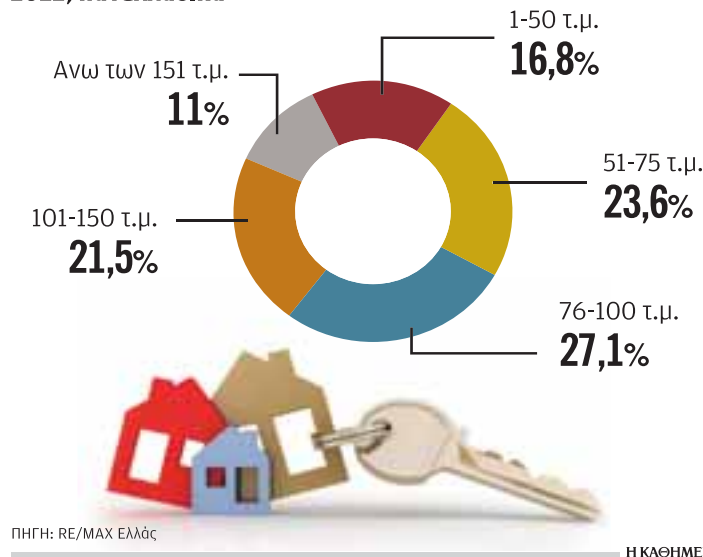
Η στροφή στην τηλεργασία δημιούργησε την ανάγκη για επιπλέον δωμάτιο στο σπίτι ή για χώρο εργασίας.

από τις αγοραπωλησίες που πραγματοποιήθηκαν το 2022 μέσω του δικτύου των 82 γραφείων και 1.045 συμβούλων ακινήτων της RE/MAX Ελλάς, το 27% των αγοραστών προτιμά κατοικίες επιφάνειας 76-100 τ.μ., που αποτελούν και τη δημοφιλέστερη κατηγορία, ενώ ένας στους πέντε αγοραστές επέλεξε ακίνητα επιφάνειας από 101 έως 150 τ.μ. Ητοι, το 47% των αγοραστών κινήθηκε σε ακίνητα επιφάνειας από 76 τ.μ. και πάνω.

Εκτός από τις μεγαλύτερες κα-

Πόσα τ.μ. αγοράζουν οι Έλληνες

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΕΜΒΑΔΟΝ ΤΩΝ ΠΩΛΗΘΕΙΣΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ 2022, ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΑ

ΠΗΓΗ: RE/MAX ΕΛΛΑΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

τοικίες, σημαντικό είναι και το αγοραστικό ενδιαφέρον για διαμερίσματα μικρότερης επιφάνειας, τα οποία κρίνονται ως κατάλληλα για επενδυτική εκμετάλλευση. Έτσι, το 23,6% των αγοραστών προτίμησε κατασκευές επιφάνειας 51-75 τ.μ., που θεωρούνται καταλληλότερες για μακροχρόνια ή βραχυχρόνια εκμετάλλευση. Από την άλλη, πολύ μεγάλα ακίνητα άνω των 151 τετραγωνικών μέτρων επέλεξαν, σύμφωνα με τα στοιχεία των 151 τετραγωνικών μέτρων αγοραστές, ενώ τα μικρότερα ακίνητα επιφάνειας 50 τ.μ., βάσει των αγοραπωλησιών που πραγματοποιήθηκαν το περασμένο έτος, επέλεξαν 17 στους 100 αγοραστές.

Ειδικά όσον αφορά το λεκανοπέδιο Αττικής, το 25% των αγοραστών προτίμησε κατοικίες 76-100 τ.μ., ενώ ένα επιπλέον 23,1%

στράφηκε σε κατοικίες επιφάνειας 101-151 τ.μ. Την ίδια στιγμή, μικρές κατοικίες εμβαδού έως 50 τ.μ. επέλεξαν μόλις 11 στους 100 αγοραστές, ενώ σε πολύ μεγάλες κατοικίες άνω των 151 τετραγωνικών μέτρων προανατολίστηκε το 14,5% των αγοραστών. Όσον αφορά τις κατοικίες εμβαδού από 51 έως 75 τ.μ., αυτές προτιμήθηκαν από έναν στους πέντε αγοραστές.

Αντιστοίχως στη Θεσσαλονίκη, το μεγαλύτερο αγοραστικό ενδιαφέρον αφορά διαμερίσματα εμβαδού από 51 έως 100 τ.μ. σε ποσοστό 62,4%, ενώ χαμηλότερα κινήθηκαν τα μεγαλύτερα ακίνητα άνω των 151 τ.μ., αφού τη συγκεκριμένη κατηγορία επέλεξαν μόλις 8 στους 100 αγοραστές. Η δημοφιλέστερη κατηγορία είναι διαμερίσματα επιφάνειας 76-100 τ.μ., καθώς προτιμήθηκαν από το 33,3% των αγοραστών.

Η OTE Estate διαθέτει 2.300 ακίνητα συνολικής αξίας 1 δισ. ευρώ

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Αύξηση της αξίας του χαρτοφυλακίου της κατέγραψε η OTE Ακίνητα κατά το 2022, σε επίσημα βάση. Η θυγατρική του ομίλου OTE διαθέτει 2.300 ιδιοκτησίες με συνολική αξία της τάξεως του 1 δισ. ευρώ που έχει αυξηθεί κατά 15,7% έναντι του 2021. Όπως αναφέρεται στην ετήσια έκθεση για τα μεγέθη της χρήσης του 2022, το σύνολο του τζίρου της OTE Estate αυξήθηκε κατά 13,4%, σε 62,4 εκατ. ευρώ, λόγω των ενισχυμένων εσόδων από εκμίσθωση ακινήτων και από την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας.

Συγκεκριμένα, ετησίως τα έσοδα από εκμίσθωση ακινήτων αυξήθηκαν

κατά 4%, σε 53,4 εκατ. ευρώ, με τη μερίδα του λέοντος αυτών (40,6 εκατ. ευρώ) να σχετίζεται με τη δραστηριότητα της ενοικίασης ακινήτων στον OTE και στην Cosmote. Οι εισπράξεις από εκμίσθωση ακινήτων σε τρίτους ενισχύθηκαν κατά 17%, σε 3,7 εκατ. ευρώ. Η άνοδος των εσόδων από «μισθωτήρια» σχετίζεται με τη σταδιακή ολοκλήρωση των εργασιών ανακαίνισης του Διοικητικού Μεγάρου του OTE στο Μαρούσι και την αναπροσαρμογή των μισθωμάτων, με την εταιρεία να έχει υπογράψει οκτώ νέα μισθωτήρια συμβόλαια με τρίτους, συνολικής επιφάνειας 8.017 τ.μ.

Σχετικά με τα έσοδα από την

ενέργεια, αυξήθηκαν κατά 162%, σε 9,1 εκατ. ευρώ, λόγω των ενισχυμένων τιμών πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας που ήταν απόρροια του σημαντικά αυξημένου κόστους προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας διεθνώς. Επιπρόσθετα, τα εγκατεστημένα φωτοβολταϊκά συστήματα σε στέγες κτιρίων (Πάρνηθα και Ηλιούπολη) απέφεραν από πώληση ηλεκτρικής ενέργειας 0,054 εκατ. ευρώ, μέγεθος που παρέμεινε σταθερό συγκριτικά με πέρυσι.

Η αύξηση της αξίας του χαρτοφυλακίου ακινήτων είχε επίδραση στα κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων (μετά την αναπροσαρμογή σε εύλογη αξία των επενδύσεων

σε ακίνητα) της χρήσης 2022 που ενισχύθηκαν κατά 12%, σε 36,6 εκατ. ευρώ. Κατ'επέκταση, τα κέρδη μετά φόρων για το 2022 διαμορφώθηκαν σε 117 εκατ. ευρώ, έναντι 39 εκατ. ευρώ της προηγούμενης χρήσης. Ως προς τις εργασίες ανακαίνισης, στο Μέγαρο του OTE πέρυσι ολοκληρώθηκαν και παραδόθηκαν σε χρήση ο δωδέκατος όροφος και η πτέρυγα Α, συνεχίστηκαν οι εργασίες στις πτέρυγες Β και Γ και ολοκληρώθηκε και η πρώτη φάση εγκατάστασης ηλεκτροφορτιστών στο Διοικητικό Μέγαρο. Η ολοκλήρωση των εργασιών ανακαίνισης θα οδηγήσει σε λήψη πιστοποίησης Gold LEED και WELL. Επίσης, στο κτίριο

ΥΜΑ ΝΥΜΑ επί των οδών Πατισίων και 3ης Σεπτεμβρίου, πραγματοποιήθηκε πέρυσι η στατική ενισχυση, ενώ εκτιμάται ότι μέσα στο 2023 θα έχουν ολοκληρωθεί οι μελέτες ανακατασκευής του. Πέρυσι, η εταιρεία επένδυσε 0,9 εκατ. ευρώ σε εργασίες συντήρησης άλλων ακινήτων και συνέχισε τις μελέτες νομιμοποίησης και τακτοποίησης ακινήτων σε όλη τη χώρα. Συγκεκριμένα, ελέγχθηκαν ως προς τη νομιμότητά τους 95 ακίνητα, έγιναν μελέτες αποκατάστασης νομιμότητας για 93 ακίνητα, και λοιπές μελέτες και ενέργειες για 74 ακίνητα, ενώ εκδόθηκαν και 110 πιστοποιητικά ενεργειακής απόδοσης.

Η άνοδος των εσόδων από «μισθωτήρια» σχετίζεται με τη σταδιακή ολοκλήρωση των εργασιών ανακαίνισης του Διοικητικού Μεγάρου του OTE στο Μαρούσι και την αναπροσαρμογή των μισθωμάτων.

Ο Χάρισον Φορντ ως -ηλικιωμένος πια- Ιντιάνα Τζόουνς, μαζί με τη Φίμπι Γουόλερ-Μπριτζ που υποδύεται την περιπετειώδη βαφτιστήρα του, ταξιδεύουν ακόμη και στον χρόνο, στην τελευταία ταινία της δημοφιλούς κινηματογραφικής σειράς.

Ο «Ιντι» και το τελευταίο franchise

Ο Χάρισον Φορντ και η Φίμπι Γουόλερ-Μπριτζ μιλούν στην «Κ» για τον νέο –και αποχαιρετιστήριο– «Ιντιάνα Τζόουνς»

Συνέντευξη στον **ΑΙΜΙΛΙΟ ΧΑΡΜΠΗ**

Προς το τέλος του καινούργιου «Ιντιάνα Τζόουνς και ο Δίσκος του Πεπρωμένου», που κυκλοφορεί από την περασμένη Πέμπτη στις αίθουσες, υπάρχει μια σκηνή όπου ο θρυλικός αρχαιολόγος μαζί με την επίσης περιπετειώδη βαφτιστήρα του καταλήγουν πίσω στον 3ο αιώνα π.Χ. και στις Συρακούσες για να συναντήσουν τον μεγάλο Αρχιμήδη. Ο διάλογος μεταξύ τους, ελαφρώς σουρεαλιστικός, γίνεται σε ένα μείγμα αρχαίων ελληνικών και... greeklish, διανοημένων με μερικά ακατάληπτα, που βρίσκουν πάντως τον δρόμο τους στον υποτιτλισμό. «Δεν ήταν εύκολη υπόθεση αυτά τα αρχαία ελληνικά», μου λέει γελώντας ο Χάρισον Φορντ στη διαδικτυακή μας συνέντευξη. «Προσωπικά δεν είμαι και πολύ καλός με τις ξένες γλώσσες, όμως ήταν ωραία εμπειρία, και το να έχεις μπροστά σου τον Αρχιμήδη, μιλώντας αρχαία ελληνικά, είναι μια από εκείνες τις μαγικές στιγμές στις ταινίες». Η συμπρωταγωνίστρια του Φίμπι Γουόλερ-Μπριτζ, γνωστή από το τηλεοπτικό «Fleabag», πήρε ακόμη πιο σοβαρά την αποστολή και –για να πούμε την αλήθεια– κατάφερε καλύτερα: «Είχαμε όλο τον διάλογο ηχογραφημένο και έκανα εξάσκηση κάθε μέρα. Το λάτρευα. Τα ελληνικά είναι τόσο εκφραστική γλώσσα».

Τεχνητή νοημοσύνη

Προτού βέβαια φτάσουμε στην (επινοημένη) συνάντηση με τον σπουδαίο μαθηματικό και εφευρέτη έχουν συμβεί πολλά και διάφορα, ξεκινώντας από τις τελευταίες μέρες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όπου βλέπουμε τον «Ιντι» να προσπαθεί να εντο-

πίσει τα δύο κομμάτια του Μηχανισμού των Αντικυθέρων (αυτός είναι ο «Δίσκος του Πεπρωμένου» του τίτλου), βάζοντάς τα με ένα ολόκληρο τρένο γεμάτο ναζι στρατιώτες. Ο Χάρισον Φορντ, ψηφιακά ανανεωμένος εκεί, εξηγεί τη συνδρομή της τεχνολογίας πίσω από την εναρκτήρια σκηνή: «Νομίζω πως έκαναν φανταστική δουλειά. Ουσιαστικά πήραν 40 χρόνια εικόνων μου από όλες τις δουλειές που έχω κάνει με τη LucasFilm (σ.σ. και «Star Wars») και στη συνέχεια η τεχνητή νοημοσύνη ανέλαβε τη λεπτομερή δουλειά να βρει τον ακριβή φωτισμό και τις θέσεις του προσώπου. Όμως είμαι εγώ που παίζω, με αυτά τα μικρά σημάδια στο πρόσωπο. Κι έπειτα το στόμα και τα μάτια μου περιτριγυρίζονται με το δέρμα μου από παλιά. Δεν είναι φτιαγμένο

«Η δουλειά μου είναι να παίρνω λέξεις σε ένα χαρτί και να δημιουργώ μια συμπεριφορά που ταιριάζει μαζί τους και αφηγείται μια ιστορία».

ΧΑΡΙΣΟΝ ΦΟΡΝΤ

στο Photoshop, είναι το πραγματικό μου πρόσωπο από τέσσερις δεκαετίες πίσω. Είναι τρομερό κι επίσης πολύ αποτελεσματικό για την ιστορία μας, επειδή η ταινία έχει στην πραγματικότητα να κάνει με τον χρόνο, σε αυτή την περίπτωση με την ηλικία του χαρακτήρα και τη φάση που βρίσκεται στη ζωή του. Μιλάμε για όλα εκείνα που θες να τακτοποιήσεις όταν φτάνεις στη δύση της ζωής σου. Για όσα θες να βάλεις σε τάξη και να διορθώσεις».

«Δεν ήταν εύκολη υπόθεση αυτά τα αρχαία ελληνικά», λέει ο Χάρισον Φορντ.

Πράγματι, και στο φιλμ σύντομα μεταφερόμαστε στο 1969, με την Αμερική να υποδέχεται θριαμβευτικά τους εξερευνητές της Σελήνης και τον απογοητευμένο Ιντι να ετοιμάζεται για τη συνταξιοδότηση, ανακατευόμενος τον πρωινό καφέ του με λίγο ουίσκι και κοιτώντας τα χαρτιά του διαζυγίου. Κάπου εκεί βέβαια εμφανίζεται σαν σίφουνας η Ελένα (Γουόλερ-Μπριτζ) για να τον μπλέξει στην καινούργια περιπέτεια. Για τον Χάρισον Φορντ, αυτός ο τελευταίος «Ιντιάνα» είναι σίγουρα ξεχωριστός. «Πιστεύω ότι η ταινία είναι πολύ διασκεδαστική, έχει πολλά από αυτά που περιμένουμε να δούμε σε έναν «Ιντιάνα Τζόουνς» και ταυτόχρονα αρκετά που δεν τα περιμέναμε. Στη βάση της είναι μια οικογενειακή ταινία και ένα από τα πιο σπουδαία πράγματα είναι ότι μέσα στα χρόνια αυτά τα φιλμ περνούν από γενιά σε γενιά. Αποτελούν ευκαι-

ρία για τα παιδιά να έχουν μια εμπειρία με τους γονείς τους, την οποία μπορούν αργότερα να ζητήσουν μαζί. Παροτρύνω όμως τους ανθρώπους να πάνε να τι δουν στη σκοτεινή αίθουσα με αγνώστους γύρω τους: να νιώσουν αυτή την αίσθηση της κοινότητας, είναι από τα πιο θαυμαστά πράγματα που μπορεί να κάνει μια τέτοια ταινία. Τόσο πολλά πράγματα πια στη ζωή μας τείνουν να μας κρατούν χωριστά, όμως αυτό μας φέρνει μαζί και είμαι πολύ περήφανος που αποτελώ μέρος του».

Το γήρας

Όπως είπαμε, η νέα ταινία του Τζέιμς Μάνγκολντ –ο Στίβεν Σπίλμπεργκ βρίσκεται εδώ σε ρόλο παραγωγού– ασχολείται πολύ με το στοιχείο του χρόνου και του γήρατος που πλέον χτυπά την πόρτα του Ιντι αλλά και του ίδιου του ανθρώπου που τον ερμηνεύει.

«Η σχέση μου με το γήρας είναι αρκετά προφανής», λέει με το χαρακτηριστικό μισό του χαμόγελο ο 81χρονος Φορντ, προτού παραδώσει τον λόγο στην κατά πολύ νεότερη Γουόλερ-Μπριτζ: «Όταν μου είπαν αρχικά για την ταινία και το πόσο σημαντικό ήταν για τον Χάρισον αυτός ο «Ιντιάνα» συμφωνεί με την ηλικία του, μου τράβηξαν την προσοχή και μίλησαν κατευθείαν στην καρδιά μου. Τι επαναστατικός τρόπος να τελειώσεις ένα franchise που ξεκίνησε με επαναστατικό τρόπο. Αλλωστε ξέρετε... οι μεγαλύτεροι άνθρωποι είναι πολύ πιο ενδιαφέροντες. Έχουν κάνει περισσότερα πράγματα, γνωρίζουν περισσότερα πράγματα. Το να βλέπεις ένα χαρακτήρα που απόλαυσε στις παλιότερες περιπέτειές του, καθώς εκείνος ανακαλύπτει πώς είναι να ανταποκρίνεται σε παρό-

«Οι μεγαλύτεροι άνθρωποι είναι πολύ πιο ενδιαφέροντες. Έχουν κάνει περισσότερα πράγματα, γνωρίζουν περισσότερα πράγματα».

ΦΙΜΠΙ ΓΟΥΟΛΕΡ-ΜΠΡΙΤΖ

μοιες προκλήσεις σε μεγαλύτερη ηλικία, είναι συναρπαστικό και αγωνιώδες, με τρόπους που δεν βλέπεις σε άλλες ταινίες. Προσωπικά πάντα νιώθω μια ανακούφιση όταν βλέπω ένα πιο ηλικιωμένο πρόσωπο στην οθόνη, κάτι σαν φροντίδα για την ψυχή».

Και οι δύο πάντως στην ταινία χρειάστηκε να τρέξουν και να ιδρώσουν αρκετά για τις σκηνές δράσης. «Έκανα προπόνηση μόνο και μόνο για να αντέξω στα γυρίσματα, όχι για να γίνω αψε-

γάδιαστη ηρωίδα δράσης. Από ό,τι κατάλαβα, ήθελαν ούτως ή άλλως να διατηρήσουν αυτή την λίγο απερισκεπτική πλευρά της Ελένα, που κάνει άλμα στο κενό προτού κοιτάξει», λέει η Γουόλερ-Μπριτζ. Ο Φορντ, από την άλλη, δίνει την απάντηση του βετεράνου: «Πάντα προσπαθώ να κρατιέμαι σε φόρμα, όμως δεν έκανα καμιά ιδιαίτερη εκπαίδευση. Εδώ έχει να κάνει περισσότερο με την ιστορία και λιγότερο με τα τρεχαλιπά, τα άλματα και τις βουτιές. Υπάρχουν βέβαια και αυτά, όμως ήθελα να προετοιμαστώ περισσότερο για το άλλο κομμάτι, παρά να κυλιέμαι στο πάτωμα με ιδρωμένους άνδρες».

Το μέλλον;

Πώς βλέπει όμως το μέλλον ο Χάρισον Φορντ, το δικό του και τις τέχνες που υπηρετεί για τόσες δεκαετίες; «Δεν ξέρω τι κρύβει το μέλλον. Εγώ απλώς κάνω τη δουλειά μου. Η δουλειά μου είναι να παίρνω λέξεις σε ένα χαρτί και να δημιουργώ μια συμπεριφορά που ταιριάζει μαζί τους και αφηγείται μια ιστορία. Και είμαι περήφανος για τις ιστορίες που αφηγήθηκα», λέει, προσθέτοντας: «Επίσης βλέπω μια πολύ καλή φλέβα σεναρίων στην τηλεόραση και χαίρομαι να παίρνω μέρος σε αυτά. Απόλαυσα τη συμμετοχή μου στο «Shrinking» (σ.σ. η πρόσφατη σειρά της Apple TV) και αυτό το είδος χιούμορ που περιλαμβάνει. Το οποίο μας φέρνει πίσω στον «Ιντιάνα», όπου υπάρχει ένα υπέροχο σενάριο. Όταν προκύπτει μια ιστορία, αρχίζεις να καταλαβαίνεις αν κάνει για σένα ή όχι. Δεν έχει σημασία αν πρόκειται για τηλεόραση ή κινηματογράφο. Απλώς αναγνωρίζεις αν έχει συναισθηματική ή ψυχαγωγική αξία για σένα και το κοινό».

Αιζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

2.7-8.7.23

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy20 χρόνια
Μουσική
Ακαδημία ARTE

Ο καλλιτεχνικός διευθυντής της Μουσικής Ακαδημίας ARTE και πιανίστας Μαρτίνος Τίριμος ερμηνεύει έργα Franz Schubert για πιάνο. Το ρεσιτάλ κλείνει με πολύ ιδιαίτερο και ξεχωριστό τρόπο τη σειρά εκδηλώσεων για τα 20 χρόνια λειτουργίας και προσφοράς της Μουσικής Ακαδημίας ARTE. Μουσική Ακαδημία ARTE, Αναστάσιου Λεβέντη, 34-36, Λευκωσία. Δευτέρα 3 Ιουλίου, ώρα 8:00 μ.μ. Είσοδος ελεύθερη

ΘΕΑΤΡΟ

«Δελπσταύρου και Υιός»

Η Εταιρεία Θεατρικής Ανάπτυξης Λεμεσού ξεκινά την καλοκαιρινή της περιοδεία και παρουσιάζει, για πρώτη φορά στην Κύπρο, την απολαυστική κωμωδία «Δελπσταύρου και Υιός» των Αλέκου Σακελλάριου και Χρήστου Γιαννακόπουλου, σε σκηνοθεσία Μαρίας Βρόντη. Ο Αντώνης Δελπσταύρου, έχοντας βαρεθεί τη μοναξιά στην ηλικία που βρίσκεται, αφού για χρόνια είναι χήρος και αφοσιωμένος αποκλειστικά στη δουλειά του και στην ανατροφή του γιου του Γιώργου, αποφασίζει πως θέλει να έχει μια συντροφιά. Έτσι, του αναθέτει τη διεύθυνση του εργοστα-

σίου του ώστε να απαλλαγεί από τις υποχρεώσεις και να ξαναφτιάξει τη ζωή του... Στον ρόλο του Αντώνη Δελπσταύρου ο Αχιλλέας Γραμματικόπουλος. Επί σκηνής οι Μιχάλης Μουστάκας, Μαρίνα Βρόντη, Χρήστος Γρηγοριάδης, Χριστίνα Κυριάκου, Μαρίλια Χαριδήμου, Ανδρέας Μακρής, Μιχάλης Χρίστου, Ελένη Αναστασία. Έναρξη περιοδείας 3 Ιουλίου από το Προαύλιο εκκλησίας Αποστόλου Ανδρέα, στη Λεμεσό. Διάρκεια περιοδείας έως 1 Αυγούστου. Όλες οι παραστάσεις ξεκινούν στις 8:30 μ.μ. με ελεύθερη είσοδο. Πληροφορίες τηλεφώνω 25877827.

ΧΑΡΑΚΤΙΚΗ

«Το Σύγχρονο είναι Επικαιρο»

Το Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμηλή στη Λευκωσία σε συνεργασία με την Μπιεννάλε Γραφικών Τεχνών της Λουμπλιάνια και το Διεθνές Κέντρο Γραφικών Τεχνών της Λουμπλιάνια παρουσιάζουν την έκθεση Contemporary Equals Fresh - Contemporary Slovene Graphic Arts σε επιμέλεια της διευθύντριας της συλλογής της Μπιεννάλε Breda Skrgjanec. Η Σλοβενία διαθέτει αξιοσημείωτη παράδοση στην παραγωγή και προώθηση της χαρακτικής τέχνης. Η κομβική στιγμή της παράδοσης αυτής, οφείλεται στο ότι η Ακαδημία Καλών Τεχνών της Λουμπλιάνια ήταν από τις πρώτες στην Ευρώπη που εισήγαγε τη δυνατότητα σπουδών χαρακτικής μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Πρωτεργάτης της παράδοσης αυτής είναι η Μπιεννάλε Γραφικών Τεχνών της Λουμπλιάνια, η οποία έλαβε χώρα για τριακοστή τέταρτη συνεχώς χρονιά τον χρόνο που μας πέρασε. Η έκθεση συνδυάζει τις σύγχρονες σλοβενικές γραφικές τέχνες. Με τον τρόπο της επιβεβαιώνει ότι η ενασχόληση με την παραδοσιακή χαρακτική δεν αποκλείει τους πειραματισμούς και τον συνδυασμό τους με νέες τεχνικές και τεχνολογίες σε συνομιλία με τις σύγχρονες εικαστικές τέχνες. Δημοτικό Μουσείο χαρακτικής Χαμηλή Λευκωσία, Αμμοχώστου 55-59, Λευκωσία. Διάρκεια έκθεσης έως 5 Αυγούστου.

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Ήτανε μια Φορά»

Ο Σταύρος Ξαρχάκος υποδέχεται στη σκηνή τους Μίλτο Πασχαλίδη, Χρήστο Θηβαίο και Ηρώ Σαΐα που με το χαρακτηριστικό τους ηχοχρώμα και ιδίωμα θα αποδώσουν τραγούδια του Νίκου Ξυλούρη και θα μας ταξιδέψουν στην Κρήτη. Από τις πιο σημαντικές φωνές του ελληνικού τραγουδιού σήμερα, θα ολοκληρώσουν αυτό το αφιέρωμα ερμηνεύοντας τραγούδια που έχει τραγουδήσει ο Νίκος Ξυλούρης. Σε αυτό το αφιέρωμα στην εμβληματική, ρωμαλέα, καθάρια φωνή της Κρήτης, θα ακούσουμε -υπό τη διεύθυνση και επιμέλεια του Σταύρου Ξαρχάκου- αγα-

πημένα και διαχρονικά τραγούδια από διάφορες φράσεις της πορείας αυτού του μεγάλου τραγουδιστή. Από τη συναυλία αυτή φυσικά δε θα μπορούσαν να λείπουν σπουδαία τραγούδια που έγραψαν για τη φωνή του οι Χρήστος Λεοντής, Ηλίας Ανδριόπουλος, Λουκάς Θάνος και φυσικά ο Σταύρος Ξαρχάκος. Πατιέειο Αμφιθέατρο Λάρνακας, 7 Ιουλίου, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Λάρνακας και στις 8 Ιουλίου στην Πολιτιστική σκηνή Μητρόπολης Ταμασού. Εισιτήρια προπωλούνται από την tickethour.com.cy, τηλέφωνο 7777040 και σε όλα τα ACS Couriers.

ΣΙΝΕΜΑ

Κινηματογραφική Λέσχη Λάρνακας

Συνεχίζονται οι προβολές που διοργανώνει κάθε Τετάρτη η Κινηματογραφική Λέσχη Λάρνακας στο Μουσείο Πιερίδη. Επόμενη προβολή, την Τετάρτη 5 Ιουλίου με βραβευμένες κυπριακές ταινίες μικρού μήκους «Δάφνη» της Τώνιας Μισιαλή, «Rêne» της Νικόλα Κάσιου, και «Exploitation» του Θωμά Τσιφτελή, «Sunday» του Ντίνο Γρηγορίου. Έναρξη προβολής ώρα 8:30 μ.μ. Μουσείο Πιερίδη, Ζήνωνος Κτιέως 4, Λάρνακα. Είσοδος Ελεύθερη. Την Τετάρτη 8 Ιουλίου θα προβληθεί η ταινία «Smuggling Hendrix», του Μάριου Πιερρίδη. Πρόκειται για τη βραβευμένη κυπριακή ταινία που ανατρέπει με χιούμορ βαθιά ριζωμένες προκαταλήψεις, στην πλατεία του χωριού Τρούλλοι. Πληροφορίες 99434793. Είσοδος Ελεύθερη.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Έκθεση του Κωνσταντίνου Σπυρόπουλου στην Γκαλερί Γκλόρια

Το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας και η Γκαλερί Γκλόρια συνδιοργανώνουν έκθεση του Έλληνα ζωγράφου Κωνσταντίνου Σπυρόπουλου. Ο εικαστικός αναφέρει τα ακόλουθα για την έκθεσή του: «Ο χώρος επεκτεινόμενος είναι κενός, γιατί η άλλη υποστάσή του, ο χρόνος, νοείται ως η καθόριστη κίνηση της ύπαρξης και των γεγονότων στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον, θεωρούμενος ως σύνολο. Γενικά ο χρόνος χαρακτηρίζεται ως ακριβής μέτρηση μιας δι-

αδικασίας από το παρελθόν στο μέλλον. Η τέχνη είναι ο συνεκτικός κρίκος παρελθόντος και μέλλοντος και οι καλλιτέχνες αποτελούν τα υποκείμενα κάθε κοινωνίας που αφογκράζονται τις υποδόσκουσες ανησυχίες της και τις οπτικοποιούν, τις κάνουν ορατές στον πραγματικό κόσμο». Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή μέχρι τις 15 Ιουλίου. Γκαλερί Γκλόρια, Ζήνωνος Σώζου 3, Λευκωσία. Πληροφορίες www.gloriagallery.com, τηλέφωνο 22762605.

ΠΡΟΒΟΛΕΣ | Του ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ

Ο Ελτον Τζον χαιρέτησε, αλλά φεύγει;

Για τους θαυμαστές του, κάποια στιγμή από την πολυτάραχη καριέρα του, ορισμένα επεικώς αλομονητήρια κοστούμια του και, βέβαια, μερικές εκπληκτικές συναυλίες του είναι υπέρλαμπρες ψηφίδες μιας ζωής που μπορεί να χαρακτηριστεί τόσο μυθιστορηματική (αρκετά ένα κεφάλαιο της αυτοβιογραφίας του, «Me») όσο και κινηματογραφική (αρκετά μια σκηνή της ταινίας για τη ζωή του, «Rocketman», σε σκηνοθεσία Ντέξτερ Φλέτσερ).

Φαίνεται όμως πως την Κυριακή γράφτηκε άλλο ένα, μικρό αλλά αξιοσημείωτο κεφάλαιο του βίου και της πολιτείας του Ελτον Τζον. Γιατί ο Βρετανός, από τη σκηνή του μουσικού φεστιβάλ Γκλάστονμπερι όπου εμφανίστηκε, δήλωσε ενώπιον 120.000 κόσμου (και 7,3 εκατ. τηλεθεατών που τον παρακολουθούσαν στο BBC - το μεγαλύτερο τηλεοπτικό κοινό στα χρονικά του Γκλάστονμπερι) ότι αυτή θα ήταν η «μάλλον τελευταία εμφάνισή μου επί βρετανικού εδάφους». Πρακτικά, είχε δικίο: η πολυετής αποαιρετιστήρια περιοδεία του, «Farewell Yellow Brick Road» (ταιριαστική παράφραση του πολυτραγουδισμένου κομματιού του «Goodbye Yellow Brick Road»), η οποία ξεκίνησε το 2018, έχει όλες κι όλες άλλες επτά στάσεις, εκτός Αγγλίας. Κρίνοντας λοιπόν και από τα σχε-

Συνολικά 7,3 εκατ. τηλεθεατές παρακολούθησαν στο BBC τη συναυλία του Ελτον Τζον στο φεστιβάλ Γκλάστονμπερι.

τικά ρεπορτάζ, πρέπει όντως να ήταν κατασυνγινημένοι όσοι εκείνο το βράδυ της περασμένης Κυριακής άκουσαν τον αίσως 76χρονο Ελτον Τζον, παρουσία αρκετών επί σκηνής καλεσμένων (όπως ο Μπράντον Φλάουερς των Killers, ο Τζέικομπ Λαοκ των Gabriels και η Βρετανοαίσιωντζα ποπ σταρ Ρίνα Σαβαγιάμα), να βάζει μπροστά τις μηχανές με μια διασκευή του «Pinball Wizard» των Who, να γιορτάζει τις παραξενιές του με το «The Bitch is Back»,

να τραγουδάει μαζί με εκατοντάδες χιλιάδες θεατές το διάσημο ρεφρέν του «Your Song», να τους παρακωρεί ολοκληρωτικά εκείνο του «Goodbye Yellow Brick Road», έπειτα να ανεβάζει στρφός με το «Saturday Night's Alright for Fighting» και τελικά να απογειώνεται με το «Rocket Man».

Μόνη ελπίδα όσων θέλουν να τον ξαναδούν ζωντανά επί βρετανικού εδάφους ίσως είναι η αναξιοπιστία του ανδρός: Ο Ελτον Τζον είχε ορκιστεί στο

παρελθόν ότι «αυτή θα είναι η τελευταία συναυλία», ένας όρκος που, προς ικανοποίηση των θαυμαστών του, δεν είχε αρηθεί και πολύ να καταπατηθεί. Δεν είναι, εξάλλου, σπάνια στη μουσική μια τέτοια ανακολούθια: στους καλλιτέχνες που κατά καιρούς δήλωσαν ότι αποσύρονται από τη σκηνική (ή δισκογραφική) δράση αλλά τελικά επανήλθαν, βρίσκουμε μεταξύ άλλων την Μπάρμπρα Στρέιζαντ, τον Φιλ Κόλινς, τη μακαρίτισσα Τίνα Τάρνερ, τη Σερ, τον Οζί Οσμπορν, τους Σκόρπιους μέχρι και τη Νίκι Μινάζ, η οποία είχε κρατήσει την υπόσχεσή της μερικές ημέρες.

Κατά τη γνώμη μας, μια τέτοια ανακολούθια δεν είναι μεμπτή: αν δεν μιλάμε για την ανακοίνωση της συνταξιοδότησης ως εμπροχικό δόλωμα, τότε ποιος από εμάς μπορεί να γίνει τιμητής των αποφάσεων και των μεταμελειών ενός καλλιτέχνη, ο οποίος τελικά διαπιστώνει ότι δεν αντέχει πολύ καιρό χωρίς φώτα και χειροκρότημα; Εντάξει, μερικοί επιστρέφουν ως καρικατούρες του εαυτού τους, όμως η παρουσία στις συναυλίες τους δεν είναι υποχρεωτική. Ο σερ Ελτον Τζον δεν μοιάζει να ανήκει σε αυτή την κατηγορία. Και εκείνο το χρυσό κοστούμι που φορούσε την περασμένη Κυριακή στο Γκλάστονμπερι, το ένιωθε ως και ο ίδιος ότι του ταίριαζε πολύ.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Τρέχοντας
στα τυφλά για
να συναντηθούν

Ενώ στην Ελλάδα άνοιξε συζήτηση για το αν αριθμητικά η εκπροσώπηση του γυναικείου φύλου στη νέα κυβέρνηση (15 μέλη του υπουργικού συμβουλίου από τα 60 και πλέον συνολικά) είναι ή όχι ικανοποιητική (που δεν είναι), σε άλλες χώρες οι γυναίκες δεν μπορούν, καλά καλά, ούτε στους δρόμους να κυκλοφορήσουν. Προς τι η αναφορά; Θα αναρωτηθείτε. Γνωστά όλα αυτά. Ότι είναι γνωστά όμως, δεν σημαίνει ότι πρέπει και να τα θεωρούμε «δεδομένα». Μνημονεύοντας, τουλάχιστον, δεν λησμονούμε.

Στο Ιράν, έχει ενισχυθεί ο νόμος της κυβέρνησης για υποχρεωτική χρήση της χιτζάμπ τη στιγμή που όλο και περισσότερες γυναίκες αφήφουν τον επιβεβλημένο κώδικα ενδυμασίας. Οι αξιωματούχοι δηλώνουν ότι όσες δεν συμμορφώνονται θα «διώκονται χωρίς έλεος», χωρίς να διευκρινίζουν τι περιλαμβάνει η τιμωρία. Νωπή παραμένει η μνήμη των 22χρονων Μασά Αμινί. Ο θάνατός της, επειδή δεν φορούσε «σωστά» την ισλαμική μαντίλα, είχε συγκλονίσει, μετατράπηκε σε σύμβολο αγώνων για την ελευθερία. Εκατοντάδες τα θύματα από τις διαδηλώσεις και τις πορείες. Τον ακριβή αριθμό τους δεν θα τον μάθουμε ποτέ.

Μία από τις παραστάσεις που συζητήθηκαν πολύ στο Φεστιβάλ Αθηνών ήταν ο «Τυφλός δρομέας» του Ιρανού δημιουργού Αμίρ Ρεζά Κουεστάνι, που παρουσιάστηκε τον Ιούνιο στην Πειραιώς. Η φήμη της είχε προηγηθεί -ο σκηνοθέτης είχε το κοινό του στην Αθήνα, να τα περάσματά του από τη Στέγη-, τα εισιτήρια έγιναν αμέσως sold out. Ο Κουεστάνι, διεθνής και πολυβραβευ-

Το σύνθημα «Γυναίκα, Ζωή, Ελευθερία» δεν υπάρχει πουθενά στην παράσταση. Κι όμως, είναι παντού.

μένος (στο θέατρο και στον κινηματογράφο), αγαπάει τη λιτότητα, αφηγείται την ιστορία με τα ελάχιστα -η ελλειπτικότητα υποχρεωτική εξαιτίας της λογοκρισίας-, η επιθυμία φυγής των ηρώων του είναι χαρακτηριστική όπως και ο «σκηνικός» εγκλωβισμός τους: άλλοτε σε σύνορα, άλλοτε σε δεξαμενές νερού, τώρα στους τοίχους μιας φυλακής, σε μια υπόγεια σήραγγα. Ο «Τυφλός δρομέας» είναι η ιστορία ενός άνδρα και μιας γυναίκας, που, στην προσπάθειά τους να φτάσουν στη Βρετανία, ετοιμάζονται να καλύψουν τα 27 χιλιόμετρα της Σήραγγας της Μάγχης στις 5 ώρες που μεσολαβούν ανάμεσα στο τελευταίο βραδινό τρένο και στο πρώτο πρωινό. Η προοπτική τους διακόπτεται όταν η γυναίκα φυλακίζεται. Συναντιούνται στο επισκεπτήριο ενώ συνεχίζουν να τρέχουν πλάι στις δύο πλευρές του τοίχου... «Τρέχει κανείς είτε για να σκεφτεί είτε για να αδειάσει το μυαλό του από τις σκέψεις», λένε οι δύο πρωταγωνιστές. Για μία ώρα οι δυο τους επί σκηνής: τα βίντεο (η πιο «αυστηρή» καθόλου φύλαξη ή επδεικτική χρήση) προβάλλουν μεγεθυμένα τα πρόσωπά τους και ορίζουν τις διαδρομές τους: οι διάλογοι με τις μισοτελειωμένες φράσεις και οι εναλλαγές του φωτισμού κάνουν «ορατό» το εσωτερικό τοπίο. Η πραγματικότητα της χώρας στην οποία διαδραματίζεται το έργο δεν κρύβεται. Στις διαδηλώσεις οι πιο όμορφες γίνονται στόχοι, οι πλαστικές σφαίρες τις βρίσκουν στα μάτια και τις τυφλώνουν. «Δεν μας σκοτώσαν αλλά είμαστε σαν τους νεκρούς». «Η ζωή είναι για να τη ζεις και μας την πήραν», λέει η γυναίκα. Για τον σκηνοθέτη «το τρέξιμο ήταν πάντα μια εικόνα ελευθερίας». «Βάζετε στον εαυτό σας έναν φανταστικό στόχο να μετακινήσετε από το σημείο Α στο σημείο Β, ο στόχος σας όμως δεν είναι να κινήσετε, αλλά μάλλον να βιώσετε την ελευθερία στο ενδιάμεσο». Τα όρια ανάμεσα στις ενδομυικές σκέψεις του καθενός και στις φράσεις που απευθύνουν ο ένας στον άλλον δεν είναι σαφή. Μπορεί να είναι ο τρόπος του Κουεστάνι να πολλαπλασιάζει την ένταση της δικής του διαμαρτυρίας, υπόκωφα, συντονίζοντας τον ήχο με τις αναπνοές, με τον ρυθμό των βημάτων που επιτακύνονται, με τους ανθρώπους που μπορεί, εντέλει, και να θυσιαστούν προκειμένου να δραστηριοποιηθούν από τη φυλακή που τους περιβάλλει. Το σύνθημα «Γυναίκα, Ζωή, Ελευθερία» δεν υπάρχει πουθενά στην παράσταση. Ούτε ακούγεται, ούτε περνάει έστω και φευγαλέα από τον ορίζοντα της σκηνής. Κι όμως, είναι παντού.

«Καλοκαίρι... και η ζωή είναι εύκολη...»

Πώς γράφτηκε το θρυλικό «Summertime», το τραγούδι με τις περισσότερες διασκευές, μετά το «Yesterday» των Μπιτλς

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ

Λος Αντζελες, 18 Αυγούστου του 1957. Στα ιστορικά στούντιο ηχογραφήσεων της Capitol Records στο Χόλιγουντ, συμβαίνει μια συνάντηση γιγάντων. Μια ορχήστρα που αποτελείται από 31 μουσικούς και διευθύνεται από τον Ράσελ Γκαρσία, ετοιμάζεται να συνοδεύσει τις ερμηνείες των Λούις Αρμστρονγκ και Ελα Φιτζέραλντ. Παραγωγός είναι ο ιμπρεσάριος της τζαζ Νόρμαν Γκραντζ, δημιουργός της δισκογραφικής Verve.

Όταν τα 18 έγχορδα της ορχήστρας ξεκινούν συγχρονισμένα, είναι λες και ζωντανεύει το πνεύμα του Τζορτζ Γκέρσουιν, συνθέτη της μουσικής που ακούγεται. Μπορεί να έχει φύγει 20 χρόνια πριν, πολύ νέος, μόνο 39 ετών, αλλά, από τις πρώτες κιόλας βελούδινες νότες που υφαίνουν με τα δοξάρια και τα βιολιά, οι βιόλες και τα βιολοντσέλα, είναι λες και το πνεύμα του έχει ζωντανέψει και παρακολουθεί την ηχογράφηση.

Όταν μπαίνει ο «Σάτσο»

Δεν έχει περάσει καν μισό λεπτό από την εκκίνηση του κομματιού, όταν ηχεί συγκλονιστικά η χαρακτηριστική τρομπέτα του «Σάτσο». Η πεντακάθαρη, στεντόρεια κροιά της μοιάζει να παράγεται από έναν ουράνιο σαλπικτή. Η μελωδία είναι γνώριμη. Τα μινόρε και η πεντατονική της κλίμακα δεν αφήνουν περιθώρια για παρεξηγήσεις: αυτό το τραγούδι

μπορεί να μιλάει για το καλοκαίρι, αλλά η ιστορία που έχει να πει είναι λυπημένη. Πρόκειται, φυσικά, για το «Summertime».

Όταν έρχεται η στιγμή της μεγάλης ντίβας να τραγουδήσει, μεταφερόμαστε στο παραθαλάσσιο Τσάρλεστον της Νότιας Καρολίνας, στην ακτή του Ατλαντικού, εκεί όπου από το τέλος του 18ου έως τις αρχές του 19ου αιώνα έφτασαν περίπου 400.000 άνθρωποι από τη Δυτική Αφρική, δεμένοι στα αμπάρια πλοίων σαν άψυχα εμπορεύματα για να πουληθούν ως σκλάβοι. Οι στίχοι του τραγουδιού δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα μελαγχολικό ναυούρισμα, τα λόγια μιας μαύρης γυναίκας – μιας σκλάβας –, η οποία κρατάει στην αγκαλιά της ένα λευκό κοριτσάκι και το καθουσαχάει πως όλα θα πάνε καλά επειδή «ο

Ο Τζορτζ Γκέρσουιν ήθελε να το ονομάσει «άρια» και να το εντάξει σε μια «αμερικανική φολκλορική όπερα».

πατέρας της είναι πλούσιος και η μητέρα της είναι όμορφη».

Δεν ήταν, όμως, προορισμένο να ονομασθεί «τραγούδι» αυτό το ναυούρισμα. Ο δημιουργός του, Τζορτζ Γκέρσουιν (ένας από τους μεγαλύτερους συνθέτες της χρυσής εποχής των θεατρικών μιούζικαλ και του κλασικού ανθολογίου του «αμερικανικού τραγουδιού»), ήθελε να το ονομάσει «άρια» και να το εντάξει σε μια «αμερικανική φολκλορική όπερα», όπως την είχε

Αμερικανικό γραμματόσημο με θέμα το «Πόργκι και Μπες» του Τζορτζ Γκέρσουιν, που έκανε πρεμιέρα στο Μπρόντγουεϊ το 1935. Μελωδίες της παράστασης, όπως το «Ain't Necessarily So» ή το «I Loves you Porgy», μπήκαν για τα καλά στο τζαζ ανθολόγιο, όμως είναι το «Summertime» που έλαμψε περισσότερο.

καρκτηρίσει, που βάσιζε πάνω σε ένα μυθιστόρημα του 1925, το «Πόργκι» του συγγραφέα DuBose Heyward. Μαζί του, μάλιστα, ταξίδεψε στο Τσάρλεστον και έζησε εκεί για κάποιο καιρό, κάνοντας έρευνα πάνω στις τοπικές αφροαμερικανικές κοινότητες, τη μουσική και την κουλτούρα τους.

Κάποτε στο Μπρόντγουεϊ

Τα εγκαίνια της παράστασης έγιναν στο Μπρόντγουεϊ το 1935

με ένα αποκλειστικό αφροαμερικανικό καστ (το μεγαλύτερο που είχε εμφανιστεί ποτέ σε θεατρική σκηνή της χώρας έως τότε), με πρωταγωνιστές τη σοπράνο Αν Μπράουν και τον βαρύτονο Τοντ Ντάνκαν, ο οποίος ερμήνευσε, έκτοτε, τον ίδιο ρόλο πάνω από 1.800 φορές. Το «Πόργκι και Μπες» του Τζορτζ Γκέρσουιν ήταν ένα υβριδικό καλλιτεχνικό προϊόν, ένα μείγμα αμερικανικής τζαζ, αφροαμερικανικών μπιούζ

και spirituals, και ευρωπαϊκού μελοδράματος. Οντας γραμμένο από έναν λευκό Εβραίο της Νέας Υόρκης που θέλησε να μιλήσει για τον αμερικανικό Νότο την εποχή της σκλαβιάς, δέχτηκε κριτική από την αφροαμερικανική κοινότητα. Κάποιοι είπαν πως παρουσίαζε τη μαύρη κοινότητα σε μορφή καρικατούρας, γεμάτη στερεότυπα, ενώ ένα κριτικός είχε γράψει χαρακτηριστικά πως επρόκειτο για «στρεβλό φολκλόρ και ψευτοέπε-

ρα». Όμως, τα τραγούδια (ή, ίσως πρέπει να πούμε οι άριες της παράστασης, αν και όπως είχε γράψει σχετικά ο Αμερικανός στιχουργός και λιμπρετίστας Άλαν Τζέι Λέρνερ, «δεν είμαστε χώρα της άριας, αλλά του τραγουδιού») έγραψαν τη δική τους ιστορία. Μελωδίες όπως το «Ain't Necessarily So» ή το «I Loves you Porgy» μπήκαν για τα καλά στο τζαζ ανθολόγιο, και όμως, είναι το «Summertime» που επέζησε – και διασκευάστηκε – περισσότερο. Εκείνη η συγκλονιστική ερμηνεία του 1957 από τον Σάτσο και την Ελα ήταν κιόλας αυτή που εκτόξευσε το τραγούδι στα ύψη, κάνοντάς το παγκοσμίως, και για πάντοτε, αθάνατο.

33.345 ηχογραφήσεις

Από την πρώτη του ηχογράφηση το 1935, σε ερμηνεία της σοπράνο Αρμι Μίτσελ, έως σήμερα, λένε πως έχουν γίνει 33.345 ηχογραφήσεις του «Summertime», ενώ είναι το πιο διασκευασμένο τραγούδι στον κόσμο μετά το «Yesterday» των Μπιτλς. Αξίζει να αναφέρουμε την πολύ διάσημη εκτέλεση της Μπίλι Χόλιντεϊ, που του δίνει μια γεύση από Νέα Ορλεάνη, την εξίσου διάσημη ερμηνεία της Μαχάλια Τζάκσον, που κάνει ένα μέντλεϊ με το «I Feel Like a Motherless Child», και φυσικά την πολύ γνωστή εκτέλεση της Τζάνις Τζόπλιν. Στον χώρο της σύγχρονης τζαζ, το τραγούδι είχε την τύχη να λάβει εμβληματική ερμηνεία από τον Μάιλς Ντέιβις και την ορχήστρα του Τζιλ Εβανς, ενώ παραμένει αξεχάστη η ερμηνεία του από μια δική μας θεά του τραγουδιού, τη Φλέρυ Νταντάνακν.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΤΑΜΑΣΟΥ ΚΑΙ ΟΡΕΙΝΗΣ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
DEPUTY MINISTRY
OF CULTURE

8 ΙΟΥΛΙΟΥ 2023

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ
ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΤΑΜΑΣΟΥ ΚΑΙ ΟΡΕΙΝΗΣ
ΕΠΙΣΚΟΠΕΙΟ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΩΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ: 21:00

**ΞΑΡΧΑΚΟΣ
ΞΥΛΟΥΡΗΣ**

ΗΤΑΝΕ ΜΙΑ ΦΟΡΑ...

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ:

**Χρήστος Θηβαίος
Μίλτος Πασχαλίδης
Ηρώ Σαΐα**

ΠΡΟΠΟΛΗΣΗ
7777 7040

Μέρος των εσόδων θα δοθεί στους Συνδέσμους
Νεφροπαθών και Μεταμοσχευμένων ασθενών

ΟΠΑΠ
ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΕΡΦΑΝΟΣ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΛΕΘΝΟΡΑ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ
ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΤΑΜΑΣΟΥ ΚΑΙ ΟΡΕΙΝΗΣ
ΕΠΙΣΚΟΠΕΙΟ,
ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΩΡΑ 21:00

Μέρος των εσόδων
θα δοθεί στο ΚΕΝΘΕΑ
για τον αγώνα για την
πρόληψη και
θεραπεία των
εξαρτημένων
ατόμων

2023 **Θηλυόφωνο
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ**
ΣΤΗΝ ΤΑΜΑΣΟ

ΠΡΟΠΟΛΗΣΗ
7777 7040

ΟΠΑΠ
ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΕΡΦΑΝΟΣ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

CYPRIALIFE

ΧΟΡΗΓΟΣ

THE CYPRUS
PLANETARIUM
TAMASSOS & BRITIS

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εισιτήρια / Tickets
€ 8
77 77 77 45
rialto.interticket.com
(δευ-πρω / μον-φι 10:00-15:00)

ΘΕΡΙΝΟ SUMMER

ΣινεμάCinema

από το Θέατρο Ριάλτο by Rialto Theatre

@ Χώρος Στάθμευσης ΣΕΚ
SEK Parking Space

**18/
Ο Αξιαγάπητος
κύριος Τροχίδης**
Raoul Taburin
France, 2018
Pierre Godeau

**21/ Κλέφτες
Καταστημάτων**
Shoplifters
Japan, 2018
Kore-eda Hirokazu

**23/ Μην φεύγεις,
Βάντα! My
Wonderful
Wanda**
Switzerland, 2020
Bettina Oberli

**25/
Tár**
USA, 2022
Todd Field

**28/
Lola and
the Sea**
Belgium, 2019
Laurent Micheli

Όλες οι ταινίες θα προβάλλονται στην αυθεντική τους γλώσσα με υποτίτλους στα ελληνικά και αγγλικά
All films will be screened in their original language with Greek and English subtitles.

Σπρίτζι | Supported by:

Μεγάλοι Χορηγοί | Major Sponsors:

Χορηγός Επικοινωνίας | Media Sponsors:

Χορηγός | Sponsor Rialto Open Air:

SEK

Island Oil

OPAP

MELOHONEY

MIK

KANAM

85

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

eventpro

Το δίκαιο εμπειρικλείει την αγάπη

Οι ηθοποιοί Στέλα Φυρογένη και Θανάσης Γεωργίου μιλάνε στην «Κ» για την «Αντιγόνη», σε σκηνοθεσία Κώστα Σιλβέστρου

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Συνάντησα τη Στέλα Φυρογένη και τον Θανάση Γεωργίου μία εβδομάδα πριν από την πρεμιέρα της «Αντιγόνης» του Σοφοκλή, σε σκηνοθεσία Κώστα Σιλβέστρου, με τη Χριστίνα Παπαδοπούλου στον ομώνυμο ρόλο. Η παράσταση ανεβαίνει στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος. Το φεστιβάλ σκώνει την αυλαία του με την παράσταση του σοφόκλειου δράματος και ζητήσα από τους δύο ηθοποιούς να μιλήσουμε γι' αυτή την τραγωδία, η οποία, όπως εξ αρχής συμφωνούμε και οι τρεις, είναι ίσως η μοναδική που είναι τόσο καλά περασμένη στο συλλογικό ασυνείδητο... κυρίως λόγω του ότι διδάσκεται στη μέση εκπαίδευση, αλλά και της φράσης «Τάφε μου, κρεβάτι νυφικό, σπίτι μου στη βαθιά τη γη κι αιώνιο κελί μου», από το τέταρτο επεισόδιο της δεύτερης σκηνής, που πολλοί άκουσαν να απαγγέλλεται τηλεοπτικά...

Ξεκινάμε τη συζήτησή μας με εμένα να τοποθετούμαι... Στην «Αντιγόνη» γίνεται πολύς λόγος για τους νόμους του κράτους και τους άγραφους νόμους των Θεών, αλλά και με την ηθική των πραγμάτων... και η Στέλα Φυρογένη παίρνει τη σκυτάλη, λέγοντας: «Ασχολούμαστε πάρα πολύ με αυτές τις έννοιες, βλέπουμε συνέχεια δύο αντίθετα πράγματα και τι αντιπαλεύεται μεταξύ τους, έχουμε έναν άνδρα σε μεγάλη ηλικία στην απόλυτη θέση εξουσίας και ένα κορίτσι, μιας συγκεκριμένης καταγωγής, που έχει μία φυσική θέση υποταγής σε ό,τι υπάρχει απέναντί της...», με τον Θανάση Γεωργίου να συμπληρώνει: «και λόγω φύλου και λόγω ηλικίας... και από εκεί πέρα ξεκινάνε τα δίπολα και πάνε πολύ πιο βαθιά» συνεχίζοντας: «Ο Κρέοντας είναι από τα βασικά δίπολα της «Αντιγόνης» που είναι η σκέψη, η πίστη, το νομικό δίκαιο... κόντρα ακριβώς στην κοσμοθεωρία που προσβύει η Αντιγόνη, η οποία έχει μία τελείως διαφορετική θεώρηση του κόσμου από τον Κρέοντα. Μία κοσμοθεωρία που συμπεριλαμβάνει και τους νεκρούς, κάτι που εκείνος δεν μπορεί να το κατανοήσει καθόλου, δεν είναι κάτι που υπάρχει στο σύμπαν του. Δεν θεωρεί ακριβώς ότι η Αντιγόνη είναι μία απλή επαναστάτρια και ότι διακυβεύεται η εξουσία ή οι νόμοι μιας χώρας από τη θέση της Αντιγόνης, είναι η ίδια που η ύπαρξη που ακυρώνεται, μέσα από ένα κορίτσι, όπως είπε και η Στέλα, μια γυναίκα που τον φέρνει αντιμέτωπο με μια θεώρηση του κόσμου τελείως διαφορετική από αυτήν που στηρίζει ολόκληρη την ύπαρξή του, και αυτό σιγά-σιγά του διαλύει...»

Ο Κρέοντας δεν θεωρεί απλώς ότι η Αντιγόνη έχει άδικο, αλλά ότι είναι τρελή, δεν μπορεί να την καταλάβει, όταν του λέει «ποιος ξέρει, αν αυτά που προσβύεις έχουν σημασία στον κάτω κόσμο...»». Η Στέλα σημειώνει σε αυτό το σημείο: «Ο Κρέοντας δεν κατανοεί πώς είναι δυνατόν να τοποθετεί τη ζωή της στον κάτω κόσμο και να έχει τόσο σημασία αυτό το πράγμα και ότι ο μόνος δρόμος που της ανοίγεται είναι αυτός προς τον θάνατο... Η Αντιγόνη κάνει μια απίστευτη υπέρβαση, όπως και εκείνος υπερβαίνει τα όρια».

Αμέσως ρωτώ τη Στέλα αυτή τη θεώρηση του Κρέοντα πώς την προσλαμβάνει ο χορός, οι γέροντες της πόλης, η Στέλα Φυρογένη είναι η κορυφαία του χορού, μαζί με τους Δημήτρη Σπύρου και Βασίλη Βασιλείου. Η Στέλα μου λέει: «Οι γέροντες του χορού είναι μία ακόμη έκφραση της εξουσίας, είναι κομμάτι της, είναι υποταγμένοι στον έναν βασικό ηγέτη. Κατά κύριο λόγο σιγοντάρουν τον Κρέοντα, ταυτόχρονα και για

Ο Κρέοντας δεν θεωρεί ακριβώς ότι η Αντιγόνη είναι μια απλή επαναστάτρια και ότι διακυβεύεται η εξουσία ή οι νόμοι μιας χώρας από τη θέση της Αντιγόνης, είναι η ίδια που η ύπαρξη που ακυρώνεται, μέσα από ένα κορίτσι... λέει ο Θανάσης Γεωργίου.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΥΤΕΚΗΣ

μένα η εξήγησή είναι πως παρότι πρόκειται για άντρες μεγάλης ηλικίας, έχουν πίσω τους εμπειρία και γνώση, αλλά και τις σταθερές αντιλήψεις, πατάνε στην παράδοση και σε εκείνο το κομμάτι από το οποίο προέρχεται και η ίδια η Αντιγόνη. Βλέπουμε, όμως, και έναν χορό που μεταμορφώνεται, υπάρχει η τρυφερότητα, υπάρχουν οι απόλυτες θέσεις, υπάρχει η αμφιταλάντευση... ο χορός, οι γέροντες δηλαδή δεν παίρνουν ποτέ μια θέση που θα οδηγήσει σε δράση. Σιγοντάρουν τον Κρέοντα, συνομιλούν και με την Αντιγόνη όμως, και απλώς στο τέλος συμβάλλει στο αναπόφευκτο, αφού έχει γίνει η προφητεία από τον μάντη Τειρεσίδη (Χάρης Αττώνης)». Ο Θανάσης λέει, παίρνοντας τον λόγο: «Στην απολυτότητα και στο ακραίο που φέρουν ο Κρέοντας και η Αντιγόνη ο χορός από ένα σημείο και μετά ακούει και αισθάνεται τη θέση του καθενός. Σε κάθε σκηνή εμφανίζεται να μπορεί να αντιληφθεί ότι ο καθένας έχει το δικό του» και η Στέλα: «Ο χορός δεν παίρνει θέση, σχολιάζει. Ο χορός αυτός δεν είναι ακτιβιστής...», με τον Θανάση να λέει πως στη συνάντησή με τον Αίμωνα ο χορός μπορεί να αντιληφθεί πολύ καλά και τις δύο πλευρές, καθώς και τη φόρα που έχει η νιότη... και η Στέλα να συμπληρώνει... «είναι φοβερό να έχει τον γέροντα που θυμάται...». Αναρωτιέμαι και τους ρωτώ αν ο χορός είναι η κοινωνία του σήμερα και η Στέλα απαντά αμέσως: «Μιλάμε για την κοινωνία του οποτεδήποτε, γιατί πάντα στα ίδια κάλια είμαστε, απλώς νομίζω ότι γίνεται μια υπέρβαση και σε αυτό. Εγώ αντιλαμβάνομαι τη ζωή σαν κάτι που κάνει μεγάλους κύκλους, και αυτοί οι κύκλοι σου επιτρέπουν

κάθε φορά να μαθαίνεις. Κλείνει ένας κύκλος και πας παρακάτω, έχοντας πάρει ένα μάθημα. Σήμερα όλα πηγαίνουν σαν τρυπάνι, δεν προλαβαίνεις να κωνέψεις τίποτε, είναι όλα σε μία ασταμάτητη πορεία, που αφήνει την καλή έννοια του ανθρώπινου στοιχείου έξω». Ο Θανάσης σημειώνει για τον χορό: «Βρίσκω εξαιρετικά ενδιαφέρον ότι όλο αυτό το συλλογικό που φέρει ο χορός έχει πε-

«Ο χορός δεν παίρνει θέση, σχολιάζει. Ο χορός αυτός δεν είναι ακτιβιστής» αναφέρει η κορυφαία του χορού Στέλα Φυρογένη.

Για τον καθένα μας το δίκαιο μπορεί να είναι κάτι τελείως προσωπικό. Στην προσωπική στιγμή του καθένα τίθεται το δίλημμα και όλο αυτό το μεγάλο κομμάτι έρχεται και γίνεται μικρό.

ριοριστεί σε έναν άνθρωπο που έχει πολλές φωνές. Ο χορός βρίσκεται ανάμεσα στις δύο ιστορίες» και ρωτά τη Στέλα, έχοντας πια η κουβέντα ζεσταθεί, «δεν αισθάνεται ότι σε χτυπάνε και οι δύο κάποια στιγμή, ότι βρίσκεται ανάμεσα σε δύο πέτρες;...» «Βεβαίως, όπως ο κοινός άνθρωπος με καθαρό μυαλό θα μπορούσε να βρεθεί όντως σε ένα τέτοιο

δίλημμα... ηθικό, υπαρξιακό, του δικαίου» τού απαντάει η Στέλα...

Αμετακίνητοι κι οι δύο

Θα μπορούσαμε να εξάγουμε κάποιο μήνυμα από την «Αντιγόνη», τους ρωτώ... είναι η πάλη μεταξύ δικαίου και άδικου, η επιμονή στο σωστό και το ηθικό, στο δικαίωμα...; Ο Θανάσης προτιμάει να βγάλουμε το ηθικό από τη μέση, γιατί όπως έλεγε και ο Βολαντάκς η τραγωδία είναι κάτι βαθιά ανήθικο... «Δεν ξέρω αν έχει να κάνει με δίδαγμα. Έχω και φοβερό πρόβλημα με τα διδάγματα και τους ορισμούς», με τη Στέλα να συμφωνεί αμέσως... «Γιατί αμέσως τα πράγματα αρχίζουν και μου μπαίνουν. Παρόλα αυτά, μιας και ανέφερες και τη λέξη δικαίωμα, είναι κάτι που με βασανίζει εδώ και μέρες, και δεν έχω δει ποθενά τη λέξη δικαίωμα στο κείμενο, δεν είναι το δικαίωμα της Αντιγόνης να επαναστατήσει απέναντί σε μια εξουσία, γιατί αυτό είναι κάτι πολύ μικρό, είναι μια σημερινή ανάγνωση. Τότε μιλούσαν για δικαίο, μία έννοια που εμπερικλείει την αγάπη, δεν μπορείς να είσαι φανατικός υποστηρικτής της δικαιοσύνης και να μην αγαπάς, γι' αυτό είναι τεράστια τα πρόσωπα εκείνα. Μάλιστα, πριν συναντηθούμε για τη συνέντευξη λέγαμε με τη Στέλα τι αντίκτυπο έχουν σήμερα δύο τέτοια τεράστια πρόσωπα που μάχονται για το δικό τους, τόσο απόλυτα και με τόσο πάθος...»

...και ο Θανάσης συνεχίζει: «Ο Κρέοντας πέφτει στον τύραννο, η εκκίνηση του όμως είναι τελείως διαφορετική, για την Αντιγόνη είναι αδιανόητο να μην μπορεί να κατανοήσει ο Κρέοντας την αίσθηση του δικαίου απέναντι στον νεκρό...» και η Στέλα με τη σειρά της λέει... «όσο αδιανόητο

είναι και για τον Κρέοντα η θέση της Αντιγόνης...» με τον Θανάση να προσθέτει: «Το άδικο, αν μπορούμε να πούμε, που έχουν και οι δύο είναι ότι παραμένουν τόσο μονομερείς στη δική τους αντίληψη για τον κόσμο – εκεί είναι – αν θέλεις – και η τραγικότητα της «Αντιγόνης», γιατί είναι μία πολύπλοκη απλή τραγωδία, είναι αναπόφευκτη η σύγκρουση, κανένα από τα δύο τραγικά πρόσωπα δεν αφήνει κάποιο παράθυρο ανοικτό, ώστε να εισχωρήσει η άποψη και το δίκαιο του άλλου...», παρόλο που εκατέρωθεν παρατίθενται επιχειρήματα λέω εγώ «μόνο επιχειρήματα», μου λένε και οι δύο, «τα οποία αντικειμενικά ευσταθούν όλα...». Η Στέλα προσθέτει: «Ζούμε σε μια εποχή που οι άνθρωποι δεν σκεφτόμαστε με τον ίδιο τρόπο, και πρέπει να το κωνέψω και η ίδια. Για τον καθένα μας το δίκαιο μπορεί να είναι κάτι τελείως προσωπικό. Στην προσωπική στιγμή του καθένα τίθεται το δίλημμα και όλο αυτό το μεγάλο κομμάτι έρχεται και γίνεται μικρό» και ο Θανάσης συμπληρώνει: «Το έργο μιλάει για μεγάλα πράγματα και αναρωτιέμαι, αν έπρεπε να υπάρχει ένα συμπέρασμα, ποιο είναι αυτό; Ότι η σύγκρουση είναι αναπόφευκτη; Και το κλείσιμο του έργου είναι πολύ περίεργο, και τα δύο πρόσωπα καταστρέφονται, κανένας τελικά δεν συναντιέται με το δικό του... ταυτόχρονα όμως υπάρχει μία λύση για το κάθε πρόσωπο. Η Αντιγόνη πάει στην επιθυμία της και ο Κρέοντας καταλαβαίνει πως ό,τι πρόσβυε διαλύθηκε...»

... Κανείς δεν ακούει κανένα, λοιπόν, όπως και σήμερα; Τους ρωτώ και η Στέλα απαντά: «Μπορείς να πεις ότι δεν ακούει ο ένας τον άλλο, γιατί δεν υπάρχει περίπτωση να παρεκκλίνουν. Για την

Ένας δυνατός θίασος

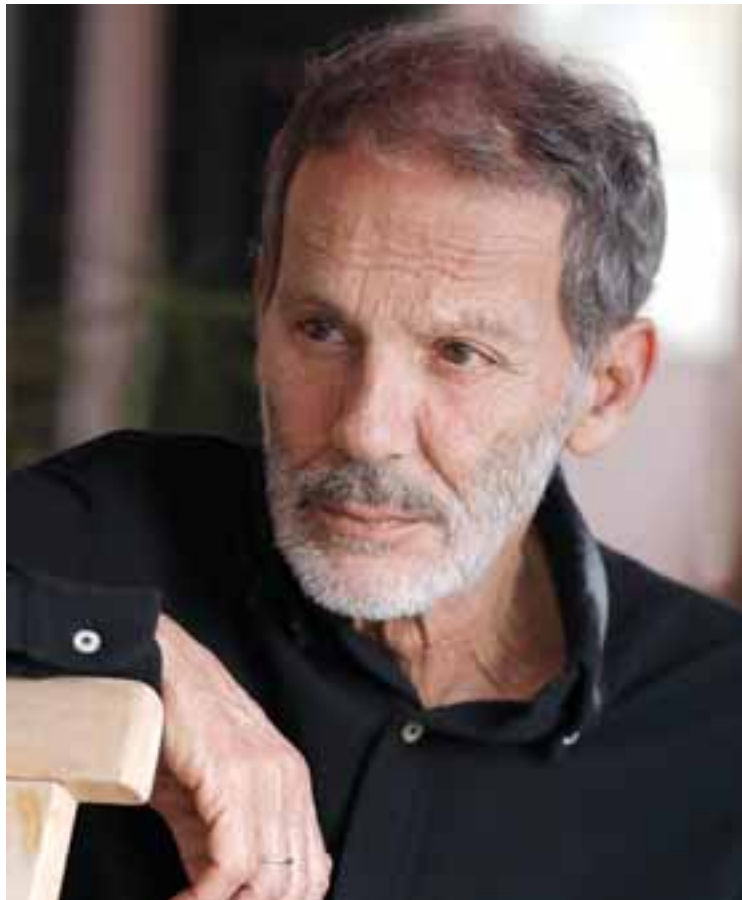
Σχετικά με τα πιο πρακτικά η Στέλα Φυρογένη και ο Θανάσης Γεωργίου μου λένε για τη συνεργασία τους πώς έχουν την ευκαιρία να δουλέψουν με έναν πολύ δυνατό θίασο, έναν ανθρώπινο θίασο. Συμφωνούν ο Θανάσης με τη Στέλα, όταν μου λέει: «Βλέπω ανθρώπους με γνώσεις, δεξιότητες, καλλιέργεια και αγάπη, αν θέλουμε να καταλήξουμε στην Αντιγόνη και αυτό είναι πολύ ανακουφιστικό». Το ότι κορυφαία του χορού είναι μια γυναίκα, για τη Στέλα Φυρογένη δεν έχει κάποια επιπρόσθετη δυσκολία, «έχω μια καλή ισορροπία μέσα μου του αρσενικού και του θηλυκού στοιχείου... η θηλυκότητα απλώς χρησιμοποιείται για να φωτιστούν κάποια πράγματα. Π.χ. όταν φέρνω το χορικό του έρωτα επενδύω στη δική μου υπόσταση που είναι θηλυκή, δεν πάω να παραστήσω κάτι άλλο» και μου εξηγεί πως αυτό είναι το ενδιαφέρον και η πρόκληση: «Να μπορείς να το κάνεις και να είσαι εντός κάθε φορά και να έχει ουσία αυτό που λες». Για τον ρόλο του Θανάσης Γεωργίου μου λέει: «Θα ήθελα να εμφοσώ με ό,τι υλικό έχω σε αυτόν τον ρόλο κάτι που να μην περιορίζεται μόνο σε έναν άνθρωπο, σκέτα απόλυτα δοσμένο στην εξουσία, αλλά έναν άνθρωπο που στην πορεία του έργου μπορούμε να δούμε τις ραγισματιές και τα τσακίσματα, που άλλοτε με έντεχνο τρόπο και άλλο άτεχνα προσπαθεί να τα καλύψει, γιατί ό,τι και αν κάνεις, πίσω από αυτό κρύβεται ένας άνθρωπος και δεν θα ήθελα αυτό να φανεί μόνο στον θρήνο, θα ήθελα να υπάρξει αυτή η εσωτερική πάλη ή τα ψήγματα της τουλάχιστον να φαινονται μέσα από την πορεία του έργου όλο και πιο έντονα μέχρι να φύγει όλο αυτό το σόφλι από πάνω του».

Αντιγόνη έχω καταλάβει ότι δεν θα μπορούσε να ακούσει κάτι που θα την κινήσει σε κάποια άλλη κατεύθυνση, ενώ ο Κρέοντας έχει ανοικτούς λογαριασμούς, έχει πράγματα που θα του λείψουν, τον γιο του και τη γυναίκα του, αλλά πάλι είναι αμετακίνητος». Ο Θανάσης λέει: «Όσο διαβάζω το έργο και όσο προχωράμε στις πρόβες βλέπω ότι σήμερα μου λείπει να δω τόσο μεγάλες συγκρούσεις για τόσο μεγάλα θέματα. Πλέον οι συγκρούσεις περιορίζονται στα μέσα κοινωνικά δικτύωσης, όπου βλέπουμε μία πολύ μεγάλη κινητικότητα, βίαια, που όμως δεν υπάρχει στην πραγματικότητα. Λείπει από την άλλη και μία στιβαρή ηγετική παρουσία με την οποία μπορεί να διαφωνεί αλλά που αισθάνεται ότι έχει ένα ολοκληρωμένο σύστημα, μια άποψη, και που δεν άγεται και φέρεται αναλόγως των συμφερόντων, βλέπω και έναν λαό που είναι πολύ συγκρατημένος, με μηδενικές ενστάσεις...» και η Στέλα: «Νομίζω ότι ο καθένας προσπαθεί να ισορροπήσει τη δική του βάρκα και για τις άλλες βάρκες υπάρχει μόνο το rush back. Εμένα αυτό με απασχολεί, η «Αντιγόνη» είναι κάτι πολύ σημαντικό και αυτό που σήμερα με απασχολούν μπορεί να τα βρω εκεί. Δυστυχώς, όμως, έχουμε αυτή την πραγματικότητα που μας χτυπάει... όπως οι 600 ψυχές...».

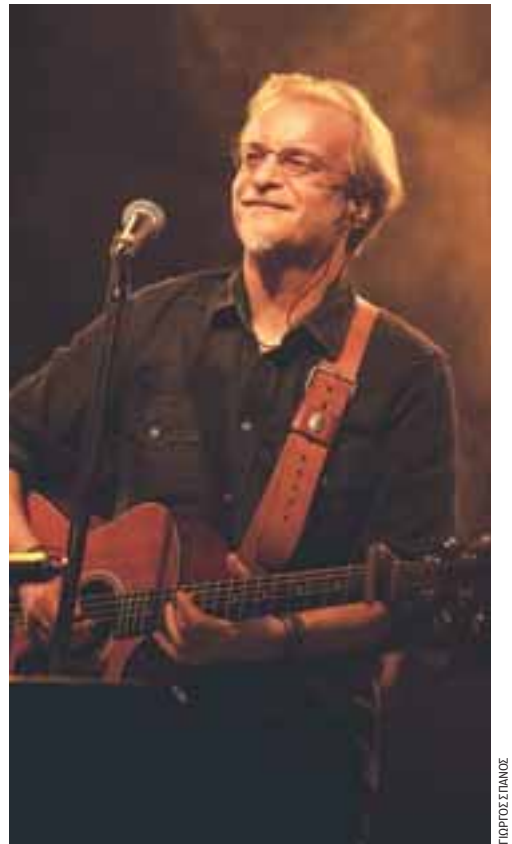
Πληροφορίες: Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος, «Αντιγόνη» του Σοφοκλή, σε σκηνοθεσία Κώστα Σιλβέστρου. Δευτέρα, 10 Ιουλίου, Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ' (Σχολή Τυφλών), Τρίτη, 18 Ιουλίου, Αρχαίο Ωδείο Πάφου και Παρασκευή, 21 Ιουλίου, Αρχαίο Θέατρο Κουρίου. Ώρα έναρξης παραστάσεων 9:00 μ.μ.

Αφιέρωμα στον αρχάγγελο της Κρήτης

Η Ηρώ Σαΐα, ο Χρήστος Θηβαίος και ο Μίλτος Πασχαλίδης μιλούν στην «Κ» με την ευκαιρία της συναυλίας «Ήτανε μια φορά»

Η Ηρώ Σαΐα, ο Χρήστος Θηβαίος και ο Μίλτος Πασχαλίδης μιλάνε για τη συνεργασία τους με τον Σταύρο Ξαρχάκο για τη συναυλία «Ήτανε μια φορά» που είναι αφιερωμένη στον Νίκο Ξυλούρη.

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Τρεις σημαντικοί άνθρωποι της μουσικής, η Ηρώ Σαΐα, ο Χρήστος Θηβαίος και ο Μίλτος Πασχαλίδης, μιλάνε στην «Κ» για τη συμμετοχή τους στη συναυλία «Ήτανε μια φορά» που είναι αφιερωμένη στον Νίκο Ξυλούρη, για την παραδοσιακή μουσική και αν αυτή μπορεί να ξεθωριάσει, αλλά και για τη συνεργασία τους με τον Σταύρο Ξαρχάκο, ο οποίος έχει τη διεύθυνση και την επιμέλεια της συναυλίας. Θα ακουστούν αγαπημένα και διαχρονικά τραγούδια από διάφορες φράσεις της πορείας αυτού του Νίκου Ξυλούρη και σπουδαία τραγούδια που έγραψαν για τη φωνή του ο Χρήστος Λεοντής, Ηλίας Ανδριόπουλος, Λουκάς Θάνας και φυσικά ο Σταύρος Ξαρχάκος.

—Πώς αισθάνεστε που καλείστε να τραγουδήσετε Ξυλούρη, σχεδόν μετωνυμικό της Κρήτης και της μουσικής της;

—ΜΙΛΤΟΣ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ: Το συγκλονιστικό εδώ δεν είναι μόνο ότι τραγουδάω Ξυλούρη, γιατί Ξυλούρη τραγουδάω 30 χρόνια που είμαι στο τραγούδι. Το συγκλονιστικό σε αυτές τις συναυλίες είναι ότι τραγουδάμε Ξυλούρη και μας διευθύνει ο Σταύρος Ξαρχάκος, ο οποίος ήταν φίλος και συνεργάτης του και είναι σχεδόν μεταφυσική εμπειρία αυτή.

—ΧΡΗΣΤΟΣ ΘΗΒΑΙΟΣ: Βαθιά εκτίμηση, βαθιά συγκίνηση και προπάντων μελέτη για να σταθώ στο ύψος των απαιτήσεων του συνθέτη και του ερμηνευτή.

—ΗΡΩ ΣΑΪΑ: Αισθάνομαι πάντα, όχι μόνο όποτε τραγουδάω αλλά και όποτε ακούω Ξυλούρη, συγκινημένη διότι μου θυμίζει ένα τραγούδι του που άκουγα πάρα πολύ όταν ήμουν μικρή το «Φιλεντέμ». Τη φωνή του Ξυλούρη, ως παιδάκι, την είχα συνδέσει με κάτι πολύ περιεργό έως και τρομακτικό, για άγνωστο λόγο. Αργότερα, βέβαια, μεγαλώνοντας τη λάτρεψα μέσα από όλα αυτά τα αριστουργήματα που έχει ερμηνεύσει. Ασφαλώς και δεν γίνεται να ακούσεις Ξυλούρη, ακόμα και σε τραγούδια μεγάλων δημιουργών, και να μη σκεφτείς την Κρήτη, να μη σκεφτείς τα βουνά, τη θάλασσα, όλα αυτά που χαρακτηρίζουν τη μεγαλόνησο. Ο Ξυλούρης είναι μια εμβληματική μορφή του ελληνικού τραγουδιού, όχι μόνο για το ιδιαίτερο ηχοχρώμα της φωνής του, το οποίο είναι ακόμα και σήμερα πάντα αναγνωρίσιμο και καθοριστικό, αλλά και γιατί η ζωή του ήταν πολύ ιδιαίτερη,

θεωρώ πως όποιος μας αφήνει σε μικρή ηλικία αγαπείται λίγο περισσότερο. Τον χάσαμε νωρίς και σίγουρα θα θέλαμε να υπάρχει ακόμα και σήμερα.

—Η μουσική της Κρήτης βρίσκεται σε μία συνεχή ανανέωση... έχει επωφεληθεί η σύγχρονη μουσική από την παράδοσή της, αλλά και από άλλες ηχογραφήσεις;

—Μ.Π.: Η παράδοση δεν είναι κάτι που ανανεώνεται γι' αυτό και τη λέμε και παράδοση. Φυσικά η λέξη παράδοση έχει μέσα και τη σκυτάλη, δηλαδή, παραδίδεται στους νεότερους. Από την παράδοση δεν προσδοκάς ανανέωση, προσδοκάς σταθερά σημεία ώστε να μπορεί να μετεξελιχθεί το καινούργιο τραγούδι. Υπό αυτή την έννοια δεν ξερω

Ο συνθέτης Σταύρος Ξαρχάκος ήταν φίλος και συνεργάτης του σπουδαίου Κρητικού ερμηνευτή Νίκου Ξυλούρη.

τι χρήση της παράδοσης έχουν κάνει στην Κρήτη τα τελευταία 50 χρόνια, πάντως ρίζες έχουνε βαθιές και πολύ γερές.

—Χ.Θ.: Σίγουρα οι μουσικές επηρεάζονται μεταξύ τους, από την παραδοσιακή μουσική στη ροκ ή στην κλασική. Οπότε έχουμε να αντιμετωπίσουμε ανά πάσα στιγμή τις επιρροές όχι μόνο του παρελθόντος, αλλά και αυτές τις οποίες ελπίζουμε να έρθουν.

—Η.Σ.: Η κρητική μουσική όπως και κάθε παραδοσιακή μουσική της χώρας μας, η ποταμική μουσική, η ηπειρωτική μουσική, η επτανησιακή μουσική, η κυκλαδίτικη μουσική είναι παραδοσιακές μας μουσικές οι οποίες υπάρχουν σε όλα τα σύγχρονα ελληνικά τραγούδια και έχουν επηρεάσει συλλήβδην το ελληνικό τραγούδι. Από εκεί και πέρα η κρητική μουσική εύχομαι να βρει αξίους συνεχιστές στο μέλλον που θα κρατήσουν με σεβασμό την παράδοση αλλά και σαφώς θα δημιουργήσουν ωραία έργα, ωραία τραγούδια που θα έχουν να πουν πολύ σημαντικά πράγματα στις επόμενες γενιές. Η παράδοση δεν είναι ένα μουσικό είδος, πρέπει να συνεχίζεται στον χρόνο, αλλά ασφαλώς και εμείς πρέπει να ξεχωρίζουμε τι είναι παράδοση και τι είναι απλώς προσαρμοσμένο στην μόδα της εποχής.

—Πότε νομίζετε πως το τοπι-

κό ηχοχρώμα μπορεί να ξεθωριάσει;

—Μ.Π.: Όταν σταματήσουν να παίζουν αυτή τη μουσική οι νέοι και να την παίζουν μόνο οι γέροι και οι πρωτομάστορες δηλαδή και όταν αυτοί φύγουν ξεθωριάζει, γιατί δεν περνάει στα χέρια των νεότερων. Η παράδοση είναι ένα σταθερό σημείο αλλά είναι και μιας μορφής σκυταλοδρομιά σε σχέση με αυτό που έρχεται. Όσο δεν παίζεται η παράδοση και από νέους ανθρώπους κινδυνεύει να ξεθωριάσει κατά έναν τρόπο.

—Χ.Θ.: Πιστεύω ποτέ. Ποτέ και είναι κάτι το οποίο μας ενώνει και μας δημιουργεί τη διάθεση να εξακολουθήσουμε να είμαστε ερμηνευτές.

—Η.Σ.: Όταν γίνονται παρεμβάσεις που δεν τιμούν το τοπικό ηχοχρώμα της εκάστοτε περιοχής, τότε μόνο νομίζω ότι μπορεί να ξεθωριάσει. Δεν θέλω να αναφερθώ σε λεπτομέρειες, όποιος γνωρίζει μουσική μπορεί να καταλάβει. Το θέμα είναι ότι πρέπει με γνώση αλλά και με σεβασμό να φέρουμε τα πράγματα στο σήμερα, όχι αλλοιώσουμε κάτι ή να βάλουμε απλώς ρυθμούς και «φτιασίδια» σε πράγματα που δεν χρειάζονται. Όπως ανέφερα, σίγουρα χρειάζεται γνώση γι' αυτό, πρέπει να είναι κάποιος άνθρωπος που θα διασκεύασει ίσως ένα παραδοσιακό έργο και να ξέρει γιατί κάνει αυτό που κάνει στο έργο αυτό.

—Ολοκληρώνεται ποτέ το μουσικό ταξίδι;

—Μ.Π.: Αυτή η ερώτηση αξίζει μια απάντηση, μονολεκτική, Όχι!

—Χ.Θ.: Δεν ολοκληρώνεται ποτέ, γιατί κάθε μέρα γεννιούνται νέα παιδιά και ακόμα και στα βρέφη τα οποία ακούμε να κλαίνε, υπάρχει η χαρά και η δημιουργικότητα της μουσικής.

—Η.Σ.: Θα απαντήσω όπως ο συνάδελφος Μίλτος Πασχαλίδης, Όχι, όσο ζούμε δεν ολοκληρώνεται.

—Θα ήθελα να μου πείτε δυο λόγια για τη συνεργασία σας με τον Σταύρο Ξαρχάκο...

—Μ.Π.: συνεργασία μου με τον Σταύρο Ξαρχάκο είναι για μένα από τις πιο συγκινητικές που μπορούν να μου έχουν τύχει, γιατί δικαιούμαι να πω ότι έχω μεγαλώσει με τα τραγούδια του. Όταν κάποια στιγμή ένας τέτοιος συνθέτης σε επιλέγει για να υπερασπιστεί τα τραγούδια του, μόνο συγκίνηση μπορεί να νιώσεις και από τη στιγμή που αυτή η συνεργασία συνεχίζεται πάει να πει ότι είμαστε και οι δύο

χαρούμενοι με αυτό.

—Χ.Θ.: Ο Σταύρος Ξαρχάκος είναι ένας πύραυλος που μπορεί να φτάσει στα πιο μακρινά μέρη του διαστήματος και ένα βαθύ σκάφος που μπορεί να κατέβει στον πιο βαθύ ωκεανό χωρίς να πάθει τίποτα!

—Η.Σ.: Επειδή την ερώτηση αυτή την έχω απαντήσει πάρα πολλές φορές, στα όσα χρό-

νια συνεργάζομαι με τον Σταύρο Ξαρχάκο, θα μου επιτρέψετε να πω μόνο ότι όπως ισχύει και για κάθε τραγουδίστρια έτσι και για μένα είναι τιμή και χαρά μου να συνεργάζομαι με τον Σταύρο Ξαρχάκο. Σε κάθε συναυλία να παίρνω καινούργια μαθήματα, καινούργιες επιρροές, καινούργια ερεθίσματα για να γίνω καλύτερη.

📍 **Πληροφορίες:** «Ήτανε μια Φορά. Ένα αφιέρωμα στον «Αρχάγγελο της Κρήτης»». Τραγουδούν οι Μίλτος Πασχαλίδης, Χρήστος Θηβαίος και Ηρώ Σαΐα. Ενορχήστρωση & Διεύθυνση Ορχήστρας: Σταύρος Ξαρχάκος. Πατιτίκειο Αμφιθέατρο Λάρνακας 7 Ιουλίου και 8 Ιουλίου στην Πολιτιστική Σκηνή Μητρόπολης Ταμασού.

MARAVEYAS

Σ ΚΑΛΙ ΑΓΓΛΑΝΤΖΙΑΣ
ΤΡΙΤΗ 11 ΙΟΥΛΙΟΥ 2023 • ΕΝΑΡΞΗ 21:00

LOVE 100% H ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ MUSIC N.Y.C.Y. RED20 Tickethour 7777 7040 Πληροφορίες: 99059257

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

SIDEL ALLING/THE NEW YORK TIMES

ELIAD SHARIG

QUENTIN COURECHIS

MUSEUM OF FINE ARTS, BOSTON

THE NATIONAL TRUST, WOODSEAN MANOR

ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ

Δανικά έπιπλα

Τη δεκαετία του 1960, ένα δανικό έπιπλο ήταν πρακτικό και μοντέρνο, παντού στον κόσμο. Σήμερα, με τη νοσταλγία για το μοντέρνο στυλ από τα μέσα του 20ού αιώνα, ένα κατάστημα με όνομα Lanoba στο Νιου Τζέρσεϊ ειδικεύεται στα δανικά έπιπλα και έχει στήσει δίκτυο πελατών. Πολλά από τα έπιπλα έρχονται απευθείας από δανικά νοικοκυριά που πουλούν έπιπλα 60 ετών, για τα οποία πληρώνονται εκατοντάδες ευρώ. Τα δανικά έπιπλα έντυναν όλο το σπίτι και είχαν ενιαίο λιτό ύφος με ξύλο τικ.

ΤΕΛ ΑΒΙΒ

Ρόνι Ταχάρλεβ

Νικήτρια του βραβείου Shiff για την παραστατική ζωγραφική (έτος 2022), η Ισραηλινή ζωγράφος Ρόνι Ταχάρλεβ (γεννημένη το 1964) εκθέτει έργα της σε νέα έκθεση στο Μουσείο Τέχνης του Τελ Αβίβ. Η Ταχάρλεβ μελετά το ανθρώπινο σώμα και κυρίως το γυναικείο σε συνομιλία με την ιστορία της τέχνης και μια ευρεία γκάμα θρησκευτικών και μυθολογικών θεμάτων. Στη θεματική της εντάσσει το γηρασμένο σώμα, που επιθυμεί να απελευθερωθεί από στερεότυπες αντιλήψεις περί αισθητικής και νεότητας.

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Δημόσια αρχιτεκτονική

Το αρχιτεκτονικό γραφείο Philippe Samyn και Συνεργάτες είναι ένα από τα πιο προβεβλημένα στο Βέλγιο, μια χώρα με ισχυρή παράδοση στην αρχιτεκτονική και στην καινοτομία. Στη φωτογραφία, εικονίζεται το Νοσοκομείο Ψυχικών Νοσημάτων Sans Souci στην περιοχή Jette, στις Βρυξέλλες, έργο που μελετήθηκε το 2021. Το έργο αφορούσε την αποκατάσταση και τον εκσυγχρονισμό των αρχικών εγκαταστάσεων του 1910 και την προσθήκη νέων χώρων σε ένα περιβάλλον μέσα σε δάσος.

ΒΟΣΤΩΝΗ

Ο Χοκουσάι και άλλοι

Στο Μουσείο Καλών Τεχνών της Βοστώνης, ο Χοκουσάι, με το «κύμα» του ως σύμβολο της ιαπωνικής τέχνης, συνομιλεί με δεκάδες έργα του 19ου και του 20ού αιώνα. Είναι μια έκθεση που δείχνει την καταπληκτική επίδραση της Ιαπωνίας στο δυτικό μυαλό, τη διείσδυση του κόσμου του Χοκουσάι υπό μορφή εμμονής με τον ορίζοντα, τις βουνοκορφές και το υδάτινο στοιχείο, από τον Μονέ ως τον Αντι Γουόρχολ. Η έκθεση είναι μια βουτιά στο υποσυνείδητο, αλλά και ένα θέατρο συγκριτικής ιστορίας της τέχνης.

ΣΑΝ ΦΡΑΝΣΙΣΚΟ

Οι Τυδώρ στην Καλιφόρνια

Η πολύπτυχη έκθεση για τους Τυδώρ και τη βρετανική ιστορία είναι ένα μεγάλο άνοιγμα για το Μουσείο Καλών Τεχνών του Σαν Φρανσίσκο. Θεωρείται η πρώτη έκθεση στις ΗΠΑ τόσο λεπτομερής και πλούσια σε περιεχόμενο, για τη ζωγραφική και τις διακοσμητικές τέχνες την εποχή της αγγλικής αναγέννησης. Όπως σημειώνεται, το αμερικανικό κοινό έχει εκπαιδευθεί στην οπτική ιστορία της Ευρώπης, κυρίως μέσα από τον κινηματογράφο και τις αναφορές του Χόλιγουντ. Είναι μια έκθεση μεγαλείου και μάθησης.

Φραντσέσκο Ματσόλα, «Πορτρέτο νεαρής γυναίκας», 1524-1527.

Το φως της Νάπολης στο Παρίσι,
αριστουργήματα στο Λούβρο

Ένα εξάμηνο στρατηγικής συνεργασίας ανάμεσα στο Λούβρο και στο Μουσείο Καποντιμόντε της Νάπολης έχει ήδη αρχίσει και θα διαρκέσει έως τις 8 Ιανουαρίου. Είναι η συμφωνία ανάμεσα στα δύο κορυφαία μουσεία για το 2023 που για το κοινό έχει ως όφελος τη μεταφορά σπουδαίων έργων τέχνης από τη Νάπολη στο Παρίσι για τις ανάγκες της νέας έκθεσης, με τις πολλές ενότητες. Επί της ουσίας, το Λούβρο υποδέχεται το Καποντιμόντε στο Παρίσι και ανοίγει αίθουσες για να παρουσιάσει έργα τέχνης κομβικά για την ιστορία της ζωγραφικής, αλλά και για την κατανόηση της άθνησης των τεχνών στη Νάπολη. Η έκθεση με τίτλο «Η Νάπολη στο Παρίσι» αναπτύσσεται σε τρεις διαφορετικές πτέρυγες και φέρνει περί τα 60 έργα από το Καποντιμόντε, συνδεδεμένο ιστορικά με τους Βουρβόνους και τις συλλογές που συγκέντρωναν. Το Καποντιμόντε θεωρείται ένα πολύ σημαντικό μουσείο, που διαθέτει δείγματα από όλες τις σχολές της ιταλικής ζωγραφικής. Στεγάζει τη μεγαλύτερη συλλογή σχεδίων (μετά την Πινακοθήκη Ουφίτσι στη Φλωρεντία) καθώς και μια επίσης σημαντική συλλογή πορσελάνης.

Τα έργα από το Καποντιμόντε συνομιλούν με έργα από τις συλ-

λογές του Λούβρου σε ένα διάλογο ανάμεσα στο Παρίσι και στη Νάπολη. Η έμφαση είναι στην ιστορική περίοδο ανάμεσα στον 15ο και τον 17ο αιώνα με σκοπό να απελευθερώσουν ένα νέο βλέμμα. Το Λούβρο ανταποκρίνεται με έργα της δικής του συλλογής και με τις υπογραφές του Τιτσιάνο, του Καραβάτζο, του Καρατσι και του Γκουίντο Ρένι, οδηγώντας τους επισκέπτες σταδιακά στη σχολή της Νάπολης, με εκπροσώπους τους Τζουζέπε ντε Ριμπέρα, Φραντσέσκο Γκουαρίνο και Μάτια Πρέτι. Δεσπόζει επίσης η «Σταύρωση» του Μαζάτσο μαζί με άλλα θρησκευτικά έργα του Μπελίνι και του Παρμιτζανίνο (Φραντσέσκο Ματσόλα). Συνδυάζονται με έργα των συλλογών του Λούβρου, γεννώντας ισχυρό βίωμα στον επισκέπτη. Η ποικιλία των συλλογών του Καποντιμόντε οφείλεται στην ίδια την ιστορία του. Πριν από την ενοποίηση της Ιταλίας (και την ενσωμάτωση του βασιλείου των Δύο Σικελιών το 1861), οι δυναστείες Φαρνέζε, Βουρβόνων και Βοναπάρτη συνέβαλαν όλες στη συγκρότηση μοναδικών συλλογών έργων τέχνης. Το βασίλειο της Νάπολης άφησε πλούσια κληρονομιά.

Η είσοδος στις μόνιμες συλλογές και στις εκθέσεις από τη Νάπολη είναι 17 ευρώ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Ο αφηγητής του πόνου

Ο κύριος Γκρι έχει μερικές ενοχλητικές απορίες. Ή, αλλιώς, είναι περιεργος για πράγματα που πολύς κόσμος θεωρεί ενοχλητικά. Για παράδειγμα, πώς προήλθε η ονομασία «καρκίνος». Ήξερε πως ο Ιπποκράτης είχε βάλει το χέρι του, αλλά ως εκεί. Τον ενδιαφέρουν οι λεπτομέρειες. Όπως ότι ο αρχαίος Έλληνας πρωτοπόρος της ιατρικής παρατηρούσε πολύ προσεκτικά τις σορούς ανθρώπων που είχαν πεθάνει από το «κακό το πράγμα». Το σχήμα του όγκου «με τις αρπάγες προσημένων αγγείων αίματος γύρω του» του θύμιζαν «κάβουρα, ο οποίος σκάβει στην άμμο με τα πόδια του απλωμένα σε σχήμα κύκλου».

Στο βραβευμένο με Πούλιτζερ «Η μεγάλη ασθένεια. Βιογραφία του καρκίνου» (εκδ. Μεταίχμιο, απ' όπου και τα αποσπάσματα σε εισαγωγικά), ο γιατρός Σιντάρ-

«Η ονομασία μιας ασθένειας είναι έργο πρώτα της φιλολογίας και μετά της ιατρικής».

τα Μούκερτζι σημειώνει πως η περιγραφή του Ιπποκράτη είναι παραστατική, μα «στην πραγματικότητα, λίγοι καρκίνοι θυμίζουν κάβουρες».

Ο Μούκερτζι προσθέτει: «Η ονομασία μιας ασθένειας είναι έργο πρώτα της φιλολογίας και μετά της ιατρικής. Ένας ασθενής, πολύ πριν γίνει αντικείμενο ιατρικής εξέτασης, είναι πρωτίστως απλός αφηγητής μιας ιστορίας, αφηγητής του πόνου – ο ταξιδιώτης που επισκέπτεται το βασίλειο της νόσου. Για να αντιμετωπίσουμε μια ασθένεια, λοιπόν, πρέπει

Ο Αμερικανός συγγραφέας Ρέι Μπράντμπερι (1920-2012), μετρ του φανταστικού, υπογράφει βιβλία σε θαυμαστές του.

αρχικά να μετριάσουμε το βάρος της ιστορίας της».

Ενδιαφέρουσα παρατήρηση: πέρα από την αμιγώς ιατρική θεραπεία, τμήμα του ευρύτερου –ολιστικού– θεραπευτικού πλαισίου είναι όλο αυτό να γίνει αφήγηση. Να δοθεί όνομα στον πόνο σου.

Ο κύριος Γκρι θυμάται ένα καταπληκτικό διήγημα του Ρέι Μπράντμπερι, αμετάφραστο στα ελληνικά: «Fever Dream», ο τίτλος του. «Πυρετός» και «Ονειρο», δύο λέξεις μέσα στον ίδιο τίτλο που περιγράφουν το εφιαλτικό παραλήρημα που μας καταλαμβάνει τις νύχτες με πυρετό. Η άγνωστη νόσος στο διήγημα δεν ονοματίζεται ποτέ. Δεν είναι ίωση ή γρίπη, είναι κάτι άλλο...

...κάτι τρομακτικό: το άρρωστο αγόρι στο διήγημα νιώθει την ασθένεια στον οργανισμό

του σαν ξεχωριστή οντότητα. Το πρωί, νιώθει πλήρως θεραπευμένο. Η αρρώστια τον έχει κάνει δικό της: το αγόρι σκέφτεται πλέον όπως αυτή· είναι κάποιος άλλος. Ο «αφηγητής του πόνου» δεν θα αφηγηθεί ποτέ τον πόνο του, δεν θα δώσει ποτέ όνομα στη νόσο του, διότι την υποδέχεται στο νέο της σπίτι: το σώμα του, τη σκέψη του.

Το «όνειρο» του καρκίνου: να καταλάβει τον ξενιστή και να αποκτήσει δική του, αυτόνομη ύπαρξη. Μονάχα που στη διαδρομή, σκοτώνοντας τον ξενιστή, σκοτώνεται και αυτός. Στο διήγημα του Μπράντμπερι μοιάζει να το πετυχαίνει. Είναι, κατά προέκταση, όπως η θλίψη, όπως η τρέλα, η εμμονή, η σκοτεινή φαντασίωση που σε καταβροχθίζει και, κάποτε, ξηπνάς και είσαι όντως ένας άλλος, κάτι άλλο.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Καθημερινή ζωή και εσχατολογικός ζυγός

Η έκθεση του Γιохάνες Βερμέερ (1632-1675) στο Ραϊκσμουςζέουμ του Άμστερνταμ (10 Φεβρουαρίου - 4 Ιουνίου 2023) θεωρήθηκε από πολλούς το εικαστικό γεγονός της χρονιάς στην Ευρώπη. Από την άποψη του αριθμού των επισκεπτών ήταν πράγματι η πιο επιτυχημένη στην ιστορία του μουσείου (650.000 επισκέπτες). Από τα τριάντα εφτά έργα που αποδίδονται στον Βερμέερ, σκορπισμένα σε διάφορα μουσεία του πλανήτη, εκτέθηκαν τα είκοσι οκτώ (το «Κορίτσι με το μαργαριταρένιο σκουλαρίκι» επέστρεψε στο Μουσείο της Χάγης νωρίτερα από το τέλος της έκθεσης). Η προηγούμενη αναδρομική του Βερμέερ, 1995-1996, στην Ουάσιγκτον και εν συνεχεία στη Χάγη, είχε καταφέρει να συγκεντρώσει εικοσιένα. Η σημασία των αναδρομικών εκθέσεων των μεγάλων ζωγράφων, που γίνονται όλο και πιο δύσκολο οικονομικά εγχείρημα λόγω της ιλιγγιώδους αύξησης των ασφαλιστών, δεν βρίσκεται μόνο στο ότι βλέπεις συγκεντρωμένο το έργο, αλλά και στο ότι μπορεί να σε οδηγήσουν να το δεις, εν μέρει ή εν όλω, και με νέο τρόπο. Το Ραϊκσμουςζέουμ εξέδωσε με την ευκαιρία της έκθεσης, πέραν του Καταλόγου –κακοτυπωμένου αλλά με σημαντικά κείμενα–, και το βιβλίο του Gregor J. M. Weber, «Johannes Vermeer. Faith, Light and Reflection». Πιστεύω ότι το βιβλίο αυτό δεν θα μπορεί στο εξής να αγνοείται από όποιον θέλει να κατανοήσει καλύτερα το έργο του μεγάλου ζωγράφου.

Είναι γνωστό ότι ο Βερμέερ γεννήθηκε σε προτεσταντική οικογένεια αλλά προσχώρησε στην Καθολική Εκκλησία. Η διαδεδομένη άποψη στο ευρύ κοινό είναι ότι το έκανε μόνο και μόνο για να παντρευτεί τον Απρίλιο του 1653 την Καθαρίνα Μπόλνες, που ήταν Καθολική (και με την οποία θα αποκτήσει δεκαπέντε παιδιά). Η προσχώρηση ωστόσο του Βερμέερ στον καθολικισμό δεν ήταν ευκαιριακή ή προσχηματική. Εξήσε ως Καθολικός στο γενέθλιο Ντελφτ, δίπλα στο οικισμό των Ιησουιτών και σε στενή σχέση μαζί τους. Είναι αξιοσημείωτο ότι στο Ντελφτ ζούσε, παρά τον προτεσταντικό κατατρέγμο,

«Γυναίκα με ζυγαριά» (π. 1662-1664), του Γιохάνες Βερμέερ.

Η προσχώρηση του ζωγράφου Γιохάνες Βερμέερ (γεννήθηκε σε προτεσταντική οικογένεια) στον καθολικισμό δεν ήταν ευκαιριακή ή προσχηματική.

μια ισχυρή Καθολική κοινότητα (5.500 σε σύνολο 23.000 κατοίκων), με δυο μεγάλες, κρυφές, κατ'οίκον εκκλησίες. Το ζήτημα που θέλω να θίξω εδώ, και το οποίο έχει συζητηθεί από όλους τους σοβαρούς μελετητές του Βερμέερ, είναι αν και κατά πόσο η Καθολική θεολογία και ηθοκοιδοδακτική, ψυχοφελής τέχνη, (στην ιησουιτική κυρίως εκδοχή τους, όπως τονίζει ο Βέμπερ στο προαναφερθέν βιβλίο), απηχούνται στα έργα του Βερμέερ. Αν εξαιρέσουμε τα πρώτα έργα του («Ο Χριστός στο σπίτι της Μαρίας και της Μάρθας», π. 1654-1655, «Ο άγιος Πραξίδης», 1655) και βεβαίως την «Αλληγορία της

Καθολικής πίστης», στο τέλος της ζωής του (π. 1670-1674), που βρίσκεται ο καθολικισμός στα άλλα έργα του ζωγράφου, εκείνα που γνωρίζει και αγαπάει όλος ο κόσμος, ακόμη και όταν αγνοεί τον δημιουργό τους;

Οι οικιακές σκηνές ειρηνικής καθημερινής ζωής, εκπληκτικής λεπτομέρειας, δεν αποτελούν αποκλειστικό γνώρισμα του Βερμέερ, το ίδιο κάνουν και πολλοί άλλοι Ολλανδοί ζωγράφοι της εποχής, όπως, επί παραδείγματι, ο συντοπίτης του, από το Ντελφτ επίσης, Πίτερ ντε Χόοκ (Pieter de Hooch, 1629 - π. 1679). Ο Βερμέερ είναι ένας από αυτούς, αλλά μεγαλύτερος από όλους αυτούς, για εκείνον τον απρόσμενο χειρισμό του φωτός και των χρωμάτων. Τα έργα του ωστόσο δεν είναι απλώς ρεαλιστικές σκηνές καθημερινής ζωής, δεν εξαντλούνται σε αυτό. Υπάρχει και κάτι άλλο, ένα βαθύτερο πνευματικό περιεχόμενο, που σε ορισμένα έργα είναι εύκολα ανιχνεύσιμο, ενώ σε άλλα δυσκολότερα και πιο παρακινδυνευμένα. Θα σταθώ σε μερικά έργα του, αρχίζοντας με τη «Γυναίκα με ζυγαριά» (π. 1662-1664). Μία νεαρή κομψο-

τυμένη γυναίκα στέκεται όρθια απέναντι στον καθρέφτη, ενώ πάνω στο τραπέζι που βρίσκεται μπροστά της υπάρχουν χρυσά και ασπόμενα νομίσματα, και μια ανοικτή κοσμηματοθήκη, με χρυσά και μαργαριταρένια περιδέραια. Η γυναίκα κρατάει ζυγαριά ακριβείας, τα δύο τάσια της οποίας ισορροπούν. Τα τάσια είναι άδεια. Στον τοίχο υπάρχει πίνακας με την «Τελική κρίση» (δεν έχει ταυτιστεί σε ποιον πίνακα βασιζόμαστε ο Βερμέερ), με τον Χριστό στην κορυφή ως Κριτή, τους αγγέλους, τους δίκαιους και τους αμαρτωλούς, κατά τα γνωστά. Είναι προφανές ότι δεν μπορούμε να ερμηνεύσουμε τη «Γυναίκα με ζυγαριά», χωρίς να λάβουμε υπ' όψιν την «Τελική κρίση». Ο Ντανιέλ Αράς, που αναγνωρίζει την ισχυρή παρουσία της Καθολικής πίστης στο έργο του Βερμέερ, θεωρεί ότι το νόημα του έργου είναι αμφιλεγόμενο και αβέβαιο, και παρουσιάζει πέντε ερμηνείες που έχουν κατά καιρούς προταθεί (Daniel Arasse, «L'ambition de Vermeer», 1993, Flammarion/Champs, 2021, σ. 67-68). Μπορεί ο σπουδαίος Αράς να έχει δίκιο, αλλά στα δικά μου μάτια το νόημα του έργου ήταν ανέκαθεν βέβαιο: υπάρχουν δύο ζυγαριές και δύο ζυγίσματα στη ζωή των ανθρώπων, που αντιφέρονται μεταξύ τους, με τη μία ζυγίζονται τα έργα της ματαιότητας και με την άλλη της αιωνιότητας. Δεν είχα και δεν έχω καμία αμφιβολία για το νόημα του έργου, η αφορία μου είναι άλλη: γιατί αυτό να αποτελεί Καθολική απήχηση και όχι προτεσταντική; Μου την έλυσε ο Βέμπερ (σ. 125-127 στο παραπάνω βιβλίο, και σ. 255 στον Κατάλογο): διότι οι καλβινιστές, λόγω ακριβώς της διδασκαλίας περί προορισμού, δεν ζωγράφιζαν πια την «Τελική κρίση», κάτι που βεβαίως συνέχιζαν να κάνουν οι Καθολικοί.

Αν η Καθολική θεολογία και ηθική διδασκαλία διαπνεύουν αναμφισβήτητα τη «Γυναίκα με ζυγαριά», σε άλλα έργα του ζωγράφου η παρουσία τους είναι διακριτική, σχεδόν ανεπαίσθητη. Παρόμοια λεπτή και διακριτική πρέπει να είναι και η ερμηνεία τους. Χρειάζεται να συνεχίσουμε τη συζήτηση.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΜΙΧΑΛΗ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟ

Ο Μιχάλης Σταυρόπουλος γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Αθήνα. Με πολύχρονη και εκτενή ακαδημαϊκή έρευνα, συγγράφει και δημοσιεύει επιστημονικά δοκίμια και άρθρα σε περιοδικά, σε ελληνικά και διεθνή ακαδημαϊκά φόρουμ με φιλοσοφικά, λογοτεχνικά και ιστορικοκοινωνικά θέματα. Το μυθιστόρημα «Υπόσχεση» (εκδ. Αρμός) αποτελεί ένα συναρπαστικό κοινωνικό ψυχογράφημα. Ένα μαγικό οδοιπορικό με ιστορίες γεμάτες μυστικά, αποκαλύψεις, έρωτα, πόνο, αλλά και στιγμές λύτρωσης.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Το «Με μολύβι φάμπερ νούμερο δύο» της Αλκίς Ζέη και το «Για το νόημα της ζωής» του Βίτο Μανκούζο.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Σε κάθε βιβλίο υπάρχουν πολλά ενδιαφέροντα στοιχεία και, φυσικά, υπογραμμίζω αυτά που περικλείουν μέσα σε λίγες λέξεις ένα ολόκληρο μήνυμα.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το βιβλίο του Ερνστ Χέμινγουэй «Ο γέρος και η θάλασσα».

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.
Διαβάζω παντού, αλλά αυτό που μου φαντάζει ιδανικό είναι ένα παράθυρο δίπλα στη θάλασσα, ένα μικρό τραπέζι και το λούτζι η αλμύρα της θάλασσας.

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία υπόθετε εννοχές που σας άρεσαν;
Σε πάρα πολλά λογοτεχνικά οι εννοχές είναι διάχυτες, όπως και οι κοινωνικές πιέσεις, οι οποίες πρέπει τελικά να μας καθιστούν πιο δυνατούς, για να υπάρχει λύτρωση.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;
Δεν ξέρω αν μπορούμε να

απομονώσουμε ένα μόνο στοιχείο ή θα πρέπει να ανακαλύψουμε τα νοήματα που πρέπει να αποκομίσουμε, και φυσικά ο αποσυμβολισμός που θα πρέπει να αποκαλυφθεί, από το σκάψιμο στα μύδια της δικής μας νοητικής αναζήτησης.

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε;
Υπάρχει μια ατέλειωτη λίστα: η «Πτώση» και «Ο ευτυχισμένος θάνατος» του Καμύ, «Ο επιβάτης» του Μακάρθι...

Σε ποιον προβληματισμό οδηγείται ο αναγνώστης αναφορικά με τη ζωή;
Ο οξύς προβληματισμός του έργου, μπροστά στο διπλό σταυροδρόμι της ζωής μας, είναι ποιον δρόμο καλούμαστε τελικά να ακολουθήσουμε; Τον εύκολο δρόμο μια ανήθικης ευημερίας ή τον δύσκολο δρόμο της ηθικής, της καλοσύνης και της αγάπης;

Τι σημαίνει ο τίτλος, σε ποια υπόσχεση αναφέρεται;
Η «Υπόσχεση» είναι όλη η ζωή μας. Είναι η υπόσχεση στον εαυτόν μας να γίνουμε καλύτεροι και να μεταδώσουμε την αλήθεια με κάθε τιμή. Υπόσχεση είναι αυτό που πρέπει να διακρίνουμε ως μια πηγή καθαφής ενστανίσης της μορφιάς, δηλαδή αυτό που θα μπορούσαμε να προσεγγίσουμε ως ένα υποφύσκον κάλλος.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Η θέα από το μπαλκόνι του ελληνικού καλοκαιριού

ΟΡΦΕΑΣ ΑΠΕΡΓΗΣ
Δασκαλόπετρα
εκδ. Νεφέλη, σελ. 144

Οσες και όσοι αγαπούν και παρακολουθούν την καινούργια ελληνική ποίηση έχουν εξαρχώς προσέξει τον Ορφέα Απέργη (γεν. 1974): από το πρώτο βιβλίο του («Υ», Πατάκης 2011) αλλά και από τις επιτελεστικές δημόσιες αναγνώσεις του έχει πείσει ότι διαθέτει και ποιητική ιδιοσυγκρασία, και πηγαίο ταλέντο, και λογιόσυνη. Ορμητικός και πολυδιαβασμένος, ο Απέργης πρόσφερε μέχρι τώρα βιβλίων και στους θεατές των επιτελέσεων του με ποιήματα αφηγηματικά, μακροσκελή, επιχειρώντας χειμαρρώδεις μεταμοντέρνες επικές προσεγγίσεις της ελληνικής ποιητικής παράδοσης. Δεν του λείπει ούτε η φαντασία ούτε το χιούμορ. Στα προτερήματα των ποιητικών χειμαρρών δεν συγκαταλέγεται βέβαια η αυτοπειθαρχία και η οικονομία. Έτσι, το μέχρι τώρα έργο του αποβαίνει άριστο, δεν παύει όμως να τέρπει ως συνολικό και εν εξελίξει επίτευγμα. Τώρα όμως έχουμε στα χέρια μας κάτι διαφορετικό. Το νέο υπό συζήτηση βιβλίο του περιλαμβάνει κάτι

εντελώς ασυνήθιστο για Απέργη, δηλαδή 85, αν μετρώ σωστά, μικρά έως πολύ μικρά ποιήματα και μόνο πέντε εκτενέστερες ποιητικές συνθέσεις, όπως εκείνες στις οποίες μας είχε μάθει έως τώρα. Στο τέλος του βιβλίου, με γνήσια απέρρηγο τρόπο, μας εξηγεί με ένα ποίημα που επιγράφεται «Δομή και Χρυσός» πώς πρέπει να διαβαστούν όλα αυτά. «Τα ποιητικά κύματα (ανάριθμον γέλασμα),/ αυτά τα μικροποιήματα», γράφει για τις 85 ολιγόστιχες καταθέσεις του, «μπορεί να πλεόνει ελεύθερα./ μεταξύ των τεσσάρων σταθμών-/ αναβαθμών». Παραθέτει ακολούθως τους τίτλους των εκτενέστερων ποιημάτων: Σκάλα της Ομορφιάς, Δασκαλόπετρα, Πρόσφυγας, Ο Πρόσφυγας, Μπαλκόνι και μας προτρέπει να τα διαβάσουμε με αυτή ή την ανάποδη σειρά, ανεβαίνοντας ή βυθιζόμενοι. «Λύσε λοιπόν, κατά τη βούλησή σου, τα φύλλα του βιβλίου», καταλήγει. Είναι ένα βιβλίο καλοκαιριού ή ίσως

ένα βιβλίο-καλοκαίρι. Απαιτεί να αφιερώσει στον καλοκαιριό του, συνήθως ζαλιστικό, ανεπαίσθητο και κάπου κάπου μόνο τρικυμιώδη, τρομακτικό. Παραπέμπει σε όλα τα στερεότυπα –μεγάλη συζήτηση πλέον αν υπερισχύουν τα αγοραία στερεότυπα του τουριστικού ελληνικού καλοκαιριού ή τα μυθικά εκείνα, της Γενιάς του '30. Πού βρίσκεται άραγε η γραμμή που τη χωρίζει; Η φωνή που μιλάει (αλλά και τραγουδά!) θέλει να παρασύρει τον αναγνώστη σε κάτι που εκ πρώτης όψεως μοιάζει οικείος μύθος: «Απ' το πολύ του πέλαγου γεννήθηκε η στεριά μου». Δεν αρχει όμως να υπονομεύσει την ασφάλεια του κατεξοχόν ελληνοπρεπούς δεκαπεντασύλλαβου με έναν –οικείο πάντως– μοντερνιστικό πεσιμισμό: «Αλλοπαρμένα έντομα/ μεσοπέλαγα/ ψάχνουμε το φως/ στο σαλόνι ενός πλοίου». Και ενώ όλα αυτά μοιάζουν λίγο πολύ γνωστά, μολοντί με ευχαρίστηση διεξερχόμαστε την ανάκρουσή τους, ο Απέργης ευ-

φώς συνυφάνει στο έργο αυτό το μοτίβο του πρόσφυγα, με δύο μακροσκελείς ποιητικές συνθέσεις που παρεμβάλλει στον μεθυστικό κυματισμό των πολυάριθμων μικρών ποιημάτων. Οι δυο «πρόσφυγες», λοιπόν, λειτουργούν πολλαπλώς. Παρρηχίτη, παραφράζεται ασφαλώς αλλά και χρησιμεύει ως γόνιμη αναφορά ο σολωμικός «Πόρφυρας», με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Λίγο με δέος, αρκετά με χιούμορ –να ένας συνδυασμός που θα μπορούσε να σημάνει, αντί άλλων, τον κώδικα αντιμετώπισης του ελληνικού ποιητικού κανόνα που βαρραίνει πάνω στους ώμους των σημερινών ποιητών και ποιητών. Περαιτέρω, με την πολιτική-επικαιρική διάσταση της η προβληματική του πρόσφυγα χρησιμεύει αφενός για να μετονομάσει σύγχρονες περιπέτειες της ποιητικής ιδιότητας, αφετέρου για να υπονομεύσει το επιφανειακό στερεότυπο της αιγιατοελαγίτικης ομορφιάς. «Το καλοκαίρι είναι πάντα ένα μπαλκόνι απρόσκοπτο», γράφει ο Απέργης στον πρώτο στίχο. Επειτα από αρκετές αναγνώσεις των ποιημάτων που ακολουθούν αρχίζει να αναρωτιέται κανείς πόσα αντέχουμε άραγε να ατενίσουμε από το μπαλκόνι αυτό. Και πόσα θα αναμεταδώσουμε.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
από τη Read LIBRARY

WATT, JAMES C. Y., ANNE E. WARDWELL
«When Silk Was Gold: Central Asian and Chinese Textiles»
εκδ. MetPublications

«Όταν το μετάξι ήταν χρυσός» είναι ο κατάλογος για την πρώτη έκθεση (Μουσείο Τέχνης του Κλίβελαντ, 26 Οκτωβρίου 1997-4 Ιανουαρίου 1998, και στο Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης, 3 Μαρτίου - 17 Μαΐου 1998) που ήταν αφιερωμένη αποκλειστικά σε πολυετή μετάξια και κεντήματα που παράχθηκαν στην Κεντρική Ασία και την Κίνα από τον όγδοο έως τις αρχές του δέκατου πέμπτου αιώνα. Πρόκειται για τεκμήρια προερχόμενα από τις συλλογές του Μητροπολιτικού Μουσείου Τέχνης και του Μουσείου Τέχνης του Κλίβελαντ. Τα υφάσματα είναι αξιοσημείωτα όχι μόνο για την εκθαμβωτική τεχνική δεξιοτεχνία που επιδεικνύουν αλλά και για την ιστορική τους σημασία αφού, στις τεχνικές και στα μοτίβα τους αντανακλώνται οι μεταλλαγές της ισορροπίας των δυνάμεων μεταξύ της Κεντρικής Ασίας και της Κίνας που σημειώθηκαν καθώς οι δυναστείες ανέβηκαν και έπεσαν και οι αυτοκρατορίες επεκτάθηκαν και διαλύθηκαν. Τα καλύτερα προϊόντα αυτοκρατορικών εργαστηρίων κεντήματος και υφαντικής του Μεσαίωνα ήταν μεταξύ των δώρων που προσέφεραν αυτοκράτορες και μέλη της αυτοκρατορικής οικογένειας σε άλλους ηγεμόνες, απεσταλμένους και διακεκριμένα πρόσωπα. Τα πλούσια υφαντά υφάσματα ήταν επίσης πολύ περιζήτητα ως εμπορικά αγαθά. Μεταφέρονταν σε μακρινούς προορισμούς σε τεράστιες ποσότητες για να χρησιμοποιηθούν σε μέρη όπως τα δικαστήρια και τα εκκλησιαστικά θησαυροφυλάκια της Ευρώπης με αποτέλεσμα να καταστούν το βασικό στήριγμα του διεθνούς εμπορίου...

Βρείτε το ηλεκτρονικό βιβλίο στην εφαρμογή Read Library. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο Read-library.com για πληροφορίες και περισσότερα βιβλία.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Ένα βαλτώδες, δυστοπικό τοπίο είναι το σκηνικό όπου εκτυλίσσεται η τραγωδία. Για την Κατερίνα Ευαγγελάτου, ο Ιππόλυτος «είναι ένα πολύ σύγχρονο έργο, όπως τα περισσότερα του Ευριπίδη».

«Μεταξύ ονείρου και πραγματικότητας»

Η Κατερίνα Ευαγγελάτου μιλάει για τον «Ιππόλυτο» που σκηνοθετεί για το Εθνικό, αλλά και για τη θητεία της στο Φεστιβάλ Αθηνών

της ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ

Σε ένα βαλτώδες τοπίο, με ένα παλάτι σκουριασμένο που βουλιάζει, τοποθετεί η Κατερίνα Ευαγγελάτου τον «Ιππόλυτο» του Ευριπίδη, που ανοίγει τα φετινά Επιδαύρια στις 7 και 8 Ιουλίου. Σε αυτό το σκηνικό παρακμής που ετοίμασε η Εύα Μανιδάκη και αντανακλά την ρημιά της ανθρώπινης ύπαρξης, θα παλέψουν με τις αδυναμίες, τα ένοχα ανθρώπινα πάθη, τον παράφορο έρωτα, τη σεξουαλική επιθυμία μιας γυναίκας για έναν νεότερο άντρα, 26 ηθοποιοί και τέσσερις μουσικοί.

Ο θίασος απλώνεται ανάμεσα στο όνειρο και στην πραγματικότητα, στην αγνότητα και στη λαγνεία, στην πτώση του ανθρώπου και στην εξιλέωση, στις καταστροφικές συνέπειες της αδιαλλαγίας, αλλά και της υπέρβασης των φυσικών νόμων και των ανθρώπινων ορίων.

Για όλα αυτά μιλάει η Κατερίνα Ευαγγελάτου με ενθουσιασμό, όπως για κάθε τι με το οποίο καταπνέεται. Αρχισε να μελετά το συγκεκριμένο έργο του Ευριπίδη το 2018, σε ένα εργαστήριο του Εθνικού θεάτρου στους Δελφούς. Όταν λοιπόν της προτάθηκε από τον διευθυντή της πρώτης κρατικής σκηνής, Γ. Μόσκο, να σκηνοθετήσει τη μία από τις δύο παραγωγές του Εθνικού φέτος στην Επίδαυρο, επέστρεψε στον «Ιππόλυτο».

Μοίρα και βούληση

«Με μαγεύει το σύμπαν του έργου, μεταξύ ονείρου και πραγματικότητας, άσπεως και φυσικού τοπίου, σιωπής και φλυαρίας», λέει στην «Κ». Και βέβαια τα θέματα «σε σχέση με τη μοίρα και τη δύναμη της ανθρώπινης βούλησης: μοίρα, τύχη, θεός από τη μία πλευρά και από την άλλη η βούληση του ανθρώπου να αλλάξει τη ροή των πραγμάτων, οι ηθικές αρχές, τι συμβαίνει στον εσωτερικό κόσμο κάθε ήρωα. Είναι ένα πολύ σύγχρονο έργο, όπως τα περισσότερα του Ευριπίδη».

Θεωρεί συναρπαστικό ότι οι ήρωες είναι γεμάτοι αδυναμίες και ότι ο Ευριπίδης δεν εμβαθύνει μόνο σε ένα πρόσωπο, αλλά και στη Φαίδρα, στην Τροφό, στον Ιππόλυτο και στον Θησέα, και βέβαια στη θεά του έρωτα, την

Αφροδίτη, η οποία σπίνει όλο το παιχνίδι εκδίκησης και παρακολουθεί με πηδονοβλεπτική ματιά πώς το ανθρώπινο είδος γίνεται άθυρμα των επιθυμιών της.

Εδώ έχουμε ένα τριπλό δράμα, σπημένο από την Αφροδίτη –έτσι όπως θα το δούμε στην παράσταση–, η οποία οξύνει τις αδυναμίες των ηρώων. «Αυτό είναι το θαύμασιο με αυτό το έργο, δεν μπορείς να αποφασίσεις ποιος έχει δικαιοσύνη και ποιος άδικος. Η τραγωδία στο τέλος είναι του Θησέα», σημειώνει η σκηνοθέτις.

Ο Ιππόλυτος είναι νόθος γιος του Θησέα και πιστός οπαδός της Αρτεμης, έχει εμμονή με την αγνότητα, απαξιώνει τον έρωτα, υβρίζει το γυναικείο φύλο. Ένας βασικός λόγος για την Αφροδίτη, που θέλει να τον εκδικηθεί επειδή δεν τη σέβεται και οργανώνει την εξόντωσή του, εμπνέοντας σφοδρό έρωτα για εκείνον στη μητέρα του Φαίδρα.

Η ιδιαιτερότητα του ανεβασματος της Κατερίνας Ευαγγελάτου είναι ότι η Αφροδίτη είναι διαρκώς παρούσα στην παράσταση.

«Ο Ιππόλυτος είναι βίγκαν, τα τρώει όλα από τη γη, του αρέσουν οι τελετές και οι κατασκηνώσεις στη φύση».

ση, με μια κάμερα στο χέρι, να κινηματογραφεί και να αναμεταδίδει ζωντανά όλη τη δράση από το πρώτο έως το τελευταίο λεπτό. Τονίζει ότι αυτό «έχει μια τεράστια τεχνική περιπλοκότητα, αλλά μας προσφέρει πτυχές των χαρακτήρων που διαφορετικά δεν θα μπορούσαμε να δούμε».

Η προσέγγισή της είναι κινηματογραφική, με το κοινό να βλέπει όλα αυτά να προβάλλονται σε ένα τεράστιο κομμάτι του σκηνικού πάνω στο παλάτι. «Ο θεατής βλέπει γκρο πλαν τα πρόσωπα των ηρώων σε ένα τοίχο μήκους δέκα μέτρων. Τα μάτια του ήρωα, τι σκέφτεται την ώρα που μιλάει».

Εξωσυστημικός ήρωας

Χαρακτηρίζει τον Ιππόλυτο ιδιότυπη ψυχοσύνθεση. «Μεγάλωσε με το στίγμα του νόθου, η

μητέρα του ήταν Αμαζόνα, ζούσε κυνηγώντας στη φύση και μισώντας το ανδρικό γένος. Είναι μάλλον καρπός βιασμού της Αμαζόνας από τον Θησέα. Νιώθει εξόριστος και έχει αναπτύξει μια παράξενη ομάδα νέων ανθρώπων γύρω του που βρίσκονται στα δάση και κυνηγούν. Ο Ιππόλυτος είναι βίγκαν, τα τρώει όλα από τη γη, του αρέσουν οι τελετές και οι κατασκηνώσεις στη φύση. Εξωσυστημικός, δεν επιδιώκει να μπει στο σύστημα. Έχει επίσης πολύ ακραίες απόψεις για το γυναικείο γένος, τις οποίες εκφράζει λέγοντας ότι αν ήθελε ο Δίας να διαιωνίζετο το ανθρώπινο γένος, θα έπρεπε να βρει άλλο τρόπο».

Τα σκηνικά της παράστασης είναι εντυπωσιακά, έντονα, μαζί και ένα τεράστιο γλυπτό, εξηγεί η Κατερίνα Ευαγγελάτου. Εύλογο το ερώτημα για την αντιπαράθεση και φέτος, μεταξύ μελών του ΚΑΣ και των σκηνοθετών, για τα σκηνικά. «Μπαίνουμε σε περίεργες ατραπούς αν αρχίσουμε να συζητάμε τι επιτρέπεται και

τι απαγορεύεται στην τέχνη. Οι κανόνες σε σχέση με τα αρχαία θέατρα πρέπει να έχουν να κάνουν με πρακτικές παραμέτρους, δηλαδή αν κάτι είναι πολύ βαρύ ή ψηλό και κινδυνεύει να πέσει από τους ανέμους, αν δεν έχει καλή στήριξη κ.λπ. Αν στην ορχήστρα υπάρχει ένα σκηνικό που έχει φούξια χρώμα ή ένας στύλος role dancing γύρω από τον οποίο θα χορεύουν γυμνές γυναίκες, δεν θα έπρεπε να είναι θέμα συζήτησης σήμερα. Οποτε η ανθρωπότητα προσπάθησε να βάλει στην τέχνη εμπόδια, αυτό ήταν σημάδι ότι ιστορικά δεν βαίνουμε καλώς».

Μια ζωή στην Επίδαυρο

Με το αρχαίο θέατρο της Επίδαυρου και την περιοχική γενικότερα, η Κατερίνα Ευαγγελάτου έχει ειδικό δέσιμο. Βρέφος την έπαιρναν μαζί οι γονείς της, Σπύρος Ευαγγελάτος και Λήδα Τασοπούλου, στην Επίδαυρο, όταν ετοίμαζαν τις παραστάσεις τους στο αρχαίο θέατρο, με διαμονή πάντα στο διπλανό Ξενία. «Ου-

σιαστικά δεν σταμάτησα να παγαίνω από τότε στην Επίδαυρο, είτε κατά τη διάρκεια προετοιμασίας των παραστάσεων των γονιών μου, είτε ως θεατής, ως ηθοποιός με το Εθνικό θέατρο και το Αμφιθέατρο, είτε αργότερα, ως βοηθός του Λευτέρη Βογιατζή στην «Αντιγόνη». Το 2017 πήγα ως σκηνοθέτις στην Επίδαυρο με την «Αλκίστη». Κάθε φορά νιώθω μια ιδιαίτερη συγκίνηση σε κάθε γωνία αυτού του μαγικού τόπου».

Σήμερα είναι και καλλιτεχνική διευθύντρια του Φεστιβάλ Αθηνών και Επίδαυρου, σε δεύτερη πια θητεία. Τι θέλει να αφήσει στον θεσμό; «Καλύτερες συνθήκες, οικονομικές και πρακτικές για τους καλλιτέχνες που ετοιμάζουν τα έργα τους, και νομίζω ότι βαδίζουμε σε πολύ καλό δρόμο. Να γίνει το φεστιβάλ γνωστότερο για τους ξένους συναδέλφους μας, με διπλό τρόπο: 1) Ως ένα φεστιβάλ υπολογισιμ δύναμη για διεθνείς συμπαραγωγές και πρεμιέρες που επιδιώκουμε από το 2020 και 2) ως

κρόνια στη σκηνοθεσία, της είχε ασκηθεί κριτική και στο παρελθόν και αφορούσε τον αυστηρό τρόπο εργασίας της. Ακουσε περισσότερα όταν ανέλαβε διοικητική θέση; «Μια γυναίκα σε τέτοια θέση αντιμετωπίζει προκατάληψη και δυσπιστία. Για τη γυναίκα κάποιοι θα πουν “είναι αυστηρή” ή “bitch” ενώ για τον άνδρα “είναι πολύ καλός στη δουλειά του, βάζει όρια, οι συνεργάτες του είναι καλοκουρδισμένη ομάδα”».

Η ανταπόκριση του κοινού

Η ευθύνη ενός οργανισμού με 600 εργαζομένους το καλοκαίρι, που έχει πλεγμένες όλες τις ελληνικές τέχνες γύρω του, όπως τονίζει δεν είναι εύκολη. «Αυτό που μου δίνει χαρά για να μη σκέφτομαι το βάρος –διότι υπάρχουν δυσκολίες, αγώνες, συνεχείς και απρόβλεπτες καταστάσεις, άδικη κριτική και χτυπήματα κάτω από τη μέση–, είναι η ανταπόκριση του κόσμου όταν βρίσκουμε ανάμεσα στο κοινό και είναι ευχαριστημένοι απ’ αυτό που είδαν. Αυτά σου δίνουν δύναμη να προχωρήσεις και οι γνωριμίες με ωραίους ανθρώπους, καλλιτέχνες από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Αυτά δίνουν κουράγιο να προχωρήσεις».

Υπογραμμίζει πως οι θέσεις αυτές είναι προβληματικές, κρίνονται διαρκώς, και αρκετοί δυσχεραστούνται. «Γιατί δεν μπορούν να ικανοποιηθούν όλες οι προτάσεις κάθε χρόνο, καταλαβαίνω τη δυσανεξία». Και για την ίδια δεν είναι εύκολο, ιδίως όταν πρόκειται για «συνεργάτες μου ή δασκάλους μου».

Η θητεία της ολοκληρώνεται το 2025, χρονιά που συμπίπτει με τα 70χρονα του φεστιβάλ, τι σχεδιάζει για τότε; «Δεν θα ήθελα ακόμη να μιλήσουμε γι’ αυτό. Προσπαθούμε να χτίσουμε συνεργασίες πιο μεγάλες, εορταστικές, με κορυφαίους καλλιτέχνες από το εξωτερικό, ειδικά για εκείνη τη χρονιά».

«Ιππόλυτος» σε μετάφραση Κώστα Τοπούζη. Παίζουν οι: Διαμαντής Αδαμαντίδης, Κόρα Καρβούνη, Δημήτρης Παπανικολάου, Μαρία Σκουλά, Ελενα Τοπαλίδου, Γιάννης Τσαορέκης, Ορέστης Χαλκιάς.

«Όποτε η ανθρωπότητα προσπάθησε να βάλει στην τέχνη εμπόδια, αυτό ήταν σημάδι ότι ιστορικά δεν βαίνουμε καλώς», λέει η Κατερίνα Ευαγγελάτου.

«Ποιος δεν κάνει λάθη; Ειδικά όταν επρόκειτο για μια λειτουργία που ήταν καινούργια για μένα».

προς την εξωστρέφεια των ελληνικών παραγωγών, με την καινούργια πλατφόρμα Grape που εγκαινιάζουμε φέτος. Καταφέραμε να παραγάγουμε 14 καινούργιες παραγωγές θεάτρου και χορού, να τις οργανώσουμε σε δύο πυκνά πενήνθερα τον Ιούλιο και να προσκαλέσουμε διεθνείς κριτικούς, καλλιτεχνικούς διευθυντές, υπευθύνους φεστιβάλ ξένων χωρών που μέχρι τώρα ξεπέρασαν τους 70. Από Βόρεια και Νότια Αμερική, Ευρώπη, Ασία και Ωκεανία, είχαμε απίστευτη ανταπόκριση».

Στην ερώτηση αν έκανε λάθη στην πρώτη της θητεία, απαντά: «Ποιος δεν κάνει; Ειδικά όταν επρόκειτο για μια λειτουργία που ήταν καινούργια για μένα». Θυμίζει, όμως, ότι της έγινε «έντονη και άδικη κριτική». Δεκαεπτά

Η Ελλάδα της κρίσης και του «τζόγου»

«Πάμε στοίχημα;», μια πρωτότυπη παράσταση σε σύλληψη και σκηνοθεσία Γιώργου Παύλου, στο θέατρο «Μπέλλος»

Της ΡΕΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Ωραία έκπληξη επιφύλαξε στους θεατές η παράσταση «Πάμε στοίχημα;» της θεατρικής ομάδας «Who Am I To», ως μια σκηνική μετεξέλιξη της διπλωματικής σκηνοθετικής εργασίας του Γιώργου Παύλου, στο Τμήμα Σκηνοθεσίας του Εθνικού Θεάτρου. Πρόκειται στην ουσία για μια χειροποίητη σκηνική σύνθεση πέντε ηθοποιών που μόλις αποφοίτησαν (2022) από τη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου, οι οποίοι καταθέτουν σε μια ευφάνταστη παράσταση το γεμάτο νεανική ζωτικότητα θεατρικό ταλέντο τους. Τα μέλη του θιάσου αυτοσυστήνονται ως ηθοποιοί της γενιάς των late '90s, τονίζουν ότι οι πιο σημαντικές στάσεις σε αυτό το νοσταλγικό σκηνικό ταξίδι είναι οι πιο κρίσιμες στιγμές του ελληνικού αθλητισμού, στιγμές που άλλοτε αντικατοπτρίζουν το υγιές πρότυπο του ευγενικού αγώνα και άλλοτε τις στιγμές κρίσης της συλλογικής συνείδησης σε ώρες εθνικής κατάρρευσης, υστερίας και πανικού. Πρόκειται για μια ποικιλία που μεγαλώνει χορεύοντας, τραγουδώντας και βάζοντας γκολ και καλάθια, με γαλανόλευκα water tattoos στο χέρι, μια γενιά που μεγαλώνοντας αναρωτιέται αν η ουσία του αθλητικού ιδεώδους εξακολουθεί να ορίζεται από τη διαρκή εναλλαγή ήττας - νίκης και αν η έννοια του αγώνα συνδέεται σήμερα με την αποδοχή της ήττας.

Η Νοεμή Βασιλειάδου, ντυμένη στα πράσινα, είναι η δυναμική βολεϊμπολίστρια, η Ειρήνη Μαυρικάκη, ντυμένη στα μπλε, είναι η ευκίνητη τενίστρια. Ο Ιωάννης

Πρωταγωνιστούν πέντε ηθοποιοί που μόλις αποφοίτησαν (2022) από τη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου.

Οι θεατές καλούνται να αναλάβουν το ρίσκο του παίκτη, να «τζογάρουν», με κίνδυνο φυσικά να χάσουν.

Μπάστας ως μπασκετμπολίστας, ο Σπύρος Μπόγας ως ποδοσφαιριστής και ο Γιώργος Φασουλάς ως αρσιβαριστής, όλοι καταγράφουν πέντε προσωπικές αφηγήσεις αθλητών και συνθέτουν πέντε προσωπικά ημερολόγια, δι-

μιουργώντας ένα είδος προφορικής ιστορίας της Ελλάδας του «τζόγου» και της οικονομικής κρίσης τη χρονική περίοδο των δύο πρώτων δεκαετιών του 21ου αιώνα.

Το δραματουργικό εύρημα εστιάζεται στη θεατρική μεταγραφή του «τζόγου». Οι ηθοποιοί ορίζουν τον «τζόγο» ως την επιδίωξη και την κατάκτηση της επιτυχίας με τον ελάχιστο δυνατό κόπο. Στη διάρκεια της παράστασης συντελείται μια διαλεκτική σχέση ηθοποιών και κοινού, καθώς οι θεατές καλούνται να συμμετάσχουν στο θεατρικό βίωμα και να ανα-

λάβουν το ρίσκο του παίκτη, να «τζογάρουν», με κίνδυνο φυσικά να χάσουν. Στην αρχή της παράστασης, ο κάθε ηθοποιός παίζει ψήγματα μιας σκηνής και οι θεατές καλούνται να μαντέψουν ποια σκηνή από αυτές είναι η πρώτη σκηνή της παράστασης.

Οι ηθοποιοί φουσκώνουν μπαλόνια με όλα τα όνειρα και τις επιτυχίες που προσδοκούν οι άνθρωποι από ένα τυχερό παιχνίδι. Ζητούν μάλιστα από τους θεατές να συμμετάσχουν σε αυτό το «φούσκωμα», εξομολογούμενοι οι ίδιοι τα όνειρα και τις ενδόμυκες

επιθυμίες τους, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στη δημιουργία μιας «λίστας» ονείρων, ως βασικών συστατικών αυτής της πρωτότυπης δραματουργίας. Σε άλλη στιγμή αυτού του αθλητικού σκηνικού παιχνιδιού, μια ηθοποιός κρύβεται και ο υπόλοιπος θίασος καλεί το κοινό να στοιχηματίσει από ποια πόρτα θα επιστρέψει, ενώ πολλές φορές ένας θεατής είναι διατεθειμένος να «ποντάρει» ακόμη και χρήματα. Στο τέλος της δράσης οι ηθοποιοί κάθονται σιωπηλοί στις θέσεις τους δίπλα στους θεατές και προκαλούν το

στοίχημα: πόσα λεπτά το κοινό μπορεί να αντέξει αυτήν τη θεατρική αδράνεια; Για να συνδέσουν θεματικά αυτήν τη σκηνή με την υπόλοιπη δράση, ζητούν από τους θεατές να φανταστούν μια θεατρική πράξη. Ορισμένες στιγμές επικρατεί η απόλυτη σιωπή, άλλες φορές ακούγονται νευρικά γέλια, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις οι θεατές σπκώνονται και παίζουν θέατρο επί σκηνής μπροστά στα μάτια των ηθοποιών.

Αν το κοινό βαρεθεί, οι ηθοποιοί κάνουν το στοίχημα και αν το κοινό ενθουσιαστεί, τότε το κερδίζουν, χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια και κόπο, όπως συμβαίνει σε κάθε τυχερό παιχνίδι. Και στις δύο περιπτώσεις η θεατρική δράση αφορά το πραγματικό βίωμα ενός στοίχηματος, την έκρηξη της αδρεναλίνης και την εναπόθεση της ζωής στην τύχη.

Σε μια εξαιρετικά ανήσυχη, δυναμική, ζωντανή και ανατρεπτική σκηνική ατμόσφαιρα γεμάτη δραματουργικές ανατροπές, οργανώνεται ένας παραστατικός διάλογος με το κοινό, αφιερωμένος στα τυχερά παιχνίδια και στην ψυχολογία των παικτών, εκείνων που είναι εξοικειωμένοι με τη διαρκή αίσθηση της διακινδύνευσης, σε μια μόνιμη διαπραγμάτευση με την απώλεια. Στην πραγματικότητα, αυτό που «ρισκάρουν» οι νέοι ηθοποιοί είναι να δημιουργηθεί μια παράσταση μόνο μέσα στη φαντασία του θεατή.

Η κ. Ρέα Γρηγορίου είναι διδάκτωρ Ιστορίας - Δραματολογίας του ΑΠΘ, καθηγήτρια στο Τμήμα «Ελληνικός Πολιτισμός» του ΕΑΠ.

ENJOY YOUR WEEKENDS AT

MASTERS tennis academy

Κρατήσεις Γηπέδων τα Σαββατοκύριακα στην Ακαδημία Masters Tennis Academy. € 20.00 την ώρα.

Περισσότερες πληροφορίες στο: 99631669, 99606689 και 22105929

#HellenicBankMASTERS

ΧΟΡΗΓΟΙ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, perrier, McDonald's, cablenet, Babolat, Nicosia, EFM, Electroline

Η soeasy της Cytamobile-Vodafone παρουσιάζει

cytamobile | Vodafone

SUMMER TOUR

DEEJAY 93.5 RADIO

25 ΙΟΥΝΙΟΥ 15:00 - 17:00 ΛΑΡΝΑΚΑ - ΜΑΚΕΝΤΖΙ	23 ΙΟΥΛΙΟΥ 11:00 - 13:00 ΠΡΩΤΑΡΑΣ - ΣΙΚΟ SEASIDE
9 ΙΟΥΛΙΟΥ 11:00 - 13:00 ΛΕΜΕΣΟΣ - ΑΚΤΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ	30 ΙΟΥΛΙΟΥ 17:00 - 19:00 ΛΑΡΝΑΚΑ - ΦΟΙΝΙΚΟΥΔΕΣ
16 ΙΟΥΛΙΟΥ 11:00 - 13:00 ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ - ΝΙΣΣΙ BEACH	6 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 11:00 - 13:00 ΠΑΦΟΣ - ΜΠΑΝΙΑ

SPONSORED BY

POKKA LIVE the summer experience

2023

Ο Χίτσκοκ «στοιχειώνει» και τα θερινά

Επανεκδοση της πρώτης αμερικανικής ταινίας του μετρ του τρόμου

Ρεβέκκα ★★★★★

ΘΡΙΛΕΡ (1940)

Σκηνοθεσία: Άλφρεντ Χίτσκοκ

Ερμηνείες: Λόρενς Ολίβιε, Τζόαν Φοντέιν

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Υποψήφια πριν από σχεδόν 80 χρόνια για 11 Όσκαρ –κέρδιζε εκείνο της καλύτερης ταινίας– η πρώτη αμερικανική ταινία του Άλφρεντ Χίτσκοκ κυκλοφορεί αυτή την εβδομάδα στα θερινά σινεμά. Ο βαθύπλουτος κήπος Μάξιμ ντε Γουίντερ (Λόρενς Ολίβιε) γοητεύεται από μια πρόσχαρη νεαρή (Τζόαν Φοντέιν) κατά τη διάρκεια των διακοπών του στο Μόντε Κάρλο και αποφασίζει να την κάνει γυναίκα του. Οι δυο τους σύντομα επιστρέφουν στο επιβλητικό Μάντερλεϊ, το αρχοντικό της οικογένειας, όπου η νέα κυρία Ντε Γουίντερ θα πρέπει να συνηθίσει την αριστοκρατική ζωή. Αυτό ωστόσο δεν είναι καθόλου εύκολο, αφού κάθε της βήμα μοιάζει να το στοιχειώνει η παρουσία της Ρεβέκκας, της πολυαγαπημένης πρώτης συζύγου του άνδρα της, η οποία χάθηκε τραγικά στη θάλασσα.

Ο Βρετανός μετρ του σασπένς παρουσιάζει εδώ πολλά από τα στοιχεία που τον έκαναν στη συνέχεια κινηματογραφικό μύθο, κερδίζοντας με το «καλημέρα» τον θαυμασμό και του αμερικανικού κοινού. Τοποθετημένο βασικά στη γνώριμη του Αγγλία, το φιλμ ξεκινάει παιχιδιάρικα από το ηλιόλουστο Μόντε Κάρλο, όπου γίνεται η γνωριμία του νέου ζευγαριού, για να συνεχιστεί στο μάλλον ζοφερό, γοτθικό σκηνικό του Μάντερλεϊ. Εκεί στην ακανθί έπαυλη, η άμαθη κοπέλα παλεύει να ανταποκριθεί στις προσδοκίες περιτριγυρισμένη από σνομπ υπηρέτες (η οικονόμος της Τζούντι Αντερσον είναι απλάς ανατριχιαστική), αλλά και αντικείμενα που φέρουν όλα κεντημένο

πάνω τους το «P» της Ρεβέκκας.

Αυτό το πρώτο κομμάτι, το οποίο προσεγγίζει αριστοτεχνικά τα θέματα της μνήμης, της απώλειας και κυρίως της εμμονής, διαδέχεται το δεύτερο, το οποίο εξελίσσεται σε κανονικό θρίλερ με τις σχετικές ανατροπές, οι οποίες έρχονται να δώσουν νέο ενδιαφέρον στην υπόθεση και στους χαρακτήρες. Τους τελευταίους ερμηνεύουν με μια παλιομοδίτικη –αλλά τόσο ταιριαστή– χάρη, πρώτα από όλα οι δύο πρωταγωνιστές, Λόρενς Ολίβιε

Αξίζει να σημειωθεί η αξία της ταινίας ως μαρτυρίας μας άλλης κοινωνικής πραγματικότητας, όπου η θέση της γυναίκας ήταν διαφορετική – απαριθμούνται τουλάχιστον δύο φορές τα χαρακτηριστικά της καλής συζύγου...

και Τζόαν Φοντέιν, με τη δεύτερη να ξεχωρίζει ιδιαίτερα στην εμβληματική σκηνή που αποφασίζει να πάρει την κατάσταση στα χέρια της αντιμετωπίζοντας την οικονομία. Υπέροχος σε δεύτερο ρόλο και ο Τζορτζ Σάντερς, ο οποίος ερμηνεύει με στυλ και γνήσιο βρετανικό φλέγμα τον ανταγωνιστή της ιστορίας.

Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί η σημερινή αξία της ταινίας ως μαρτυρίας μιας άλλης κοινωνικής πραγματικότητας, όπου η θέση της γυναίκας είναι πολύ συγκεκριμένη –απαριθμούνται τουλάχιστον δύο φορές τα χαρακτηριστικά της καλής συζύγου– και η αντίστοιχη συμπεριφορά των ανδρών είναι για... δικαστήριο.

Τζούντιθ Αντερσον και Τζόαν Φοντέιν. Σε μια εμβληματική σκηνή, η νεαρή ηρωίδα παίρνει την κατάσταση στα χέρια της αντιμετωπίζοντας την οικονομία.

HOME CINEMA

Η ζωή στα υπόγεια μιας μελλοντικής δυστοπίας

Επάνω, σκηνή από την ταινία «Ο σύντροφος Βολκονόγκοφ απέδρασε», που είναι διαθέσιμη στο Cínobο. Κάτω, η Ρεμπέκα Φέργκιουσον πρωταγωνιστεί στη σειρά «Silo» της Apple TV.

Ο σύντροφος Βολκονόγκοφ απέδρασε ★★½

ΘΡΙΛΕΡ (2021)

Σκηνοθεσία: Αλεξί Χουπόφ,

Νατάσα Μερκούλοβα

Ερμηνείες: Γιούρι Μπορισόφ,

Αλεξάντρ Γιατσένκο

Από την πλατφόρμα του Cínobο επιλέγουμε ένα ρωσικό θρίλερ με ιστορικό φόντο και ψυχολογικές προεκτάσεις που ανακαλούν λογοτεχνικές υψής πρότυπα. Κεντρικός ήρωας είναι ο λοχαγός Βολκονόγκοφ, αφοσιωμένος πράκτορας και εκτελεστικό όργανο των σοβιετικών αρχών την περίοδο πριν από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Όταν ωστόσο νιώθει τον κλοιό των εσωτερικών εκκαθαρίσεων να σφίγγει γύρω του, εκείνος δραπέτευει, επιχειρώντας παράλληλα να ζητήσει εξιλέωση για τα προηγούμενα θύματά του, με σκοπό να γλιτώσει την αιώνια τιμωρία.

Με ατμόσφαιρα και αισθητική που θυμίζουν έντονα graphic novel, το ρωσικό φιλμ θα μπορούσε να έχει πολύ υψηλότερες αξιολογήσεις αν δεν ήταν αρκετά σχηματικό και απόλυτο στην

(έστω) ψευδοϊστορική του απεικόνιση. Εδώ, πάντως, υπάρχουν μερικές πραγματικά πολύ καλοστημένες σκηνές –και δράσης– οι οποίες μπλέκουν και το μαύρο χιούμορ με το κατά τα άλλα αρκετά σκληρό περιεχόμενο.

Silo

ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2023)

Δημιουργός: Γκρέιαμ Γιοστ

Ερμηνείες: Ρεμπέκα Φέργκιουσον,

Κόμον, Τιμ Ρόμπινς

Επιλεκτική ως συνήθως στο περιεχόμενο που διαθέτει στο κοινό, η Apple TV παρουσιάζει μια καινούργια σειρά δυστοπικής φαντασίας, με πρωταγωνίστρια την πολύ δημοφιλή Ρεμπέκα Φέργκιουσον. Σε μια εναλλακτική πραγματικότητα, η δηλητηριώδης ατμοσφαιρική μόλυνση έχει οδηγήσει μερικές χιλιάδες επιζώντων να καταφύγουν σε ένα πελώριο υπόγειο σιλό, το οποίο διαθέτει τη δική του αυστηρή κοινωνική ιεραρχία και οργάνωση. Στα χαμηλότερα επίπεδα, ωστόσο, μια αναταραχή σιγοβράζει, ενώ μια

μαχητική γυναίκα προσπαθεί να ταιριάξει τα κομμάτια του παζλ που άφησε πίσω ο (νεκρός) αγαπημένος της, για να βρεθεί μπροστά σε μια συγκλονιστική αποκάλυψη.

Η σειρά του έμπειρου Γκρέιαμ Γιοστ («The Americans») παίρνει τον χρόνο της προκειμένου να οργανώσει την αφήγηση και να συνδέσει τους διαφορετικούς, ενδιαφέροντες χαρακτήρες της. Ενδεικτικό είναι ότι η πρωταγωνίστρια, Ρεμπέκα Φέργκιουσον, δεν κάνει την εμφάνισή της παρά στο φινάλε του πρώτου επεισοδίου, ενώ άλλοι εισάγονται ακόμη αργότερα. Αυτό σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στην τακτική των εκτεταμένων φλας μπακ με τα οποία η σειρά επιλέγει να ξεδιπλώσει τις εξελίξεις της, οδηγώντας τον θεατή όλο και πιο βαθιά στα μυστήρια αυτού του ιδιότυπου σιλό. Κατά τα άλλα, η δύναμη της προπαγάνδας, η εξουσία που διαφθείρουν σε ένα πελώριο ιστορική μνήμη και η σημασία της διατήρησής της, είναι τα πιο ενδιαφέροντα από τα θέματα που βλέπουμε να «τρέχουν» εδώ πίσω από το αγωνιώδες περιτύλιγμα.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Τρίτη του Μάλερ εντυπωσιακή και πολύ πειθαρχημένη

Με τη νέα του ορχήστρα, την «Ουτοπία», εμφανίστηκε ο Θεόδωρος Κουρεντζής στις 15 Ιουνίου στο Ηρώδειο. Πρόκειται για «ουτοπική αδελφότητα», όπως εξηγεί ο ίδιος σε προωθητικό βίντεο του Φεστιβάλ Αθηνών, αποτελούμενη από σολίστ με «δίψα και ιδεολογία» που συναντώνται μερικές φορές τον χρόνο προκειμένου να πραγματοποιήσουν τα μουσικά τους όνειρα. Η «Ουτοπία» ιδρύθηκε μετά τις αντιδράσεις για τη MusicAeterna, την ορχήστρα του Κουρεντζή που χρηματοδοτείται από τη ρωσική τράπεζα VTB και είναι ανεπιθύμητη στη Δύση, ειδικά σε συνάρτηση με τη δική του σιωπή σχετικά με τον πόλεμο στην Ουκρανία.

Στην Αθήνα ο Κουρεντζής διηύθυνε την Τρίτη Συμφωνία του Μάλερ, που είχε ήδη παρουσιάσει σε Βιέννη και Βερολίνο. Στο πομπικό αυτό έργο, ο συνθέτης περιγράφει τη δημιουργία του κόσμου, τη φύση, τα λουλούδια, τα ζώα, τον άνθρωπο και καταλήγει στους αγγέλους και στον ίδιο τον Θεό. Για την κολοσσιαία αυτή εξαμερή Συμφωνία με τις

συμπαντικές και μεταφυσικές προθέσεις, ο Μάλερ προέβλεψε ανάλογα επιβλητική ορχήστρα, όπως επίσης δύο χορωδίες και μία μονωδό. Ωστόσο, μονάχα σπάνια ζητάει εκκωφαντικό ήχο. Αντίθετα, το έργο αποτελείται από επεισόδια γεμάτα αντιθέσεις, κάποτε σκοτεινά, άλλοτε ειδυλλιακά, εύθυμα αλλά και γκροτέσκα, με μια αθωότητα ή και τρυφερότητα, που σε κάθε περίπτωση έχουν στόχο το συναίσθημα. Προϋπόθεση είναι να αφηθεί σε αυτά χώρος να αναπτυχθεί η μουσική αβίαστα, ώστε

Λίγες έμοιαζαν οι ονειρικές στιγμές, σε ένα έργο που κατακλύζεται από ποίηση και τρυφερότητα.

να αναδειχτεί όλο το απίστευτο πλήθος των διαθέσεων.

Η «Ουτοπία» αποδείχτηκε ορχήστρα με ιδιαίτερα καλλιερπημένο και ελεγχόμενο ήχο, όπως επίσης με πολλούς καλούς σολί-

Ο Θεόδωρος Κουρεντζής διηύθυνε τη νέα του ορχήστρα «Ουτοπία» στο Ηρώδειο στις 15 Ιουνίου.

στες. Ανάμεσά τους το τρομπόνι, που απέδωσε εξαιρετικά όσα προβλέπει γι' αυτό ο συνθέτης στο πρώτο μέρος, αλλά επίσης το αγγλικό κόντρο, το κλαρινέτο (ο Σπύρος Μουρίκινς της Κρατικής

Ορχήστρας Αθηνών), το όμποε και το ταχυδρομικό κόντρο, το οποίο στο τρίτο μέρος της Συμφωνίας, σε συνεργασία με τα βιολιά, συνεισέφερε μία από τις λίγες ονειρικές στιγμές της βραδιάς.

Λίγες, ίσως επειδή ο Κουρεντζής προτίμησε να έχει τα πάντα υπό αυστηρό έλεγχο. Είχε κανείς μια διαρκή αίσθηση πειθαρχίας, η οποία εντέλει δεν αποδεικνύεται κατάλληλη ούτε για

τα τόσα εμβλήματα της μουσικής, που ο Μάλερ δεν προορίζει για στρατιωτικές παρελάσεις, αλλά μέσα από τα οποία σκιαγραφεί διαφορετικές διαθέσεις. Φυσικά, θαύμαζε κανείς την ποιότητα του ήχου ή την ακρίβεια με την οποία ανταποκρινόταν η ορχήστρα στις απαιτήσεις του αρχιμουσικού και τις εκρηκτικές κλιμακώσεις, που, ευτυχώς, μετριάστηκαν από την ακουστική του ανοικτού χώρου. Ωστόσο, στον Μάλερ ζητούμενο δεν είναι ο θαυμασμός αλλά το συναίσθημα, το όνειρο, η τρυφερότητα, όπως ακριβώς τα ανέδιδε το συγκλονιστικό τραγούδι της μεσοφώνου Βίμπεκε Λέμκουλ.

Στο τέταρτο μέρος, ο ήχος της εφηβικής γυναικείας χορωδίας «Ροζάρτε» ποιοτικά δεν διέφερε από αυτόν της γυναικείας χορωδίας της Ακαδημίας Τραγουδιού της Βιέννης και δεν προσέγγιζε την αθωότητα της παιδικής χορωδίας αγοριών που προβλέπει ο συνθέτης. Η αντίθεση την οποία ζητάει ο Μάλερ ανάμεσα στις δύο χορωδίες έχει νόημα και η απουσία της συνόψιζε τα χαρακτηριστικά της ερμηνείας συνολικά.

«Αρνούμαι να αυτολογοκριθώ»

Ο σκηνοθέτης του νουάρ «Μέρες Ήπραςίας», Εμίν Αλπέρ, υποψήφιος για το βραβείο Lux, μιλάει στην «Κ» για την ταινία του

Συνέντευξη στον ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες ΓΙΩΡΓΟ ΚΑΚΟΥΡΗ

Μία τουρκική ταινία, ένα πολιτικό και αστυνομικό νουάρ σε μια μικρή πόλη της Τουρκίας βυθισμένη στον φόβο και τη διαφθορά, ήταν μία από τις υποψήφιες για το βραβείο Lux του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το 2023. Μιλώντας στην «Κ» σε κοινή συνέντευξη με δημοσιογράφο κροατικής εφημερίδας στο κτήριο του Κοινοβουλίου λίγο πριν από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων (κέρδισε η ταινία «Close» του Βέλγου σκηνοθέτη Lukas Dhont), ο σκηνοθέτης Εμίν Αλπέρ αναφέρθηκε στο πολιτικό ζήτημα που προέκυψε με την ταινία του, όταν το υπουργείο Πολιτισμού ζήτησε επιστροφή της χρηματοδότησης που έλαβε, κατηγορώντας τον πως έκανε αλλαγές προσθέτοντας γκέι χαρακτήρες και ιστορίες, οι οποίες δεν βρίσκονταν στο αρχικό σενάριο. Μίλησε ακόμα για την πολιτική διάσταση της ταινίας, τους παραλληλισμούς με τις τουρκικές εκλογές, και το πώς βλέπει την κατάσταση στη χώρα του την επομένη της επανεκλογής Ταγίπ Ερντογάν.

Η ταινία «Μέρες Ήπραςίας», μια συμπαραγωγή της Τουρκίας, της Γαλλίας, της Γερμανίας, των Κάτω Χωρών, της Ελλάδας και της Κροατίας, είναι η ιστορία ενός νεαρού εισαγγελέα που διορίζεται σε μια επαρχιακή πόλη της Τουρκίας που αντιμετωπίζει λειψυδρία και βαθιά ριζωμένη διαφθορά. Καθώς ο καύσωνας συνεχίζεται, έρχεται αντιμέτωπος με τα τοπικά συμφέροντα και των κουτσομπολιών για τη φίλια του με έναν τοπικό δημοσιογράφο. Ο τίτλος της ταινίας στα ελληνικά αποδίδει καλύτερα την ήπραςία του φυσικού και πολιτικού τοπίου στην πόλη της ταινίας, που αποτυπώνεται στον τουρκικό τίτλο «Kurak Günler», που μεταφράστηκε στα αγγλικά ως «Burning Days». Αναπόφευκτα ο σκηνοθέτης ρωτήθηκε για τα αποτελέσματα των εκλογών στην Τουρκία, δεδομένων των πολιτικών του απόψεων, της κόντρας του με την τουρκική κυβέρνηση, αλλά και λόγω του ότι η πλοκή της ταινίας περιστρέφεται γύρω από μια τοπική εκλογική αναμέτρηση για επανεκλογή ενός λαϊκιστή, διεφθαρμένου δημάρχου.

«Όλοι προσπαθούν να απαντήσουν αυτή την ερώτηση» είπε ο Τούρκος σκηνοθέτης, όταν του ζητήθηκε να εκτιμήσει γιατί ο Πρόεδρος Ερντογάν κατάφερε να επανεκλεγεί. Όπως είπε, τους τελευταίους έξι μήνες πριν από τις εκλογές, «η κυβέρνηση

Η ταινία «Μέρες Ήπραςίας», μια συμπαραγωγή της Τουρκίας, της Γαλλίας, της Γερμανίας, των Κάτω Χωρών, της Ελλάδας και της Κροατίας, είναι η ιστορία ενός νεαρού εισαγγελέα που διορίζεται σε μια επαρχιακή πόλη της Τουρκίας που αντιμετωπίζει λειψυδρία και βαθιά ριζωμένη διαφθορά.

Η ταινία «Μέρες Ήπραςίας» του Τούρκου σκηνοθέτη Εμίν Αλπέρ ένα πολιτικό και αστυνομικό νουάρ, ήταν υποψήφια για το βραβείο Lux του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το 2023.

ξόδεψε τόσα πολλά χρήματα με τρόπο ανεύθυνο», δίνοντας υποσχέσεις για δωρεάν φυσικό αέριο για τα νοικοκυριά, τη στιγμή που οι τιμές αυξάνονται, σε μια λαϊκιστική προσέγγιση που ήταν ιδιαίτερα αποτελεσματική για τους φτωχότερους ψηφοφόρους. Επίσης, πρόσθεσε, ο Ταγίπ Ερντογάν είχε «τεράστια δύναμη επί των ΜΜΕ», και «δυσανάλογη δύναμη» στην προώθηση της προπαγάνδας, εξισώνοντας την αντιπολίτευση με την τρομοκρατία, και εξαπολύοντας επιθέσεις κατά των ΛΟΑΤ, παρουσιάζοντάς τους «σαν να ήταν απειλές για τις οικογένειές μας, για τις οικογενειακές αξίες». Πρόσθεσε πως, αν και η αντιπολίτευση ήταν ενωμένη αυτή τη φορά, ο υποψήφιος της αντιπολίτευσης «δυστυχώς δεν ήταν ο πιο δυναμικός υποψήφιος». Σημείωσε, ωστόσο, πως αν και στην ταινία του η πόλη όπου διαδραματίζεται η πλοκή βρίσκεται σε προεκλογικό πυρετό, δεν ήταν πρόθεσή του να παραπέμψει στις προεδρικές εκλογές, οι οποίες θα διεξάγονταν μετά από περίπου έναν χρόνο, απ' όταν ξεκίνησε να προβάλλεται.

Σε αυτόν τον κόσμο που αποτυπώνει στην ταινία του, του λαϊκισμού και του συντηρητισμού, ένας κόσμος που φαντάζει ανίκανος, υπάρχει ελπίδα αλλαγής; ερωτάται ο Εμίν Αλπέρ, απαντώντας πως «μαθαίνουμε», γιατί για πρώτη φορά σε αυτές τις εκλογές, η παλιά αντιπολίτευση ήταν ενωμένη.

«Προσπαθούσα να απεικονίσω όλες τις εκλογές, γιατί σε κάθε εκλογές τα τελευταία 20 χρόνια βιώσαμε μια απογοήτευση» σημείωσε. Όμως, παρά το πώς εξελίσσονται τελικά οι εκλογές στην ταινία «ήμασαν αρκετά αισιόδοξοι για τις επόμενες εκλογές» συνέχισε, αναφερόμενος στις πρόσφατες προεδρικές εκλογές. Η αισιόδοξη αυτή, συνέχισε, δεν θεωρεί πως ήταν αφελής, καθώς η επιτυχία

του κ. Ερντογάν ήταν «κατά της λογικής», τη στιγμή που «κατέστρεψε τα πάντα στην οικονομία, ακολουθώντας τις απόλυτες θεωρίες του στην οικονομία». Είχαμε τεράστιο πληθωρισμό και όλοι παραπονιόνταν γι' αυτό, αλλά ξαφνικά τους τελευταίους τρεις με τέσσερις μήνες, ο κόσμος το ξέχασε».

Σε αυτόν τον κόσμο που αποτυπώνει στην ταινία του, του λαϊκισμού και του συντηρητι-

Όμως, παρά το πώς εξελίσσονται τελικά οι εκλογές στην ταινία «ήμασαν αρκετά αισιόδοξοι για τις επόμενες εκλογές» συνέχισε, αναφερόμενος στις πρόσφατες προεδρικές εκλογές.

σμού, ένας κόσμος που φαντάζει ανίκανος, υπάρχει ελπίδα αλλαγής; Απαντώντας στο ερώτημα, ο Εμίν Αλπέρ ανέφερε πως «μαθαίνουμε», γιατί για πρώτη φορά σε αυτές τις εκλογές, η παλιά αντιπολίτευση ήταν ενωμένη. Ωστόσο, το κύριο λάθος της αντιπολίτευσης ήταν «πως αποφάσισαν τον υποψήφιο τους πολύ αργά. Η πιο ισχυρή περίοδος για τον Ερντογάν ήταν μόλις δύο μήνες πριν από τις εκλογές». Βέβαια, ο Εμίν Αλπέρ ανέφερε πως αν και τώρα είναι αρκετά απαισιόδοξοι, «πολλοί στη χώρα έχουν τη διάθεση ν' αγωνιστούν. Για παράδειγμα, αυτός ο μήνας ήταν pride month και παρή τις απαγορεύσεις, την αστυνομική βία, η ΛΟΑΤ κοινότητα βγήκε στους δρόμους παντού και κατάφερε να διαδηλώσει». Έτσι και στο τέλος της ταινίας, συνέχισε, «προσπαθώ να δείξω πως ο κόσμος συνεχίζει να αγωνίζεται», και αναφέρθηκε στην σκηνή όπου οι δύο κύριοι χαρακτήρες βρίσκονται στη μια πλευρά σε μια από τις τρύπες που ανοίγουν στο έδαφος λόγω των γεωτρήσεων που ενθαρρύνει ο δήμαρχος της πόλης για

να κερδίσει ψήφους παρά τις επιπτώσεις, και από την άλλη οι εκπρόσωποι του τοπικού κατεστημένου. «Αυτό υπονοεί πως ο αγώνας θα συνεχιστεί. Και το πιο σημαντικό – η τρύπα παραμένει εκεί, δημιουργήθηκε από τις ανεύθυνες πολιτικές του δημάρχου. Και μια μέρα, πιστεύω, αυτές οι τρύπες θα πείσουν τον κόσμο πως έκαναν λάθος που ήθελαν αυταρχικούς λαϊκιστές» είπε, παραπέμποντας και στην επόμενη ημέρα στον κόσμο της ταινίας, καθώς και στην κατάσταση στη χώρα του.

Επέστρεψαν 200.000

Ο κ. Αλπέρ μίλησε και για την κόντρα του με το τουρκικό υπουργείο Πολιτισμού, το οποίο ζήτησε την επιστροφή της χρηματοδότησης που έλαβε η ταινία, αρκετούς μήνες μετά την πρεμιέρα του, με αφορμή την παρουσία ΛΟΑΤ χαρακτήρων και θεματικών, και με την κατηγορία στην παραγωγή πως δεν κατέθεσε προς έγκριση αλλαγές στο σενάριο που αφορούσαν συγκεκριμένες προσθήκες. Προσθήκες τις οποίες το υπουργείο θεωρεί πως μπορεί να εγκρίνει αναδρομικά, βάσει της νέας νομοθεσίας που ισχύει από το 2019. Πρόκειται για την πρώτη τουρκική ταινία στην οποία το κράτος εφάρμοσε τη συγκεκριμένη πολιτική, ζητώντας επιστροφή της χρηματοδότησης, κάτι που η παραγωγή αποφάσισε να κάνει, επιστρέφοντας συνολικά ποσό 200.000 ευρώ. «Το κάναμε γιατί είχαμε πολύ καλές πωλήσεις εισιτηρίων» εξήγησε ο σκηνοθέτης. «Κατ' ακρίβεια, η προτίμησή μου ήταν να μην τα επιστρέψω και να πάω στο δικαστήριο, όμως έχουμε παραγωγούς και συμπαραγωγούς που θέλουν να συνεχίσουν να συνεργάζονται με το υπουργείο» εξήγησε. Οι οποίες αλλαγές έγιναν στην ταινία, συνέχισε, ήταν αποτέλεσμα οργανικής αλλαγής, αναφερόμενος στα ΛΟΑΤ στοιχεία που συμπεριλήφθηκαν στην ταινία. «Δεν ήταν η πρόθεσή μου να το κρύψω στην αρχή και να το προσθέσω πριν από τα γυρίσματα. Η περίοδος των γυρισμάτων διαρκεί τρία χρόνια. Μετά που έχεις γράψει το σενάριο και μέχρι να κάνεις γυρίσματα, μεσολαβούν τουλάχιστον δύο με τρία χρόνια. Και αυτή την περίοδο φυσικά δουλεύεις το σενάριο, αλλάζεις πολλά πράγματα, και άλλαξα αρκετά στοιχεία στο κείμενο, και ήταν μια οργανική διαδικασία». «Φυσικά ήμουν βέβαιος πως δεν θα άρσειε στην κυβέρνηση, όμως αρνούμαι να αυτολογοκριθώ» τόνισε.

MONOKA / Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΛΑΚΑΣΑ

Παιδεία τέχνας (δεν) κατεργάζεται

Χρειάζεται να επιχειρηματολογήσει για την αξία της τέχνης ως μορφωτικού - εκπαιδευτικού μέσου των μαθητών; Ως μέσο κοινωνικοποίησης των παιδιών, ως τρόπο καλλιέργειας των δεξιοτήτων της συνεργατικότητας, της ανάπτυξης της έκφρασης, ως εργαλείο κατανόησης της ελληνικής γλώσσας, του πολιτισμού μας, αλλά και ως όχημα δημιουργικότητας και ανάπτυξης της κριτικής σκέψης των παιδιών; Οχι. Ωστόσο η τέχνη ποτέ δεν κατάφερε να βρει τη θέση που της αξίζει στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Η βαρύτητα που δίνει το σχολείο στην εξοικείωση των μαθητών με τις μορφές της τέχνης αποτυπώνει τα βαρίδια του συστήματος. Ο βασικός λόγος είναι τα στεγανά που ορθώνει η συντηρητική λογική, την οποία –με πολιτικά απόφραση– υπηρετεί εδώ και δεκαετίες το αναλυτικό και το ωρολόγιο πρόγραμμα.

Ξεκινώντας από το ωρολόγιο

πρόγραμμα, στο δημοτικό το μάθημα ορίζεται ως αισθητική αγωγή και περιλαμβάνει τη εικαστική, τη μουσική και τη θεατρική αγωγή. Ξεκινά από τέσσερις ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα στις δύο πρώτες τάξεις, μειώνεται σε τρεις στις δύο μεσαίες και περιορίζεται στις δύο ώρες στις δύο τελευταίες τάξεις του δημοτικού. Η αισθητική αγωγή χάνει ώρες υπέρ άλλων μαθημάτων – θρησκευτικά, Ιστορία, φυσική, κοινωνική και πολιτική αγωγή. Και στις τρεις τάξεις του γυμνασίου, η μουσική και τα καλλιτεχνικά είναι μονόωρα μαθήματα στο λύκειο, το μάθημα απουσιάζει τελείως.

Ο λόγος των αυξομειώσεων των ωρών των καλλιτεχνικών μαθημάτων είναι διότι πρέπει να χωρέσουν και άλλα μαθήματα, σε ένα σχολικό πρόγραμμα υπερκορεσμένο. Και βεβαίως, πίσω από τα... μαθήματα κρύβονται πολιτικοί λόγοι που σχετίζονται με την πίεση

Ποιος χημικός διδάξει το μάθημά του σε συνεργασία με τον θεατρολόγο πηγαίνοντας τους μαθητές στη φετινή παράσταση για τη Μαρία Κιουρί;

των παιδαγωγικών τμημάτων και των καθηγητικών σχολών να «βουλευτούν» στην εκπαίδευση όσο το δυνατόν περισσότεροι πτυχιούχοι τους. Αντίστοιχες είναι οι πιέσεις των συνδικαλιστικών ηγεσιών δασκάλων και καθηγητών. Ανάλογες στόχευσης είναι, εν πολλοίς, η πίεση που ασκούν εδώ και χρόνια οι απόφοιτοι καλλιτεχνικών σχολών να διεκδικήσουν στην εκπαίδευση θέσεις. Ο κατακερματισμός των μαθημάτων με βάση το δυναμικό των ειδικοτήτων περνάει και στο αναλυτικό πρόγραμμα. Τι μένει στους μαθητές από τα μονόωρα μαθήματα; Στην ουσία, απολύτως τίποτα. Οι ώρες των καλλιτεχνικών μαθημάτων μετατρέπονται σε διαλείμματα χαλάρωσης και χαβαλέ, με τους εκπαιδευτικούς να αδυνατούν να παραγάγουν έργο ουσίας και στο τέλος να απογοητεύονται. Φαύλος κύκλος.

Και όμως, η διαθεματικότητα, που οι ηγεσίες του υπ. Παιδείας

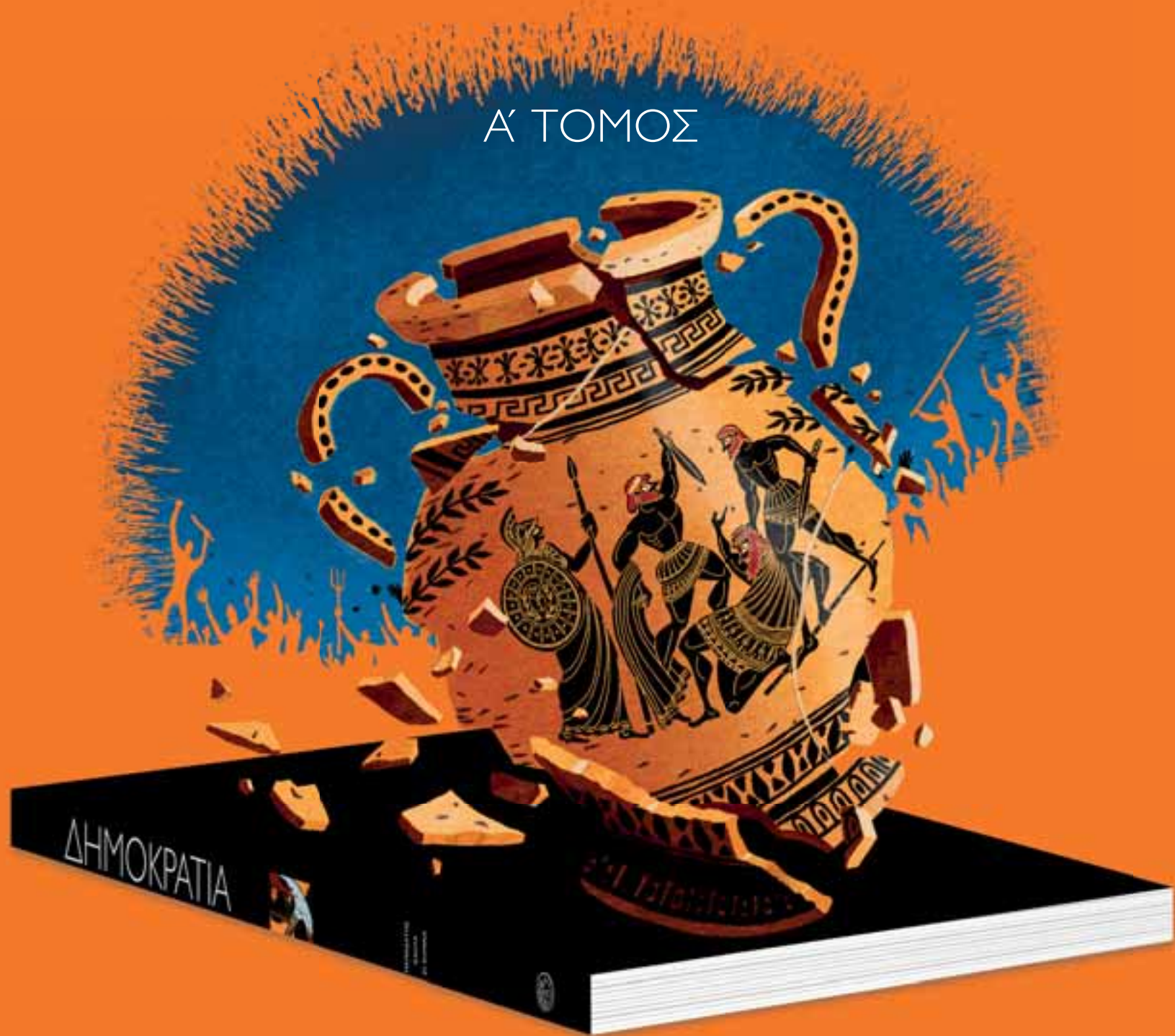
ευαγγελίζονται πως υπηρετεί το «νέο σχολείο», θα μπορούσε να εφαρμοστεί στα άλλα μαθήματα (γλώσσα, Ιστορία, λογοτεχνία, ξένες γλώσσες, φυσική αγωγή, ακόμη και χημεία). Ποιος χημικός επέλεξε να διδάξει το μάθημά του σε συνεργασία με τον θεατρολόγο πηγαίνοντας τους μαθητές στη φετινή παράσταση για τη Μαρία Κιουρί; Ακόμη κι αν έχουν όρεξη, τα χέρια των εκπαιδευτικών είναι δεμένα από την υπερφορτωμένη ύλη των μαθημάτων, την οποία ασθμαίνουν για να ολοκληρώσουν. Και φυσικά, όλα καταλήγουν στους βαθμούς και στις εξετάσεις.

Τα καλλιτεχνικά μαθήματα δεν βαθμολογούνται, δεν «μετρούν», ωστόσο είναι εκείνα που –όταν γίνονται σωστά– επιτρέπουν στους που σκληρά εργαζόμενους Έλληνες (ναι, είναι οι μαθητές) να αναπνεύσουν από το βαρύ, εξεταστικοκεντρικό σύστημα. Αυτό δεν γίνεται. Και είναι πολιτική απόφαση.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η περιπέτεια της γέννησης
της δημοκρατίας σε δύο τόμους

Α' ΤΟΜΟΣ

Μυθοπλασία και ιστορία σε ένα
από τα πιο καθηλωτικά ελληνικά graphic novels
της τελευταίας δεκαετίας

ΚΥΡΙΑΚΗ
09/07

